

ÖNDERLİĞİMİZİN HÜCRESİNDE BİTEN TEK CANLI
VARLIĞA YÜREĞİNİ KATARAK BİZ KADINLARI KU-
CAKLAMAYA GÖNDERDİĞİ DÜNYANIN EN GÜZEL Çİ-
ÇEĞİ

**ERKEKSİLİK İKTİDARCILIKTIR
ERKEĞİ ÖLDÜRMEK SOSYALİZMİN
TEMEL İLKESİDİR**

REBER APO

1987-1998

1. CİLT

Ş. ZEYNEP KINACI ÖZGÜR KADIN AKADEMİSİ YAYINLARI

BASIM TARİHİ: 2019

BASIM YERİ: AZADİ MATBAASI

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	9
Erkekliği Doğru Tanımazsak, Toplumsal Tespitlerimizi Doğru Yapamayız	17
Gerçek Bir Erkek Olabilmek; Düşmanın Ufkunu Yıkmaktan Tutalım, Kadının Özgürlük Düzeyini Kavramaya Kadar, Birçok Yetenek İster	34
Aileyi İnkâr Etmiyoruz, Ancak Onun Konumuna Karşı Çıkıyoruz ..	41
Kürt Erkeğinin Namus Anlayışını İrdelediğinizde, Orada Köleliği Bulacaksınız.....	57
Erkeklik, Ulusal Onura, Kendi Kimliğine Sahip Çıkmaktır	67
Cinsellik Olgusu, Toplumsal Baskı Düzeyinin En Yoğun Yaşandığı Alandır	85

Geleneksel Erkek Olmak Çoktan Aşılıyor, Fakat Zaferi Sağlayacak Erkeklik Büyük Savaş Gerektiriyor	100
Özgürce Ve Eşitçe Yaşamaya Büyük Cesaret Göstermeliyiz.....	113
Gerçek Sevgi Katliamına Karşı Sevgi Devrimini Dayatmak Gerek- yor	136
Kadın-Erkek İlişkisi, Özgürlükle Bağlantılıdır.....	148
Yanıma Gelen Bir Erkek Yiğit Olmasa Erkeklik Yapamaz.....	165
Partileşme, Ordulaşma Sorunlarımız Göz Ardı Edilerek İlişki Arayış ı Anlam İfade Etmez	180
Ordu Gerçek Erkeklik Ölçülerini İster	196
Erkeği Öldürmek Sosyalizmin Temel İlkesidir.....	208
Sizi Yiğitlik Çizgisinde Yaşatmak Ne Pahasına Olursa Olsun Çok Önemlidir	219
Yeni Yaşamın Erkek Cephesinde De Gelişimini Ortaya Çıkaran Bir Kişiliğe Sahip Olmak Gerekir	231

ÖNSÖZ

PAJK eğitim komitesi olarak özgürleşme arayışında olan erkek arkadaşlar için, özellikle de özgün eğitimleri için iki cilt biçiminde Önderlik derlemelerini hazırladık. 1. Cilt tamamen 1999 öncesi önderliğin çözümleme ve kitaplarından oluşurken 2. Cilt ise 99'dan sonra günümüze kadar Önderliğin görüşme notlarından ve savunmalarından derlenmiştir.

Rêber APO'nun çözümleme ve savunmalarında derinleşme ve özümseme iddiasında olan, cins mücadelesini gündemine alan erkek arkadaşlar için temel bir ihtiyaç üzerinden bu derleme hazırlanmıştır. Bundan dolayı erkeğin kendini egemenlikli yaklaşımlarından arındırarak özgürlük boyutunda doğru ele alması için 2 ciltlik biçiminde hazırlanan derlemelerin temel yol gösterici olacağını bildiğimizden bu çalışmayı

önemseyerek arkadaş yapısı ile paylaşıyoruz. Kendini bilme arayışında olan her erkek arkadaş için ve özellikle de kadınla doğru arkadaşlık için bu çözümlemeler tarihi niteliktedir.

Bu derlemelerde özgürlük hareketi dışında kalan bir çok kesim ve kişinin dikkatini çeken ‘erkeği öldürmek’ çözümlemesi en önemli bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunun dikkat çekmesi ortaya koyduğu çözüm gücünden kaynaklanmaktadır. Erkeği öldürmek demek; erkeğin klasik özelliklerinden vazgeçip kendini aşması ve özgürleşmede kendini donanımlı kılması demektir. Bu aynı zamanda ‘sen kimsin’ sorusuna karşın ‘kendini bil’ noktasında çıkış olmaktadır. Yani erkeklik öldürüldükçe kendini bilecek ve özüne dönecektir. Yine Önderliğin yiğit erkek çözümlemesi dikkat çeken bir konu olmaktadır. Ki zaten Kürt orijinalitesinde de yiğit erkek duruşu en eski kültür olarak yerini korumaktadır. Tabi burada ele alınan geleneksel olarak yiğitlik değil de gerçek anlamda yiğitlik ölçüleri nedir kapsamlı el alınmıştır. Özellikle de sistemdeki erkeğin güç gösterisinin ne kadar sahte olduğu, gerçek anlamda gücün düşmanına karşı sergilenmesi gerektiği, bundan da öte sistemin verili yaşamına karşı güçlü bir karşı koyuşu gerektirdiği tüm boyutları ile tarif edilmektedir. Bundan ötürü, yiğit erkeğin ulusal sorunlardan tutalım, toplumsal sorunlara kadar, savaş sorunlarından tutalım, ideolojik, örgütsel doğrulara kadar her yönden en esaslı katılımı gerektirdiği ve bu anlamda çözümü dayattığını bilmek gerekir. Bu da gerçek anlamda Mazlum Doğan, Kemal Pir, Agit gibi Zınar, Tirej, Denktav arkadaşlar gibi öne çıkmayı gerektirir. Bir bütün olarak erkeğin yiğitlik ölçülerinde ele alınması özgürleşmenin köşe taşıdır oluşturmaktadır.

Özgün eğitimlerde tartışılması gereken temel gündemlerden biri cins mücadelesi olmalıdır. Ki zaten derlemenin tamamı cins mücadelesini

kapsamaktadır. Cins mücadelesi derken genelde kadının erkek arkadaşlara karşı olan mücadelesi olarak anlaşılırken aynı şekilde erkek cephesinden de bu gündem, bu sefer erkeğin kadına karşı olan savaşımı olarak anlaşılmaktadır. Elbette içinde bu kapsam da var. Ama esas olarak verili olan kadınlık ve erkeklik kodlamalarına karşı bir mücadele olarak anlaşılmalıdır. Bu yönüyle cins mücadelesi kişinin yetişme tarzını ele alıp sorgulanması kadar aynı zamanda sistemin kazandırdığı bazı alışkanlık eğilim ve bakış açısına karşı da köklü radikal bir eleştiri demektir. Bu konu özellikle de erkek arkadaşların cins mücadelesini gündemine almaması, bunu sadece kadın arkadaşlara ait görme ve bir bütün olarak bu mücadeleyi kendi işi olarak görmemesi yaşanmaktadır ki, bu çok sakat bir yaklaşımdır. Halbuki bu mücadele en çok sistemle daha fazla iç içe olan erkek gerçekliği için gereklidir. Bir de sistemin erkeğe bahsettiği olanakların! hiç de onlara yararlı olmadığı sorgulanarak verili her bir gerçeklik ciddi biçimde sorgulanmalıdır. Buna göre devletin, şiddetin ve iktidarın üçgeninde kurumlaşan erkekliği güçlü sorgulamak lazım ki, bu durum günlük yaşam tarzına, örgütsel esaslara, bir bütün yaklaşımlara ve olay olgulara bakış açısında, üslupta kendini yoğunca yansıtmaktadır. Bu esasta ‘erkek doğulmaz erkek olunur’ biçiminde beliren toplumsal cinsiyetçiliğin bütün şifreleri çözümlenip çözülerek erkekliğin erkeksiliğin gelişim tarihçesi kendi şahsında ele alan bir yaklaşım açığa çıkmalıdır. Aslında erkek arkadaşlara ‘sistemin sana bahsettiği sınırlar dışında nasıl bir erkek olmak istersin’ diye sorulduğunda bir afallama başlar ve buna verilecek gerçekçi ve yetkin cevabı vermede bir zorlanma yaşanmaktadır. O açıdan sistemin klasik erkeğin dışında kendini araması ve bulması öncelikli bir konu olarak önümüzde durmaktadır.

Şu anda Kürdistan’ın bazı alanlarında kendi sistemimizi kuruyoruz ama sistemi bizler işletmemize rağmen neden halen demokratik mo-

dernitenin zihniyetini ruhunu yaratamıyoruz, sorusuna vereceğimiz cevabımız mevcut kadın ve erkeğe verilen egemenlik ve kölelik şekillenmesinden kaynaklanan sorunlardan dolayı istediğimiz sonuçları alamıyoruz cevabını rahatlıkla verebiliriz. O halde madem bu mevcut kadınlık ve erkeklik o kadar tehlikeli ise o zaman cins mücadelesine hepimizin odaklanması lazım. Ki bu mücadele yükselmedikçe kesinlikle kendi şahsımızda eğilim ve bakımımızda devrimi riske etme gibi çok tehlikeli bir durumla karşı karşıyayız. Yoksa daha düne kadar ‘bize kazanılmış devrimleri bile kaybettirdiniz’ Önderliğimizin eleştirisi ortada iken o halde cins mücadelesinden kaçamayacağımız aşıkardır. Kaldı ki önderlik savaşın en kızgın olduğu koşullarda bile gönderdiği talimatlarında mevcut kadın ve erkekliğin aşılması gerektiğini bunu aşmazsak savaşımımızı kazanamayacağımızı her fırsatta değerlendiriyor ve dikkatimizi bu boyutlara çekerek bizleri cins mücadelesine koymak istiyordu. Durum bu olduğundan elbette kadın arkadaşlar olarak da bu gündemi ciddi tartışıyoruz. Ama bu kitap erkek arkadaşların ihtiyaçları düşünülerek çözüm arandığından bunu erkek arkadaşların da gündemine taşımak kadın özgürlük hareketimizin bir görevi olduğunu bildiğimizden bu konuyu önemseyerek tartışmaya açıyoruz.

Kadın özgürlük hareketi karşısında kendince en makul ölçülerde yaklaşan erkek arkadaşların bile en fazla ‘kadına karışmayayım’ sınırında kendilerini tuttuklarını görüyoruz. Bazılarında ise ‘ona dost olayım, onun kölelik sorunu var, ona yardımcı olayım’ diyen bir yaklaşım beliriyor. Sözde en masumane görülen her iki yaklaşımın ne kadar yetersiz kaldıkları hatta özgürlüğün keskin sınırlarında sakat bir yaklaşım olarak belirlediğini bilmek gerekir. Esas olarak ilk başta erkek arkadaşların kendilerini özgürleştirdikleri oranda kadına doğru yaklaşım içerisinde olabileceğini bilmek lazım. Önderliğimiz erkek arkadaşlar için ‘sizin kadına

vereceğiniz en büyük yardım kendinizi değiştirmeniz olacaktır’ demişti. Bu gibi yaklaşımları giderecek esas doğrultu erkeği öldürme kısmında gizlidir.

Derlemelerde en önemli ve kapsamlı ele alınan bir diğer gündem ise; kadın-erkek ilişkisi ve sevgi anlayışının her boyutuyla çok yalın ve gerçekçi biçimde ele alınması olmuştur. Bunun için sistemin hem kadında, hem de erkekte umutsuzluğa ve tükenişe götüren ilişki anlayışı oldukça yoğunluklu değerlendirilerek, buradaki çözüm yolları irdelenmiştir. Ancak ve ancak var olan ilişkiler çözümlenip tanımlandıkça, en önemlisi de klasik ilişkileri aşmak için bunun mücadelesi an be an verildikçe gerçek olan ve kabul edilir kadın ve erkek ölçülerine girilebileceği çok net ve keskin çizgilerle ifade edilmiştir. Dolayısıyla bu ilişkilerde erkeklik, erkeklik ideolojisi, erkeklik kodlamaları her yönü ile deşifre edilerek bunun yenilir-yutulur bir yanının olmadığı çok aleni biçimde gözler önüne serilmiştir. Sistemin kadın erkek ilişkisine karşın çözüm olarak özgür eş yaşam modeli önderliğimiz tarafından sunulmuştur. Her ne kadar özgür eş yaşam biçiminin tartışılması çok uzun bir zaman almamış ve gündemimize henüz yeni girmiş olsa da, esasta daha 90’lı yıllarından beri başlayan çözümlemelerde aslında özgür eş yaşamın zihniyeti, formatı ve temel kıstasları gündemimize girmiştir. Sadece isim olarak bu yoktur ama özgür eş yaşamın tarihçesini bu çözümlemelerde bulmak mümkündür. Genelde özgür eş yaşam ya çok somutlaştırma adına normal ailenin yerine biraz düzeltilmiş restore edilmiş bir aile modeli olarak tartışılmakta ya da tam tersi olarak bu sefer ‘bu model soyuttur, sadece düşünce biçiminde ele alınır veya bizim için değil, toplum içindir’ diyerek mevcut ilişkilerde yakalanması gereken düzeyin sorgulanması yaşanmamaktadır. Aslında özgür eş yaşam kadın ve erkeğin yakalaması gereken ortak yaşamı, bu yaşamdaki yeni zihni formatının, bakış

açısının ve felsefik birlikteliğin çerçevesi çizilmektedir. Ki bütün bu değerlendirmeler çözümlemelerde fazlasıyla yer edinmiştir.

Bir bütün olarak kişilerin özgürlük arayışları ne kadar güçlü olur ve bunu ne kadar örgütlerse her konuda başarılı olabileceği gibi kadın özgürlük hareketi karşısında da başarılı ve kabul edilir bir arkadaşlık düzeyini yakalayabilir. Bir de tabi özgür erkek konusunda esas alınacak doğrultu ve tek gerçek Önderlik gerçeğidir. Bu esasta herkesin kendine göre birilerini esas almak veya onlar gibi olmanın ne kadar sakıncalı sonuçlar açığa çıkardığını görüyoruz. Her konuda olduğu gibi arayışlarımızın esasındaki model önderliktir ve kaynaktan beslenmek kaynaktan kana kana içmek kadar daha güzel ve anlamlı bir şey olamaz.

Bu açıdan bir bütün olarak erkek gerçeğinin sadece düz ve genel tanımlamalarla ele alınamayacağını bilmek lazım. Erkeğin kendini ele alırken sadece kadın arkadaşlara olan yaklaşımını gözden geçirmesi yeterli olmamaktadır. Tabi ki erkeğin kadına olan yaklaşımı temel ve başat bir kıstas ama bunun yanı sıra; erkeğin kendi özgürlük amacına, hareketine, halkına, topluma, doğaya, örgüte, savaşa, paradigmaya, yetkiye, eğitime vb. yaklaşımları da irdelenmelidir. Özellikle de erkek arkadaşların bir birine olan yaklaşımı bir bütün olarak sorgulanmalıdır. Genelde erkek arkadaşlar birbirini ele alırken; ideolojik esaslar üzerinden yaklaşımdan ziyade birbirini ‘pratikçi mi değil mi, ya da bana uyuyor mu değil mi’ üzerinden yaklaşması oldukça eksik ve kaba bir yaklaşım olarak belirmektedir. Çünkü pratikte ne yapar, ne katar üzerinden bir yaklaşım sıradan bir yaklaşımdır. Kendi aralarındaki ilişkiyi bu biçimiyle ele alışımda toplumsal kodlamaların izini görmekteyiz. Çünkü bu yaklaşımın altında ‘erkeksin, yapacaksın’ dayatmalarını bulmaktayız. Bu biçimdeki ele alışlar kendini oluşturmayan, tamamlamayan eksikli bira-

kan erkek gerçeği olmaktadır. Nitekim partileşme ve ordulaşma esaslarında ağırlaşan sorunlarımıza çözüm bulmanın yolu; Agit'leşen erkek gerçekliğidir. Yoksa kendi ölçülerimiz eksenindeki ele alışlar veya kendimize göre ayar vermeye çalışan yaklaşımlarla var olan sorunların daha da ağırlaştığını hepimiz görüyor ve bu durumları eleştiriyoruz. Bütün bunlardan yola çıkarsak cins mücadelesinin gerekliliği ve kapsamının ne kadar geniş olduğunu bir kez daha görüyor ve fark ediyoruz.

Erkek arkadaşların özgün eğitimleri 'erkeği dönüştürme projesinin' en önemli zeminlerinden biridir. Kaldı ki, 'erkeği dönüştürme projesi' Önderliğimizin kadın özgürlük hareketi için 'yarım kalan projem' çerçevesinden kopuk bir proje olmayıp onun temel ayaklarından bir gündem olmaktadır. Çünkü erkek özgürleşmeden, yarım kalan proje de tamamlanmış sayılmayacaktır. Önderliğin burada belirttiklerini kendisinde sorgulayan erkek, Önderliğin sorduğu temel sorulara kendinden yola çıkıp cevaplayan ve bu anlamıyla oluşan sorunlara çözüm bulan erkek özgür yaşamın oluşturulmasında önemli bir mesafe kat edecektir. Onun için erkek derlemesinin sıradan ele alınmaması gerekli sonuçların açığa çıkarılması gerektiği ortadadır. Bu esasta arkadaşlara başarılar diliyoruz.

DEVİRİMCİ SELAM VE SAYGILAR

PAJK EĞİTİM KOMİTESİ

4 NİSAN 2019

ERKEKLİĞİ DOĞRU TANIMAZSAK, TOPLUMSAL TESPİTLERİMİZİ DOĞRU YAPAMAYIZ

İlk güçlü otoritenin kadın üzerinde kurulması rastlantı değildir. Kadın organik toplumun gücü ve sözcüsüdür. O aşılmadan ataerkillik zafer kazanamaz; daha ötesine, devlet kurumuna geçilemez...

Bir kez daha vurgulanmalı: Ataerki ilişkisinin güç kazanmasına bir zorunluluk gözüyle bakılamaz. Ayrıca sanki bir kanun gereğiymiş gibi saf bir çıkış değildir. Sınıflaşma ve devletleşmeye giden yolda temel bir aşamayı teşkil etmesi üzerinde önemle durmayı gerektiriyor.

Kadın bir cins olarak değil, bir insan olarak doğal toplumdaki

koparılıp en kapsamlı köleliğe mahkûm edilmektedir. Tüm diğer kölelikler kadın köleliğine bağlı olarak gelişmektedir. Dolayısıyla kadın köleliği çözümlenmeden diğer kölelikler çözümlenemez. Kadın köleliği aşılmadan diğer kölelikler aşılamaz.

Kadının hiyerarşik topluma adım adım çekilmesi, tüm güçlü toplumsal özelliklerini yitirmesi toplumda gerçekleşen en temel karışkırmadır. Avcılıkta güçlenen ve çevresinde bir grup örgütleyen güçlü adam, bu gücünü iyice fark ettikten ve kabul ettirdikten sonra ana-kadının evcil düzenini yavaş yavaş kontrolüne almıştır.

Toplum geliştikçe ağırlıklı olarak erkekte güç yoğunlaşır. Erkekte güç yoğunlaştıkça, kadın gücünde muazzam bir yitilik meydana gelir. Buna daha da açıklık getirelim. Ortadoğu din geleneklerinde bilindiği üzere, özellikle ilkel klan toplumlardan kurtulup (bunu sanırım tarihte en iyi gerçekleştiren alan Mezopotamya oluyor) kadının toplayıcılıktan üretime geçiş aşamasındaki gücü tartışmasızdır. Ve dinler öncelikle kadın tanrıçaları biçiminde ilk ifadesini bulmuştur. Ve halen çok etkili bir isim olan, Kürtçe’de de "yıldız" anlamına gelen "İştar" (Arapça’da vardır, bütün dillerde vardır) günümüzde "Star, Sterk" kadın tanrıçalığını ifade etmektedir. Bu tanrıça aslında şöyle bir tarihi role sahiptir; ilk yerleşik toplum yaratıcısıdır. İlk köy topluluklarının kurulmasından tutalım, toplumsallaşma devriminin en önemli aşamasının büyük ölçüde kadın eylemi etrafında geliştiğini kabul etmek gerekiyor. İştar tanrıçasının herhalde tarifi böyle yapılabilir. Kadın toplumu demek ki, bu ilk kuruluş sürecinde bir büyüklüğü temsil ediyor. Ondan

sonraki süreç, sınıflı topluma geçiştir. Ve sınıflı topluma geçiş, esasta bir erkek hâkimiyetine geçiştir. Erkek hâkimiyetindeki gelişme o kadar sınırsız olmuştur ki, daha sonraki bütün tanrılar erkektir, aslında hiçbir kadın tanrıçası kalmamıştır. Bütün imparatorlar erkektir. Çok az istisnalar dışında kadın olsa da, onlar da erkeksi kadınlardır. Bütün komutanların, bütün bürokratların %99'u erkektir. Bunda tabii çok dengesiz bir hâkimiyeti göstermektedir.

Güç geliştikçe, erkekte ilk uygulama alanı, insanlar üzerinde bir statü geliştirmektir. Nedir statüsü? Kendisini ya bir manevi şahsiyet gibi, olağanüstü propagandalarla (çömezleriyle bunu yapar) kabul ettirir, ya da baskı aygıtlarıyla (buna sömürüyü de ilave ederek) insanları zayıflatarak kendine bağlamak ister. Erkekte yoğunlaşan gücün gelişim süreci böyledir. Bu kadında çok daha tehlikeli bir biçimde boyutlanır. Erkek böylece baskı ve sömürü gücünü kendi kişiliğinde yoğunlaştırdıkça, kadına yaklaşımı maa-lesef çok dengesiz, çok tehlikeli bir mal yoğunlaştırması biçimindedir. Getirdiği boyut aslında esef vericidir. Kadını son derece tutsaklıkta bir incelmeye tabi tutar, metalaşmada bir incelmeye tabi tutar. Kendi egoizmini tatmin etmek için, sonuna kadar kadını güçsüzleştirir, iradesizleştirir ve bir kukla haline getirir.

İktidar eskiden Tanrı'dan Sultan'a derlerdi, sonra Sultan'dan etrafına, yönetim grubuna. Şimdi de öyledir. Her ne kadar cumhuriyet, demokrasi deniliyorsa da esasta güç bir Sultan'ın, bir oligarşinin, bir diktatörün kendisinde ve çevresinde yoğunlaşmıştır.

Erkek boyutu olarak da, erkekte yoğunlaşmıştır. Çok ilginç tabii! Benim kendi eylemime baktığımda yaptığım çok ilginç zaten. Benim için önceden de söylüyorlardı; "bu gücü alıyor" diye. Bizim hareket içinde de ortaya çıkıyor; "bu bizi alıyor" dediler. Doğrudur. Aslında ben gücü çaldım, kimden çaldım? Türk devletine halen borçluyum, parasını çaldım, gücünü çaldım çünkü ben onların ocağında da epey işlerle uğraştım. Erkekten de gücü çaldım. Özellikle erkeğin kadın üzerindeki gücünü de çaldım. Bunlar ilginç, ama bir gerçek.

Erkek egemenlikçi toplumun bütün etkinlik alanlarından uzaklaştırılmış bir erkeğin, onun hâkim olduğu sözüm ona işbirlikçi veya sömürgecilerin hizmetindeki toplulukları sayalım, onun başındaki erkeği düşünelim, ne yapar bu erkek? Gerçekten durumu dayanılmaz boyutlardadır. Nasıl bir kadının durumu dayanılmaz boyutlardaysa, bu erkeğin durumu daha da fazla öyledir. Bütün toplumsal etkinlik alanlarında yenilmiştir. Peki, bu egemenliğini nasıl kanıtlayacak? Sağına-soluna bakıyor, diğer toplumların, ulusların erkeklerine bakıyor, kendini onlar gibi erkek sanıyor. Bunu neyle gösterecek; ilkel erkeklik fantezileriyle, gösterileriyle ve büyük ihtimalle de kendini kadının başına patlatacak. Bizim erkeğin cephe arkasını biraz böyle anlamak gerekiyor. Bunun için bizim aile içindeki insan çok çarpıktır. Kadın çok kötü bir kadın durumuna getirilir, çocuk çok yetersiz, çok yetişmemiş bir çocuk haline getirilir. Bu erkek, kadından daha fazla bir beladır. Kadının erkek egemenlikçi toplum yapısı tarafından sürülüşü eski bir tarihten başlar, değişik biçimlerde toplumlardan gelir. Bu genel bir

özelliik ama erkeği böyle olan toplum az. Dikkat edelim; erkeği Kürt erkeği gibi olan kaç tane toplum var dünyada? Hesaplarsak, özgünlük anlamında tektir. Dolayısıyla erkeğin sorunu daha ağır olabilir. Çünkü böyle erkek egemenlikli toplum hiçbir yerde yoktur. Bu nedenle, erkekliği doğru tanımazsak, toplumsal tespitemizi doğru yapamayız. Erkek çözümlemelerimiz gelişmezse, erkeği doğru yola sokamayız.

Zaten Kürt özelliği, kadın özelliğine hayli yatkındır. Çok erkekçi geçinmesine rağmen, bu böyledir. Kadının sosyal-siyasal hiçliği neyse, Kürt toplumunun da, erkeğinin de özellikle sosyal-siyasal kişiliği tam kadıncadır. Bu incelemeye değer bir husus. Bence sadece biyolojik anlamda doğal cinsi farklılık var, bunun dışında sosyal, siyasal, kültürel bir farklılık olmadığı kanısındayım. Bunu anlamak zorundayız, çünkü başka türlü yarayı teşhis edemeyiz. Kadın için sosyal gelişkinlik, hele siyasal ve askeri gelişkinlik pek düşünülemez. O ezelden beri bir koca mahkûmudur, bir erkek mahkûmudur. Bizim erkek de fazla sosyal, siyasal, askeri gelişkinlik peşinde değildir. Onun da kocası ezelden işgalcidir, istilacıdır, sömürgecidir. Erkek ne kadar kadının kocasıysa; işgalciler, istilacılar ve sömürgeciler bizim erkeğin o kadar kocasıdır. Çok çarpıcı bir benzerlik! Gerçekten anlamlı. İşin tuhaf tarafı, bu yönüyle ne kadar kadına benziyorsa, bizim erkeksi toplumumuz, fiziki anlamda o kadar erkekliğine sevdalanır. Onu da incelemek gerekir. Sosyal, siyasal, kültürel, askeri, hatta ekonomik yönden ispatlayabiliriz ki, toplumun dışına itilmiştir. Kendimiz için asker miyiz? Hayır! Siyaset yapabiliyor musunuz? Hayır! Ekonomik faaliyetlerimiz var

mi? Hayır! Kültürü yaşıyor muyuz? Hayır! Kadında da bunlar böyle. Peki, niye bu kadar aşırı erkeksi özelliklere bayılıyoruz? Yalnız fiziksel anlamda erkeklik gösterisi yapmaya d şk nleşmişiz. Büyük ihtimalle intikamcılıktan kaynaklanıyor veya bütün bu alanlardan sürüldü m  bir erkek büyük bir  arpıtmayı da temsil edebilir.

Sadece bir Kürt erkeği açısından söylemiyorum. Herhangi bir erkek, herhangi bir ulustan, kültür seviyesinden olan, özellikle sınıflı topluma girişle birlikte cins üstünlüğüne ulaştıktan sonra bir erkeğin kadın karşısındaki konumu egemenliktir. Ve her ulusun geleneklerine göre bu egemenlik neyse, nasılsa öyle yapılır, yürütülür. Kürt bu konuda en kötü olanıdır. Bütün cephelerde kaybetmiş. Devlet karşısında kaybetmiş, ekonomide kaybetmiş, sosyal yaşamda kaybetmiş, hatta başka böyle ne kadar toplumsal etkinlik, kurum-kuruluşu varsa hepsinde kaybetmiş. Aile içinde bir saha yaratılmış. Kürt erkeği aile içinde mutlak h kimdir. Yani düşmanın onun üstündeki ne kadar baskısı, despotizmi varsa, onun da o kadar aile içinde, karı üstünde baskısı, egemenliği vardır. Başkalarının kendisine yaptığından daha fazlasını karıdan, çocuktan çıkarmak ister. Kürt budur. Ve dikkat edilirse en tehlikeli erkek tipi oluyor. İşte yeni Kürt ortaya çıkarken bu K rt  tersine çevirmek zorunda. Genelde erkekliği, özelde Kürt erkeğini tersine çevirmek zorunda. Yani bu erkeklikten vazgeçecek! Vazgeçme de g   ister. Nasıl vazgeçecek? Siz bir sigaradan vazge miyorsunuz. Tüm bu temel bir kanun derecesinde kuvvetli olan er-

kek özelliğinden nasıl taviz verecek, vazgeçeceksiniz?

Hatırlıyorum, kesin daha iyi anlayabilirsiniz diye söylüyorum. Bizim komşunun bir erkeği vardı, yakından gözlemlediğim için tanıyordum. Bir gün baktım böyle bir aynası var cebine koymuş, ikide bir aynayı çıkarıp saçını tarıyor. Ara-sıra tıraş oluyor. Ya bu komşu neden böyle oluyor, dedim. Bir baktım ki, erkekliği başına vuruyor; Adana'ya gidiyor bir yıl, iki yıl. Neye gidiyor? Dediler başlık parasını yapmaya gidiyor. Komşu öyle gitti, bir daha da hatırlanmadı. Anladım ki, tehlike var. Yani nedir, bunun erkekliği nedir? Bütün ömrünü buna göre, kendini ayna karşısında buna göre düzenliyor. "Ben bu erkeklikte yokum" dedim. Uygun bulmadım. "Böyle olacağına, hiç kimse beni beğenmesin" dediğimi gayet iyi hatırlıyorum. Zaten o zaman da tam bir aykırılık durumu gelişmişti. Şimdi siz bu felsefenin ürünüsünüz. Bunu toplum eker, oğul isterler hep. Oğul da tabi kendi erkekliğini işte bu kabalığında, kariyı işte en erken yaşta karılıkta ispatlamak ister. Sonuç; gitti zaten. Beyin gider, tekrar söylüyorum. Gerçek zafer gider.

Erkeğimizin çirkinliği ise çok şiddetli bir şey, halen beni çok düşündürüyor. Aman Allah'ım ne kadar çirkin! Biz erkeklerle de uğraşıyoruz, yani erkekteki çirkinliği de ortaya koyduk. Bu konuda adil davrandık, kesinlikle bizde erkek egemenlikçi yaklaşım yok değil mi? onu da çok çarpıcı fark ediyorsunuz. En çok kendimi geliştirdiğim bir şey de oydu, yani erkek egemenliğini, çirkinliklerini şahsıma yansıtmamak!

Ben burada kendimi masaya yatırayım. Nasıl bir erkektim ve

kendimi nasıl bir erkek yaptım? Ameliyatı önce kendimden başla-
tayım. Belki erkeklik gururunuz kırılır diye sizleri fazla söz konusu
etmeyeyim. Kendimi bir erkek olarak tanıdığımndan beri, kuşkuyla
yaklaştım. Şunu önce belirtiyim; böyle kadın olmak da sakıncalı
diyordum, böyle erkek olmak da. Halen hatırımda, kendini göz-
den kaybetmek isteyen kızlar, kendini yaşama doğru-dürüst ka-
tamayan, çaput altında kendini gittikçe gizleyen kadınlar, gittikçe
karaya bürünen kadınlar vardı. Bu, kişilik yitirilmesiyle özdeş gidi-
yordu. Tam tersine, gittikçe kendini öne çıkaran erkekler, şımarık-
laşan, gösteriye kalkışan erkekler vardı. Yadırgadım. Bu gidişat
fazla anlamlı değil, bu kopma, bu ayrışma sağlıklı olmaya işaret
değildi. Kendi çocukluk halimle hoş bulmasam da, herhangi bir
karşı koyma imkânım olmayacaktı. Toplum yasaları işleyip gidi-
yor, onu dayatıyordu. Birine “sen şöyle bir kadınlaşma yoluna
gir”, diğerine de “sen şöyle bir erkekleşme yoluna gir” diyordu.
Çok kısa bir süre sonra, kızın da, delikanlının da karşısındaki
hikâye; süslülük, nişanlılık söylentileri başlıyordu. Bu tip bağlantı-
lardan da kuşku duymaya başladığımı, fazla iyimser karşılamadı-
ğımı söyleyebilirim. Bu sözleşmelerin, nişanlanmaların altında
muhtemelen kaybedilme yönü ağır gelişmeler söz konusu diyor-
dum. Kendi bacımın nişanlanışını bir yitiklik olarak değerlendirir-
ken, yakın erkeklerimizin nişanlamalarında, evlenmelerinde bir
kaybediş görüyordum. Bu adamlar giderler, artık kolay kolay bir
daha tartışmaya, bana göre o dönemin topluluk işlerine gelemez-
ler. Adana’ya gider çalışırlar, altı ay çalışırlar, bir daha köy mey-
danına gelip onlarla herhangi bir oyun, herhangi bir tartışma

yapmak mümkün olmaz. Sırf başlık parası bulmak için, bir kaç yıl, daha sonra da bir odacık, bir göz bina yapmak için bir kaç yıl gerekiyordu. Böylece bizim delikanlı gitti mi gitti. Zaten bizim kız da, daha doğru-dürüst kendini yaşamadan, hiçbir duygusunu, hiçbir özlemini bile dile getirmeden biter. Zaten düşünceden hiç bahsetme, iki kelime konuşmayı bile becerme imkanı görmeden yitirilir ve çok kısa bir süre sonra da hantal bir fizikle birlikte koca karlaşıp gider. Önce kendi kişiliğimi kişilikler bağlamında değerlendirmeye çalıştığım da; gelenek de olsa, aile dayatmaları da olsa “kendini özgür tut, fazla kendini kaptırma” yaklaşımını sergiledim. Yani bir ihtiyatlılık, endişelilik durumu vardı. Erkek sorgulaması vardı, kadın sorgulaması vardı. Fakat “kendini de korumaya özen göster” diyorum. İlk delikanlılık çağını biraz bu temelde karşılamaya çalıştık. Sanırım bu özelliğimizi, o zaman büyüklerimiz diye tabir ettiğimiz analar, babalar da gördü ve bizi değişik buluyorlardı. Pek de kendi koşullarına göre bir aile kurumlaşmasına yönelmeyeceğimizi tespit etmişlerdi, bu belgelidir de. Sizlerden bir farkımız bu. Sanıyorum bu önemli bir özgürlük yaklaşımı. Kendi gelişmemin de önemli bir durağı. Aile kurumlaşmasına veya onun zincirlemesine karşı duruş tarzı beni biraz kurtardı. Kızlarda güzellik var ve üzerinde düşünülmesi, durulmalı diyordum. Yine erkeklığe dikkat etmeli, genel geçer erkek durumuna benzememeli diyordum. Daha sonraki okul süreçlerinde, adam akıllı bir küçük-burjuva olmaya doğru gittiğim de, bir memur olmaya doğru gittiğim de, o zaman devrimci tarzda kendimizi biraz hazırlıklı tutma gereğini duyuyorduk.

Her gün aslında çekiş ve örsle kendimi dövüyordum. Tabii kendimi topluma, halka, partiye kabul ettirmek büyük bir savaş ister. Şimdi dostun, hatta düşmanın, herkesin ilgisini çekiyorum. Bununla örgüt, bununla savaş oluyor. Kürt yüreğini ve ruhunu yaratıyorum. Kürt bilincini yaratıyorum, savaşını yaratıyorum. Eğer kendimi sistemli yaratmasam, kof bir erkeklik anlayışıyla bu olur mu? Toplumda bilirsiniz, en değme erkeklik kabadayıcadır. İşte biraz parasına, biraz sopasına güvenenin ne yaptığı biliniyor. Bunun da bir hiç olduğunu biliyoruz. Çok değişik bir erkek tipi çizmeseydim, üç kişiyi bir araya getirmem mümkün değildi. Başkan uğraşüyor. İsteyebilecek erkek nasıl olmalı, kız nasıl olmalı, neye bağlı olmalı, düşünüyorum, tartışıyorum. Siz 15 yaşında karar vermişsiniz, ben 45 yaşına gelmişim daha tartışıyorum. “Yandık” diyeceksiniz, “evde kaldık” falan demeyin, benim kadar evde kalacak değilsiniz, en çok evde kalan ben, ama iddialarım var, ama kolay değil. Bu kocakarılışma çirkindir. Koca olmak da çirkin, ben kendimi bir Kürt kocası asla yapmam. "Kızım, karım" bu sözler hâlâ benim kulağımı tırmalar, böyle büyüklük taslayamam, birisine kızım diyecek gücü kendimde göremem, oğlum diyecek gücü kendimde göremem. Kudretsiz olduğum için değil, ama bana kaba laflar gibi geliyor.

Zaten erkek olmayla kazanacağınız hiçbir şey yok! Varsın bu erkeklik gitsin dedik. Ona acımayın. Kızlar da böyle erkek kaybettikler diye üzülsinler. Aslında görünüşte erkek idiler. Özünde erkeklik yapacak halleri yok! Ayıp olmasın diye en çok ben kendimi işledim bu konuda. Benden fazla erkeklik beklemeyin dedim

yani zorbela. İşte böyle birisi olmaya çalışıyorum. Samimi söylüyorum. Yalnız kaba anlamda tabi genelde insan, özelde erkek benim; baştan söylüyorum tiksindiğim bir durum. Hiç kendime yakıştıramam. Ama iddialı erkeği yakalayabilmek, genelde ideal insanı, hem kadında hem erkekte yakalayabilmek benim için büyük bir tutku. Dikkat edilirse en çok üzerinde durduğum, sanatım bu. Gece gündüz çekiş darbeleri altında, bir heykel gibi yontmaya çalışıyorum.

Bu erkekten önce, nasıl bir erkek sorusuna, Önderlik gerçeğini didik didik ederek cevap bulmalı ve bazı sonuçlar çıkarmalısınız. Bu olmadan erkek arayışı, ağa, baba, abi arayışı çok anlamsızdır, demodendir, yaşama da fazla bir yenilik getireceği düşünülmez. Görüyorsunuz, sizler için çok özlü, yaratıcı olmaya, kadın elinde bir hamur gibi yoğrulmaya her an açıgım. Ama nasıl? Bu, düşünceyle olur, ama hangi biçimlerle? Bu da oldukça estetikte, moralde güçlü ölçülere, çok değerli ve kabul edilebilir ölçülere ulaşmakla olur.

Mevcut erkek, aslında tüm sömürgeci zihniyeti daha karikatürize edilmiş bir biçimde kendi halkına ve bu arada kadına daha da aşağılık bir biçimde dayatarak çarpıklığı temsil ediyor, büyük bir çözümsüzlüğü temsil ediyor. Bizim özellikle savaşı geliştirmek için son yıllarda kadın özgürlüğünün arkasına kendimizi daha fazla vermemizin nedeni, bu savaştaki tıkanıklığı da aşmak içindir. Daha doğrusu erkeğin karikatür kişiliğini, çözümlenmemiş ve ilerlemeyen kişiliğini çözmek için de bu kadın özgürlük düzeyine bir

yaklaşım gösterdik, bir çözüm aracı olarak rol oynayabileceğini düşündük. Erkek çok güçsüzdür. Aman Allah'ım diyorum! Varsa biraz özgürlüğü, özgürleşmesi gereken bir genç kızın, erkekle karşılaşmasını bazen düşünüyorum. Bana bu en büyük günahlardan, işkencelerden birisi gibi geliyor. Bizim gerçeğimizde daha çarpıcı. Despotlaşmış, aynı zamanda da çaresizleşmiş, iflas etmiş erkek karşısında bir özgürlük kıızıyla onu buluşturmak kadar namussuz bir iş yok. Bu bana aşılması gereken, savaşılmaması gereken bir ilişki mi, hatta işkence durumu mu, bir yaşama ihanet mi, bir düşüş olayı mı, adını ne koyarsanız koyun, öyle gibi geliyor. Ve ben gerçekten, Önderlikte bunu çözmeye çalışıyorum. Çözdüğüme de biraz inanıyorum. Ve savaşımı da bunun için veriyorum. Emek verdim ve bütün yapıyı bağlayan bir gerçek de bu. Herhalde anlıyorsunuz veya hepiniz anlıyorsunuz. Yok, "bildiğimizi okuyoruz" dersanız, biz savaşçıyız, burada savaş tanrısı gerekeni sonuna kadar yapacaktır. Ne zamana kadar? Aşk ehli olabilecek duruma kadar gelerseniz tamam, bunu anlayacaksınız.

Erkek tarih boyunca bir silahı iyi kullanır, onun hoşuna da gider. Erkek egemenlikli çirkin anlayış dediğimiz de bu. Kadının zayıflıklarını kadına karşı bir silah olarak kullanır. Ben bunda hep çirkinlik gördüm. Hep böyle başından beri herhangi bir öğretiyi okumadan önce derinlikte bile böyle kadının zayıflıklarını, erkeklerin tek yönünü değerlendirmelerini, kendilerine avantaj çıkarmalarını kesinlikle kendi gururuma yakıştırmadım. Farklı olma gerektiği kararını o zaman verdim. Kadınların alıştırılmış olduğu erkek olmama-yı daha o günlerde kafama koydum. Bu nedenle anam, bana göre

ve benim kadına göre fazla bir kişilik olamayacağımı dile getiriyordu. Yani ne bu kadına göredir, ne de kadın buna göredir. "Bizim oğlan akranları gibi olamayacak. Yani oğlum aile sahibi olamayacak" anlamında endişeleri vardı. Aslında çok ahım-şahım bir kişilik olduğumu söyleyemem, ama toplumun bütün bireylerinin, kadın ve erkeklerinin rahatlıkla içine girdikleri yaşam benim için Kaf dağına, Ağrı dağına çıkmak kadar zor geliyor. Ben sizi esas alamam. Ben böyle olamam diyordum. Ve bu beni hep arayışlara itti.

Kendisine karşı saygınlığı, biraz iddiası olan bir erkek olarak kadın karşısında, onların verili veya bana göre oldukça köhnemiş çok tehlikeli beklentilerine göre bir erkek olamam. Öyle bir erkek olacağıma, kendimi her gün bin defa öldürürüm. Bu çok ciddi bir öykü, ama niçin? Önderliğin en büyük kavgalarından birisi budur.

Bir erkek, "kadın yüzde yüz batsın, benim olsun, vurayım-kırayım, söveyim, malım olsun" diyorsa bu bana göre en büyük ahlaksızlıktır ve insan haklarına da en büyük bir haksızlıktır. Niye bu kadar senin oluyor, niye sen onun olmuyorsun? Yüzde yüz o senindir ama yüzde bir sen onun değilsin. Dilini kesmişsin, iradesini kesmişsin, ekonomik olarak o sana bağlı. Burada zorbalık var, burada basbayağı diktatörlük var. Ben bu erkeği ne yapacağım. Bu erkeğe tekme sallayın diyorum. Doğru bir görüştür. Çok zorba, çok eşitsiz, çok saygısız bir erkek. Başka türlü kadını güçlendirmek mümkün değil.

Dikkat edin, bu konuda çözümlemeler en önemli araçtır. Bu ko-

nuda çok hassasım. Hamal gibi kadın, turp gibi adam kaç para eder? Devrimin en önemli bir amacı da, ince ve heykel gibi adam yetiştirmek veya yaşanabilecek insanı yaratabilmektir. Dikkat edin, birbirimize karşı yaşamıyoruz. Yaşanabilir adamın kişilik tipi ilişki düzenine bağlı. Bundan kaçılıyorsunuz. Neden kaçılıyorsunuz? Neden kaçtığınızı biliyor musunuz? Çirkinsiniz de ondan. Yani çirkin olduğunuz için kaçılıyorsunuz. Çirken derken, yalnız fizik anlamda demiyorum, ruh ve düşünce anlamında diyorum. Ruh dünyası, düşünce dünyası sizde çok çarpıktır. Ayıp olmasın, ama kendimi de fazla beğenmiyorum. Genç bir kızın dünyasını hiç düşünmeden, sömürü ve ezilme durumunu, ne kadar güçsüz olduğunu düşünmeden, "erkek şöyle olur, erkek böyle olur, böyle bastırırım, şöyle ezerim" dersin, senin sosyalistliğin kaldı mı, senin demokratlığın kaldı mı? Sen bir despotsun, ama farkında değilsin. Hepinizin kadın karşısında tutumu bu. Çok şükür, ben bu duruma düşmedim. Böyle olmasaydık, kadınlar niye gelsin ki?

Hiçbir erkek, kızlar için eşit ve özgür yaşamın kaynaklanabileceği bir zemini sunmaz. Erkeğin doğasına kadına özgürlük tanımak düşmez. Daha çok tahakküm geliştirmek gibi bir eğilimi dayatmak ister. Benimki farklı. Ben kendimi kırk yıldır yapmaya çalışıyorum. Zaten ilgilenme tarzımızın özünde de bu yatıyor. Ama bu daha bitmemiştir. Diyeceksiniz; "ya bu yaştan sonra daha ne?" ama bu özgürlük savaşıdır. Ben sahtekârca "yaptım, başardım" diyemem ki. Mesela kendimi koyuversen, kaybetsem, sanırım bütün Önderlik yeteneklerim alt-üst olabilir. Mesele özgürlüğe saygılı olmaktır. Mesele çingene çadırında yaşamak değil, mesele bu köle-

ce yaşamı paylaşmak değildir. Ülke yok zaten, özgürlük yok. Neyi paylaşacaksınız? Adamda güç yok. İki güzel söz söyleme yeteneği yok. Nasıl yaşamı paylaşacaksınız? Bu gücü yok en başta. Yani ben burada iyi niyetlerinden veya iyi bir kaç güzel söz söyler anlamında söylemiyorum. Başarabilmesi için, düşmanın kat be kat kendisinde yenmesi lazım. Ve hakiki yenebilmesi için de dağlar kadar felsefe, politika ustalığı ve büyük irade-çaba gerekiyor. Bu yok adamda. Bu olmayınca da hıncını kadından çıkarır. Yani düşmana yenik düşen erkek, ikinci gün gelip kadını vurur. Kürt erkeğinin felsefesi budur. Ben ne yapayım? Olmuş böyle bir şey. Kölelik kendiliğinden oluşmamıştır, böyle oluşmuştur. Bu köleliği kaldırmadıkça siz yaşam isteyemezsiniz. Yaşam istersiniz de, aşık da olabilirsiniz, bir erkek sizin için dünyalar güzeli de olabilir. Veya bir kadın, erkeklerimiz için çok çekici de olabilir, Kara sevdalı da olabilir, Ama sonuç; yeniklik, kaybetmektir.

Ortada kadın diye bir şey yok aslında, sadece görüntüsü var. Delikanlı arkadaşlar hiç bu konuda aldanmasınlar. Karşıda gördüklerinin hepsinin önemli bir yönü görüntüdür. Bir anlamda sizin erkeklik de görüntüdür. Öyle ciddi bir boyutu yok. Erkeklik yapacak haliniz yok, ama öyle sanıyorsunuz, geleneklere göre diyorsunuz. Erkeklik diye bir şey kalmamış. Utanılacak bir erkeklik kalmış. Ben açık söyleyeyim; kendi erkekliğimden halen utanıyorum. Tuhaf bir psikolojidir. Tabii bu da komuta kişiliğimle ilgili bir olaydır. Eğer sizin kadar kendimi erkek sansaydım, kesinlikle böyle bir mücadelecilik olmazdım. Bunu mutlaka anlamalısınız. İyi bir savaşçı olmak için öncelikle bu görüntü erkekliğiyle adamaklı

hesaplaşmanız gerekiyor. Ayıp değil. Ve hatta ayıptır söylemesi, düşman sizi öyle adam olmaktan çıkarmış ki (ki genelde emperyalizm böyle yapar) biz son dönem Türk sömürgecilik tarzını da kendimize uygulayalım, elimizde bıraka bıraka ilkel bir güdüyü; ama öyle sanıldığı gibi çok güçlü de değil fukara Kürdü basit bir cinsel güdüye taktırmış. Egemenliği de orada, zevki de orada, imkanı da orada, namusu da orada, zaferi de orada. Aslında çözersen hiçbir şey yok. Ama görünüşte erkek, karısının amanyaman erkeği. O erkekliğini yürütürken, kadınına hükmettiğinde der "ben ülkeme hükmediyorum." Bir kaba cinselliği yaşadığında der "dünyalar benim oldu." Süper aşık yerine koyar kendini. Ve giderek bunun sonuçları var; kafasına öyle bir dolanır ki, ortada kafa diye bir şey kalmaz. Ruhu zaten hiç olmamıştır. Ortada bir Kürt delisi kalmış. Zavallı, çaresiz, çöpçülük yapsa bile o işi bulamaz. Bu nereden başımıza geldi? Bu kendinizi erkek sanmanızdan ötürü başınıza geldi.

Neyinle beğenileceksin, neyinle güzelsin, neyinle övüneceksin? Bu gerçekleriniz karşısında, acaba kendine "erkeğim" diyebilecek misin? Cinsel anlamda da değil, gurur anlamında, erkeklik duygusu anlamında ne kadar erkeksin? Belki de bir kadından daha beter kadınlaşmışsın. Erkeklik olsaydı, biz bu durumlarda olur muyduk? Bu soruyu yıllardır kendime de soruyorum.

Ben de diyorum ki, ortada öyle erkek filan yok, öyle anlayışı yeterince koyabilecek adam yok, çok az. O zaman sizin tavrınız bir tepki tarzı oluyor, tabi ki kadının konumu yenik durumundaki

konumdur. Masumane birçok istemleriniz olabilir, fakat gerçekler ona fırsat vermiyor. Burada yerinmeye, üzülmeye de gerek yok. Gerçekleri dikkate alan bir mücadeleye ihtiyacınız var. Yani bir takım kişilere yönelerek de bu çözümlenemez. Çözüm, anlayışlar doğrultusunda kendini biraz gözden geçirip vermeyi bilmedir. Mesele gerçekten kişileri çok çok aşan, tarihi anlam ve önemini inkar etmiyoruz ama artık bir tarza, bir sürece, bir kuruma dönüşmeyi istiyor. İşte bunun için bazı veriler sunduk. Sanıyorum fazla mücadeleye dayanmayan bir özgürlük istiyorsunuz, yırtıcı bir mücadeleyle kazanılmayan özgürlüğün fazla değeri yoktur.

Her erkek, egemen olduğu oranda kadına bir tutsaklık kılıfı geçirir. Ben buna tenezzül etmedim. Ne hikâye etme gibi bir konuma girdim, ne de gücüne esas olarak bağlama düşkünlüğünü gösterdim. Çok ilginçtir! Sanki bir çocukluk arkadaşı gibi en ufak bir baskı ve güç gösterisine girişmeden, birlikte nasıl yaşanabileceğini anlama çabası içinde oldum. Ne kadının kölelik dünyasına girmeye, onu öyle yakalamaya çalıştım, ne de kendimi bu zayıflıklar temelinde görmeye imkân verdim. Özgür tipe ulaşmak, okuma yazma sorunu değil, bir yaşama bakış sorunudur. Hatta oldukça da özgün tipler çıkabilir. Yalnız burada da önderlik gereklidir. Feodal yanı ağır basan erkeklere, bu önderliği terk etmekle özgürlük sorunlarınıza asla çözüm bulamazsınız. Onun için kendi saflarınızda da oldukça önderlik çıkarmaya, örgütler yaratmaya, çözümleri özümsemeye ve titizlikle hayata geçirmeye ihtiyacınız var. Kapsamlı ortaya koyduk, sorunu çözecek olan yaklaşım budur.

GERÇEK BİR ERKEK OLABİLMEK; DÜŞMANIN UFKUNU YIKMAKTAN TUTALIM, KADININ ÖZGÜRLÜK DÜZEYİNİ KAVRA- MAYA KADAR, BİRÇOK YETENEK İSTER

Osmanlı'ya baktığımızda, şöyle fermanların çıkarıldığını sık sık görüyoruz. Fatih İstanbul'u işgal ederken, "3 gün (kadınlar da dahil) her şeyi yağmalayabilirsiniz, talan edebilirsiniz" diyor. Bilindiği gibi, Bizans'ın bir aristokrat geleneği ve çok aristokrat aileler var. Osmanlılar gibi değiller. İşte o her türlü talancı Yeniçeriler, evlere giriyorlar ve ne kadar kadın-kız, oğlan varsa alıp evlerine götürüyorlar. Dehşetli bir köleleştirme dönemidir aslında. Ve sadece İstanbul'da da uygulanmıyor: Osmanlılar Anadolu'ya yayıldıklarında, savaşan erkekleri veya hakim olan erkekleri vurduktan sonra, bütünüyle değerlerine el koyuyorlar. Halen Yunanlıların çok korkak olduğu, ya da "kahpe Yunan" biçiminde isimlendirmelerle değerlendirmeler söz konusudur. Aslında bir uygulamanın sonucudur. Bu oldukça fazla düşürülmedir, bir cinsin düşürülmesidir. El koy, eve çek, sonra köleleştir. Bundan sonra Osmanlı Yeniçerisine karşı, "özgürlüğüm var, ya da sana karşı biraz kendimi savunmam lazım" demek mümkün olmuyor. Prensler bile derhal köleleştirilip evlere kapatılıyorlar, sorgusuz, sualsiz. Bu gelenek sık sık Kürt toplumu üzerinde de uygulanır. Siz kendinizi biraz özgürlük, ya da gönül, irade sahibi olarak görebilirsiniz, ama bu biraz yanıltmadır. Ulusal düzeydeki imhayı, talanı göz önüne getirdiğinizde, özgürlüğünüzün boyutunun ne kadar olduğunu anlarsınız. Altında bu uygulamalar vardır. Kişilikler Osmanlı döneminde yoğrulmuş kişiliklerdir. Aileden miras kalmıştır bu kişilik-

ler, özgürlük olmadığı gibi, çok silik ve kölemsidir. Kemalizm de kesinlikle bu geleneğin en barbar sürdürücülerinden biridir. M. Kemal bütün anlayış ve uygulamasını bu geleneği sürdürmede gösterir. Kadın konusunda da böyledir. Burada özgürlük yoktur. Kişilikleri kapatma, dillerini kesme durumu yaşanmaktadır. "Kadınlaştırılmış bir halkız" derken bundan bahsetmek istiyoruz. Kesinlikle basit ele almayalım. Kadınlaştırılmış bir halk olmak, kadınlaşmış olmak nedir? Bu çok önemlidir. Size Osmanlı sultanlarının bazı geleneklerini daha hatırlatmakta yarar olabilir. Fatih'ten bir iki örnek vereyim; çünkü imparatorluğun yükselticisi ve tarihine temel damgasını vuran kişiliktir. Fatih, işgal ettiği yerlerde sadece kadınları kapatma biçiminde bir uygulamanın sahibi değil (ki, bu bir Osmanlı zihniyetidir) aynı zamanda erkek çocuklarını da kapatıyor. Örneğin Fatih'in, Bizans'ın çok güçlü bir ailesi, hatta o aristokrat geleneğin en önde gelen bir ailesinin çocuğu olan prensi sarayına kapatması olayı vardır. Bu aileyi kendisi için bir rakip, ya da o geleneğin ileride başına bela olabileceğini (veya bir egemenlik, iktidar olma hırısı ile de bunu yapmış olabilir, bu o kadar önemli değil) düşünüyor. Sonuçta bir prensi (ki, bilirsiniz prensler çok erkeksi ve çok da gururludurlar) sarayına kapatması ve onu eşcinsellik pozisyonuna sokması söz konusudur. Bu önemlidir. Yine bir Bizans asilzadesinden iki erkek çocuğunu istemesi olayı vardır. "Çocuklarını bana yollayacaksın" diyor. Bizans asilzadesi "her şeyimi veririm, ama bu erkek çocuklarımı vermem" demesine rağmen, zorla getirtiyor. Sanırım adamın da boynunu vurduyor. Çok vahşi bir uygulama! Tabii sultan böyle yaparsa, sulta-

nın paşaları bu işi kat be kat yaparlar. İşte bildiğimiz Balkanlar'daki halkların, özellikle Yunan halkının düşürülmüşlüğü biraz böyle sağlanıyor. Çok ilginç bir hakaret ve düşürme biçimi!

Şimdi size sembolik gibi görünse de, halkları böyle kadınlaştırma durumları var. Örneğin; bir erkek, bir kadın karşısında kendini nasıl ifade eder? Eğer bu erkek, bir de Kürt ise ve özellikle malını-mülkünü kaybetmiş, en son elinde karısı kalmışsa, onun için tek mülk karısı olur. Bu mülk karşısında erkeğin nasıl mülk zihniyetli birisi olacağı açıktır. Yani her şeyini kaybetmiş; ne namus, ne şeref, ne toprak ve ne de özgürlük, hiçbir şeyi yok ve alabildiğine düşürülmüş. Dolayısıyla sahipleneceği, düşürülmüşlüğü acısını çıkarırcasına üzerinde egemenlik kuracağı tek mülkü karısı oluyor. Ve böylece erkek bir anda sözüm ona avantajlı bir kişilik olup çıkıyor. Bütün bunları küçümsemek için belirtmiyorum. Sadece bir gerçeği ifade etmeye çalışıyorum. Bu arada kendine edebiyatçıyım diyenlere, bir kez daha seslenmek istiyorum. İncelemesini bilmiyorsunuz. Tarihten kopmuş, atomlarına kadar parçalanmış böylesi bir toplumsal gerçeklik var karşınızda. Bunun tarihsel, güncel boyutları var, alın ve inceleyin.

Kürdistan'da, özellikle düşen erkeğin durumu, beni bu soruna daha da çekmiştir. Kürt halkı için (bazıları aleyhimize kullanmak istiyorlar) "karılaştırılmış bir halktır" dedim, bunun anlamı şuydu; tarih boyunca sürekli işgal ve istilalar halkımızın başından eksik olmadığı için, her işgalciye, yani her zorbaya, her despota (ki bu da biraz hâkim erkeğe benziyor) bağlı kalan bir halk. Bu anlamda

"köle kadına benzetilmiştir" dedim, anlamlıdır. "Bunda Kürt erkeğinin rolü nedir" sorusuna geçtiğimde rolünün yürekler acısı durumunda olduğunu gördüm. Klasik anlamda da, diğer uluslardan erkeklere pek benzemediği, çok farklı bazı yanlarının olduğunu gördüm.

Baskıcı sistemlerin etkisi altındaki erkek, bunun bütün acısını kadınlardan ve çocuklardan çıkarır. Yine ilginçtir, bütün sevgisinin kaynağını da buradan görmek ister. Yani hem döver, hem söver, hem gözyaşı döker. Çok çelişkili bir kişilik! Sevmek istiyor, öldürüyor. Sevme tarzında öldürme var. Çocuklar için de bu böyledir. Bu erkeği çok çaresiz gördüm. Çaresiz gördükçe bu erkeğin çözümlenmesi, bana nerdeyse en az kadın çözümlenmesi kadar önemli gözüktü. Şimdi, aslında sorunu kadın sorunundan ziyade, bir erkek sorunu olarak da çözüme tabi tutmam, büyük bir önem taşıyor. Bunlar birçok ideolojide böyle ortaya konulmamıştır. İdeolojilerin çoğunluğu erkek egemenlikli olduğu için erkeği fazla çözmeye tabi tutma gereği duymazlar. Çok derin bir sosyalist kişilik olmazsa, erkek kendi iktidarını tehlikeye sokabilecek düşüncelere fazla yer vermez, kendini fazla eleştiri konusu yapmak istemez. Bu durum erkekte çok içselleşmiş bir yaklaşımdır.

Bu erkekler düşman tarafından iğdiş edildikleri için, öyle kadına sahip olabilecek bir güçte de değiller. Her ne kadar kaba anlamda erkek gibi görünüyorsa da, gerçekten TC'nin özel yöntemleriyle iğdiş edilmişlerdir. Ciddi bir erkelikleri de söz konusu değildir. Onun için kadın karşısında iki kelime konuşacak güçleri bile yok.

Gerçek bir erkek olabilmek; çok özel çaba-yetenek ister. Ben de dahil, fazla erkeklik yapacak halimiz yok. Düşman bizde bu gücü bırakmamış; bunu anlayacaksınız. Öyle kara sevdalı, aşık-maşuk numaralarına hiç gerek yok. Ben de dahil diyorum, böyle kocalık yapacak gücümüz yok. Düşman vurmuş, bizi iğdiş etmiş. Bu gerçektir de, yani şaka olsun diye söylemiyorum.

Sizin öyle klasik bir erkekliğiniz var, başınıza zaten bela olmuş. Bela olmaması için, büyük bir patlama yapmanız lazımdır. Tekrar söylüyorum, iğdiş edilmişsiniz. Osmanlıların da üslubuydu, TC subayları hep size söyler, ilk ele aldıkları Kürt askerinin üzerinde uyguladıkları; bir güzel karılaştırmadır. Gerçekten böyle, siz aske-re belki gitmediniz, bu duyguyu bilmezsiniz. Toplumda da öyledir; karılaştırma. Gerçek bir erkek olmak, çok önemli bir mesele, çok zordur. Ben halen kendimi gerçek bir erkek haline getiremedim. Ayıp mıdır diyeceksiniz. Hayır, ayıp değil! Çünkü gerçek bir erkek olabilmek; gerçekten düşmanın ufkunu yıkmaktan tutalım, kadının özgürlük düzeyini kavramaya kadar, birçok yetenek ister. Bu da sizde yok. Ortaya çıktı. Kadına bakıyorsunuz, bilmem nasıl, ne niyetlerle. Düşmana bakıyorsunuz, kolunuz düşüyor, kırılıyor. Ben ne yapayım? Ağlayacağınıza kendinizi toparlayın.

Bir halk ki, bin yıllardan beri düşman terbiyesi altında büyümüş veya cüceleştirilmiş. Bir kadın ki, yaşamla hiç alakası kalmamış; bir erkek ki, kadından daha beter bir sorumsuzluk deryasında kendini sözüm ona iktidar sahibi sanmış. Bunların tüm ağırlıkları şimdi benim üzerimde. Farkında değilsiniz. Farkında olabilmek

için vicdan sahibi olmak gerekir. O da gelişkin olmadığı için bu iş böyle gidecek. Hikâyenin özü böyledir. Çağrılar fazla etkili olmaz. Etkili olabilmesi için, etkiyi hissedebilecek bir yürek gerekli. Beynini çarpıcı düşünceye, yüreğini de derin toplumsal acılara kapatan, basiti oynar; gülüşü de, ağlayışı da çok basittir. Ve en esef edilecek sınırlar dâhilinde kalır sürekli. Onu yoğun bir şekilde yaşıyorsunuz. Onunla çarpışıyoruz. Sonuç bu gerçeklik oluyor.

Karışmış Kürt toplumu ve erkeği bana adeta şunu demeye getirdi; bunu çözümlersen, en iyi kadın teorisini ortaya çıkarmış olursunuz. Bu çok açık! Ben mi engelliyorum? Düşman sizi bu konuma getirmiş. Bunları görmeyecek misiniz? Aslında görürseniz kendiniz için asker olma gereğini duyarsınız. Düşünün, siz erkeklerin her birinin böyle kocakarısı var. Bu çok ağır bir durum değil mi? Sizin gibi erkekleri düşünün. Türk sömürgecileri zaten bu gözle bakarlar, özellikle Türk subayları sizi kendi karısı durumuna getirmiş, hem de erkek karısı. Bu sizin ağırınıza gitmiyor mu? Ben sadece biraz güçlü yaşamaya çalışıyorsam, erkek geçiniyorsam biraz düşmanla uğraşmayı bildiğim içindir. Eskiden bu gücüm yoktu, bu erkekliğim yoktu. Düşmanla biraz uğraşarak bu gücü buldum, bu doğrudur da. Kölelik döneminden kendimi hiçbir zaman normal bir erkek saymadım. Şaşıyorum kendi kendime, hiçbir iktidarım yoktu, kendime güvenim de yoktu. Neden sonra çözümledim, düşman beni bu kadar etkisiz duruma getirdikten sonra, ben neyin erkeği olacağım? Bir karının erkeği olmuşum neyi ifade eder? Bundan utandım, sıkıldım, nefret ettim. Halen de öyleyim. Niye kendinizi erkek sanıyorsunuz? Bu tersinden bir er-

kek olmadır. Askerlik için erkek işi denir, onu çözümlemeye çalışıyorum. Sizin erkekliğinizi iyi çözmek gerekir. Biraz kendimden çözdüm. Belki şu anda kabul edilebilir ölçüler içinde bir erkek olabiliyorum, belki tam değil. Ben de kendimi tam görmüyorum daha. Sizin birden bire çok erken yaşlarda kendinizi erkek görmeyiniz ne anlama gelir? Düşmanın karısı durumunda iken, nasıl kendinizi tam bir erkek yerine koyuyorsunuz? Kendinize de karı bulmaya yelteniyorsunuz? Hemen hemen bunun kalıntısı hepinizde de var. Yanlışlık nerede? Sanıyorum sahte bir erkeklik durumu söz konusu. Bu erkeklik anlayışının kariya karşı bu kadar güç kazanması altında, düşmana yaptığı karılık yatıyor. Tespit mükemmel! Kürt erkeğinin can alıcı bir tanımını yapıyoruz. Erkekliği şişirme, karılık ilişkisinde erkeklik havalara sığınma çok yaygın. Aslında kendisi karı, ama kariya karşı sahte bir erkek olma veya kendini öyle sanma var. Kariya karşı çok aşırı bir erkeklik, normal bir erkek durumu değil aslında. Böyleleri kendini erkek gibi sanıyor. Aslında ne kadar erkek olup olmadığı da belli değil, sağlıklı bir erkek değildir. Aslında iktidarsızdır, erkek olma ise iktidar anlamında kullanılır. Kadın karşısında iktidardayken, düşman karşısında iktidarsızdır. Aslında abartılmış, gerçekte bir kocakarı olmaktan öteye bir değeri olmayan, köle bir kadına karşı sahte bir erkekliğe öykünerek veya kendini öyle sanarak şişirilmiş bir kişiliği boşaltıp ve bu anlamda sahte bir erkek olmaktan çıkartıp, düşmanın bir karısı olmaktan çıkartıp normal bir erkek olma ölçülerine getirtmeliyiz. Ve bu da biraz asker ve savaş kişiliği edinmekten geçer. Bakıp görün, bir kocakarı bile olmaktan kurtulmanız için

asker olmanız gerekiyor. Bu bir bilimsel tanımdır.

Benim sevgim savaşı geliştirenedir, örgütü, vatanseverliği, özgürlüğü geliştirenedir. Ne diye beni örgütten, savaştan uzaklaştıracak olanı seveyim, ilgi göstereyim, değer vereyim? İster eski kocalar olsun, ister yeni takıntılarınız olsun, kim olursa olsun, gözümüzün içi de olsa çıkarıp atmalıyız. Savaşa, örgütlenmeye ve partiye hizmet etmeyi, (bir bütün olarak temel değerlerimiz var) kim olursa olsun bir çırpıda atabilmeliyiz. Şu ilke egemen olmalı: Biz yaşamımızı mutlak olarak devrimin emrine vermişiz. Yaşamımız, tutkumuz, heyecanımız, coşkumuz devrimdir, devrimi geliştirmedir. Bu da bizim yaşamımızdır, her şeyimizdir.

AİLEYİ İNKÂR ETMİYORUZ, ANCAK ONUN KONUMUNA KARŞI ÇIKIYORUZ

Toplum erkek ve kadından müteşekkildir, doğru, toplum erkeksiz ve kadınsız olmaz. Aile deyince de erkek ve kadın adına aile ilişkisi, evlilik ilişkisi veya çeşitli adlarla bir araya getirilmesine denilir” tanımı gelebilir. Tanım çok basittir. Ama günümüzün bizde gerçekleşen biçimine bakıyoruz, “Aman Allah’ım aileye ne oldu?” dememek elde değil. “Aman Allah’ım bu ne kadınlık, bu ne erkeklik?” dememek elde değil. Nasıl erkek, nasıl kadın, nasıl aile? Gel de işin altından çık!

Eğer kadının kurtuluşunu istiyorsak, erkek egemenlikli ideolojilere dayalı kurumları şiddetle eleştirmek gerekecek. Bunun önemli bir parçası da ailedir. Aile de, erkek egemenlikli bir kuru-

luştur. Ben burada yine fazla açmak istemiyorum, ama bizim için bu sorun çok önemli, özellikle Kürt toplumu açısından aile, mutlaka gözden geçirilmesi gereken bir kurumdur. Bana göre aile, esas itibarıyla erkeğin ve kadının düşüşünün en tehlikeli bir biçimde gerçekleştirildiği dipsiz bir kuyudur. Ne kadar düştüklerini, ne kadar derine, karanlığa daldıklarını bilmezler. Bütün emperyalist sömürgeci sistemlerin ve yine bütün özel savaş sistemlerinin kendisini gerçekleştirdiği zemin ailedir. Bunu şiddetle gözden geçirmek ve eleştirmek gerekiyor. Bu demek değildir ki, kavram olarak tamamen aileyi inkar ediyoruz. Gerçekleşmiş olan aileyi inkar ediyoruz veya aşmak gereğinden bahsediyoruz. Böyle bir kavram önem taşıyor.

Aile içinde diktatörlük, mülkiyet, kadının her türlü haktan-hukuktan yoksunluğu, acıları ve oldukça hor görülmesi vardır. Fiziki olarak her şeyden önce bitirilmesi vardır, herhangi ciddi bir talebi yoktur. Bunun için kadın duygusallığından bahsedersiniz. Bütün bu koşullar böyle olursa tabii ki kadın, bağlanacak ve sadece duygularıyla yaşayan bir varlık olur, bu da insan haklarına karşı en büyük saygısızlıktır, en büyük saldırıdır. Bu nedenle kadının kurtuluşundan bahsetmek istiyorsak, onu boğan aile kurumunu çok ciddi bir eleştiriye tabi tutma gereği vardır.

Aileyle işe başlamak birçok açıdan isabetli olabilir. Aile tarzı, aile alışkanlıkları, aile geleneklerini açıklığa kavuşturmak, sizi muazam aydınlanmaya ve yeniden yapılanmaya götürebilir, hatta götürebilir değil, götürür. Ana-baba olgusunu ele almaktan tuta-

lim eş-dost-çocuk kavramlarına açıklık getirmeye kadar, sizi önemli sonuçlara götürebilir ve götürmelidir. Doğru yaklaşım gücünüz çok zayıf! O kadar yanılgılarla dolu yaklaşım var ki, hangi ana-babadan bahsedeceğiz? Hepsi zavallı. Hangi çoluk-çocuktan bahsedeceğiz? Hepsi perişan! Hangi erkek kadından bahsedeceğiz? Hepsi yüz karası, çaresiz! Bu kurum, bu ilişki güç vermeliydi. Zaten onun için çok büyük öneme sahiptir.

Duygu, sevgi kavramlarına da açıklık getirmek için aile kavramını irdelemek öğretici olabilir. Ben, daha değişik yaklaşımlarla ve şimdiye kadar söylenenleri tekrarlamaktan kaçınarak yaklaşımlar geliştirmek istedim, ama düzeyleriniz bize her şeyi neredeyse sıfırdan başlatma gereğini dayatıyor. Bu nedenle aşırı bir tekrarlamaya zorlanıyoruz. Çok dikkat etmezsek, bütün yaptıklarımız boşa gidebilir. Allah etmesin, biraz özgür kadın-erkek yaratalım dedik, yoğun bir mücadeleyi iç içe götürmezsek, bu konuda sap-tırmalar bile bizde çok tehlikeli bir namus olgusu biçiminde dönüştürülmüştür. Ama en tehlikeli bir metalaşmanın da merceği, odağı haline getirilmiş bir olguyu eğer çözemezsek, bütün yanılgıların boy vereceği bir sapmayı başından yaşamaya mahkûm oluruz ve çoğunlukla da öyle yaşanılıp gidiliyor. Bunun çok ağır etkisi altındayız.

Çoğunuzun uğraştığı bir sorun da kadın ve aile sorunudur. Aile sorunundan kendimizi kopardık. Önderlik burada ne yaptı? Aile, düşmanın güçlendiği, onun her türlü pisliğinin taşındığı bir kurum haline gelmişti. "Kendinizi uzaklaştırın" dedik. İnsana hiçbir şey

vermez, hatta bireyi boğmak ister. Burada biz aileyi inkâr etmiyoruz, ancak onun konumuna karşı çıkıyoruz. Aile yurtseverliği, özgürlüğü, insanlığı barındırmak istemiyor. Bir baba var; ilkesiz, disiplinsiz, kuralsız, inisiyatifsiz; kadınına ve çocuklarına her türlü kötülüğü yapar.

İşte ailedeki despotik koca, işte babanın otoriterliği! Baba kültürünün faşizmle bağlantısı bugün sosyolojik olarak incelenip bulunuyor. Ben çok çarpıcı söylüyorum. Baba faşisttir, baba diktatördür, bana boyun eğdiren ve kendini bir ağa, aşiret reisi yerine koyandır. Babalık; çocuklarına karşı bir efendi, bir köleleştiricidir. Bu anlamda babanın durumu çok tehlikelidir. Serbest bıraksak, hepinizin bir gün içinde içine gireceği bir kurumdur.

Erkekler kurdukları tuzağa kendileri de düşmüşlerdir. O tuzak nedir? Kadını mülk konusu haline getirmekle sanmışlar ki, kendilerini iyi mal ederler, kadın canlı bir varlık olduğu için, eşya olmadığı için bir tepkide bulunuyor. O tepki neyin ifadesi? Kendi cinselliğini, tam bir meta olarak değerlendirip ona dayanarak yaşam planlarının geliştirilmesidir. Kocaman kadın dünyası denilince, “kendini bu temelde nasıl sunar ve nasıl yükselir”den ibarettir. Aslında toplumun kocalık ahlakı bu gerçeklikle koşullandırılmıştır. Erkek dünyası temelinde ise, kadının üzerindeki mülkiyeti korumak için, baskı ve yine mülkiyetin doğal bir sonucu olarak kadını metalaştırması, eşya haline getirme durumu vardır. Aile reisliğiyle bu amacı gözetir. Bir defa kabul edilecek kadın kimdir, erkek kimdir sorusu da çok önemlidir. Mümkün olsaydı da roman türü,

sinema türü veya başka sanat türleri ile bu tiptemeyi başarıyla yapsaydık. Esas alacağımız kadın tipi, erkek tipi nasıl olmalıdır? Nasıl yaşamalıdır?

Kadın insanlık dışı kalmıştır. Zaten ona insanlık dışı her şey dayatılır. İşte Kürt ailesi böyledir. Kadını gördük; ne ağzı var konuşmasını biliyor, ne de yürümeyi biliyor. Sırf bir başlık parası, aile kurma parası şimdi yirmi-otuz milyondan az değildir. Benim hatırladığım zamanda bile, bir delikanlı on yıl çalışırdı, ancak bir aile ya kurardı ya kuramazdı. Şimdi daha da zordur. Adam sırf bir aile kurabilmek için on beş yaşından yirmi beş yaşına kadar kendini ucuzca işgücü pazarında satmak zorunda. Tabii bu yalnız aileyi korumak için, aileyi sürdürmek için. Çoluk çocuk oldu mu, daha da fazla paraya ihtiyaç var. Bizim insanımız bu temelle büyüyor. En azından şu sorulara da açıklık getirmek gerekiyor; cinsel yönden büyük bir sapıklık yaşanıyor; iki yönlü yaşanıyor. Aşırı tatmin arayışı, cinsel tutkuların sapıkça dile getirilişi tarzında oluyor. Özellikle bizde yaşlı adamların çok küçük yaştaki kızlarla evlenmesi bunun açık örneğidir. Ters bir tutum ise, dini motif altında hareket ederek, dünyadan el-etek çekme, yaklaşmama ve bunu günah gibi görmedir. Bu da bir sapkınlık türüdür. Bu temelde geliştirilen aile, tam bir çıkmaz içindedir. Aşırı cinselliği tatmin edemediği gibi, dini dogmayı yaşamaktan ötürü de aile zorlanıyor. Ve ailenin gerçek bir bunalım ocağı haline gelmesinde bu tutumların etkisi büyüktür. Bunun diğer sonuçları ise; sırf çocukları yedirmek, içirmek için, kendini piyasada kırk defa satması gerekir. Okul okumak zordur. Eğitimsizlik, cahillik diz boyu. Yalnız bu ço-

cuk eğitimi yüzünden, bir ana-baba kendini kırk defa bitirmek zorundadır. On-yirmi çocuğu olanlar bunun altından nasıl çıkacaklar? Dehşetli bir problem olmakla birlikte, gerçek bir köleleşme nedenidir. Sırf bir maaşı kurtarmak için, bir iş bulmak için, aile reisi ne yapmaz ki? Bunu da halletmese gelip kavga eder, çocukları ve kadını satar. Zaten çocuk evde huzur bulmayınca kendini sokakta bulur. Kız evden kaçır, erkek çocuk lümpenleşir. Müthiş derecede lümpenleşmenin nedeni ailedir. Sözüml ona aileler lümpenliğı istemez. Hâlbuki lümpenliğın kaynağı ailedir. Kızların evden kaçmasını istemezler, bunun nedeni yine ailedir, sakat aile anlayışındır. Yine de aileler ahlakın temsilcisi olarak geçinirler. Anlaşılması gereken ve açıklık kazandırılması gereken husus şudur; nasıl ki toplumdaki aile kurumu, kadın-erkek ilişkisi düşkünlüğün, kendini her türlü pazarlamanın, her türlü sapıklığın, her türlü yabancılaşmanın bir kurumu olarak değerlendiriliyorsa ve bu değerlendirme ne kadar önemliyse, onun etkileriyle parti içinde de mücadele etmek o kadar önemlidir. Bu etkileri parti içine taşırmamak gerekir.

Birisine bağlanmak biraz tehlikeli olmaz mı? Biraz arkadaşlarına bağlan. Ana-babanı çok düşüneneğine, biraz diğeri ana-babaları da düşün. Akrabalarını çok düşüneneğine, diğeri köylüleri de düşün. Daha sonra bunu geliştirdiğinde; ulusu düşün, sınıfı düşün, hatta insanlığı düşün. Bizdeki sıradan köylü, tıklalı kadın-erkek ilişkisine hemen bağlanır. O ilişkilerin içinde bir siyasallık, toplumsallık yoktur, hele ulusal düzeyden hiç bahsetmeyin. Aşiret de çözülmüş, geriye bir kadın kalmış, bir erkek. Çok kaba bir cinsel

ilişkileri vardır. Kabalık şuradadır; ciddi bir siyasi, sosyal atmosferi yoktur, kopmuştur. Koptukça, birbirlerine girdikçe, o ağır sorunlar, sorunlarla birlikte çok kaba cinsellik ve içinden çıkılmaz aile gerçeği! Önce birbirlerine çok kara sevdalıdılar. Bu yönlü cinayet işlerler, fakat evlendiğinin ikinci günü birbirlerini vururlar. Çünkü büyük uydurma ilişkiler söz konusu, büyük bir tükenmişlik ilişkisi söz konusu. Ulusal, siyasal, sosyal içeriği yok. Çok kaba bir cinsel tutku, olsa olsa onunla bir kaç ay aşk-meşk yapabilir, sonra da çok ağır aile sorunu, ekonomik sorun, her türlü çocuk sorunu, sağlık sorunları ortaya çıkar.

Dikkat edilirse, aileyi çözmeseydik kesinlikle (ki, kendi deneyimimi de zaman zaman size açtım, çözümlemelerde de bu oldukça işlenmiştir, 7 yaşından başlar, bugüne kadar devam eder) değil özgürlüğe ulaşmak, belki de 14 yaşına gelmeden aile kavgalarında yok olmuş gitmiştim. Çocukluğumu örnek olsun diye size hatırlatayım: Önüme dağ gibi dikilen hedefler koyuyorlardı. "Bu çocuk büyüsün de ailemizin şerefi, onuru için şöyle intikam alsın, adam vursun" diye tasarlıyorlardı. Ve halen aklımdadır, zaman zaman buna girmemek için "büyümek istemiyorum" diyordum. "Ben şu düşmanı nasıl öldüreceğim, gücüm nerede ve ben erken ölürüm" diyordum. O zaman siyaset yapmaya başladım. Nenem vardı; "bunun gözü biraz namussuzca, aile için savaşmama tehlikesi var" diyordu. Aslında bu akıllı bir çocuk olduğum biçiminde de yorumlanmalı. Eğer ailemin has evladı biçiminde yetişseydim, köyden bir adım dışarı atamazdım. Şunu çok iyi biliyorsunuz ki, bütün Kürt ailesinde erkekler, özellikle böyle ailenin has çocuğu,

has kızı şeklinde büyütölür ve bu temelde hepsi daha olgunlaşmadan kan davalarında, aile kavgalarında, mal-mölük meselelerinde incir çekirdeğini dolduramaz, tavuk-köpek davalarında tükənip giderler. Benim iyiliğim şu ki; ben bu nedenlerle ölümüne bir çabaya girmeyeceğime karar verdim. Aileye tepki duydum. Aile ile çekişmem böyle başladı ve daha sonra devam etti. Çocukluğumda nasıl arkadaşlık coşkusuyla hareket ediyorsam halen de öyleyim. Benim fikrimde ve yaşamımda kişileri karılaştırmak veya sahte erkekleştirmek yoktur. Buna kendi yaşamımda yer veremeyeceğim. Bana çirkin gelir. Eşlenmek kötü bir şey değil, ama eşlenme nasıl gelişir? Benim için halen bu büyük bir savaşım meselesi. Buna giden yoldaki büyük savaşım, büyük uğraşı önemlidir. Size burada şunu önereceğim; sevgiye giden yol bazılarına hemen bir su içme gibidir, ama çok zordur. Bizde sevgiye giden yolu açık tutmak, şiddetli bir savaşım ile mümkündür. Kürt çözümlemesini yapıyorum, bunu incelememe özelliği günahlardan birisidir. Biraz ağızları açılıyor, onu da çok kötü konuşuyorlar. Korkarım bütün bu çabaları çoğu inkâr edecek bir duruma girecek ve boşa gidecek, anlamadan gidecekler.

Bu konuda çok hassastık ve daha yedi yaşından bugüne kadar bir tarzı geliştirmeye çalışıyoruz. Şimdi size göre 7 yaşından bugüne kadar çoktan bu işi kesip giderdiniz. Zaten bir farkımız da böyle ortaya çıkıyor. Mesela ne kadar erkek-kadın birbirlerini kolay beğendi, ne kadar kolay âşık olduğunuzu, duyulduğınızı sandığınızı oldu? Kim bilir içinizde ne büyük tutkular var, fırsat bulsanız bunları nasıl, hangi biçimlere dökersiniz? Hakkınızda

bütün bunlar var diye sizi suçlamıyorum. Çok doğaldır, cinsel güdü çok doğal bir cinsi güdüdür, kadın erkek tutkuları çok doğal tutkulardır. Mesele bunlar sizde neden vardır diye eleştirisini yapmak değil, bunu yaparsak doğallığı inkâr etmiş oluruz, bu da gerçeklikle bağdaşmaz. Mesele daha değişiktir. Bu mesele, aynı düşmana karşı dayanıp dayanmama gibi bir şeydir. Bir yerde dökülüş, kaybediş varsa, karşı direnmeyi geliştirirsiniz. Duygu, aşk adına dökülmüş, yerin dibine girmişsin, bundan ne anladın? Karısız edilmiyor, kocasız edilmiyor, erkeksiz-kadınsız edilmiyor, on-suz da böyleydi, onunla da böyleydi. Biz, iki soruyu ortaya attık; “onsuz olunmaz” sorusunu, “böyle olur” sorusunu tartışmalısınız dedik. Zaten bunu erkenden gördük. Adam bir kadın uğruna her türlü namussuzluğu yapıyor, adına namus diyor. Ben bunu gözle-rimle gördüm. Vatani, evi, her şeyi bir kadın için satabiliyor. Kadın da, çok kaba bir cinselliği erkeğe veriyor, onunla kendini ömür boyu yaşatacağını sanıyor. Bunları gördük ve uzak durduk.

Bu konularda herhangi bir ilişki, örneğin yaşam ilişkisiyse nasıl bir yaşam gerekir. Zaten adını “Nasıl Yaşamalıyız” biçiminde de koyuyoruz. Zaten büyük bir tartışmayı bu nedenle geliştirmeyi uygun bulduk. Geçmişte ne yaptığınız pek o kadar önemli değildir, mühim olan, onları bilince çıkarmak, çözmeye tabi tutmak ve yine mühim olan, yeniyi nasıl kurabileceğimiz, geliştirebileceğimizdir. Bunu büyük bir açıklıkla, özgür tartışmayla geliştirmek ve hiçbir ikiyezlülüğe, sahtekârlığa kandırmaya gitmeden, özellikle yurtseverlik, temelinde özgürlük savaşımına, onun öncü gücüne ters düşmeden, onunla onu güçlendirme temelinde bu kavramla-

ra açıklık, güç, bağlantı getirme temelinde ne geliştirebiliriz? Ne kadar gücümüz var veya ilişkiye ihtiyaç var mı, yok mu, kadın-erkek nasıl ilişkilenebilir veya kadın nasıl ilişkiye çekilebilir?

En önemlisi de ailecilik konusunda hayale kapılmamam, sizin yaşadığınıza benzer kolay ailecilik hayallerini esas almamam çok önemli. Çekinmem, ihtiyatlı olmam, tepki duymamam daha sonraki süreçte oldukça yararlı olmuştur. Halen kadın-erkek ilişkileri üzerine bu kadar önemle duruyorsam, bu çelişki nedeniyledir. Şimdi çok açık görülüyor ki, bu çelişki çözülmemese ne sınıfsal, ne ulusal çelişki anlaşılabilir. Bırakın çözülmesi, savaşla giderilmesi; siz şu anda adeta bu çelişkinin kölesi durumundasınız. Bu çelişkiyi anlamaya, ya da kendi üzerinizdeki etkisini sıyırmaya gücünüz yoktur. Kocaman bebekler haline gelmişsiniz. Sanırım siz halen önemli oranda kontrol altındasınız. Objektif olarak üzerinizdeki geleneklerin, geleneksel toplumun etkisi büyüktür. Bu da geliştirememenin, cüce bırakılmanın en büyük temel nedeni, halen sizinle bu temelde uğraşıyoruz. Geleneksel karı-koca olmaya çok yatkınsınız demek istiyorum. Zaten bizim ailede bu da fazla gelişmemişti. Ne babam iyi bir kocaydı, ne anam iyi bir karıydı. Hatta bana göre bu konuda en büyük sorunu yaşayan görünüşte karı-kocaydı. Babamın kendini başarılı bir erkek görmesi mümkün değildi veya “ben şöyle bir kocayım” demesi çok zordu, anamın da “ne güzel bir kadını” demesi çok zordu. Pek başarılı, mutlu oldukları, saygılı, anlayışlı oldukları söylenemez.

Genel Kürdistan ailesini göz önüne getirdiğimizde bunun çok

çarpıcı bir şans olduğu ortaya çıkıyor. Kürdistan ailesi her ne kadar kendi içerisinde çok zorla da olsa, geleneklerin ağır etkisi altında da olsa, terbiye görmüş gibiyse de, erkek kadını korkunç derecede namus meselesi yapıyor. Kadın da hiç içeriğı, özü olmadığı halde erkeğin karısı olmak için olağanüstü kendini geleneklere göre zorluyorsa, gelenek çok etkili ve güçlüyse, ona Kürdistan geleneğı açısından bakıldığında kaybetmelerin en temel nedenidir. Bu gelişmemin, köleliğin en temel nedeni, kaynağı, kurumu bu ise, bizim ailedeki bir türlü geleneğe göre kurulamayan karı-koca ilişkisi büyük bir çözüm zeminiymiş. Bakın, ben bu çelişkiyi biraz doğru ele aldım. Sizi bugün iyi karılar, iyi kocalar olmaktan alıkoyduğumuz için gücünüz, enerjiniz, bilinciniz, dolayısıyla savaşçılığınız biraz devam ediyor. Belki geleneklere göre bir yaşam sizi rahatlatabilirdi. Ama bana göre, bunun maddi temeli yoktur. Bunu gösterdik. Maddi olmayan bir şeye göre kendinizi yatırmamızın da hiçbir anlam yoktur. Önce iyi bir savaşçı olun. İlke bu. Bu ülkede yaşamak istiyorsan, bu iyi bir eş-dost, ahbap-çavuş, hemşeri olmaktan geçmez; tam tersi, eş-dost olmadan önce, iyi bir toplumsal savaşçı, ondan sonra ulusal savaşçı olmaktan geçer. Bu konularda çözümlemeler ortaya koymuştur ki, iyi bir hemşericilik, iyi bir ahbap-çavuşluk, iyi bir yarenlik, hele hele iyi bir eş-dostluk, kadın-erkek ilişkisi savaşçılığı bitirir.

Bağımsızlık ailede olmazsa Kürdistan'da da olmaz. Kadın erkek arasında bağımsızlık yürümezse parti oluşmaz. Parti oluşmazsa savaş olmaz tabi, nasıl olacak!

Şimdi kadın savaşı veya bu temelde yaşam savaşı deyip geçmemek gerekiyor. İş ciddi. Doğru yaşam, iki cinsin birlikteliği temelinde olur. Ama nasıl bir birliktelik? Bizim toplumsal gerçekliğimize baktığımızda bu birliktelik, perişan bir birlikteliktir. Gücü kaybettiren bir birlikteliktir. Nerdeyse daha 15 yaşında kız, başını (adeta bir arı kovanına sokar gibi) bir aileye sokmuştur. Erkeklerde tüm namus anlayışını, tüm erkekliğini bir kadın üzerindeki hâkimiyetinde görme gibi bir ucube duruma gelmiştir, hem de en erken yaşlarda. O yaşlarda artık bizim erkeğin karısından ve dolaşısıyla çocuklarından başka düşünenecek, ne bir vatani vardır, ne güzel bir yaşam arayışı. Tam tersine, sırf karın doyurmak için sömürgecinin kapısında kırk takla atar. Hatta bugün bütün köy korucularının ve toplumumuzun, işbirlikçiliğin, en değme hainlerin bile, esasta bu duruma gelmelerinin nedenidir. Yaşam anlayışlarının, aile yaşam anlayışlarının onları getirdiği sonuçtur. Bunları çok iyi görüyorum.

Ben yurtsever bir insanım. Benim için önce ev değil; önce vatan sorusu geçerlidir. Nasıl olursa olsun, bir yaşam olsun anlayışı değil; özgür yaşam benim için esastır. Ve ben namus-onuru da burada görüyorum. Bunlar olmadıkça ne aile benim için ailedir, ne de saraylarım olsa, benim için saraydır. Hiçbir anlam ifade etmez. Böylesine yaman bir çelişki içinde bulunmaktayız. Maalesef erkeğimizin elinden gelen, 13'ünden, 25'ine kadar sırf bir başlık parası için, çeyiz parası için veya bir kadını elde etmek için diyor diyor dolaşmaktır. Kırk takla atar, kendini türlü türlü satar, bir kız buldu mu, ondan sonra da (cahil bir kadındır, erkeğe vereceği hiçbir

şeyi yoktur) kaba cinselliğinden ve giderek sorun kaynağı olan bir kaç çocuktan başka hiçbir şey sunamaz. Bu, erkeği de boğar, kendisini de boğar.

Neden önce insan olarak anlaşıyorsunuz? Çok temel sorunlarınız var. Sıkça örnek gösteriyorum; işte birlik kurmak isteyenler için çarpıcıdır. Kuşların yuvalarına bile bakın, insan eli yuvasına, yumurtasına değse, kuş orayı terk eder. Oraya artık "yuvamdır, yumurtamdır" demez, bırakır. Ama gelin görün ki bizim yuvamızın, yani vatanımızın, evlerimizin düşman işgalinin değmediği, sadece elinin değil, çizmesinin altında ezmediği tek bir noktası yoktur. Bu açık! Bir jandarma, bir polis her aileye istediği gibi girer; erkeğin kızına, karısına istediği gibi el atar, her türlü hakareti yapar. Bu açık bir gerçektir. Bu durumda bizim erkeğin erkekliği kaç para eder? Kadının kadınlığı kaç para eder? Gerçekleri cesur tartışmaktan, ele almaktan çekinmemeliyiz! Ben bunları gördüm. Benim için ilişki kutsaldır. Benim için ilişki çok özgün ve çok değerlidir. Ama ikinci gün bir işgalci gelmiş, kaba anlamda işgalciye gerek yok. Sürüm sürüm sürünüyorsunuz. Hiçbir ekonomik gerekçesi yok. Birlikte yaşam kültürü yok, sağlık yok. Başa bela! Bunlar ciddi sorundur. "Nasıl yaşamalı" derken, bu konularda neler yapabiliriz, vay başımıza gelen nedir, demeliyiz. Belli bir onur düzeyini yaşadığını sanan bütün kızlarımızdan, erkeklerimizden önemle bunun üzerinde durmalarını istiyorum. Haydi, kölelik statüsü altında olanlara benim fazla diyeceğim yok. Ama bizim saflarda ilkesiz, fırsatçı kadın-erkek arayışları olmamalı. Sorunlarımız ağır. Kaldı ki, savaşı da bunu çözmek için gündem-

leştirmişiz. Bu öncelikle anlaşılmalıdır ve ben fazla açmak da istemiyorum.

Tüm sosyal yaşamsal hususları, ekonomik altyapısı da dahil, kültürel yönleri, sanat yönleri hepsi dâhil zaten aile temellidir, bunların anlam ifade edebilmesi için savaş denilen olayla bağlantısı dayatma olarak değil de, bilimsel olarak kurulması gerekiyor. Ardından “nasıl bu savaşla yol alabileceğiz” diyeceksiniz.

Ahmede Xane’nin 300 yıl önce söylemiş olduğu söz, benim için halen önemli. O, o kitabı yazarken şey söyledi: “Kürtler aşksız, irfansız değil demek için, onların aşkı da var, irfanı da var, bilimi de var demek için ben bu kitabı yazıyorum” diyor. Bu önemli bir söz aslında, dikkat edilirse, o zaman bir aşk ve irfan gereğinden bahsediyor Kürtler için. şimdi 300 yıldan beri var olan da kayboldu. Kaldı ki Mem-u Zin’de aşk geręekleřmiř değildir. Orada her ikisi de ölmüştür, yanmıştır. Hatta konuşamayacak kadar zavallıdırlar, o zamandaki toplumsal geręeklik içinde tabii. şimdi bizim böyle bir sorunumuz da var. şimdi evlilik, aile diyorsun, ben size şunu söylüyorum. Aşksız yaşam olur mu veya sevgisiz yaşam olur mu? Olmayacağına göre, katledildiğine göre peki biz bunu nasıl yaratacağız? Erkeklerimiz nasıl düşünüyor? Kadınlarımız nasıl düşünüyor? Ben acı duyuyorum, hatta iğreniyorum. Yani en başta kendi ailemi eleştirdim. Bu temelde anamla da kavga ettim, babamla da kavga ettim. Nasıl bir ailedir dedim ve sonra baktım ki tamamen toplumun bir hikâyesidir bu. Ama boyun mu eğelim, ama vaz mı geğelim yaşamdan, yaşamın tutkusundan, aşkından?

O zaman nasıl olacak? Bakıyorsun tarihe, tümüyle elinden alınmış. Günümüzde yaşamak istiyorsun. Bayağı büyük tutkulu, büyük güzellik arayan bir kişiyim. Bunu da, yıllarımı (40 yılımı) anlatmak istemiyorum. Büyük bir güzellik arayıcılığım da var. Başlı başına bir ideolojik meseledir.

Aile konusuna ilişkin anlayışımız ne olmalıdır?

Birincisi; Aileciliğe karşı bir pozisyon almak gerekiyor. Aileciliğin özelliklerini aşacaksınız. Aile kurumunu, aileye dayalı duygularınızı, sevgilerinizi, etkilenmelerinizi daraltacaksınız, aşacaksınız. Aile hukuku ile sınırlı hukuku terk edeceksiniz. Ailecilik anlayışı ile sınırlı anlayışları terk edeceksiniz. Alışkanlıkları terk edin, özlere terk edin. Ve aileden kaçışı da, bir kurtuluş olarak görmeyin, aşılması ayrıdır, kaçış ayrıdır. Bu boyutuyla soruna yaklaşım gösterin. Şunu da unutmayın ki, bu kurum kendi başına değil, düşmanın özenle ele alıp sana karşı diktiği, işlediği özel bir kurumdur. Ve tarihi temelleri çok güçlüdür. Kendiliğinden bu duruma gelmemiştir. Ve bu kurum Kürdistan'da ayakta kalan tek kurumdur. Fakat en başa bela bir kurumdur. Toplumsallığın, ulusallığın ve insanlığın hukuken gelişmesi önünde en büyük engeldir. Bu mesele sistemli bir militanlaşmayla aşılabılır. Bunun dışında bir yol düşünülemez.

İkincisi; birincisine bağlı olarak, kadın-erkek ilişkisini de çevreden edinmiş olduğunuz aileciliğin, devletin kültür yaşamının bir sonucu olarak size dayatılan ilişki tarzını aşacaksınız. Cinsler arası ilişkilere bu çerçeveden ve gözlükler ardından bakacaksınız. Cin-

sellige biçilen değeri, cinsler arası ilişkiye biçilen değeri, ne sine-
ma kültürüyle, ne televizyon kültürüyle, ne devlet kutsamasıyla
ve ne de ailenin ahlaki tutumuyla eş göreceksiniz. Mevcut cinsler
arası ilişki üslubunun, ilkelerinin sömürü ile bağını, devletle bağ-
ını, gerici otoriteyle ve faşizmle bağını görmeye çalışacaksınız.
Özellikle kadına yönelik mevcut yaklaşımın, faşizme hizmet etti-
ğini, baskı ve otoriteye hizmet ettiğini, kişiyi çarpıklaştırdığını,
yabancılaştırdığını göreceksiniz. Bu yalnız erkek açısından değil,
iki tarafın da bunu biraz görmeleri gerektiği çok açık. Mevcut ala-
nın olumsuzluklarla yüklü olduğunu, düşürdüğünü, tutuculaştır-
dığını, edilgenleştirdiğini, fiziki ve manevi güçten düşürdüğünü
göreceksiniz. Sürekli olarak cinsellik peşinde koşanlar, maddi ola-
rak da güçten düşerler, manevi olarak da. Bunu böyle görüp tavır
alacaksınız. Dine, müminlere uygun yaklaşımların da çare olmadı-
ğını, inkârın da çözüm olmadığını, yaşamın kuralına aykırılık oldu-
ğunu, bunun da diğer bir sapkınlığa yol açabileceğini göreceksi-
niz.

Üçüncüsü; bu ilişkiye doğal veya doğru yaklaşımı acaba becere-
bilecek miyim? Bu gücüm var mı? Yüzyıllardan beri ve özellikle de
kurulu egemen düzen dâhilinde bu kadar yabancılaşmaya uğra-
mış, terslik üstüne terslik, yalan üstüne yalan ile bezenmiş bir
ilişkide, ben doğruyu nasıl bulacağım diye kendinizi sorgulayacak-
sınız.

Dördüncüsü; gerçek bir çözüm üzerinde arayışlarınız olmalı. İşte
bu açıdan da bilinçlenme önemlidir. Konu hakkında bilinç kazana-

caksınız. Konunun tarihi temeli, konunun güncellikle bağlantısı, konuya yaklaşımda bahsettiğimiz üç olumsuz yaklaşımın varlığı; bunları bileceksiniz, bunların tamamen farkında olacaksınız. Fark ettikten sonra, acaba genelde geliştirilmesi gereken ilişki biçimleri, cinsler arası ilişki biçimleri, hangi ahlaki, felsefi toplumsal düzenleniş ilkesine bağlanmalıdır biçiminde bir yaklaşımınız olmalı.

KÜRT ERKEĞİNİN NAMUS ANLAYIŞINI İRDELEDİĞİNİZDE, ORADA KÖLELİĞİ BULACAKSINIZ

Halkın işlerinin nasıl başarılabacağı konusunda çok şey söylüyorum, fakat sonuç çıkaramamanızdan korkuyorum. Sonuç çıkaramazsanız her şey boşa gider. Haliyle bu oluşum tarzınız beni ürkütüyor. Sürekli "adam olduk" diyorsunuz, ama sonuçta tekrar adam olmamayı yaşıyorsunuz. Bu açıdan "adam olduk" demek, hele erkek arkadaşlar açısından daha sakıncalıdır. Kızlar o kadar iddialı değil, fakat sizin erkek pozisyonunuz çok daha ürkütücüdür. Ve bu erkeklik duygusunun sınıf temeli, toplumsal temeli var. Bu nedenle aslında pozisyonunuz kızlarınkinden çok daha tehlikelidir. Onun için eşitlik, özgürlük üzerine konuştum. Neden konuştum biliyor musunuz? Burada gericiliği gördüm. Sahte erkeklik anlayışını, gerici yönlerini fark ettim. İşte bunun için üzerinde durdum ve sizi biraz kadın konusu karşısında hizaya getirmeye çalışıyoruz. Kesin olarak söyleyeyim, kişilik dönüşümünden ötürü kadın karşısında kendini bir diktatör gibi yapan adam, hiçbir işe yaramaz! Sahte erkeklik anlayışı Kürdistan'da çok etkindir, adı erkeklik de olsa, aslında karıdan daha karışmış birisidir bu

tip. Ama kendini kadın karşısında erkek yerine koyuyor. Bizim Kürt erkeğinin namus anlayışını biraz daha irdelediğinizde, orada köleliği bulacaksınız. Anlaşıyor mu? Kürt erkeğini ele alıyoruz Adam aslında karılaştırılmış ama kendini değme erkek sanıyor. Kendinizi gözden geçirin bu ayıp değil, bende kendimi gözden geçiriyorum. Açık konuşayım halen kendini yeniden yapmak durumunda olan bir erkeğim; kendimi böyle görüyorum. Yani sizin gibi erkek olamadım, ama değişik bir erkek olmaya çalışıyorum. Evet, şunu tespit ettim; yaşı daha 15-20'ye gelmeden bizim insanlarımız, o erkek egemenlik duyguları, sömürgeci düşkünlük, kişisizlik ve vatansızlık duyguları altında, varsa en basit olumlu kişilik özelliklerini dahi yitiriyor. Yitirme ne zaman başlıyor? Kadın karşısında "erkek oldum" dediği noktada! Dikkat edin bizim toplumda kadın-erkek ilişkisinde çok önemli bir pozisyon vardır. Erkek kadın karşısında kendini egemen görür. Egemen gördüğü noktada ise yeterli görür. "Karım, çocuklarım" der. "Tam hâkimim" der. Onları kısıp, askıya almıştır. Gerekirse tokat patlatır. Bu egemenliktir. Hâlbuki başka yerde, evde böyle yaşıyorsunuz, ama dışarıda size sert davranıldığında bile değişik bir adam olursunuz. Hele yaşlı başlı bir kişiyi tam köle yaptınız mı, kendinize efendi demeniz lazım. Benim bu kadar savaşıma bir nedeni de budur. İlişkileri burada özenle işlemeye çalışmanın bir nedeni de budur. Eğer kadın pozisyonunuz, egemenlik pozisyonu olursa bu benim için çok tehlikelidir. Ben böyle erkek kabul etmiyorum. Bu tip erkeğin aşılması gerekiyor. Ağalığımız var, diyorsunuz, ben de diyorum ki sizin ağalığınız fazla bir şey teşkil etmez, yani para

etmiyor ađalık. Erkekliđiniz, karılıđınız fazla para etmiyor. Őimdi neden burada ucuz erkeklik veya karılık yapılamıyor? Belki bu yeni gelen, dűzenden yeni gelen arkadaşlar bizi yadırgıyor ama bizi anlayışla karşılamalılar. Dűzen içinde belki alıştınız, fakat burada bu yok, burada büyük hesaplaşma var ve var olacak! İşinize geliyorsa devam edin, işinize gelmiyorsa zaten kaçarsınız. Biz iddialıyız! Bűyle yaşıadıđınız gibi, alıştırıldıđınız gibi yaşamamak, alıştırmamak lazım. Mesela bir Tűrk sistemine bakalım karı yüzde yüz karıdır, erkek yüzde yüz erkektir. Tabii bu tutmadıđı için Őimdi hepsi birbirine giriyor. O bıçaklamalar, boşanmalar, satmalar bu temelden kaynaklanıyor! Uyum sahte. Tűrk sistemindeki aile uyumu sahtedir. Toplumsal bunalım had safhada Őimdi. Bizde ise iđrenç, gerçekten kelimenin tam anlamıyla iđrenç! Uyum sahte! Bunları ben mi yaptım? Hayır! Kendileri bűyle ve ben çűzűm olmaya çalışıyorum. Bunlar gerçek! Erkek her kızı kabul etmemeli, daha dođrusu hiçbir kadınısı űzelliđi kabul etmemeli. Salt cinsel yaklaşımlar çok tehlikelidir. Zaten salt cinsel yaklaşımla bir yere varamayız. Kesinlikle soyluluđu, yűceliđi hatta insanlaşmayı yakalayamayız. Erkekler de her tűrlű istismarını, her tűrlű egemen, her tűrlű çirkinliđini koymuşlardır kendi programlarına. Erkekler de bilinçli olarak kadın űzgűrlűk programını geliřtirmez, kendi egemenlik, çirkinlik programını geliřtirirler. Biz bu anlamda eleřtiriler geliřtiriyoruz ve geliřtireceđiz. Toplum içinde dűrt dűrtlűkken, koca pozisyonuna halen karşıyım, sonuna kadar da karşı olacađım. Kűrt erkeđi evlendikten sonra, kadına karşı erkek olduđunu anlar, daha sonra baba olur. Bu aslında erkeđin daha da dűřű-

rölmesidir. Çocuklarından başka çocuk sevmez, karısından başka kadına değer vermez ve zaten karısını da köleleştiren bir egemenlik ruhuna bürünür.

Sizin gibi, erkeklere bakıyorum, nasıl erkeğiz diyorlar? Veya kız alma nasıl akıllarına geliyor? Önce erkeklik nedir? Her şeyden önce, erkeklik tanımını iyi yapmalıyız. Neren erkek mesela? Erkeklik, toplumda kavram olarak biraz yiğitliği ifade eder. Cins anlamında bir erkeklik, cinsellik anlamda özelliği kalmış, bunun dışında, toplumsal tarihin öğrettiği yiğitlik anlamında bir erkeklikten eser kalmamıştır. Gayet tabii, benim sağlıklı bir erkek olmam gerektiği çok açıktır. Erkekleri uzun süre gözetledim; pos bıyıklı olan vardı, jilet gibi işlerini yürütenler vardı, çok akıllı geçinenler vardı. Hepsini gözetledim ve farkımı onlara karşı geliştirdim. Ben bu kadınları mazlum görüyorum. Asıl bela erkekten geliyor. Erkeğe yaklaşımda bilinçliyim gayet tabii. Kadını ona karşı örgütlüyoruz. Şu anda erkekten intikam almaya çalışıyoruz. Bu da herhalde şahane geliyor. Erkekliklerine ya pişman edeceğiz, ya doğru erkek olacaklar. Kesin açık söylüyorum. Bu delikanlılara, kendimle de savaştım, ben bu konuda namuslu olmaya büyük özen gösteriyorum, çünkü namus kavramını da çözümledim zaten. Erkeklerde büyük namussuzluk görüyorum. Namus, genellikle cinsel egemenlik kavramına verilen addır. Cinsel egemenliği kadında uyguladı mı, bu erkek için namus oluyor; bana göre ise hakarettir. Çok ilginç bir kavram. Ama açığa çıkardım ve şimdi de uygulamasını yapıyorum. Erkek de bozuluyor. Zayıf bir kişiyi birisine bulaştırdın mı, o da kaybeder. Zaten Kürt erkeğinin başının büyük belaya

girmesi zayıf kadın yüzündendir. Kadın belasını Kürt erkeğin başından kaldırırsak, büyük yiğitlik yoluna girebilir. Zaten PKK'deki yiğitleşme de böyle doğuyor. Dikkat et, kadın belasından biraz çekip kopardığımız için açık bu. Her birisinin bir kadın belası olsa, kaçıp giderler. Anladık, ağa etkileri var, burjuva etkileri var üzerinizde, ama iflas ettirilmişsiniz. İflas etmiş ağalığınızı, burjuvalığınızı benimle mi gidereceksiniz? Onun da doğru olmadığını biliyorsunuz. Bir kocakarıdan farklı olmayan duruma gelmişsiniz. Erkekliğinizi bana karşı mı ispatlayacaksınız. Değerlerimizle oynayarak, partinin imkânlarını çarçur ederek erkek olduğunuzu mu kanıtlayacaksınız? Mümkün mü? Kendiniz bir kocakarı durumundasınız. PKK yiğitliktir. Nasıl onu kullanacaksınız? Yiğitliği kolay mı sanıyorsunuz? Bu işin başarılmasına güç getiremedikten sonra, karıdan da betersiniz. Keyfiyetin mi var, bireyciliğin mi var? Yok! Hiçbir şeyin yok! Bir köleden bile daha betersiniz! İşlerine hükmetmeyen, özellikle kendi savaş tarzına hükmetmeyen bir hiç olduğunu kabul etmemiz lazım

Bizim erkeklik, kadından daha beter kaçan erkekliktir. Dikkat edin, vatanından, evinden, ailesinden, eşinden, çocuğundan kaçıyor adam. Hem de gözü kara, gözü yaşlı olduğu halde kaçıyor. Beş meteliğe kaçıyor. Bu değme erkeğe beş kuruş maaş bağlayın, satamayacağı bir vatan, satamayacağı bir ailesi yoktur. Satar derken, bırakır. Ondan sonra da sahte duygular, sahte gözyaşlarını sicim gibi akıtıyor. Bu nasıl erkeklik? Şimdi erkekliğimizi sorgulamak durumundayken kesinlikle anlamak zorundasınız. İşte burada siz çok kötü bir aile tanımaz, insan tanımaz, eş-dost tanımaz

durumdasınız. Bunu da örtbas etmek için bol bol numara yapıyorsunuz. Ben böyle erkeklığı ne yapacağım? Bunu çok erkenden kendime sordum. Bu erkeğin kendisi bir karıdan daha beterdir. Çünkü hiçbir çaresi yok. Şimdi zaten karısı da ondan beterdir. Erkeği böyle olanın karılığı neye yarayacak? Bu kızların karılığı neye yarayacak? Ve ben, bu kadını, bu erkeği nasıl beğeneyim?

Erkek özellikle kız konusunda, gerek namus anlayışı, gerekse hayat anlayışı itibarıyla çok dar, çok çirkin ve çok bitiktir. Daha doğrusu bu anlayışa mahkûm edilmiştir. Son tahlilde düşmanın bir dayatması olarak, bu kişilik böyle kendi başına bela edilmiştir. Yani özel savaşımın en kurbanı olma biçiminde bir durum var, bizim erkek kişiliğimizde. Kadın kişiliği bundan daha acınacak bir durumdadır. Hâkimi bu olduktan, sonra mahkûmu daha da beterin beteri olur. Demek ki birçok kadromuzun anlamadığı şey; neden bu çözümleme yapılıyor, neden özgürlük düzeyi bu kadar öne çıkarılıyor? Eğer yeni düzeyi, siyasi ve askeri kadroları yaratmak istiyorsak ve geri, örtbas edilmiş Kürt kişiliğini çözmek istiyorsak, bunu yapmamız gerekiyor. Bunun için yadırgamayacaksınız, anlam vereceksiniz ve yiğitliğiniz oranında sonuç çıkaracaksınız. Ben son zamanlarda şu fiilimi boşuna kullanmıyorum; tam erkek olamadım, yani kaba anlamda erkeklik yapmak benim için çok zor olur. Hatta klasik ölçülere göre evlenen erkek, kadına hâkim olan erkek, koca erkek gibi bir kavramın benim açımdan çok zor olduğunu hepimize belirtmiştim. Dikkat edilirse kavramlara göre kendimi kabul etseydim, sanıyorum biz de bu diğer önderlikler gibi olurduk. Kaba köy ağası, aşiret ağası, Barzani ağası

gibi olurduk ve sonucun da ne olacağı belliydi. Yine bizim saflardaki komutan arkadaşlar olsaydık ki, hala birçoğu tutuktur. Fırsat buldu mu kadına yükleniyor, fırsat bulmadı mı imhaya gönderir. Yani aşkı da, düşmanlığı da birbirinden beterdir. Ne kadar tahribat verdiniz, kendi kişiliklerinizi de çok iyi biliyorsunuz, bu çözüm değil çözümsüzlüktür, yücelik değil düşüştür. Bu hususları fazla açmak istemiyorum. Çoğunuzun bildiğini kabul ediyorum. Zayıf bir kadına dayalı erkek zayıftır; köle bir kadına dayalı erkek köledir. Özgür temellerde bir anlayışa sahip olmayan erkek, devrim yapsa bile topluma dayatacağı anlayışla egemen sınıfı temsil eder. Kaldı ki bizde bir devrim yapacak erkek de yok. Bunun nedeni, özgürlük düzeyini kendinde çözememesidir. Sanıldığının aksine bu sorunu örtbas ederek, bastırarak değil; bilincimize, irademize, ne kadar yansıtırsak, bizim savaş kabiliyetimizde o kadar artar. Ama yok güdülerinize yenik düşerseniz sanıyorum yiğitlik kalmaz.

Ağrı'da tüccarlar geliyor, bütün kızlarınızı satın alıp götürüyorlar. Bu yaşa gelmişsin, git o kızları tüccarların elinden kurtar. Çok kötü! Kayseri tüccarları çoğu ve belki de hepsi faşist tiptir. Mesela Mardin'de on üç-on beşinde evlilikler çok yaygındır. Batman gibi yerlerde biraz zenginler randevuevlerini çok geliştirdiler, çok yaygın. Serhat'ta ise, işte o tüccarların eliyle batıya çekme durumu gelişti. Benim burada hatırlatmak istediğim sorunlarımız var, bir defa bu konuda aşktan da, sevgiden de bahsetmek, hatta önce namustan bahsetmek isteyenler, bu olumsuz gelişmeye biraz "dur" demeliler. Onların o kızları satın alma tutkuları kadar, sizin

de onları devrimin seline katmak gibi bir tutkunuz olmalı. Bu görevlerle karşı karşıyasınız. En büyük namusluluk budur. Onlarcasını devrime kazanın, güçlendirin, irade sahibi kılın, ondan sonra sevgiden vs.den bahsedin. Dilsiz, alık, en kötü bir meta gibi değerlendirilen bu insanları, bu durumdan çıkaramazsanız, hangi aşktan bahsedebilirsiniz. Böyle olmazsa, kimse aşkınızı ciddiye almaz. Başaramazsanız size erkeklik haramdır diyeceğim. Madem namusluyum diyorsunuz.

Bu konuda büyük bir inceleme olmalı. Çünkü emperyalist-kapitalist kültür ve düşkünlük erkeği de müthiş düşürmüş, kadını da mahvetmiş. Ben başıma gelenleri size anlattım. O çok önemlidir. Diyebilirim ki, benim kendimi ben yapmam da bu yaklaşımın (temkinlilik var, ilgi var, sorgulayıcılık var) etkisi var. Tabii en önemlisi de sevgi, aşk olayının özgürlük savaşı, ülke değerlerinin görülmesine bağlama, onunla içe içe geliştirme, bunun dışında asla kendini aldatmamaya büyük özen göstermem var. Şimdi öyle anlaşıyor ki siz erkeklerin büyük bir kısmı bu tip bağlantıları hiç göz önüne getirmemişsiniz. Kadın sıradandır deyip yüklenmişsiniz. Şimdi daha da tahlil geliştirirsek, kadın aslında yenilmiş bir zemin. Fakat en çok namusumuzdur denilen bir zeminde değil mi? Yenilmiş bir zemin, herkes “namusum uğruna kelleyi koltukta tutarım” diyor. Şimdi düşünün, zemin son derece köleleşmiş, son derece bitik, çok kaba bir cinsellik ve o da her türlü sosyal, siyasal değerlerden uzaklaştırıcı ve sen en büyük namus anlayışıyla yaklaşıyorsun. Ama namusun nesnesi olabilecek kişiden eser yok. Bitmiş, tükenmiş, namus diye bellediğin nesne tükenmiştir. Ve

böylece bir namusun inkârı yani namussuzluk denen olayın gelişmesi söz konusu. Burada erkek de kendisini bitiriyor. Ve tabii burada güzellik tükenir, sevgi tükenir ve kaba cinsel yani hayvanların tatminine benzer bir tatminle ilişki sınırlanır ki, bu da kendine büyük bir hakarettir. Ve şimdi bizim toplum her gün kendisine hakaret ediyor. Muazzam bir bireycilik var, kadın üzerine kavga var, alım-satımın en tehlikelisi var. Bu konuda kendini terbiye etmeyen kadın-erkek bırak devrimci olmayı, normal de rahat bir insan bile olamaz. Çok zor bir konudur. Her zaman söylediğim gibi, kolay ilişki yok, en zor ilişki tarzıdır. Benim bir özelliğim var, sanıyorum onu fark ettiniz. Çok rahatlıkla hepinizin yapabileceği işleri, ben sanki Ağrı dağına çıkar gibi zorluklarla karşılıyorum.

Bağlanılacak kadın tamamen yurtseverdir, tamamen zaferdir, tamamen güzeldir, tamamen ölçülüdür, tamamen örgütlüdür, tamamen attığı her adımdan düşmanın da sakındığı kadar, dostlarından halkından yana olma, öyle gafletmiş, sık sık yenilgiymiş, tamamen bunlara yer vermeyen sürekli bir duruşun kadın kimliğidir. Bu hedefleniyor ve gerçekleştiriliyor, erkekte öyle bağlanacak. Erkek, fırsat buldu mu alasından düşkünlük yapacak erkek değil, tam tersine o da tamamen yurtsever ve onu kimliğine öyle kazımıştır ki, o varsa ülkesi özgürlüğü vardır, onun için güç sahibidir, örgüttür, her olasılığa karşı savaşa hazırdır. Ve anında hareket geçti mi yenmeyi de bilir. Eğer illa bir kadın, bir namus olayından bahsedilecekse öncelikle bunları sağladığında olabilir. Bir kadın için kırk defa kendisini kaybetmeye hazır bir erkek bana göre tükürükle boğulması gereken erkektir. Bu büyük bir tuzaktır.

Bin defa ölüme düşmemeye çalışacaksınız. İşte Zilan kişiliği biraz da bu oluyor veya bir sürü şehidimiz var. Kadındır onlar, hiç bir erkekle olmayı düşünmeden şehit olmuşlardır. Hatta ondan kurtularak, onu hiçe sayarak olmuştur, şehitliğin diğer bir anlamı da bu ve yaşayanlar da bu olmalıdır. İlginiz böyle olmalı.

Önce öğrenin, korkmayın, yaptığınız hatalar geçmişte kaldı. Zaten hepiniz kölelik tarzında, yanlış kadın, yanlış erkek olarak büyütülmüşsünüz. Evlenmiş olabilirsiniz kara sevdalı olabilirsiniz, bunların hepsini bırakın. Yani boşanın, önce duygularda boşanın, geleneklerde boşanın, düşüncede boşanın, alışkanlıklardan boşanın. Bu sizi rahatlatır. Doğrusu üzerine de düşünün, militanlarsınız, çünkü yeni yaşamın öncü gücüsünüz; titiz olacaksınız, kuralı, disiplinli olacaksınız. Eskiden kızı gördüm bayıldım, erkeği gördüm bayıldım yerine, haşır neşir oluruz ama halen birbirimizi beğenip beğenmediğimizi söyleyemeyiz. Hepsi acayip gelir, ama bu çok gerçekçi bir tarz. Benimle yol alamayacaksa, benimle amacı büyük paylaşamayacaksa, hatta başarı gücü yoksa kim kimi beğenebilir? Hiçbir kız beni beğenmesin şu aşamada, ayıp değil beğenmemesi. Benim durumum daha parlak değil, neden beni kendi başına bela etsin. Kendilerini savunsunlar. Bu gerçekçi bireydir, bunu abartmıyorum. Ben ancak yolu açıyorum; sevginin yolu, anlamlı yaşamların yolu, duyguların yolu ve bir de savaş. Ben daha ne yapayım? Şu anda yapılması gereken savaştır. Her boyutta bir savaş vermeden, bende hiçbir şey aramayın.

ERKEKLİK, ULUSAL ONURA, KENDİ KİMLİĞİNE SAHİP ÇIKMAKTIR

Biliyorsunuz kadının Kürtçe adı 'jin'dir, yani 'yaşam'. Ve kadında yaşamı gözlemlemek ne kadar heyecan vericidir. Onu benim tarzıma yakın bir seviyede yürütmek, büyük heyecan veren bir çalışmadır. Kadın düşkünlüğüne alet olmuş yaklaşımları yerle bir etmek ve tam tersine eşitliğe, özgürlüğe en yakın bir tutum içinde kalabilmek, yine ne kadar heyecan veriyor. Otorite olurken bu tarzı yakalamanın ne kadar önemli olduğunu görüyorsunuz... Ne kadar anladığınızı bilemiyorum, ama benim için bir kadın arkadaşlığını geliştirmek bir onur meselesi. Her erkek, hatta her yiğit insanın biraz da bu temelde gelişmeyle bağlantısı vardır. Bir erkeğin batması kadın ilişkisine yakından bağlı olduğu gibi, aslında aynı şekilde güçlenmesi de onunla bağlantılıdır. Ve ben bunu yaşadığım için adım gibi biliyorum. Hayret! Nasıl böyle olduğunu size sormak gerek. Benden bir şey anlayabildiniz mi? Kadın gözüyle ben kimim, neyim?

Kadınla birlikte olmak, hep o çokça toplumun söyletmek istediği veya hemen herkesin aklına geldiği hafiflik için mi olmalı? Kadınla ciddi bir arkadaşlık mümkün değil midir? İlla özel bağlar, illa çirkince tutumlar mı yaşanmalı? Kadınla ilişkide sadece bir kaba cinsellik mi geçerli olmalı? Paylaşacak başka bir dünya yok mudur, acaba çok şey yitirilmemiş mi, bulunması gereken çok şeyimiz yok mudur? Niye hep kaba yaklaşıyorlar, niye hep böyle küçük düşürücü veya ucuz duygu yüklenimli ilgiler geçerli olsun.

Herkes değişik biçimlerde kadın peşinde koşar, ben de bu biçimde koşarım. Bunca deneyimden sonra, benim kendime güvenim sonsuzdur. Erkekler şimdiye kadar bir, ya da bir kaç kadınla güç kazandıklarını sanırlardı. Ben bütün bir kadınlıkla ilişkilenererek güç kazanmayı gerçekleştirdim.

Erkeklik genel olarak yiğitlikle özdeşleştiriliyor, cinsellikle özdeşleştiriliyor. "Erkek gibi adam, erkek gibi kadın" diye ifade ediliyor. Bu da bir avantaj olarak düşünülüyor. Bizim de ilk çırpıda diyebileceğimiz, madem bu adam erkekse, ne diye kurtuluşu görevini yapmıyor? Yiğittir, erkektir, o zaman gereklerini yapsın. Dolayısıyla erkek çözümlemesi yapmaya gerek yok. Biz daha çok, Kürt kişiliğindeki erkekliğin ne anlama geldiğini anlamaya çalışıyoruz. Kürt kişiliğindeki erkeklik, en saptırılmış erkeklik özelliklerinden birisidir. Erkeklik duygusuna ulaşmakla sanki bütün çelişkilerini çözmüş gibidir. Özellikle cinsellik konusunda, erkeklik onda sanki sömürgeciliği yenmiş, devlet kurmuş gibi bir duygu yaratıyor. Bu büyük bir yabancılaşma ve büyük bir yanılsamadır. Dikkat edin, bunun ailecilik değerlendirmeleriyle sıkı sıkıya bağlantısı var. Nasıl ki aileyi kurtarma, vatani kurtarmadan daha önemliyse, cinsel ilişki de erkeklik açısından o denli önemlidir. Bunun şampiyonu olan erkekte nasıl somutlaşıyor? Yine kadınla ilişkisinde nasıl somutlaşıyor? Aslında Kürt erkeği diğer konularda bitiktir; devlete karşı bitiktir, ulusallığa karşı bitiktir, değerlere ve toplumsal ilişkilere karşı bitiktir... Peki, evin içinde aktif olduğu ilişki nedir, despot olduğu ilişki nedir? Bu kadına yönelik ilişkidir. Cinsellikten başlar, her türlü bastırmaya kadar sürer. Zaten dikkat edilirse,

erkek cinsellik olayını tam bir egemenlik olayı olarak ele alır. Girdiği her cinsel ilişkiyi, sanki şampiyon olmuş gibi değerlendirir. Bu durum çok ciddi bir ahlaki sapkınlıktır. Bunu böyle değerlendirmek gerekiyor. Erkeğin cinsel aktivitesi fazla oldu mu, kendini çok güçlü görür. Bundan kendine övünç payı çıkarır. Dikkat edilirse, en az diğer uç kadar, yani çok pasif olan biri kadar kendini oldukça zorlamıştır. Bu hem gereksiz ve hem de sakıncalıdır. Toplum en çok bu durumdan çekmiştir. Tabii ki, yalnız cinsel güdülerin tatmini açısından değil, toplumsal düzeyde daha kötü sonuçlar ortaya çıkıyor. Cinsel yönden çok açgözlü olan birisi, bir değil iki kadın, üç kadın alır. Üstelik bir de geneleve gider, o da yetmez açık pazarda kadın arar. Bu durumun ahlaki yönden ne kadar yıkıntıya yol açtığı bir çırpıda anlaşılıyor. Bizdeki toplumsal düzene bakın, en iyi, en namuslu, en aileci geçinenlerin kadın konusundaki durumları bir toplumsal hastalık boyutundadır. Bunların yaydığı hastalık, düşmanın yaydığı hastalıktan daha az değildir. Dediğim gibi, adam cinsel ilişkideki başarıyı bütün çelişkilerin çözümü olarak değerlendiriyor. Tam tersine müthiş sorunların doğuşu bu kişiliktir. Ve hatta ister pasif yönden, ister cinsel baskı altında olmaktan ötürü tatmin olmadı mı; deli olur veya saldırganlık içine girer, kompleks içine girer ve her türlü lümpenliği, serseriliği yapar. Dev gibi bir sorun kaynağıdır. Çözümünü doğal, doğru koşullarda aramaksızın, daha da yabancılaştırma, daha da bastırma, kadın alıp kaçırma, zor altında cinsel tatmini sağlama, her türlü gayri-ahlaki yollara ardına kadar sapma durumuna girer. Eğer buna da gücü yoksa bu sefer bir papaz tutumu içine girme

yaşanır. Bu da sapıklığı başka türlü geliştirir. Bizde kişilik bu temelde hem parçalanmış, hem hastalıktır.

Kürdistan'da en çok korktuğum özelliklerden birisi de ucuz erkeklik anlayışlarıdır. Ben bunun tehlikesini biraz yetişkinleştikimde görmeye başladım. Erkeğin konumunun pek fazla olumlu olmadığını veya anlamlı olmayacağını ve tehlikelerle yüz yüze olduğunu görmüştüm. Yapılan erkekliğin pek hoş a gidici olmadığını biliyordum. Kadınları bilmem ama bir erkek olarak ben bunu görüyordum. Erkeklik özellikleri ile oldukça güç gösterisinde bulunuyordu, sövüp sayıyordu, dayak atıyordu, etkiliydi. Cemaati onlar oluşturuyordu. Bu tek taraflılık bana yadırgatıcı gelirdi. "Bu işte bir dengesizlik var" diyordum. Sorumluluğun onlarda olması gerektiğini düşünüyordum. Fakat sizin bırakalım böyle eleştirisel yaklaşmanızı, kendinizi dört dörtlük erkek olarak gördüğünüzü biliyorum. Bu, birçoğunuz açısından halen böyledir. Belki kendinize toz kondurtmuyorsunuz. Çok ciddi bir yanılgıdır. Bayanları bilmem, ama kendim bu tip erkeklerden çekiniyorum, fazla erkeklik yapıyorlar. Aslında yiğitlik anlamında o kadar erkek değiller diye düşünüyorum. Kaba geliyor bana. Bu konuda kadınları iyi konuşturmak gerekir. Çünkü yaşadıkları somut durumlar var. Bu kişilikler onlar için baskı ve çirkinlikler doğurur, dolayısıyla erkeklerin düzeltilme hamlesine güçlü katılmak gerekiyor.

Erkeklik kendini zavallı bir karıya kanıtlamak değildir. Erkeklik, birazda ulusal onura, kendi kimliğine sahip çıkmaktır; "ben şu ulustanım, ben şu halk kimliğindenim" demekle mümkündür. Bu

kadar şerefınız var mı? Erkekliğin sadece cinsel anlamı yoktur, biraz da böylesine yiğitçe bir anlamı vardır. Bunu diyebiliyor musunuz? Bırak "erkeğim" demeyi, "karıyım" bile diyebiliyor musunuz? Sizi suçlamak için söylemiyorum, ama bu kadar kendini koy verme, bu kadar kendini çamura yatırma olmaz. Bu kadar baştan çıkarılmaya ne denir? Erkekler için ne denilir, kadınlar için ne denilir? Ya ulus olarak ne denilir? Biraz anlayacaksınız, kendinize geleceksiniz, namus ve onur sadece kendi işlerini ayarlamak değildir. Siz bu tutumu sürdürdükçe, ben sizlerle de en az düşman kadar savaş halinde olacağım ve oluyorum da. Çok az yardımcım var, fakat çok büyük bir güçle götürüyorum.

Kürt erkek kimliğinin de aslında bir kadından, bir karıdan daha beter köleleştirildiği, kadın konusunda, daha doğrusu kadın demek, yaşam demektir, gerçeği karşısında bir cahil olduğu açıktır. Erkeğin, kadındaki yaşamı adeta düşmanca işgal ederek, tanınmaz hale getirdiği ve aslında tüm kişiliğini bu temelde çok çarpık oluşturduğu ve bu kişilik çözümlenmeden de özelde kadın yaşamı, genelde de özgür yaşamın hayır bulamayacağı çok çarpıcı bir biçimde gözler önünde.

Erkeklik, cinsellik değildir. Erkeklik biraz yiğitliktir, biraz insanlıktır, biraz siyasi olmak, toplumsal olmak demektir. Ama onların içinde bunlar kalmamış, tükenmiştir. Bunun için de Kürt erkeğinin yaratılışı üzerinde durun.

Kürt erkeğinin bilinen bazı çok temel zaafı vardır. Kültürel, ulusal, toplumsal, siyasi gelişmeye gücü yetmeyen, bu konularda

bir kavramaya, bir arayışa bile kendini fazla iddialı görmeyen bu erkek; söz konusu olan bencillik, günöbirlik yaşam oldu mu ve daha da ötesi veya berisi, yaşamdan ne anlıyorsun dedi mi, gözü-nü gittikçe daraltılmış, en düşkün seviyeye indirilmiş kadın cinsine diker. Ve sadece cinselliğine diker. İmkânımız olsaydı da bunun romanını yazsaydık! Erkek çözümlenmesini biz boşuna yapmıyoz. Hele söz konusu olan Kürt erkeğı oldu mu, hele PKK saflarındaki erkek oldu mu bu çözümlene mutlakla sağlam yapılmalıdır. Yoz ilişki dendiğinde, çoğunlukla erkek kendisini haklı görür ve suçlanan hep kadın olur. Zaten ahlaki açıdan da ahlaksız olan kadındır, yaman adam erkektir; işi biten kadındır, işini bitiren erkektir. Bu ahlaki, tek taraflı tehlikeyi de görmeden siz nasıl rahat bir yaklaşım içinde olabilirsiniz? Keşke özlenen, amaçlanan, pratiğe anbean yansıyan bir yoldaş sevgisine ulaşabilsek. Elimizi tutan böyle yoldaşlarımız olsa! Benim elimi tutan diyeceğim, siz yadır-gayacaksınız. Saygı duyuyorum hepinizin ilgilerine, sevgilerine. Ama gerçekten bu konuda daha çok mesafe almamız gerekiyor. Ben önemli görüyorum hepinizi.

Şöyle koca bıyıklı, böyle egemen bir erkek dayatması ayıp değil mi? Bu aile erkekleri hepsi kokuşmuş, gerçekten yaşanmaz buluyorum. Dikkat edin çelişkiler öyle açığa çıkarılmış ki, nasıl doğru yola sokacaklar? Aslında biz bunun ipuçlarını da verdik. Kolay ilişki olmaz dedik. Ama yüce ilişki tarzları da ortada. Kendinizi sevilir bir erkek durumuna getirmek için yedi suyla yıkanacaksınız. Veya biraz sevebilmeniz için bir kaç zafer ateşinde kendinizi pişireceksiniz. Bu halinizle sizi kim kabul eder? Bu kızlara da so-

run, hiç birisi sizi kabul etmez. İsterseniz soralım, buradan herhangi bir kızın sizden birisini kabul edeceğini sanmıyorum değil mi? Zor beğenirler. Tabii özgürlük tarzıyla çeliştiğiniz için, bunlar da biraz özgürlük yoluna girdikleri için kabul edemezler. Kabul etseler, kendileri kötü kaybeder.

Hiç ayıp değil söylemek, ben bir özgür kadın olsam, öldürseler beni, biraz da güzelleşen bir kadın isem, mevcut erkekliği paylaşmam imkânsız. Hatta bende yine bu konuda bir duygu vardır. Nasıl oluyor da özellikle tutsak edilmemiş kızlar bu erkeklerle olabiliyor? Henüz olur diyebildiğim veya yanıtını olumlu verdiğim bir sorgu değildir. Olamaz gibi bir yaklaşımım var, olamaz da ve bu dikkat edilirse bu ideolojinin ayrılmaz bir parçasıdır. Erkek için de benzer bir sonuç çıkarırım. O kocaman erkekliği nasıl böyle köleleşme yolunda bir kadında tüketiyor? Hemen her şeyinin odak noktasına alıyor. En çok yadırgadığım, utanç duyduğum bir yaklaşımdır.

Çözümsüzsünüz, zavallısınız, görmüyorsunuz. Düşmanla savaşmak istediniz de ben mi engelledim? Ordu kurmak istediniz de ben mi engelledim? Bütün imkânları seferber etmeme rağmen, var olanı kaybettirmekten bile kendinizi uzak tutamıyorsunuz. Dikkat edin, asker, güç ve militan durumuna gelmeniz demek; aslında sosyolojik olarak ancak karşı cinsin içinde bulunacağı geri duruma düşmekten kendini çıkarmak demektir, erkeklik demektir. Çok güçsüz, zavallı bir konumdasınız. Bunda bilinçsizlik vardır, her türlü boyun eğmecilik, teslimiyet vardır; bundan çıkmak de-

mektir. Olumlu yönde irade sahibi olmak, yaşama soyluca bakmak demektir. Bunlar olmadan da kişi yaşamını sağlıklı yürütür mü? Yaşamda ekmek-su kadar gerekli karakteristik özellikler değil mi?

Nereden bakılırsa bakılsın, kadın çözümünü en temel hem savaş, hem yaşam sorunlarına çözüm getirmek için şarttır. Ama maalesef saflarımızda hala bunun derinliği anlaşılmış olmaktan uzaktır. şimdiye kadar en kaba, yüzeysel cins yaklaşımı sergilendi. Yani "her erkeğe bir karı lazım, kadın dedin mi salt cinsel boyutlu yaklaşırsın, istediğini kendine mal edersin", bu boyutu aşmıyor yaklaşımlar. Ama bunlar doğru değil. Eğer biz buna kapıyı açık bıraksak, savaşta zaferi de kazansak (ki bu biçimiyle mümkün değil) bu yaşam daha değişik bir kölelik olarak bizi bulur. Kaldı ki Kürt erkeği söz konusu olduğunda, eğer özgür kadın sorunu çözüm-lenmezse bunu savaştıramazsınız. Bütün gözü bir kadında, sanata tutkusu yoktur, siyasete tutkusu yoktur, düşünceye tutkusu yoktur. Kaba güdölüleri tatmin temelinde bir kadınla bitiktir, yenilir kısa bir sürede. Bu bir tehlikedir. Bunu anlayacaksınız. Bu en temel toplumsal hastalığımızdır.

Unutmayalım ki ağzınız daha yeni yeni açılıyor, bedeniniz, ruhunuz kendine gelebiliyor. Biraz bu soluk alma işine açıklık kazandırmalıyız. Kolay bağlantılar, kolay egemenlikler, kolay dayatmalar içine almaya gerek yok. Erkeğimizi yeniden adam etmemiz çok önemli. Ben, Kürt erkeğinin çok perişan olduğunu biliyorum, kadından daha perişan olduğunu söyledik. Zaten kadın

kazanımından daha fazla erkeğin erkekliğine de tepki duydum. Erken yaşlarda bunu esas bildim, böyle bir erkek olmamaya büyük özen gösterdim ve halen de böyle bir erkek olmamasının savaşımını veriyorum. Anlayış bana göre kendini geliştirme meselesi. Siz de farkındasınız, herhalde eskisi gibi kaba yaklaşımlar içinde olmazsınız?

Erkek için söylüyorum: Siz de ölmüş Kürt kocasından sevilen bir delikanlıya doğru gidiyorsunuz. Bu çok önemli. Öyle keko ayağıyla, kabadayı ayağıyla kız sevilmez. Bu, PKK'de hiç mümkün değil, düzende de mümkün değil. Sevilen delikanlıyı ben yaratacağım. Bak kendim bile tam sevilememişim. Daha doğrusu kendimi kabul edemiyorum, bir savaştır gidiyor. Gençsiniz, benim kadar fazla yorulmuş değilsiniz. Ama o zaman savaşınızı doğru vermeye çalışın. Aşk istiyorsanız, bunun büyük savaşı gereklidir. Öldürülmesi gereken tonlarca yanlarınız var, duygularınız var, önce onları öldürün hele. Bir kuş kadar düşmanın elini uzatamayacağı sağlam bir yuva, yani bir ülke koşulu yaratın.

Bana göre bir kadın yaratmak, bulmak, bir ülke yaratmaktan, kurtarmaktan daha zordur. Veya bir ülke yaratmayan bir adamın kadın bulacağını sanmıyorum. Sadece alır-satar. Önemlidir, bu değerlendirmelerde bir şeyler anlayın. Hayli işlendi, acaba anlayabildiler mi? Bir kadın ilişkisi veya özlü ilişkileriniz olmalı ama o kesin vatani kazandırmayı gerektiriyor. Düşünün, bir vatan kazanmazsanız kesinlikle elinizdeki kadını bile alırlar. En büyük aşkınız olsa da ben gelir elinizden alırım. Çok hoş! Yani bu bir ilkedir

değil mi? Hepiniz bu ilkeye uymalısınız. Bir parça vatani kazanmadan (bunu şematik anlamayalım) kazanma derken tüm kişiliğinizi ona yatırmadan, bu konuda gerçekten tutarlı olmadan ne kadın, ne çoluk-çocuk, ne mal-mülk size bırakılmaz.

Önderlik düzeyi her zaman kadınla ilişkilerde belli olur. Ben, (Marks'ın da bir sözüdür) "toplumun özgürlük düzeyi, kadının özgürlük düzeyiyle bağlantılıdır" derken, bunu çok daha genelleştiriyoruz: Kişilerin özgürlük düzeyi, hatta daha fazla savaşıncılığı, yiğitliği, eşitliği, adaleti, güzelliği kadın ilişkilerinde tutturduğu düzeyle bağlantılıdır. Bunu kendime uyguluyorum. Tabii gittikçe önemli sonuçlara varıyorum. Kadın da bu nedenle güç oluyor. Çünkü eşitlik, özgürlük, yiğitlik karşı tarafında güçlü olmasına, güçlü gelişmesine bağlıdır. Ölmüş-bitmiş bir kişilikle güzellik olmaz, yiğitlik olmaz. Bu erkek de yiğit olmaz. Kürt erkeği niye bu kadar düşmüş? Epey inceledikten sonra farkına vardım ki, kadın nedeniyle bu duruma düşmüş. Çok önemli bir tespit değil mi?

Kürdistan'da erkek oluşumu ve yaklaşımı büyük tehlikeler içerir. Zaten bizim bu konudaki derinleşmemiz, sömürgecilikle savaşımımız çok büyük tıkayıcı rol oynayan aileyi, kadını engel olmaksızın çıkarmak içindir. Bu benim için çok net bir biçimde kendini dayattı. Açıkça söyleyeyim bu erkek oluşumlu özelliklerinizi kabul edemiyorum ve erkeklik pozisyonlarını tepkiyle karşılıyorum. Kadınla temas, ilişki tarzınız felaket! Diyelim karşı taraf köle veya bir eşya konumunda, ama herhalde bir özgürlük savaşçısı da kendine bu ucuz yaklaşımı yediremez. Kadının kurtuluşuna ilişkin konum-

larnız çok zayıf, çirkince ve bastırmacı, estetikten yoksun. Siyasi olarak kesinlikle ya feodal, ya burjuva ideolojisinin çok ağır etkisi altındadır. Kürdistan söz konusu olduğunda da, çok daha felaket! En çok gelişen düzey, çok ucuz bir duygusallıktan öteye, en değerli, uğruna çok şey yapılması gereken bir ilişki, en kölece ve en despotça tutumları görme, özgürleşme cesaretini göstermeniz oluyor. Madem bu kadar uğruna duygulandığınız veya sizi meşgul eden bir sorundur, o halde devrimci çözüm gücü olacaksınız. PKK'nin bu konudaki gelişme yönünü göreceksiniz.

Erkek olmak kolay değil. Nasıl bu erkekliği kendinize yakıştırmışınız? Esef ediyorum. Zaten babamı da beğenmedim, şimdi kendimi de beğenmiyorum. Demek istediğim, yeniden yapılandırmak zorundayım. Niye kendimi bir kızın başına bela edeyim? Doğru-dürüst kendimi yürütemeyecek durumdaysam, köle gibi bir kızı alıp niye kendime bela edeceğim. Kızın kendisi bir zavallı. Ne yapacağız biz buna. Erkeklik bunu kabul etmemeli. Dağdaki erkeklerimize başa bela demekten başka bir şey söyleyemiyoruz. O zaman ne anlamı var o erkekliğin? Bir kız arkadaşına bir ortam bile sunamıyor, bir yaşam imkânını veremiyor. Ondan sonra da “ben bir erkeğim” diyor. Kendini yeniden doğmuş gibi hisseden erkek var mı veya fırsat bulursa kadınları uğraştıracak, hatta aldatmaya çalışacak adam var mı? Şimdi şu çok açık, yanılmamak açısından söylüyorum; size yer veririz, kadın-erkek ilişkisine de çok özgürce bir gelişme imkânı sunarız, fakat çelikten kanunlar var. Doğru seveceksin, sadece sevgi değil, doğru yaklaşacaksın, doğru konuşacaksın, doğru yürüyeceksin, bütün bunların güzellik-

le ilişkileri vardır, siyasetle, askerlikle bağları vardır. Bütün bunları nasıl edineceksin. Aksi halde ilişkiye geçit veririm. Ayıptır, senin bir köle kadını kendine yakıştırman, bir militana yakışır mı? Benim sorumluluğum altında bu kadar kız var, ben hala birisine karı gözüyle bakamam, arkadaş gözüyle bakarım, sevgili haline getirmeye çalışırım. Siz hemen nasıl karı yapacağınızı düşünüyorsunuz. Kendi kendime güzellikten vazgeçme diyorum, ama onun altındaki zayıflıkları düşman her zaman kötü kullanabilir. Buna karşı kendini nasıl güçlü tutacaksın? O zaman da çizdiğin erkeklik politikasının hâkim savunucusu olacaksın. Bir yandan kadınla haşır haşır-neşir olunurken, bir yandan Hz. İsa gibi olacaksın, günün birinde büyük oynamak istiyorsan öyle yapacaksın.

Özgür yaşamın ağırlaştırıcı değil, sürükleyici olacağına da eminim. Hatta erkekleri de etkileme ve sürükleme artık imkân dâhilindedir. Üzülüyorum siz erkeklere biraz. Kadınsız yaşanılmaz, ama bu biçimiyle de hiç yaşanılmaz. Bu büyük bir sorun. Ben bile bu yaşa gelmişim, gücümün doruk noktasındayım, fakat halen çekiniyorum ve oldukça arayış halindeyim, araştırma halindeyim, yaratma peşindeyim; aksi halde kaybedebilirim. Hiç basite aldığımı sanmayın. Hata yapmamaya en çok dikkat ettiğim bir konu da bu. Hata yapmamak derken, sizin gibi olmaktan bahsetmiyorum. Biraz daha farklı. Kadını baskıyla, ekonomik yetkiyle dilediğiniz noktaya getirilebilir, sert bir sözle, basit bir oyunla, tehditle de istediğiniz noktaya getirebilirsiniz, istediğiniz gibi kullanabilirsiniz. Kadın da zaten birçok şeyle yetinmeye hazırdır. Erkeğin geleneksel gücü kadar, günlük olarak da yaşamdaki tecrübesiyle

kadını hizaya getirebilecek kadar, hatta fazlasıyla elverişlidir. Ama bu, siz erkeklerin yaman erkekler olduğunu göstermiyor. Hatta çok zavallı birileri olduğunuzu gösterir. İşte bu duruma da çözüm bulmak için, kadın denilen olayı çok kapsamlı ele alıyoruz. Kadınla yaşanılır mı, yaşanılmaz mı veya kadınla nasıl yaşanılmalı?

Bu erkeklerle nasıl yaşanılacak? Bu da çok büyük bir sorun, hatta daha tehlikeli. Bir kadınla belki rahat yaşanılabilir, ama mevcut erkeklikle yaşamak çok zordur. Gerçekten açık söyleyeyim, bunu daha zor görüyorum. Bir kadının sizinle yaşaması çok zordur. Yaşam gücü olmayı çoktan bırakmışsınız. Belalı bir yürüyüş durumundadır erkek. Kadın fazla sorun değildir, nasıl isterseniz öyle yaşar. Siz nasıl yaşamak gerektiğini bilmiyorsunuz. Kadın için tamamen yapabileceğiniz, sert bir-iki buyrukla veya biraz geleneksel gücünü bile kullanmak yeterlidir. Ama bir kadın bu, o kadar kolay değil. Eğer bir erkekle doğru yaşamak isterse, acaba gücü buna elverir mi? Hatta beyni, ruhu var mı? Yine de kadın gereklidir veya kadın-erkek ilişkisi gereklidir. Ne erkek egemenlikle hâkimiyet, ne de düzenle yaşamak bize, askeri ve siyasi amaçlarımıza yararlı gelmiyor. Hatta tehlikelidir. Erkek egemenliği kadını hep utanılır bir kişilik düzeyinde tutmuştur. Sanki suçmuş gibi, sanki kadın olmak hep alçaltıcı, boyun eğmeci, utanılır bir halde olmak durumundaymış gibi havalar peşindedir. Bu bana fazla anlamlı gelmiyor. Baskı ve sömürünün haksız temelleriyle ilintilidir. Bunu kabul etmek zorunda değiliz.

Sıradan birbirinizi kazanmak veya kaybetmek bana pek anlamlı

gelmiyor. Sıradan kadından etkilenmek veya kadını etkilemek; kadınla sıradan yaşamak veya yaşamamak, bana fazla anlamlı gelmiyor. Sorunun özü biraz daha farklı. Buna büyük dikkat ediyorum. Taviz vermek istemiyorum. Başlatılan adımı da gerçekten başarıya götürmek istiyoruz. Siz erkekler de zorlanıyorsunuz, zorlanacaksınız tabii, bu bir savaştır. Kızlar da çok zorlanacak. Sanıyorum bir özgürlük savaşı içinde olduklarını kabul ediyorlar. Gerekliliğini, verilmek zorunda olduğunu, başka türlü yaşamın çok değersiz, şerefsiz olduğunu en başta herhalde onlar bütün yönleriyle hissediyorlar. Zaten bu konuda şehitler verilmiş, yakılmalar olmuş, hem de kahramanca ve sayısı da oldukça kabarık. Hiçbir harekette görülmecek kadar...

Kızlar beni nasıl eleştirebilir, bu konuda fazla bir şey söyleyecek durumda değiliz diyeceksiniz. Ama ben isterdim aslında. Genel erkek özellikleri bende ne kadar var, özgür erkek olarak da ne kadar doğrudum veya doğrudan uzağım? Biraz eleştiri yapabilseydiniz benim için çok iyi olurdu. Bütün kızlar için söylüyoruz, mutlaka kendinizi bu temelde Önderlik gerçeğine göre gözden geçirin. Erkekler de öyle. Önderlik klasik erkekliği aşıyor, oldukça farklılaşıyor. Bu bir Önderlik özelliğidir. Ulusa mal edilecek, topluma mal edilecek. Eğer takip edemezseniz sizinle çok savaşağız. İstemem ama ben bu ilkedan taviz vermeyeceğim. Aşama kaydettik. Hem erkek farkını, hem kadın klasik yaklaşımlarını ortaya koyduk, çözümleme de yaptık. En önemlisi de gerçekleştirmeyi illettik. Bu dönemi bir de bu temel özgü ele almalısınız. Umarım kızların da duyarlılığı bu konuda gelişiyor. Erkek de yavaş

yavaş anlamaya başlıyor. Anlarsa, bence yığıtlaşabilir, askeri-siyasi gücü kazanabilir. Aksi halde, gördüğünüz gibi olmuyor. Zordur, fakat gerekeni yerine getirenleri general olmaya kadar götürebilir. Kadın konusunda herhangi bir erkek gibi olunamaz. Dikkat ederseniz, biz kadını yurtseverlikle, toplumsal özgürlük düzeyiyle, yine partileşmede özgürlük düzeyiyle bağlantılı ele alıyoruz. Kadın konusunda hata yapmamak çok önemlidir. Ne yaltaklanma konusunda ne de ezme konusunda.

Yüce değerler diyorum size, insanlık adına hiç kimse sizleri bu duruma düşürme (düşman da dahil) gücünde değildir artık. Hiçbir iblis artık bu kurnazlıkta olamaz. Korkmayın. Tekrar size söylüyorum; korkmama kaba cesaret değil, kör cesaret cesaret değil. İnce cesaret, akıl dolu cesaret, estetik-güzellik dolu cesaret, ondan bahsediyorum. Yakıştıran bunları kendinize. Yavaş yavaş güzelleşsin. Çünkü çok sevilmek istiyorsunuz, sevginin doğru yolunu gösteriyorum değil mi? Sevilmek istiyorsunuz, biliyorum derin bir zaafınız var bu temelde. Onun doğru yolu budur. Bunu çarpıtmayın. İblisçe veya çok düşmanca biçimlerle sevgi yakalanmaz. Ölmeyin de. Yaşam imkânı her zamankinden daha fazla. Tabii onurlu, güzelce ona sahiplenin diyorum. Özgürlük dağlarındaki yürüyüş en güzelidir ve siz "kadın yüküdür" diyorsunuz. Tam tersine özgür kadınla yaşamak dünyanın en güzel bir değeridir veya köle bir kadının özgürlüğü dağda yakalamasından daha değerli bir şey olamaz. Bunların ağırlık teşkil edecek, sorun yaratacak bir yönü olamaz. Siz erkekler olarak burada büyük bir aldatmaca, saptırma içindesiniz. Bunu neredeyse bütün komutanlarımız bana dayat-

mak istiyor. Ben her gün yaşamı deneyip sınavan adamım, nasıl sizin yalanlarınıza inanacağım? Çok tuhaf adamlarsınız. Ben kırk yıldır deneme yapıyorum, siz yanlışları nasıl bana dayatacaksınız? Dikkat edin öyle boşuna konuşmuyorum. Nelerle nasıl yaşanılır, onu artık çözmüşüm. Savaşı da öyle. Savaşın ne ile başarılabileceğini gerçekten çözmüşüm. Siz onu savaş dışı bırakıyorsunuz.

Ben her zaman şu soruyu kendime sordum; niye kadın söz konusu olduğunda hep şantaj, fiyasko ve skandal? İşte sanki felçmiş gibi değerlendiriliyor. Bir kadınla birlikte yol aldığımda bile hakımda söylenmedik söz bırakılmaması niye? Niyesi şu: Herhangi bir erkek-kadın katı geleneklerin dışında birbirleriyle buluştu mu, yapacakları kesin olumsuz şeylerdir diye düşünülür de ondan. Benim kendime yedirdiğim veya hedef gösterdiğim temel nedir, bunu sık sık sorgularım. Bir kadınla yürüdüğümde veya herhangi bir topluluk biçiminde yaşadığımda, böylesi değerlendirmelere fırsat vermemek, tamamen bir yığıtlik veya yenilik, güçlülük ölçüsüdür. Ve ben bunu sağladığımda, kendimi sanki kusursuz ya da yetkinleşmiş, olgunlaşmış gibi görüyorum. Bir özel ilişkiyle değil, herhangi bir kadınla bile kesinlikle o en yüce biri gibi görülebilmeli, asla dedikodu konusu, ileri-geri bir tartışma konusu, bir zayıflık konusu olarak düşünülmemelidir. Yani, bunu çok temel bir insani ilişki olarak da görüyorum. Bu çok önemli. Ama bu nasıl olacak? Herhangi bir dalaşmanız çok kısa bir süre sonra en olmadık biçimlerde anlam buluyor.

Kadın çalışmalarına çok yüksek değer biçiyorum. Hiçbir erkek

benim kadar kadın ilişkilerine, kadın çalışmalarına kendini vermiştir diyemem. Kürtler gibi çok düşmüş, düşünceden, duygudan uzaklaşmış, bir halkta böyle kadınlar geliştirmek, bu çalışmanın büyüklüğünü göstermeye yeterdir. Erkekler birkaç kadınla uğraşmaya çalışırlar; ya bir karısı, ya bir kızı, ya da bir dosttur. Ama bir elin parmak sayısını geçmez. Bunu aşamaz erkek. Ve bu ilişkilerde öyle çalışma değil, çoğunlukla hâkimiyet ilişkileridir.

Kişi olarak kadının faaliyetlerde bulunmasına çok önem veririm. Bundan hem kaçınıyoruz, hem de böyle bir anlayışı yaşıyoruz. Kaçınıyoruz, çünkü mevcut kadın eğer bulaşırsan beladır; kaçınmıyoruz, çünkü kadına yaşamdaki rolünü tam kavratırsan büyük bir zenginliktir, hatta yaşamın kendisidir. Birçok arkadaş, özellikle erkek arkadaşlar bu ilkeyi fark etmiyor bile. Kadın zenginlik kaynağı olabilir mi? Sanmıyorum böyle derinliğine yaklaşan olsun. Çoğunlukla basit bir cinsel varlık olarak görmekten öteye gidilemiyor. Toplumumuzda kadına yaklaşım, ya onu çok kaba bir cinsellik aracı olarak görmedir, ya da bir baş belası... Egemen anlayış budur. Layık mısınız buna acaba? Bu mu sizinle geliştirilecek ilişkinin içeriği? Acaba içeriği daha zengin bir ilişki geliştirilemez mi? Kuşkusuz böylesi ilişkiler geliştirilebilir. Biz bu anlamda biraz geliştirmeye çalışıyoruz.

Kadın hareketimiz gelişim halindedir, bunda umutlu olunabilir. Atılan adımları küçümsemiyoruz, fakat gerçekten henüz başlangıç düzeyindedir. Birçok tabuyu yıkarak geliyor. Özellikle Parti içinde erkek yaklaşımları, destek olmak şurada kalsın, isteksiz ve bi-

raz da endişeli, hatta fırsat buldu mu boşa çıkarma biçiminde yaklaşıyor. Kısaca erkeğin çok ciddi bir eğitime ihtiyacı var, fakat erkek bu konuda daha fazla tutucu. Sanırım erkeğin tutuculuğu özgür kadın hareketini sınırlandırıyor. Dar bir namus, bağlılık anlayışıyla birlikte, mutlaka egemenliği altında tutmak istiyor. Ama bu bir tehlikedir, özgür kadın hareketimizin gerilemesine yol açar. Bu hususlara her alanda olduğu gibi orda da dikkat etmeniz gerekiyor. Şimdi öz güce dayalı kadın yaşamını küçük görmemeliyiz ve burada salt kadın cinsinin ve hatta kendinizin kurtuluşunu beklemiyorsunuz. Daha çok toplumun bir bütün olarak, özellikle erkeğin kadından daha beter duruma düşmüş halini de çözmek için bu kadın hareketini bu kadar geliştirme ihtiyacını duyuyoruz. Aslında erkeği hizaya getirmenin, doğru bir yurtseverlik, savaş, örgüt kişiliği haline getirmenin yolu.

Büyük bir yürek hareketi derken kesinlikle bunu anlamanız gerekir. Erkeklerimizin bunu biraz anlaması gerekiyor. Yani biraz güç, yetki eline geçti diye, kadın zayıftır diye onların güzel duygularını hatta fiziğini bozmamaları gerekiyor. Biraz anlam vermeleri gerekiyor. Hatta geliştirmeleri gerekiyor. Bunu küçümsememeleri gerekir. Yüzde yüz malımdır, isterim, döverim, isterim, söverim. Bunlar doğru şeyler değildir. Senin yapacağın en iyi şey, kendi kadının da olsa, ne kadar geliştirebiliyorsun. Ben her zaman şunu söylüyorum. Be-nim işim karı geliştirmek değil, özgür kadın geliştirmektir. Özgür kadın geliştirmek bir ibadettir. Muhammed bazıları eleştirir; ama bana göre onda bile önemli bir incelik vardır. Hz. Muhammed çok kadınla evlendi, bilmem 13 tane cariyesi

vardır. Bu biraz dar ele almak olur olayı. Muhammed'in kadın sevgisi O koşullarda kadınlar hor görülür ve kız çocukları da diri diri toprağa gömülür. Muhammed'in kadını sevmeye yönünde olağanüstü bir gelişimi vardır. Siyasi amaçları da olabilir. Ama kendi kadınlarına çok değer verdiği de açıktır. Şimdi bizde öyle yapacağız diye kimse bizi suçlamasın. Ama yersiz suçlamalarında anlamsız olduğunu belirtmek istiyorum. Daha sonraları da harem geliştirilmiştir. Abbasîlerde, Emeviler'de, Osmanlılarda. Hatta Kemal'in kendisi de berbat bir harem kurmuştu. Biz öyle değiliz.

Bizim bütün kızlarımız görüldüğü gibi en amansız savaşçı kızlardır. Yani bu anlamda erkek elinin bile değmesini kabul etmiyor. Yani, zorbaca, çirkince, özgürlüğü açık değilse, kabul etmeyen kızlardır. PKK'deki ahlak gerçekliği budur. Şimdi bu nereye götürür? Yeni yaşama götürür. Kabul edilebilir, eşit-özgürlüğe dayalı bazı yeni aile kurumuna, ilişki tarzına ortak bir dünya anlayışına götürür. Yalnız ben aile kurumuna demeyeceğim, bütün bir yenisinden toplumsal kuruluşa götürür. Bu çok gereklidir. Yaşam projesi de budur.

CİNSELLİK OLGUSU, TOPLUMSAL BASKI DÜZEYİNİN EN YOĞUN YAŞANDIĞI ALANDIR

Kadın cinsinin cinselliğini, erkek cinsinin cinselliğini sömürsüz, mülkiyetsiz, ikiye bölünlülükten uzak, hükümlanlıktan, egemenlikten uzak, özgürce, eşitçe ve sosyal, siyasal, kültürel örgütlenmişlikle birlikte ele almayı iyi bilerseniz, bu konuda ölçülere dikkat ederseniz, cinsel ilişkinin bir anlamı olabilir. Aksi halde rezil olursunuz.

Çok kötü kaybedersiniz. Cinselliğin doğru çözümü üzerine devrimci mücadelede, özellikle siyasi örgütlemeye ve ordu içindeykeniz, ordu içindeki çalışmalara zarar vermemek koşuluyla tartışabilirsiniz, bu konuda doğru arayışlarınızı sürdürebilirsiniz. Ayrıca hassas olmalısınız, mücadele üslubunu esas almalısınız. Çünkü en büyük oyunlar cinsellik üzerine oynanıyor. Eğer bir erkek safalarda ucuz yaklaşmıyorsa, bu mücadelenin ürün verdiğini gösteriyor. Ucuz yaklaşımlar epey sınırlandırılmıştır. Bir gelişme vardır, saygıdeğer ilişki ortamı yaratılıyor. Eğer ihanet edilmezse, sağasola yatırılmazsa, giderek daha insanca ilişki dönemine ulaşmak mümkündür. Saygıdeğer insanın, insanı daha saygılı kılacak ilişki dünyasına doğru ilerlemek mümkündür. Özgürlüğe daha yakın kadınları ve eşitliğe daha yakın erkekleri estetik yönden geliştirmek; nefret edilecek ilişkilerden uzaklaştırıyor, birbirini çok kötü kullanma durumlarını aşıyor, az-çok saygı telkin edilecek durumlara yaklaşıyor. Bu temelde bir çözüme doğru yavaş yavaş gidiliyor, eğer herkes bu konuda hassasiyetle üzerinde durursa, kendini doğru yorumlarsa ve doğru çözüme katarsa, gelişmeler daha da aydınlanır. Cinsellik çok doğal yaşam güdüsü olarak gelişmelere temel teşkil eder ve insanları güçlendirir.

Cinsel güdüyü sanata, siyasete, askerliğe dönüştürenler büyük önder, komutan, sanatkâr hatta bilim adamı olur. Çok sıkı bir bağı var, onu demek istiyorum. Ama ona çok kabaca, Afrika toplumları gibi bağlananlar, öyle ele alanlar ise ciddi bir kişilik, toplum ortaya çıkaramıyorlar. O açıdan bu size, geleneklere, düzen yaşamına göre zor da gelse, biz cins, cinsellik, ilişkilene hatta duygulan-

malarla giderek sosyal yaşamın yeniliği, siyaset askerlikle arasındaki bağları doğru ele almak zorundayız! Sıkıştık, illa canım kocakarı istiyor demek durumu kurtarmıyor. Onu şöyle halledebilirsiniz: Ben de denedim bir erkek baktım ki gidiyorum, hiçbir şeyim sağlam kalmıyor, başka nasıl olacak? Bu kadar da gerçekçi bir adamım.

Hatta öyle bir şeydir ki kendimi yine örnek göstermek zorundayım. Gündülümüz bile savaş gerçekliğiyle bağlantılı kılmak gerekiyor. Bu bizde bir önderlik gerçekliğidir. Yani yeme içmeden tutalım cinsel güdümüze kadar bütün bunları bile, bazıları işte insana en doğal hakkı bilmem ve tabiatıdır diyor doğrudur ama insanını diğer bir özelliği de toplumsal olma özelliğidir. Sosyalite düzeyidir bizde sosyalite nedir, düşmanın param parça ettiği bir sosyalitedir. Aile kalmış diyeceksiniz, aileye de şu an düşmanın en çok güç aldığı bir zemindir, kadın erkek ilişkisi diyeceksiniz belki oda düşmanın en çok kullandığı ve insanımızı belki de içinden çıkılmaz tuzak içine düşürdüğü durumdur.

Hayvanlık seviyesinde yaşayanlar için söylüyorum. Cinsler arası ilişkide de bu böyledir. Sizin anlayışınıza göre, Kürtler neden sosyal yaşamın kurlsızlığına giriyor? Bu konuda bu kadar eleştiri geliyor? Bunun önemli nedenleri var. Ben burada bir şeyi açığa çıkarmak istiyorum. Oldukça güdülere teslim olmuş bir toplumu ve onun hemen bütün kişiliklerini, kişiliklerinizi açığa çıkarmak zorundayım. Aksi halde önderlik görevlerimi yerine getiremem. Kaba cinselliğin sınırlarında bir sosyaliteyi esas alırsanız ve ben de

bunu onaylarsam önderlik bitmiştir. Belki siz bu kelimeleri anlayamıyorsunuz. Ben yaşamınızı izleyerek bunu rahatlıkla söyleyebilirim. Ve hatta hiç anlayamadığınız bu durumlarınızı, bir psikolog gözüyle adeta tahlil ederek açığa çıkartabilirim. Kaba cinsellik sınırında veya hayvanlığın eşiğinde. Kürt namusu, Kürt ilişkisi, Kürt ailesi, Kürt tutkusu denilen bir olay var. Yiğitliği de, bilmemesi de eklenebilir. Onunla yaşamı kapatmak istiyorsunuz. Önder buna onay verirse (ben bunu önce iyi görememiştim. Tam çözümleyememiştim ve tedbirimi peşi sıra geliştirememiştim) dolayısıyla ordulaşma boşa çıktı demektir. Ordulaşma ve savaşma atıl kaldı demektir. İnatçı olduğum için, şehitlerin anısına bağlı kaldığım için, intikamım olduğum için, şu-bu değerlerine anlam verdiğim için bu işe yükleniyorum. Çok çarpıcı örnekler çıkıyordu. Bir bakıyorduk ucuz kadın ilişkisi için en güvenmek istediğim kişi kaçtı gitti. Haklı olarak bunu tayin edeceğim. İlişkinin bütün yönleriyle değerlendirilmesini yapacağım. Ve ona göre de tedbirlerimi alacağım. Ben böyle ordu nizamına veya aldığımız tedbirlere uyun demiyorum. Ama beni esas alırsanız ve benim komuta gücüm olduğuna inanırsanız bunun şu anda böyle götürüldüğünü bilmek zorundasınız. İlişkilerde tartışma özgürlüğü var. Hem bilinçlenme, hem de irade gücü olmaya kimse bir şey demiyor. Tam tersine karşı çıkan oldukça, yani açığa çıkartılmış ve bizi sadece askeri, siyasi yaşamda değil, sosyal yaşamın gelişmiş biçimlerinden de alıkoyan engelleri tespit etmek zorundayız. Mesela, bireysel yaşamak istiyorsunuz değil mi? Yani gönlünüzce bir bireysel yaşamınız, bir aile yaşamınız olmasını da istersiniz. Ona bile sizi ulaş-

tırmak için bu tedbire, bu disipline ihtiyaç var. Şimdi burada düşünmek zorundasınız. Yoksa gözü kara ilişki dersiniz, bir yemek için köye girerseniz imha olursunuz. Bilmem cinsel ilişki dersiniz imha olursunuz. İşte hepsi evlenmiş. Daha yirmi beş yaşında on çocuğu var. O kadında iş kalmış mı? O erkekte iş kalmış mı? Yirmi beş yılda hepsi bitmiş. Tek zevk araçları kaba bir cinsellik. Kadında güzellik kaldı mı? Ben erkekten de iğreniyorum. Güzellik yok. Öldü, öldürüldü. Ve az mı cinayet işlendi? Kürt erkeği ağlamaz. Aslında o Avrupalılar bunun Türk erkeği için söyler. Türk-Kürt, fark etmez bu anlamda. Sözüm ona egemenliğini konuşturuyor. İsteddiği gibi karnını şişirdi mi, yedi-içti mi erkekliğini ispatlamış oluyor. Ben bile gelişmemi bunu ret etmeye borçluyum. Mesela her yemekle tatmin olmam. Her türlü yemek var, ama hiç birisiyle tatmin olmuyorum. Cinsellik açısından da güzelliği bulamazsam tatmin olmam. Ben müthiş güzellik arıyorum. Ve böyle devam edersem güzelliği kesin bulurum. Aslında elle dokunur bütün güzellikler erkekte de, kadında da biraz bizde gelişiyor. Geri kalan her şey kokuşmuştur. İşleri ele alış tarzıyla bağlantılıdır. Biraz kendimle de bağlantılı. Çünkü çirkinliğin sınırını biliyorum. Kötü bir yemeği niye yiyeyim? Tenezzül etmem ki. Yani bana bir dostum, taraftarım yemeğin en güzelini de getirse, ister getirsin, ister getirmesin ben kendisinden en ufak bir şey istemem. Onda öyle bir duygu gelişir ki, bana her şeyin en iyisini sunma gereğini duyar. Şu anda bütün Kürdistan bunun için yarış yapar. Ama ben gerçekten kimseden rica etmem. Göz de dikmem. Bu da bir tarz. Diğer ilişkilerde de öyle. Kadın ilişkisinde de böyle. Ben kendimi

öyle ayarlayacağım, öyle örgütleyeceğim ki, kadınlığın çekim merkezi olacağım. Ben mi bu kızları zorluyorum? Hayır. Söylesinler, tek bir fiske bile vurmuş değilim. Kandırmış mıyım? Hayır. Kendilerinde gelişen tutkuyu, oyun kurarak mı geliştiriyorum? Hayır. Ortada. İsteseler, ikiye bölünmüş olsaydılar, biraz özgürlüğe saygılılarsa anlarlar. Kendileri koşturup duruyorlar. Yani anlamlı katılış dediğin budur. Zorlama yok. Çirkinlik yok. Tam tersine benim amaçlarıma saygılı olmayan kadın bana yaklaşamaz.

İlişkilerde zorlandığınızı biliyorum Bu erkekler için de geçerli. Eskiden kendim de öyleydim; benim için bir kadın düşünebilmek, bir kadınla düşünebilmek ilk başlarda bir günah meselesi, muammaydı. Hatta kadına bile bakmak bir günah meselesiydi. Bu anımı da açıkça size söylemeliyim: Köyde düğün oluyordu, köy hocasına sormuştum; “hoca şu düğüne bakmak günah mıdır, değil midir?” “Hayır, oğlum, bak günahı yok” dedi. Ben böyle ilkeli yola çıkan bir adamım. Ama düzenin geleneklerinin verdiği sınırlar dâhilinde de pek hareket etmeye inanmıyordum. Güdüseltan ihtiyacıtan kaynaklanan yaklaşımlar ki tüm bunların gerçeğini tanıyorum. Ama bana göre yetersiz. Öncelikle ilişki istemek, sevgi istemek, aşk istemek, hatta bir norm, bir şekil düzeyi, o da kesinlikle, toplumsal-siyasal düzeydeki ifade edişet bağılıdır. Toplumsal ve onun siyasal ifadesinden, ulusal ifadesinden habersiz, sadece bazı güdülerin ayaklandığı bireyin ilişki tarzı, beni her zaman iğrendiriyor. Ve ben her zaman ona bir anlam veremiyorum. Tam bu sefer bunun tersi de kötü; cinsi ilişkiyi tanımama. Bunun sürekli inkârı, o da kesinlikle tehlikeli, yanlış veya gerçeğe aykırı,

doğal kanuna aykırı. Ama yine sanıldığından daha fazla bu ilişkiler doğallık ilişkileri değil. Özellikle bizim gerçekliğimizde büyük bir savaşımlı ilişki. Obje olarak bir bayan, bir erkek yan yana gelebilirsiniz, birbirinizi alıp kaçabilir, bilmem ne yapabilirsiniz. Bu bana göre en kötü tercih olur.

Toplum yoksul, erkek yoksul, kadın yoksul... Tek zevk olarak cinsel zevk geliyor. Diğer bütün hayat değerlerinde felsefede zevk yok, siyasette zevk yok, tehlike var. Örgütlenecek herhangi bir şey yok. En basit zevki cinsel zevktir. Bu biraz da doğal güdüdür. Bu tehlikeyi daha da karmaşıktırıyor. Benim bu konuda aldığım tedbir veya bu konuda pratiğimle geliştirmek istediğim bir şeyler var. Bu temelde topluma ben biraz hor baktım.

Erkeklik Kürt toplumunda nedir, ne anlam içeriyor? Bilinmez değildir, fukaradır ve bir kadın bulmuş, adeta yegâne mal varlığıdır ve bu tarzda sarılıyor ona. Bu köylülerin nasıl yaşadıklarını biliyor musunuz? Sözde çok namusludurlar. Bu, genelde bütün küçük-burjuvalar için de geçerli. (Büyük burjuvalar biraz daha değişiktir.) Tümüyle kaba bir cinsellik yaşanır, gece-gündüz, bulmuş bir "karı", hayvan mıdır nedir belirsiz ve "karı" da ondan daha beter! Kürt erkeğinin bundan başka bir zevki var mıdır? Bu kadar kabaca bir cinselliğe bağlandıktan sonra ruh, mantık da var denilemez. Zaten çocuk-çocuk sayısızdır ve 20 yaşına gelmeden çocuğu da elde kurşun para yok iken evlendirir. Ondan sonra da tabi ki bir koruculuğa kırk takla atar, bir maaşa, en ufak bir maddi çıkar elde etmeye kırk takla atar. Bu duruma düştükten

sonra böyle birinde insanlık, yurtseverlik, savaşçılık, örgütlölük olur mu ve kolay kolay gelişir mi? Zaten başında arı kovanları var iken, neyi düşünecek ve neyin peşine düşecek, ne için yaşayacak bu kişilik? Açık söylüyorum, bunlarla devrim olmaz, kişiliğini bu halde tutanlarla hiçbir ileri adımın sahibi olunamaz.

Freud'un bu konuyla ilgili analizleri var; biliniyor, Freud psikanaliz yöntemini geliştiren kişidir. Benim geliştirdiğim tarzı Freud'a benzetenler de oluyor. Bilemiyorum, ben Freud'u okumadım. Yalnız benim yaklaşımında politik yan oldukça belirgindir. Cinsellik de dâhil insanın güdüsel özellik ve bundan kaynaklanan tavır ve yönelimleri, bende politik bir anlama sahiptir. Ben doğal bir güdü veya duyu olarak kendi başına ele alma yerine, onun politikayla bağlantısını önemle kurmak istiyorum. Konuya yaklaşımının, politikayla böyle sıkı bir bağlantısı var. Bir de cinsellik olgusu üzerindeki toplumsal yansımayı anlamaya çalışıyoruz. Çünkü bunun da kesin hem kişilik oluşumunda ve hem de bu alanda sergilenen tutumlarda yönlendirici bir rolü vardır. Ve bana göre, özellikle bizim gerçekliğimizde cinsellik olgusu, sanıldığından daha fazla toplumsal baskı düzeyinin en yoğun yaşandığı bir alandır. Hatta öyle bir alan ki, kişiler belki farkında bile olmayarak egemenlik ve köleliği, cinsellik boyutunda amansız yaşıyorlar. Kesin erkek de, kadın da düşman ve yaşam karşısında yediğı darbeyi veya oradan aldığı yansımaları bu sahada en çirkince, en kötüleştirici, bitirici bir tarzda tamamlamak istiyor. Oldukça çözümlemek zorunluluğunu gösteren bir durum oluyor.

Daha da genel ele alındığında, bir bütün olarak toplumda erkeğin boğduruculuğu söz konusu. Erkek, egemenlik için bu ilişkiyi kullanıyor. Erkeğin kendini tatmini bir yerde toplumda iflas etmiş kişiliğin bastırılmış, hakaret edilmiş, jandarmanın, polisin velhasıl devletin egemenliği altında ezilmiş kişiliğin kadın karşısında "ben erkeğim" deyip cinsellikte özellikle hâkimiyet araması anlamına gelir. Erkeğin böyle yaklaştığından kuşku duymuyorum.

Biz cinselliği ayıplamıyoruz, ama böyle onursuz biçimler altında kullanılmasına da ancak tükürerek karşılık verebiliriz. Cinsellik yüceltici olmalı, ilişki son derece saygı değer olmalı. "Biz bu biçimleri bulamıyoruz" deniliyor. Öylelerinin de ilişki hakkı hiç yoktur. Kölelerin evlilik haklarının olmadığını biliyorsunuz. Kölelerden de beter bir durumda bulunduğunuza göre, kurtulamazsak evlilik hakkı filan olamaz. Kendinizi özgür sanıyorsunuz. TC'nin sana taktığı addır. TC seni özgür mü yapmış? Buna inanıyor musun? Seni köleden daha beter yaptırmamış mı? O zaman? Kölelerin sosyal ilişki kurma hakkı yoktur. Köleler sadece başkasına uşaklık yapar. Kölenin teorisine doğru karşılık vereceksek, bize dayatılanın kölelikten öteye bir anlamı varsa, o zaman sosyal ilişkinin ne olduğunu, kadın-erkek ilişkisindeki özgürlüğün ne olduğunu anlarsın. Özgürlük uğruna savaşım verirsin.

Cinsellik derken elbette ki diğer boyutlardan soyutlamıyorum. Örgütle, savaşla, ulusallıkla bağlantısını çok açık ve net koyuyorum. Özellikle politikayla bağlantısını esastan koyuyorum. Ama cinselliğin de inkârı mümkün değil. Onu inkâr etmek, çok doğal

bir yaşam faktörünü de inkâr etmek demektir ki, bu ancak çok tutucu bir mezhep anlayışıyla bağdaştırılabilir. Ya da tam tersi, kural tanımayan, politikayla, toplumsallıkla bağlantısı olmayan korkunç bir yaklaşımla; işte fahişe, işte genelev yaklaşımı, işte fukara, düşmüş kadın-erkek yaklaşımıyla bağdaştırılabilir. Çığırından çıkmışlığa "fahişe" deniliyor. Öyle ele almak gerekiyor. Düşünün, o da tersi gibi görünür, ama en az diğeri kadar tehlikelidir. Bireysel, özel denilen ilişki içerisinde de aslında aynı şey gizlidir. Hem genelev, hem fahişelik, hem de rahibelik gizli. Rahibelik ile fahişelik arasındaki ilişkiyi iyi anlamak gerekiyor. Erkekte de bu var. Yani erkeğinde rahibi ve fahişesi var. Bu anlamda bireycilik, ikisinin de izdüşümüdür. Mevcut toplumsal koşullarda özgürlük açılımı olmadan en çok namuslu geçinen kadın-erkek ilişkisinde de ben, hem rahiplik-rahibelik, hem de fahişelik ve sapıklık görüyorum. Bunu tespit etmem zor değil. O en sıkı "namusluyuz, birbirimize şöyle aşığız" diyenler (belki birçok ilişki sahibi üzülür) "bu ne yapmak istiyor?" diye düşünürler, işte o provokatörler gibi, ama onlar da bana göre, biraz fahişe, biraz da eşcinsel, yani sapık. Açık savunabilirim ve kanıtlayabilirim de. Söylediğim gibi, adam o ilişki içerisinde kadını değişik bir biçimde pazarlıyor. Fark etmiyor, ama aynı mantıkla pazarlamadır, erkek de sokakta on kişiye pezevenklik yapar, ama orda da bir kişiye aynı şeyi yapıyor. Farkı nitelikte değil, sayıdadır. Ne zaman meşru olabilir, meşru ilişki nedir?

Meşru ilişki, (ben kendi tecrübelerime dayanarak söylüyorum) işte söylediğim gibi, ulusal boyutu, onun yurtseverlik, özgürlük ve

savaşla ilişkisini, yine onun örgütle ilişkisini yakalamış olmakla ortaya çıkar. Daha da yoğunlaşırsak bu çerçeveyi tutan kişiliklerin, eğer gerçekten böylesine devrimsel bir açılımı başarmışlarsa, ilişkilerinde çekinmemeleri gerektiği ve cinsellik olayını çok doğru ele alabilirler. Kadın-erkek ilişkisinin bütün boyutları iyi bir diyalogla, tartışmayla gündeme getirilebilir. Sevgi ve duygu ilişkileri daha da açılıp tartışılabilir. Burada mühim olan bir baskının olmamasıdır. Ne erkeğin baskıyı temsil etme, ne de kadının kendini pazarlama durumunun olmaması ve bunu gerektiren koşulların da aşılmasıdır. Bu iki tarzı da kaldırmamız gerekiyor. Zaten benim geliştirmek istediğim savaşın en önemli bir yanı da budur. Erkeği bir baskı gücü olmaktan çıkarıp, kadını da kendini satan, özellikle cinsellik üzerine kurulu bir dünyayı pazarlamak isteyen bir kişilik olmaktan çıkarmak, esaslı bir hedefimizdir. Bu nasıl olacak? Gece-gündüz zaten bununla uğraşıyoruz ve dikkat edin, hepinize gün be gün yansıtmak istediğim de budur. Her zaman en ufak bir zorlama anlamına gelebilecek erkek yaklaşımları kabul edilmemeli diyorum. Yine cinselliğini meta gibi kullanmak isteyen kadın militan da olamaz dedim. Sizi biraz bu temelde zorluyorum. Hem parti içerisinde ve hem de dışında, hakkımda geliştirilen eleştiriler, hatta saldırılar da bu zorlamadan ötürüdür. Tabii ki zorlayacağım. Erkeği tam eşit ve özgür ilişkiye açık hale getirmek, kadını da cinselliğini kötü kullanamayacak bir kişilik gelişimine getirmek, benim için çok önemli.

Devrimci ahlak; cinsellik açısından da toplumsal değerlere, siyasal ve temel yurtseverlik değerlerine, örgütsel ölçülere bağlılığı

esas alıyorsa ve ancak bu tutturulduğu oranda, orada iyi bir cinsel ahlakın varlığından bahsedilebilir. Yoksa bu bir düşkünlüktür, ahlaksızlıktır. Görüyorsunuz, nereden nereye geldik. Özellikle kendi kişiliğimde sağladığım çözüme bakın, her an ne denli büyük bir güçlenmeyi yaşadığım görülecektir. Aynı şekilde Türkiye tarihine, Kürt toplumsal gerçekliğine ve İslam tarihine de bakın; oldukça kadın aleyhinde, özgürlük karşıtı, toplumsal gerilik yönü son derece ağır basan ilişkilerle doludur. Bu tarihsel-toplumsal olguların tümünde de aşklar, tutkular ve güdüler, hep bir kadınlık, dolayısıyla da özgürlük karşıtlığı temelinde anlam bulmuştur. Aynı tehlike benim için de söz konusuydu, ama ben büyük bir terbiye etme, değerleri savunma ve özgürlüğe de adım adım yaklaşma ve bu temelde kadın-erkek ilişkisinde de yeni bir boyutu, yeni bir yaklaşımı geliştirmeyi başardım.

Şu anda size bu politikayı uyguluyorum. Biraz daha açmakta yarar olabilir. "Cinsel açlık var" denilebilir. Bu iki türlü giderilebilir. Birincisi ve toplumda da egemen olanı; bizimkilerin de hızla düşüşü, provokatörlerin, düzen sınırları dâhilinde olanların düşündükleri ve girdikleri yol; hızla evlilikler yapmak. Evlilik çözümlemesini yaptık. Hızla evlilikler yapmak, fazla anlamlı bir özgürleşmeye imkân vermiyor. İkincisi ise, tam tersine, hiç kadın katmak, kötü bir inkârcı yola sapma şeklinde kendisini gösteriyor. Bunların devrimi geliştirmeyeceği, fazla toplumsal özgürleştirici bir etki ve sonucunun da olamayacağı açık. Yine bir yaklaşım da, kadını katmak, ama hiç gerçekleri de görmemek oluyor. Kadın olmuş-olmamış, hiç umurunda bile değil. Bu yaklaşımlarla ne ka-

dın, ne de erkek açısından özgürleşmeye götürecek bir sonuca varılması mümkün değildir. Peki, benim özellikle bu konuda politikayı geliştirmem nasıl oluyor? Büyük bir ustalık vardır. Cinsel güdülerini ve onun enerjisini, kendim de dâhil, politik enerjiye dönüştürüyorum. Benim geliştirdiğim ve özgürleştirici yanı büyük, beraberinde devrimi de geliştiren yol, işte budur.

Benim gibi karşılık verin kızlara. Uygulayacağınız şey; “gel kendimizi tatmin edelim” değil. “Melek olacaksın” şeklindedir. Ben bunları boşuna söylemiyorum. Erkekleriniz kız mı istiyor, ben kendimi beğendiremiyorum, sen nasıl kendini beğendireceksin. Nasıl diyeceksin ya bunu herkes yapamaz. Yapamazsa biz de kavgasını vereceğiz. Ayıptır, yani güdülerine, en aşağılık duruma göre ilişki mi olur? Ben kaldı ki bu konudaki savaşımlarını da size anlattım. Size söylediğim gibi yani bir buğday ekmeği elde etmek için benim ailedeki kavgam şiddetliydi ve bu yüzden o ekmekleri müthiş gizleme yoluna başvuruyorlardı. Halen hatırımda çok gizli bir yerde nasıl bir ekmek bulduğum. Bir daha sonra basit avcılık peşinde o ilk çocuk gruplarını nasıl örgütlediğim halen hatırımda. 1 -2 kuşla çocukları nasıl peşime taktırıp dağa indirip çıkardığımı, daha sonra işte değişik yöntemlerle bugüne kadar geliyorum. Değişik aşamalarda mali güce ulaştık. Daha sonra maşallah bizim halkın desteği arttı.

Kadın, güdü, cinsi güdü en büyük kendini koruduğum kadar en yücelmeyi dayattığım bir sınırdır en korktuğum konuda en büyük yücelmeyi sağladım. En ilkel bir ilişki mesela bana göre hayvanla-

ra yakın düzeyde bir ilişki cinsi ilişki çok ayıptır ve benim buradan çıkardığım sonuç ancak melekleşme haline girilirse ilişkilerin anlamı olabilir ve dikkat edin bu anlayışlar neye götürdü her türlü ekmeği de her türlü özgür insanı da ortaya çıkarıyor, bu bir çözüm değil midir? Mazlum bir kilometre taşı, inancın kurumudur, inancın kişiliğidir, kimliğidir. Bizim için de esas bir değerdir, göz ardı edebilir miyiz? İnkâr etmeli miyiz? Hayır! Siz bırak inancın zaferini, hazır zafer imkânlarını çiğniyorsunuz. Buna da hakkımız var diyorsunuz. Bu 'birey hakkı, çılgınlık' diyorum. Ben şimdi başlarken vurguladığım gibi anlamaktan korkmamak kadar doğru örgütsel duruşa da gelmekten korkmayın. Bir şey olmaz, zorlanmazsınız, kazanırsınız ve bu büyük eksikliği aşın. Şimdi bak arkadaş, gerçekten biz sizleri bu duruma getirdim, bu büyük ölüm değil baştan beri Var olan bu uçurumdan sizi alıkoymak için bu kadar özen gösterdik ve sağlanmıştı da, ne mutlu... Geri duruşunuz tehlike arz ediyor. Ayıptır artık bunda ısrar etmeyin, bana bu tip ucuz yaklaşımlardan, marjinalliklerden güdü sınırlarına hap solmuşluklardan bahsetmeyin. PKK zengin bir örgüt, bunu herkes söylüyor. PKK'de kadın erkek özgürleşiyor çok görkemli yaşamı, birlikte yürüyüşü gerçekleştirebilir. Şimdi halen siz bunu inkâr ederek kendi dayatmalarınızda ısrar ederseniz en hafifinden alay edilirsiniz. Biz ölümü yendik, yaşamı da biraz soylulaştırdık bunu inkâr etmeyin. Dayatmalarınız ölü tarzıdır, onun her türlü yenilgiye uğramış, iflasa uğramış yaşam tarzıdır. Zayıftır diyorum tek kelimeyle. Size de layık değil, çünkü yıllardır ne de olsa hayatınızı ortaya koydunuz. 'Bizi ciddi anlayın' derken bunu kastediyorum.

Basit görmeyin. Mesela ben kendi gerçekleştirmemi ağırlıklı olarak böyle görüyorum. Bunu ciddiye almazsanız beni yenemezsiniz. Onun için o sözü söyledim, alırım en benim diyeni her türlü uygulamaya mahkûm edebilirim.

Özgür kadın gerekli; özgür kadın gelişmeden, özgür kadın kimliği olmadan kocaman halk adına ben hiç olacağım. Çok ayıp geldi tabi. O açıdan neden kızların özgürlüğü uğruna bu kadar çaba harcadım? Bu tabi büyük gelişmeye de yol açmak zorunda, burada kendini kandırmamak da çok önemli. Bağ kurmasam toplumu çözemem, toplumu çözemesem PKK'yi değil buraya getirmek, işte dev gibi Türkiye sol grupları vardı, iki ay bile dayanamadılar, Sovyetleri kuran Sovyet Partisi dayanamadı. Emperyalizm çağında hem de en büyük karşı devrim çağında biz PKK'yi nasıl büyüttük? Bu çözümlemelerin yoluyla büyüttük. Kesinlikle böyle, abartmıyorum.

Bir cins olarak politikaya bağlanışınızın ne kadar görkemli olduğunu düşünün. Kahramanlığınız ortaya çıktı, yiğitliğiniz, fedakârlığınız, cesaretiniz, bütünüyle kişiliğiniz ortaya çıktı. Doğru bir cinsel yaklaşım olmasaydı, bu mümkün olamazdı. Şimdi duygularınız büyüyor, kişiliğiniz büyüyor. Bu köklü dönüşüm ve büyümenin özünde, cinsellik olgusuna uyguladığımız politikanın bulunduğunu görmek durumundasınız. İşte her gün ve ısrarla, politikaya, yurt sevgisine, örgüte bağlanın, bunlar özgür bir yaşama açılabilmenin temel koşullarıdır diyorum.

GELENEKSEL ERKEK OLMAK ÇOKTAN AŞILIYOR, FAKAT ZAFERİ SAĞLAYACAK ERKEKLİK BÜYÜK SAVAŞ GEREKTİRİYOR

Erkeğin bütün yönleriyle büyük savaş verdik. Öyle birisi olmak için yıllarca kendimle de savaştım. Bunlar hem de çok tehlikeli. Hiçbir erkek, klasik erkek ölçülerinden kolay kolay uzaklaşmak istemez. Ama benim bu konuda da yaratıcılığım oldu. Böyle erkek olmaktansa, hiç erkek olmam dedim kendime. Belki bu çok ayıptı. Çünkü bir erkek için kadın karşısında, “ben erkek değilim” demek çok zor mesele. Kırk takla atar, illa nasıl bir erkek olduğunu kanıtlamak ister. Ben bu duyguyu yendim. Tabii yenerken bu büyük bir mücadeleydi, büyük bir savaştı, büyük bir dönüşüm başlangıcıydı.

Ah! Nasıl adam olamadım diyorum. Şimdi herkes “bu kadar adın-ünün çıkmış” diyecek. Ama gerçeği söylüyorum. Tam adam olamadım diyorum. Mesela bir erkeğim değil mi? Hiçbir erkeğe benzer halim yoktur. Ah-vah kızlar-kadınlar yani, erkek diye adam da yok karşınızda, Önderin adı çıkmış, ama maalesef adam olmadı. Anlattığınız anlamda erkek olmadı. Şimdi tabii mukayeseyi çok iyi yapıyorum. Bu bizim sahte erkekleri yenmenin başka yolu yok. Adam dört dörtlük erkeklik taşıyor. Erkekliği ben iyi biliyorum. İçinde diktatör yan var, ezme vardır. Birçok çirkinlik vardır. Eğer kendimi böyle yorumlamazsam ki ciddi yöneliyorum, erkekliği yorumluyorum.

Kızlar niye geliyorlar? Kadın niye geliyor? Bu erkekliğı biraz aştığım için geliyorlar. Çok açıktır bu. Klasik erkek yeniliyor. Bu da büyük bağılığa, Zeynep Kınacılar olayında olduğu gibi çok büyük bir kahramanlığa yol açıyor. Mesela orada bana hitaben mektubu vardır: “Benim anıma nasıl bağı olacağını biliyorum, işte beni nasıl temsil edeceğini biliyorum. Ben nasıl işte kendimi formüle etmeye çalışıyorum” diyor. Yani esasta onu dürtten, böyle bir olaya götüren, bizim yendiğimiz erkeklik oluyor. Şimdi bu işin bir yanısıdır. Onlar gibi neden komutan olamadığımı anlatıyorum. Komutanlık yapacak hiçbir halim yok. Şimdi öyle bir komutanlık esprisine kendilerini kaptırmışlar ki, astığı astık, kestiği kestik.

Erkek kişiliğı, genelde çok az kadınla, bilemedin bir ikisiyle sevgi duygu düzeyini paylaşmak ister. Ben milyonlarla paylaşma zorunluluğunu duyuyorum. Ben herhangi bir kişi gibi duygusuz hareket edemem. Eskiden biraz görmezlikten, duymazlıktan gelebiliyordum, ama şimdi pek bu kadar kapalı olamam, yaratıcı olmam gerekiyor. Zaten diğer klasik önderlerin bu konuda bir eleştirisi de yapılmalı. Onlar, kadın özgürlüğünde egemen erkek yaklaşımını fazla aşmamışlardır. Onları model almamız bile çok yetersiz olur. Bana göre onlar zayıf erkek veya kadın konusunda hâkim erkeğı aşmamışlardır. Marks’tan Mao’ya kadar da, bu söylenebilir. Klasik erkek yaklaşımını önemli oranda kendileri de yaşamıştır. Bu konuda da bir aşama yaptırmak istiyoruz. Burada artık klasik anlamda bir erkek yaklaşımı, yaşamı çok zordur.

Nereden bakılırsa bakılsın anladığınız anlamda arzu dünyanızı,

özlem dünyanızı yıkmadıkça, büyük arzulara, özlemlere sahip olamazsınız ve yaratıcı da olamazsınız. Güzel arzu, yücelten arzu, güçlendiren arzu, duygu, sevgi, aşk nerede, nasıl bulunur? Bu en çetin sorudur. Dört-beş bilinmeyenli denklem gibidir. Hiç kolay ele alınmaya gelmez. Kürt çözümlemesini geliştirmek istiyorsanız, bu sorunun kaç bilinmeyenli olduğunu bilmeniz gerekiyor. Aksi halde şaşırırsınız, bocalarsınız, bunalırsınız. Mesela ben, gerçekten çok usta bir siyasetçiyim ama hiçbir erkek aklının köşesinden veya genelde bir insan aklının köşesinden geçmeyen özgürlük düşüncesine sahibim. Bana göre biraz büyük duygular, ulusal duygular veya yüceleşme diyorum. Buna ulaşmak için şart!

Benim tabii en güçlü yanlarımdan birisi de; kadında bencil mülkiyeti yıkmak; ne bir kadının benim malım mülküm gibi olması, ne beni kendine mal etmesi. Ana da dâhil tabii, yalnız eş dost değil. Şahane çocuk da diyebilirim. Anam benim üzerimde etkili olmaya çalıştığı zaman karşı koydum. Mesela o bir tane general, hatta anamı gidip görmüştü, bir Cumhuriyet gazetesinde mi, Milliyet gazetesinde mi yayınlanmıştı. Bir cümlesi aklımdadır: "Sen bunu niye kontrol altına almadın?" diye soruyor. Yani "neden kendi çocuğun gibi yapmadın" diyor. Anamın cevabı: "Ben onu hep dizimin dibinde büyötmek istedim, ama hiç dinlemedi beni" diyor. Çarpıcı cümle. Gerçekten de öyleydi. Bundan çıkarılan sonuç şu: "Bu dizimin dibinde yetiştirme" olsaydı ben, ben olamazdım. Hatta benim içimdeki egoizm uzun süre beni etkiledi. "Ya ben de bunlar gibi yapayım mı, yapmayayım mı? Erkek olabilir miyim, olamaz mıyım? Yani klasik erkek gibi". Utandım, sıkıldım, güçsüz

kaldım. Yıllarca içimde böyle bir savaş verdim. Hikâyeyi uzun uzun size anlattım. Sonuç; nereden bakılırsa bakılsın büyük yapıldığı konusunda ben farklı, siz farklı. Beni farklı kılan budur işte.

Klasik anlayış belki hep şunu söyler: Kadın deyince %99,9 benim duygularım, benim bakışlarım, benim namusum. Benim, benim, benim olmalıdır! Bu felsefe çok tehlikelidir. Çünkü %99 her şeyiyle senin olan kadın, toplumda neye yarayacak, vatanseverlikte ne yapacak? Vatanseverlik için, özgürlük için, örgüt için, hatta savaş için, hatta ekonomik-sosyal yaşam için yapılacak bir şey bırakmamışsın ki. Avucunun içine almış, sıkılmış bir limon gibi veya bir içki bardağı gibi hep içiyorsun. Gerçekten kadın da böyledir. Bu kadının topluma, ulusa vereceği hiçbir şey yoktur. Erkeğin de vereceği bir şey kalmamıştır. Erkeğimizin cinnet geçirmesi, ikide bir kendi kadını öldürmesi de, bu öldürücü felsefeden ötürüdür. Maalesef dikkat edilirse, bizim âşıklar en çok aşkını öldüren bir karaktere de sahiptirler. Acı bir gerçektir. Felsefi anlayışı nedeniyle de orda kadını büyütme, güçlendirme yok. Tüketme var, tüketmeyi daha sonra sembolik olarak hançerle sonuçlandırır.

Zayıflığını kullan, onu cahil bırak, onu geliştirme; bu yiğitlik, erkeklik değil. Gerçek erkeklik, karşısındaki kadını klasik kadın olmaktan çıkarmak, dili, gücü, düşüncesi ve özgürlüğü kişiliği, kimliği olan bir kadın haline getirmektir. Bu kadın yaşam sahibidir ve onunla yaşanılabilir. Bunları anlayacaksınız. En temel amaçları bir tarafa bırakan, klasik erkekliğini derhal konuşturmaya cesaret eden, özellikle sıcak savaşım alanlarında, dağlarda ‘fırsat bu fir-

sattır' deyip, yedeğine, özel eğilimine ve onu bağlamaya, gücünü bu temelde kullanmaya çalışan erkeğin de özgürlüğe fazla yatkın olmadığını, onun bir düzen kişiliği olduğunu ve dolayısıyla da tehlikeli olduğunu, bu özgürlük dağındaki çıkış net bir biçimde ortaya çıkarır. Ve yaygındır.

Sizin gibi erkekleri bile biz güzelleştiriyoruz. Küçülme değil, güzelleşme diyelim buna. Aksi halde, bir özgür kız mümkün değil yanınıza yaklaşmaz. Ben bir kız olsam, bu feodal ölçülerde beni zincire vursanız, bir saniye bile yanınızda durmam. Çok tehlikeli ölçülerdir zaman bir kadını nasıl özgürlüğe çekeceksin, özgürlüğe çekmeden nasıl seveceksin bu kızı? Kızlar için erkekler, erkekler mutlak feodal ölçülüysen sevilmez. Romanda aydın bile sevilmiyor. Sen feodal ölçülü erkeği nasıl seveceksin? Seversen, aşağılığın teki olursun. Kürt gerçeğinde ezici durum feodal ölçülerdir. Dikkat edin, şiddetli bir savaş var. Çoğunuza göre bu savaş kendiliğinden geliyor. Hayır! Büyük bir demokratik savaşım var. Cinsler arası özgürleştirme savaşı var.

Toplumda güçlenme kaba erkeklikle, kime karşı göstermeyle olur? Kadına karşı gösterme olabilir biraz. Güç deyince kadını bastırırsan, söversen, döversen güçlü olduğun, erkek olduğun anlaşılır. Çocuklara karşı, zayıfa, zavallıya karşı gücünü gösterirsin. Bu da sağlıklı bir güçlendirme biçimi değil, ama bizim olayda bunu aşan adam azdır. Erkeklik, bizde güçlülük olarak anlaşılır ve en çok kaba cinsellikte kadına karşı, çocuğa karşı, zavallıya karşı sergilenen tutumu ifade eder. Çarpıtılmış bir biçimi oluyor. Aslın-

da ben bu konuları Önderlik gerçeğinde açmıştım. Yalnız buna karşı bizim mücadelemiz on yılı alıyor. “Erkeklik bu değildir” deyinceye kadar. Bilemem ne kadar anlatabildim?

Önderlik çizgisinde bir de bu konu var. Geleneksel erkek olmak çoktan aşıyor, fakat zaferi sağlayacak erkeklik diyelim, (kadın da dahildir buna) yiğitlik diyelim, adam, insan olmak büyük savaş gerektiriyor. Ben biraz deniyorum. İlginize bin teşekkürler. Sanıyorum biraz bize doğru koşuyorsunuz değil mi? Biraz bize koşuyorlar. Gelişmeler onu gösteriyor. Zorlama yok, hepsi büyük bir özgürlük peşinde. Asker ve hatta komutan olmak isteyen sizsiniz. Bana bakın, benim kadar kızlar canlısı adam yok. Yedi yaşındaki hikâyemi dinlemiştiniz, ama şu anda kırk yedi yaşındayım. Belki onay edilecek bir erkek gibiyim. Neden çıkış bulamıyorum? Yani yanlışa mı batayım, kötü mü kullanayım? Düşünün, elimde büyük güç var, müthiş çekici güç var, ama herhangi bir erkek arkadaşımız kendini dört dörtlük bir erkek olarak değerlendirebilir, ben kendimi değerlendiremiyorum. Niçin? Hata yapmamak için. Çok iyi biliyorum, biraz erkeklik taslasam komutanlıkta hata yapabilirim.

Kürt erkeğinin durumunu çözmek için olağanüstü tedbirlere ihtiyaç var. Bir tanesi de kadın ordulaşmasıdır. Tabii bunu ters anladılar; silahı verirsin eline, erkek nasıl yapıyorsa o da öyle yapsın şeklinde anladılar. Bu anlamda bir ordulaşmanın mümkün olmadığını bilmekte fazla zorluk yoktur. Daha değişik bir ordulaşmadır. İşte anamın kavgacılığı, hiç kurala, ilkeye, kaideye gelmeyen ka-

dın ordulaşmasına dönüştürülüyor diyelim. Bu çok gereklidir. Neden gerekli? Madem anam kocayı beğenmiyorsa, beğeneceği kocayı ortaya çıkarması lazımdır. Nasıl ortaya çıkaracak? Mücadeleyle. Mücadeleyi bilmesi lazımdır. Aşkı doğru anlama, ilişkiyi doğru anlama, hiç kimsenin yanından bile geçmediği bir durumdur. İlla “ya teslim oluruz, ya teslim oluruz” diyorlar. Bırak toplumu, saflarımızda tam bir bela durumu! Kabul etmeyeceğimiz açık. Yüksek savaşçılık özelliği göstermeyen kadını da, erkeği de insan yerine koymam. Kendimi adam yerine koymadığım gibi. “Kadın-sız, erkeksiz olur mu?” diyeceksiniz; olunmaz ama bana göre her şeyden önce kavgasız olunmaz. Yaşamın kıymetini, dolayısıyla çok doğal, çok zorunlu olan kadın-erkek ilişkisini de anlayamazsınız. Anlayamadığınız gibi, tehlikeli hale sokarsınız. Şu anda bu en temel bir Önderlikse savaşı özelliğidir. Savaşıçılığa göre olmayan ilişki, aşk kaç para eder? Ben daha tam cesaret edemiyorum. Herkes beni ne kadar korkak değerlendiriyor. Sen kim oluyorsun? Savaşıçılığın yanından geçmiyorsun. Savaşıçılığı da kaba anlamayın, öyle “silah sıkıyoruz, birkaç tane de eylem yaptık, daha bizden ne isteniyor” denmesin. Ben bu anlamdaki savaşıçılığı yüzde bir bile saymam. Savaşıçılık çok kapsamlıdır. Ruhtan turalım fiziğe kadar, sıcak savaşımdan turalım ruhsal savaşıma kadar hepsi işin içine girer. Bu konularda yaman savaşı görsem, ben sana güvenmem. Önderlik ilkesi, her şeyden önce savaşı ilkesidir. Ondan sonra yaşam gelir, ekmek gelir, vicdan gelir, sevgi gelir, aşk gelir. Bunun bilinci gerekli. Bırak aşkı, siz ilkel güdüleri bile anlamayı bilmiyorsunuz. Hâlbuki PKK savaşıçılığında bunları muazzam dönüş-

türme diyalektiği geçerlidir. Bu halinizle bırak size erkek demeyi; eskiden olsaydı köle diye piyasada satmazlardı veya alıcı bile çıkmazdı size. Çok açık! Kızlar için de öyle, çünkü böyle fazla biçimli olmayan kızları kimse köle diye, cariyeye diye satın almazdı. Gerçeklik bu! Ben icat etmiyorum. Sarsılmanız için bunları bilmeniz lazım. Yaşamın kolay olmadığını, savaşçılığın boş bir iş olmadığını anlamak için mutlaka anlamanız lazım. Niye bu kadar zorlandım? Keyfimle mi seçtim bu durumu? Ezildim, boğuldum, büzüldüm, vuruldum, daha sonra bir çıkış dedim.

Evet, erkeklerin durumu tehlikeye düşebilir. Bunu ciddi söylüyorum. Bu kadar çalışmalara erkekler doğru cevap vermezlerse, kadınlarla yürüttüğüm çalışma daha ileri boyutlara kavuşabilir. Binlerce kişilik, sınırsız özgürlük seçimine girmiş, kadınlarla çalışmak sizleri mahveder. Onun için biran önce kendinizi toparlayın. Sadece ortalıkta kalmazsınız, çok komik durumlara düşersiniz, ya da kaçırsınız. Şemdin gibi yaparsınız veya daha da kötü durumlara düşmektir. "Güçlenen kadından korktuğum kadar hiçbir şeyden korkmuyordum" diyordu Şemdin. Erkek bu anlamda son çırpınışlarını yapıyor. Güçlenen kadından korkma, çok ilginç bir durum! Neden korkuyorsunuz? Düşmanı zor durumlara düşürmek, savaşla oynayan militanları böyle zor duruma düşürmek, benim tarzımın bir özelliğidir. Çok komik ve trajik durumlara düşeceksiniz.

Ben kadını hiçbir zaman basit görmedim. Bilirsiniz bazıları kadını yanında gördü mü, sahte bir cesarete kapılır. Geleneksel yakla-

şımın verdiği bir namus anlayışı vardır. Bunun sonucunda erkek, hep kadının önünde olur, sözüm ona kadını korur. Ayrıca erkekler genellikle yaranmacı davranırlar. Ucuz yaranmacılık, bu anlamda kur yapmak doğru değil. Yaygın bir anlayış da, örneğin kadının yanında kaldın mı veya kadınla yaşadın mı mutlaka bir skandal, ya da ucuz bir ilişki ve yaşam olacağı biçiminde somutlaşıyor. Acaba doğru mudur? Kadınla yaşanıldığında, daha soylu bir şey ortaya çıkmaz mı? Kadın hep böyle adı etrafında skandal çıkarılacak, ya da şantaj malzemesi olarak kullanılacak bir varlık mı? Kuşkusuz hayır! Benim insan anlayışıma göre bunu böyle kabul etmemek gerekiyor. Mesela toplum dışı ilişki içine girildiğinde, erkek en ufak bir suçlamaya tabi tutulmaz, fakat kadın öyle bir lanetlenir ki, ölümden daha beter bir duruma düşürölür. Hatta bu eğilimi dayatan erkek toplumun kendisidir. Adeta kadını idama mahkûm eder. Erkeğe ise, hiçbir şey olmaz. Bu en kabul edilmez eşitsizliktir. Fakat egemen olduğu da bir gerçektir. Ve siz bunu yaşıyorsunuz. Bunu nasıl saygıyla karşılayayım? Ya da bu anlayışı nasıl özgülük anlayışıma yedireceğim ve bunu nasıl basite alacağım? "Kadın basit biridir, bırakın altta kalsın, canı çıksın" ya da "kadın dediğin nedir ki" biçimindeki yaklaşımlar, bende en fazla tepki bulan yaklaşımlardır. Bu insana en alçakça bir yaklaşımdır aslında. Kadın basittir, herhangi ciddi bir rol sahibi olamaz anlayışı biraz sizde de mevcut. Yani kadının kendini adeta piyon haline getirmesi, ya da duyguları aracı kılması ve bunun şekillendirdiği kişilik size de egemen kılınmış. Sonuç orta yerde.

Kadınla güçlenmek onurdur, kadınla yaşamak onurdur. Kesinlik-

le benim o yakıştırılan şeylerle ilişkim yok, hatta mevcut biçimle-riyle yaşamak onursuzluktur veya ilgi göstermemek kabul edilemez, yakışmaz. Kendini denetleyen bir kişi olarak, kadın konusunda da hata yapmamak için bir mühendisin inceliğinden daha ince olmaya çalışıyorum. Ben erkeklerimiz için özellikle bunları söylüyorum; siz çok kaba-saba yaklaşıyorsunuz. Meşhurdur, ya çok inkâr edersiniz, ya çok kara sevdalı yaklaşırsınız. Olmaz! İkisi de çok tehlikeli. Zaten adam olmayışınızın en temel nedeni; ya inkârcı pozisyon, ya kara sevdalı pozisyonudur. Kürt'ün adam olmamasının en temel nedenlerinden birisi de bu. Neden? Niye bu kadar siliksiniyorsunuz? Niye bu kadar güçsüzsünüz? Hâlbuki kadın yaşamın kaynağı. Kadınla insan daha iyi savaşıyor. Bir cephede kadın oldu mu, savaşın gücü iki kat artar. Eğer doğru ele alınırsa, kadın yük değil, tam tersine bence savaşın da, yaşamın da kat be kat gücü olur, ama hangi kadın, ama nasıl kadın? Bunlara çözüm bulmamız lazım. Mesele benim fiziki varlığım değil, biz bir özellikler toplamıyız, özgürlükler toplamıyız. O seviliyor, kadınlar ona koşuyor. Hiçbir erkek onlara bunları sunmadığı için bana koşuyorlar. Tabii koşacaklar. Son derece de inançlı ve azimli koşuyorlar. Düşman bunu nasıl çarpıtmak istiyor, hatta bunu nasıl durdurmak istiyor? İnanılmaz taktiklerle, ama yine de başaramıyor. Şunu demeye getiriyorum; yani bir kadın ilişkisi bile güçlü bir savaş ilişkisine, yürüyüşüne dönüştürülebilir. Önderlik bu demektir, ama siz ne yapıyorsunuz? Durdurmak, ilişkiyle savaşın önünü kesmek, kaçırtmak. Kadına yapılabilecek en büyük kötülük budur. Özellikle PKK içindeki kadına. Ama böyle yapmayan bir tanesi bile

yok. Emekle, savaşla yaratılmayan ilişki kesinlikle reddediliyor ve kimsenin olunamaz. “Hazır erkek buldum, hazır kadın buldum” yanlış. Uğruna yüreğimizi koyduğumuz büyük amaçlar, uğruna emeğimizi koyduğumuz, savaşını verdiğimiz amaçlar ve onların başarısı olmadan, bize yaşam haramdır. Bu bizim aynı zamanda aşk hikâyemizin de bir başlangıç tanımıdır. Hiç anlamamazlık etmeyin. Zordur ama başka kurtuluş yolumuz yok. Onun için diyorum ya, ben kendimi zor bela adam etmeye çalışıyorum. Şimdi namussuz bir Kürt olayım mı, bunu benden bekliyor musunuz? Fakat bir erkek olmam, ulus için büyük bir felaket olamaz mı? Kadının başına sakat bir erkek olmam, kendinizin kendinize yakıştırdığı gibi erkek olmam kadın için büyük bir felaket olmaz mı? Büyük felaket! Kadına göre özgür bir erkek olmak çok önemli. Ve dua edin ki, ben biraz böyle olmaya çalışıyorum. Olmazsam acaba namuslu bir erkek çıkabilir miyim? Erkekler için söylüyorum; değil böyle özgür kadınlarla yaşamak, acaba köhne bir kadını kırk milyon başlık parası vererseniz bulabilir misiniz? Kızlar değerli, onlarla yaşamak da değerli aslında, ama nasıl, niçin? Bu sorular sizin için yakıcıdır. Yoksa yönetici oldum, bastırdım, kullanırım. Bunlar çok tehlikeli. Sevgi olmalı, ama bunun bir de çok çetin kuralları vardır. En önemli bir işiniz, iç savaşınız, ruhi ve sosyal savaşınız bu konuları partileştirmektir. Zaten bunlar netleştirildi mi, düşmana karşı da büyük bir savaşçılığa dönüşür değil mi? Düşünün, bu kadar genç kızımızın kurtuluş umutlarına cevap olmaktır. Başlı başına bir kişiyi yüz kat intikamcı kılabilir. Geleneksel bağlılıktan ne kadar kurtulmak istiyorsunuz? Gücünüz var mı bunun

için? Mesela ben kendim, geleneksel erkeklikten kurtulmak için büyük bir mücadele veriyorum. Tabii, acaba beni izliyor musunuz? Geleneksel erkeklik ölçülerine ne kadar darbe indirdim ve bu darbe indirişim ulusal kurtuluşa ne kadar katkı sundu, kişiliğimi ne kadar ulusallaştırdı, ne kadar işte böyle siyasallaştırdı, askerileştirdi? Bunu iyi takip etmek lazımdır. Yine zavallı olmaktan çıkmak için bayağı çetin bir devrimci uğraşınızın olması lazım.

Kadın konusunda kendimi sık sık gözden geçiriyorum. Dikkat edilirse, güçlü erkek özelliklerini de biraz yakalamış durumdayım. Ama bu aynı zamanda kadın gücünü ortaya çıkarmakla da bağlantılıdır. Yani kadın gücü ortaya çıktıkça, erkeğin güçleneceği benim örneğimde somuttur. Bu, para pulla, siyasi otoriteyle sağlanan bir güç değil. Çok iyi biliyorsunuz ki, özgür kimliğe çıkış yaptıрма gücünden ileri geliyor. Bu, kadın kurtuluşuna katılımın bir sonucudur ve güce yol açıyor. Aynı zamanda kendi başına bir ordu gücüne kadar da gitmektir.

Kadın-erkek yaklaşımlarının en kabul edilebilir yanı olarak; mücadeleyi tahrik ettiğinde, ona gelişme şansı verdiğinde anlam ifade edebilirliğini esas aldık. Bunun yerine duygular, güdüler esas alınarak ilişkiler fazla yaşanamaz. Estetik boyutu da vardır. İlişkilerde kabalık aşılma durumunda. Belli bir estetiği olmayan ilişkinin, yine kaba olmaktan kurtulamayacağı açıktır. Erkek de kabalığını aşarak, kendi terbiyesini yeniden kazanabilmelidir. Böyle bazı sonuçlar ortaya çıktı. Tabii bu sonuçların ortaya çıkması da, biliyorsunuz büyük bir mücadeleyle oldu. Bizzat parti, içinde

ulusal kurtuluş sürecimizde çok büyük bir mücadele verdik. Yani kendi verdiğim mücadeleyi bir kaç önemli aşamaya bile bağlayabilirim. Ve ben bunu aslında söylemişim.

Eğer doğru yaşamsal savaşım tarzını da tutturursanız, kadın çalışmaları, onun ilişki düzeyi, onun erkeklerle de ilişkilenebileceği kesin başarıyı katmerleştirir, yaşamı tanımlar, savaşı kesin geliştirir. Bu açıdan biraz kafanızı yorun. Geleneksel yaklaşımlarla, “kadındır, zayıftır, istediğimiz gibi kandırırız” demeyin. Bunlar çok tehlikelidir. Kandırabilecek olsanız bile kandırmayın. Onlar kandırmacaya çok müsait olsalar bile, kesinlikle buna tenezzül etmeyin. Çok ilkeli olmak kadar, çok edepli, terbiyeli, aynı zamanda ilişki tarzı yüceliği kadar da, zorluklarını göz önüne getirin. Bu konularda kendimizi yetiştirmeli veya onun sonuçlarını aşma gücünü göstermeliyiz. Basite almayalım sorunu. Eğer bu konularda kendinizi ayarlamazsanız, kesinlikle karıdan daha beter duruma gelirsiniz. Ben bunu çok erken yaşta tespit ettim. Ne mutlu bana ki, bu konuda kendimi kandırmadığım kadar kadını da kandırmadım ve bu özgürlük değerleri ortaya çıkmaya başladı. Sağlam erkekler olarak da sizler biraz geliyorsunuz. Bu benim çok önceden tespit ettiğim gerçeğe göre oluyor ve unutmayın ki sosyalizmde bile hiç kimse bu inceliği yakalayamadı.

Güzel olan nedir? Güzel ilişki nedir? Daha sevgiye değer, layık olan nedir? Daha çok sevilmesi gereken kimlik, kişilik nedir? Bunları tartışabilmeliyiz. Daha iyi bir sevgiye giden bir yol, onun için de işte kişilik ifadesi, onun estetik ifadesi, onun terbiyesi kimde,

nasil kendini belli ediyor? Daha iyi sevgiye yol açan tutuma kim sahip? Bu derinleşmeli. Güzelliği arayabilmeliyiz. Daha iyi sevillebilecek olanı arayabilmeliyiz, ortaya çıkarmalıyız, geliştirmeliyiz.

ÖZGÜRCE VE EŞİTÇE YAŞAMAYA BÜYÜK CESARET GÖSTERMELİYİZ

Bana göre kızlar çok çarpıcı olmalı ve ben her zaman kızları böyle de görürüm. Benim de bir kız anlayışım var; çarpıcı, yakıcı ve cesaretlendirici öğe. Kadının özünde bu var aslında. Kadın bir güç kaynağıdır, küçük görmeyelim. Gücü kurutulmuştur ama eğer işlenirse güç kaynağı olmaya adaydır. Ama şu anda adeta kör kuyu gibi, bulaştın mı batarsın. Aydınlatıcı, çarpıcı, yakıcı bir güç kaynağı olmayı denemelisiniz. Yoğun bir siyasi, sosyal, kültürel ve edebi savaşının ilgi odağısınız. Mümkünse kendinizi yetiştirin. Erkekler eğer bu konuda iddialıysa, bazı kadınları yetiştirsın. Karşı cinstendir diye inkâr edip saldıracaklarına, gerçeğini biraz ortaya çıkartalım. Böyle birçok arkadaş yaratmaya çalışın, yardımcı olun, çünkü kızlar biraz zor durumda. Onların hem fiziki, hem cinsi olarak, hem ruhi, toplumsal olarak zorlukları var. İyi bir erkek yoldaş, onların zayıflıklarını kötüye kullanmada değil, gidermede yardımcı olmalıdır. Erkekliğini böyle göstermelidir. Kaba anlamıyla, cinsel hâkimiyet temelinde değil; gerçek bir yoldaş, eşitlik ve özgürlük yoldaşı gibi bunu gösterebilmelidir. Militan yoldaş, bu tutumun sahibi olmayı becerendir.

Halen zorlukları da var, çünkü kara sevda bağlılıklar halen çok tehlikelidir, gerçek bağlılıklar çok sınırlıdır. Kaldı ki bağlılıkların

fazla “yaşıyoruz, birlikteyiz” denilen türden olmaması gerekir. Olsak da, olmasak da bağılıklar gelişkin olmalıdır. Bu kadar şehidimizi unuttuk mu? Onların anısına bağlıyız, sürdürüyoruz. Halkın bazı istemleri var, bunlara bağılılığı sürdürüyoruz. Tarih bir şeyler emrediyor, yürütüyoruz. Bütün bu konularda almanız gereken bir mesafe vardır, aynı zamanda insanca yaklaşacağız. Ama ben size bakıyorum, yaklaşımlarınızın büyük bir kısmına kadın yaklaşırken, kadın olmak için özel olarak kendini zorlar, erkek de erkekliğini yansıtmak için erkeklik gösterilerine zorlanır. Ben, ikisini de alçaltıcı bulurum.

Önce bir insan olarak bakmak çok önemlidir. Temel bazı insani özellikler vardır. Neden birbirinize kadın-erkek yaklaşımında çok zorlanıyorsunuz? Onun içinde de sınıfsallık var, kölelik var, emek gaspı var, baskı var, küçüklük var, düşkünlük var. Ben hiç zorlanmıyorum. Zorlanmam geri özelliklere, istismara kaşıdır, yoksa doğal ilişki geliştirme, bende de olağanüstü başarılıdır. İnsani yaklaşımım hayli güçlüdür. Bu konuda kendime çok çok güvenirim. Zaten yaşamımın insani ilişki yönünün çok güçlü olmasına bağlıyorum. Siz sıradan bir imkân-olanağı veya bir yaklaşımı nasıl yapıyorsunuz? Nasıl alıştırılmışsanız öyle yapıyorsunuz. Özellikle kadın-erkek ilişkilerinde aşırı kadınsılık ve erkeksilik özellikleri söz konusudur ve o açıdan çok zorlanıyorsunuz. Kadın yine kadın olmalı, erkek yine erkek olmalı, ama bu aşırı kadınsı ve erkeksi yaklaşımlar aşılmalı, çok doğal bir kişilik görünümü gelişebilmelidir.

Her erkek, kadının karşısında korkutucudur, aslında egemendir.

Her kadın, erkek karşısında biraz kurnaz, biraz boyun eğmeci, uzlaşmacıdır. Düşünün, böyle bastırmacı ve boyun eğmeci olursanız, bunun siyasi sonuçları, örgütsel sonuçları parti içinde nasıl yıkıcı olur? Zaten aşırı uzlaşmacılık bu ilişki nedeniyledir. Birisi kolay boyun eğdiriyor, diğeri kolay uzlaşıyor. Sonuç; siyasi olarak uzlaşmacılık, örgütsel olarak tasfiyecilik, ordulaşmaya geldiğinde de tamamen ordulaşmayı hiçe saymadır. Biraz gerçekçi olalım. Ancak özgürlük savaşımıyla bir yaşama çekebiliyoruz. Erkekliğiniz, kadınlığınız çok yetersiz. İçinde fazla yüceltici, fazla yaşama çağırıcı yanı yok. Onun için büyük bir özgürlük savaşımına ihtiyacınız var. Çok iyi biliyorsunuz ki, mevcut toplumsal koşullarda hiçbir yaşam şansınız yok. Bu sizi inkâra, karamsarlığa, tıkanmaya değil; tam tersine büyük bir özgürlük savaşımına götürmeliydi. Çünkü yaşamın kaybettirilmiş ve her gün imha sürecini yaşayan bir gerçeği esas alıyorsunuz. Bu gerçeğe yüklenmeniz intihar veya inkâr biçiminde olmaz. Zorluklar var, darbeler sert ama bizim de buna karşı göstereceğimiz bir direnme var, yaşamın doğrusunuz dayatmamız var, ısrar var. Devrimciliğin tarzı budur.

Ama biraz kafanızı çalıştırın. Bu kadar kadını ayağa kaldırmam basit bir çabayla izah edilmez, ilgisiz bir çabayla izah edilir mi? Evli arkadaşlar da dâhil hiçbirisi kendi eşini bir adım ilerletemedi bu konuda değil mi? Ama bizim ki büyük bir marifet diyelim veya büyük bir olay, yani bunları bu kadar fedakârlığa, adeta ölümü gözler önünde olduğu halde bu kadar çekim gücü oluyor. O denli bir yaklaşımı eskiden kellenizi koparsalardı sizi böyle zorluklarla, fedakârlıklarla dolu bir alana çekemezlerdi. Bu çabayla ilişkisi var,

denetimiz de var. Yani bunun muazzam bir ihtiyatlılık, temkinlilik altında yürümesi de var. En değme psikoloğun yüz bin kat üstünde bir değerlendiriş tarzımız var. Gözetimim, deneyimim var. Onun için bu konuda kolay esir alınamam. Erkekleri denetlemem var, onun için kolay yol bulamazlar. Önderlik dediğin biraz da böyledir. Bilemiyorum siz erkekler için kolay bazı çözüm yolları düşünebilir miyiz? Kadın dayanıklı olabilir. Geçici çözümü erkekler için düşünmek belki biraz daha gerçekçidir.

Şimdi bütünüyle hepinizi savaşa çekiyorum. Ama inanır mısınız belki de iki bireyin çocuk yaştan itibaren bir kız çocuğuyla bir erkek çocuğu özgür, çok eşit, asla zorbalığa, köleliğe dayanmayan bir yürüyüş tarzını geliştirmek içindir. Yani bir nedeni budur. Ve kendi yaşamımda bu amaca bağlı kaldım. Bunun için savaş, bunun için her türlü çaba, örgütlenme. İşte saygı, kendime saygı, işte kadına, kıza saygı. Sizde bu düzey var mı? Bunu çok erkenden köreltmişsiniz. Bin defa köreltmişsiniz. Herkes kadın için savaşır biliyorsunuz. Kin, öfke duyarsınız. Kızlar için halen muazzam kan davaları var, değil mi? Benim de kızlar için bir kavgam var. Kavgamın tarzı budur. Çünkü bende kadının amansız takipçisiyim, fakat nasıl bir takipçisi olduğum şimdi ortaya çıkıyor. Yani öyle saldırı tarzım yok, bencilleştirme tarzımda da yok. Fakat vazgeçmeme gibi bir durumu da kesinlikle sürekli gözler önünde tutuyorum.

Düşünün yani, kendi hayatını kanıtlayamıyorsun, kendi kendinin ulusal-toplumsal kimliğinin farkında değilsin, kendin büyük

sorunsun, bir de soruna körükle giden bir ilişkiye yaslanıyorsun, korkunç bir bitiştir bu. Kadın kimdir biliyor musunuz hiç? Kadın nedir, nasıldır, ne yapabilir? Hiç konuşma sözcüğünüz bile yok. Olsa da hangi temeldedir, belli değil. Biz nasıl çok yoğun bir birlik-teliği gerçekleştirebiliriz? Biterek, kaçarak, ihanet ederek; tabii böyle olursa bunun için de tedbir alırız. Böyle ilişki olacağına ölüm daha iyidir diyeceğim. Şimdi bunun için gerçekten biz hiçbir hareketin, partinin, yine ordunun cesaret edemeyeceği kadar, tarihte kadın-erkek iç içeliğini esas aldık. İkisi de çok önemlidir. Kadın-erkek birlikte bu işte yer almalı, fakat asla ilkesiz olmamalı. Ve şimdi bunun büyük savaşımı içindeyiz; bu savaş gereklidir. Bu savaşı çözmeden ne adam olabiliriz, ne kadın. Kadının da kesinlikle değerli bir varlık olabileceğine inanmalıyız. Egemen anlayışın üzerinde her türlü deneye izin verdiği kadın bizi küçültür. Bence ilk bakışta bile bunu yakıştırmamalıyız kendimize. Bu bizi gerçek kahramanlık özelliklerinden kopartır.

Erkek güzelliğini nasıl temsil edeceğiz? Erkekten de güzel çıkmaz mı? Onları tespit etmemiz lazım... Böyle yanına varılacak erkek ve kadın var mı içinizde? Ve ben biliyorsunuz, çocukluktaki oyunlarımı sürdürüyorum. Kızlar ve erkekler de ayıplamasın, ben oyunları çok severim halen de sürdürüyorum. Gelin de olsa, kızın peşine takılırım. Ayıp değil. Toplumu fazla ciddiye almıyorum. Çünkü ben mal-mülk edinme biçimini kuşku ile karşılıyorum. Arkadaşlıklarım çalınmamalı diye ısrarlıyım. Siz erkekleri de kadınlardan geri almak gerekir.

Kadını doğru sevebilmek dedik. Buna ulaşabilmek için büyük yetenek gerekir. Ama halinize bakıyorum, sevginize güvenemiyorum. Her sevginiz klasik, kendini aldatma yanları çok ağır basıyor. Bazı arkadaşlarımız “kadın-erkek yan yana gelse tehlikeli olmaz mı?” diyor. Tehlikenin daha büyüğü yaşadığınızdır. Karı-kocalığınız en büyük tehlike. Sizi hiç olmazsa karşı karşıya getirip savaştırıyoruz. Savaştıracğız, barıştıracğız; barıştıracğız, savaştıracğız. Başka çare yok ki. Ailede birbirinize yapmadığınız kötülük var mı? Ben kendi ailemi çözdüm. Siz “evleniyoruz” dediğiniz ilk gün, birbirinizi mahvettiniz. Kürt teorisi! Ben “doğru bir ilişki biçimine nasıl getireceğim” diye düşünüyorum.

Zayıf bir kadın on tane yiğidi götürebilir. Şöyle bir söz var; “her yiğidin arkasında bir kadın var”. Benim tespitlerime göre, aslında bu feodal bir kadın. Kadının da, erkeğin de zayıf kılınmasında zayıf kliklerin, zayıf ilişkilerin belirleyici bir rolü var. Eğer Kürt adam olmuyorsa, Kürt’ün kadın ilişkisi çok kötü olduğu için adam olmuyor. Kürt kadını eğer rolünü oynamıyorsa, Kürt kadının arkasında çok kötü erkek ilişkisi olduğu içindir. Sırf bu esasa göre ilişkileri ayarlıyorum. Kadına göre Kürt erkeği nasıl olmalı ve bir kadını da temel güzellik ölçülerine, özgürlük ölçülerine, sevme ölçülerine göre nasıl olmalı? Bunu sürekli geliştiriyorum ve halen de amansız savaşım içindeyim.

Bakıyorum sizin bu fukara halinize; moralinizi bozmuş olmaya-yım, gelişirsiniz, ileride bekli çok iyi de olursunuz ama mevcut hallinizle yetinirseniz, sizinle yaşanılmaz. Korkunç bir boğucu kişi-

lik gibisiniz. Aslında, herkes kadını sevmek ister, sizler de sevmek isteyebilirsiniz, ama hangi kişilikle, hangi yüzle, hangi yücelikle? Neden bizim ilişkilerde kadın, erkeğin karşısında hep perdedir, dilini bile konuşturamaz? Çünkü utanç verici durumdadır da ondan. Neden erkek anlamlı bir diyalog geliştiremez? O da utanç verici durumdadır da ondan. Çok kaba anlamda üsttedir, kadın bir hiçtir.

Ben şundan açıkça çekiniyorum; ilişkilere karşı değilim ama mevcut düzeyiyle ilişkilerde kesinlikle birbirini düşürme, birbirini tüketme, ağırlıkla ortaya çıkacak bir gelişmedir. İcinizde ilişkilerini büyük devrime kaldıraç yapacak arkadaş çok az. Yani ister kadın tarafından, ister erkek tarafından “benim etrafımdaki ilişki devrimdir, beni seven devrime dört elle koşar” diyecek kaç kişi var aranızda? Ben bile günlük savaşıyorum. Kendime dikkat etmezsem beni bile götürebilirler. Ama ben büyük direniyorum. Öyle bir tarzım ve yöntemim var.

Siz kızları, erkekleri o zaman hatırlıyorum. Ne kadar becerikliydiniz ve nasıl o sürece kolay girdiniz? Erkenden kendini erkek hissetme, erkenden kendini kadın hissetme kölecedir. Halen kavramakta güçlük çekiyorum. Kadınla ilişki de kurdum. Kesinlikle taktik icabı değildi. İnancım vardı, “bu dürüst de olabilir” diyordum. Onu da ihtimal dâhilinde tutarak ilişki geliştirdim. Oldukça duygulu, oldukça umutlu, oldukça güçlü dayanak gibi görmek, değerlendirmek isteyen bir yaklaşımdı. Sonra o ilişki on yıl tek bir odada yılanla boğuşmaya benzedi. İşte Kürt ilişkisi! Az-çok herke-

sin yaşadığı ilişki! Kürt diyalektiğinin devrim öncesi veya devrimle parçalanması gereken diyalektiği! Aksi halde, gerçekten yılanla kalmış gibi bir odada boğuşursunuz.

Özgürlük savaşımınızı derinleştirin; onun çağrısı üstüne çağrısını yapın. Günlük olarak yaşam ilişkileriniz böyle olsun. Hatta aydınlatın, ısıtın, ısıtın. Ama tekrar vurguluyorum; kandırmayın, kandırılmayın. İhtiyacınız olan bir kadın veya bir erkek değildir. İhtiyacınız olan kabul edilebilir kadınlık ve erkekliktir; bunun derin teorik-pratik gerçekleştirme düzeyidir. Bu da çok gereklidir bize. Biraz bu düzeyi yakaladık, bunu boşa çıkartmayın, bu düzeyi aşındırmayın. Bu düzey aşındırılırsa, demin vurguladığım gibi, bir sevgi başlangıcı vardı, o da elimizden gider. Olası bir aşk imkânı vardı, o da elimizden tamamen kaybedilir. En büyük üzüntü o zaman doğar. Bu biraz vatani kazanmadır. Bu biraz güç olmadır, özgürlük bahçesini korumadır. O da elden giderse, duygulardan eser kalmaz. Hiçbir aşk gelişmez, duygular gelişmez, utanmazlık egemen olur.

Kadınla ancak belirlediğimiz ilkeler temelinde cesurca yaşanılır ve yaşanmalıdır. Erkeklerle de ancak bu temelde, doğru yaşanılabilir. Feodal ahlaka boyun eğmemeliyiz, onun namus dediğine fazla inanmamalıyız. Orada ne gizli olduğunu görebilmeliyiz. Özgürce ve eşitçe yaşamaya büyük cesaret göstermeliyiz. Savaşımımız bunun aracıdır. Bunca emeğin sahibi olarak, bu kadar şahadetlerin birinci elden ifadesi olarak belirtiyorum; bu söylenenler çok önemlidir ve herkes de gerekeni yapmayı; yaşama saygının ken-

disine saygının gereği olarak şart kılar. İsterdik ki, bunu her yerde, her toplantıda açasınız ve onunla safları müthiş devrimci değışikliğe uğratasınız.

Yaşamayarak, yaşatmayarak ne kadar yürekleri üzdünüz? Hâl-buki bizim görevimiz yürekleri açma görevidir. Ben aslında fazla duygusallığa, bilmem fazla böyle alışkanlıklara gelmek istemem ama yine de madem benden isteniliyor girişirim. Şimdi yöneliyorum. Yaşamın bir konusu da kadın ise, kadın-erkek ilişkisi ise, şimdi yöneliyorum. Dayansın bakalım. Erkek be erkek, nasıl erkeksin? Kadın be kadın, nasıl kadınsın? Haydi, cevap ver, şimdi cevap vermek zorundasınız. Ben mi sizi erkek-kadın icat ettim? Hayır. Öyle ortaya çıktınız, ben de üzerine gitmek zorundayım. Kadın kadın olmayı, erkek erkek olmayı mutlaka bilmek zorunda. Bilmezseniz elimizden kurtulamazsınız.

Güzellik felsefe gerektirir, güzellik estetikdir, güzellik bilim; hem bilim, hem de sanatların en incisini; edebiyat, müzik, resim, tüm bunları gerektirir. Ben bile zor bela anlıyorum, o da fazla değil. Siz hazır olana sarılıyorsunuz. Yılan da olsa, zehir de olsa kana kana içiyorsunuz. Bu kişiliklerde yiğitlik gelişmez. Ve benim bir diğertespitim nedir? Bizim toplum birbirini zehirliyor ve yılan gibi sarılıyorlar. Kadın-erkek sarılışına, ben yılan sarılışı diyorum. Birbirlerine sundukları ilgiye de zehir diyorum. Benim tespitlerim bunlar. Kurtulmalıyız. Bunun savaşımını gerçekten verebilmeliyiz. Yani güzellik çok önemli bir konu, sevebilmek çok önemlidir. Bunu başarabilseydik, gerçekten en sonuç alıcı bir cephe savaşından

daha değerli bir savaşı kazanmış olurduk. Duygular savaşı, sıcak kaba savaştan daha önemlidir. Mesela ben nasıl dayanabildim? Öldürücü etki altında nasıl yaşayabildim? Benim savaşçılığımnda bunun yeri çok önemli. Mutlaka görmelisiniz.

İşte bütün bu kadınlar ayağa kalkıyor. Bunun için yeniden yaşamı öğrenmeye çalışıyoruz. Kürt çok düşürülmüş olduğu için, faşizm çok düşürdüğü için, erkek çok kötürümleştigi için, soruya cevap gerekiyor. Basite alınamaz. Kadın kendini hiç basite alamaz ve dayatamaz; geliştirmek zorunda. Ama maalesef henüz küçük başlangıçlar halindeyiz. Ahmedê Xanê'nin anısına nasıl cevap verilir? Zin'in ağzı bile iki kelimeyi söyleyemiyor. Açın bakın kitapta öyle, konuşamıyor bile; iki-üç cümlesi ya vardır, ya yoktur. Mem de bir çaresizdir. Ama yine de aşk büyüktür. Kendinize yorumlayın, daha da kötü durumdasınız. Tabii biz kolay kurnazlığa yenilmemek zorundayız. Ülkemizin gerçek bir güzelliği çıkmayacak mı ortaya? Gerçek yüce bir duygusu egemen olmayacak mı? Veya bu halkın saflarına yeni bir ruh yayılmayacak mı? Yüreklere yeniden heyecanlanmayacak mı? Yiğitlikler yine at koşturmayacak mı? Bunlar önemli. Yaşamdan haberi olmayan kız başımıza beladır. Mal gibi kadın arayışında olan erkek, alçağın tekidir. Onları çözmemiz gerekiyor.

Kadın-erkek ilişkilerindeki çirkinliğe karşı savaşım yerine güzellik savaşımını, yine kişiler arasında büyük sevgisizlik gerçeği karşısında doğru bir sevgi savaşımını, kölelik kokan bir çok ilişkiye dayatacağımız özgürlük savaşımını, en az çıplak düşmana karşı verdi-

ğımız savaş kadar değerli görmeliyiz. Anlamalı görmeliyiz. Mutlaka hem çaba, hem de tatmin olabileceğimiz bir tarzı yakalayabilmeliyiz. Günlük olarak bu savaşı hem vermeliyiz, hem de onunla yaşamı kazanmalıyız. Kadın, erkeği kazanmasını bilmeli, erkek kadını kazanmasını bilmeli. Ama kendilerini aldatıyorlar. Önderlik bu tarzda gerçekten düşünerek bir şeyler yapmak istiyor. Sizlere bu temelde yaklaşmak istedik. Sanıyorum öğretici oluyor ve geliştiriciydi.

Sevme tarzı üzerine çözümlemelerle sizleri geliştirmek istiyoruz. Bu, en az savaş teorisi kadar zordur. Nasıl savaşta ufak bir hata yaparsan canınla ödersin, bu da öyledir. Savaş ne kadar gerekliyse yaşam için, sevme de o kadar gereklidir. Fakat yapacağın ufak bir hata da, savaşta kaybettirdiği kadar kaybettirir. Maalesef kızlar da, erkekler de bu konuda çok hata yapıyorlar ve çok kaybediyorlar.

Ulusal ölçülerde kadın, ulusal ölçülerde erkek! Neden? Çünkü öncüyüz. Kadınımız en sevelemes duruma gelmiş meta, üzerinde en kötü kavgayı yapan erkeğimizin kadın yüzünden yapamayacağı alçaklık düşkünlük yok. İmana gelelim! Bu erkeği de düzeltmek lazım. Ulusal onur için, insanlık şerefi için bunu başarmamız lazım. Güdüler bu noktada büyük bir direnişe, dönüşüme, büyük bir siyasi, büyük bir örgütsel, büyük bir estetik dönüşme uğramasıdır. Tarihte bunun örnekleri vardır ve Kürt için de bunun dışında başka bir kurtuluş yolu yoktur. Bunu deneyen kadın müthiş politikleşir, estetikleşir, dolayısıyla güzelleşir, sever, sevilir. Erkek de

bunu böyle sağladı mı aynı konumu yakalar. Halen anlaşılmıyor mu bu söylediklerim?

Çok güçsüz olmak da bir suçtur. Düşman her gün vuruyor sana, sen bir şey yapamıyorsan; bu suçtan da öteye, ahlaksızlıktır! Biz buna karşı da savaş örgütünü ortaya çıkardık. Bu da beni biraz rahatlattı. Suç durumunu biraz daha rahatlattık. Moralsizlik suçu karşısında tümüyle düşmanın ahlaksız tutumları karşısında; özgür birey düzeyini yakaladık. Özgür birey üstün moral anlamına da gelir. Bu da bizi rahatlattı. Biraz daha ahlaksızlıktan veya ahlaki düşkünlüklerden kurtulmadır. İşte rahatlığa giden yol! Kadın-erkek ilişkilerindeki suçlar var, çirkinlikler var. Çok temel bir ilişki! Oradaki suç düzeyini gördük ve ortadan kaldırılması için büyük savaş verdik. Bu bizi rahatlattı. Dolayısıyla, suç durumunu daha da azalttık. Bu bizi güçlendirdi.

Bu savaşın aynı zamanda, cinsler arası ilişkileri kurtarma savaşı olduğunu bileceksiniz. Maalesef bazı arkadaşlarımız; yirmi-otuz yıldır bizimle birlikteler, halen bunu anlamak istemiyorlar, bazı bayanlar ve bazı erkekler ısrarla anlamamakta direniyorlar. Bunlar doğru değil. Zarar vereceksiniz kendinize. İlişkileri ciddiye alacaksınız. Hatta aşkı bile ciddiye alacaksınız. Çok ikiyüzlüce, çok bencilce, tamamen siyasi, toplumsal amaçlarından kopmuş bir biçimde ilişki aramak, dayatmak. Bunu özellikle gözetmeden, çaba harcamadan, hatta örgütü kullanarak denemek çok tehlikelidir. En tehlikeli oportünizm olur. Dikkat ederseniz burada tam tersine, biz savaşımı namusu kurtarıyoruz; ilişki namusunu. Yani

ilkel hayvanlık düzeyinden, çok gelişmiş bir ilişki düzeyine yükseliyoruz. Ölü gibi kıızı sen ne yapacaksın? Kopuk, feodal-lümpen erkeği sen ne yapacaksın? Alıp başına ne yapacaksın? Hiç bunu düşünmüyor musun? Benim en büyük akıllılığım mı desem, duyarlılığım mı, neydi? Korktum, “ben nasıl koca olabilirim, ben nasıl erkek olabilirim?” diye. Titredim, her tarafıma baktım, ağlamaya başladım. Tehlikeyi görüyordum çünkü. Bir ilişki kurumu ki, benim başıma hangi felaketi getireceğini kestiremiyordum. Sanırım o zamandan köleleştirici etkisini gördüm. Ve şu anda benim için çok nettir.

Kırk yıldır üzerinde yoğunlaşma yürütüyorum. Bana göre herkes kadın-erkek birbirleri karşısında birer zavallı gibidir. Bunları böyle oturtmanın anlamı şudur: “Acaba” diyorum, “birbirinize bakabilir misiniz?” Birbirine bakmak çok önemli. Eşit ve özgürlüğe yakın olarak çok önemli anlayarak bakmak çok önemlidir. Ama bu yok. Eller titriyor, gidiyorlar. Açık söyleyeyim, size, yine daha iyi anlayabilmeniz için; kimse birbirlerinde bir ciddiyet olabileceğine inanmak istemiyor. Mesela varsa bir güdüsü, egemenliği işte bu çok tehlikelidir. Tek taraf biçiminde. Teoride uydurmuş, haktır, yetkidir, gelenektir. Anti-demokratlığın en temel özelliği, bunu kırmadan bu erkeği demokratlaştıramazsın. Bak anla! İmtihan diyorum. Hem “bu kadar demokratım” diyorsun, hem “olmadan olsun” diyorsun. Demokrasi ilkesini o erkekte biraz geliştirmezsen demokrasiye ihanet ediyorsun. Vazgeçer misin demokrasiden? Geçemezsin, onun için çok önemli.

En temel demokraside kadın gibi, kadın-erkek ilişkisi gibi ifade-
leniş, gittikçe eşitliğe yakın, alt yapısı sağlam, amacı sağlam, ilkesi
kısaca olan ve inanarak, birbirini ciddiye alarak karşılıklı tavrı ya-
ratmak kadar değerli bir ilişkiden bahsedebilirsiniz. Biz bu ilişkiyi
bu kadar değerli yaratırsak, birlikteliği kesin bu ilkeye göre ayar-
larsak, bu, müthiş bir güç olmayacak mı? Bütün yanlışlıkların
aşılmasında dev bir adım olmayacak mı? Tutarlı demokrasinin en
sağlam zemini bu olmayacak mı? Kadın-erkek ilişkisi, aile zemini
bu olmayacak mı ve bu barışa da giden en temel bir adım olma-
yacak mı? İlişki demek ki bu kadar önemlidir. Bizimki hazırlıksız.
Hiç ayıp değil, kıza da, erkeğe de söylüyorum; doğru temelde
ilişkilerinizi görürsem en büyük alkışı ben tutarım. Köle veya kü-
çük ağa, küçük ağanın örgüt içinde kadını kullanmasına ben nasıl
rıza göstereyim? Bu bir cinayet olur. Benim burada en büyük iyili-
ğim nedir? Veya benden alabileceğiniz en iyi hayırlı sonuç nedir?
Kendimi bu düzeyde tutabilmedir. Bu kadar güç, otorite sahibi
olduğunu düşün, kendimi ki erkeklik egemenlik demektir, buna
karşı korumaya çalıştım. Bundan daha değerli bir katkı olamaz.

Kadın-erkek ilişki boyutlanmasında gelişmeler var diyecek. Siya-
sete etkisi çarpıcı, ordulaşmaya etkisi çarpıcı, örgütlenmeyi müt-
hiş etkiliyor. Ama bazı bölgeleri ele alıyorum; işte Dersim'den
tutalım, Moskova'ya kadar bilmem, zindandan tutalım dağların
doruklarına kadar, ilişkilerdeki tüketicilik düzeyini aşmamış.
Acaba parti ne der diye bu temelde izin istiyorlar. Şimdi bunun
izni de o kadar önemli değil. İlişkide sen tükeniştysen, istersen
on tane imam gelsin nikâhını kıysın veya kanunlar seni meşrulaş-

tırsın, bu hiç bir şeyi ifade etmez. Senin ilişkin tüketici, değeri yok. Gerçek anlamda burada yüceliğin inkârı var, aşkın inkârı var. Bunun nesini kabul edeceğiz? Aşk, aslında çoğunuzun kişiliğinde ve eyleminde anlamını eğer bulursa öyle kanun iznini istemez. Bilmem öyle fazla ayıplı, köhnevari yaklaşımlara da izin vermez.

Hâlbuki tanrıça yolunda, örneğin bizde Zilan yolunda olmak, sınırsız cesaret olayıdır. Ama sınırsız cesaret hanginizde var? Olsa bile güzellik, çekicilik önemli. Mutlaka bu da gereklidir. Ben ufak bir güzellik denemesi veya güzellik nasıl olabilir tartışması yapıyorum. "Önderlik bilmem nasıl yaşıyor." diyorlar. Ne yapayım peki? Güzelliği geliştirmezsem, aşkı geliştirmezsem, yaşam nasıl gelişecek ve nasıl iktidara doğru gidecek? Herkesin kadını geliştirmezsem, bu erkeklerin gözünü aşka nasıl bağlayacağım? Gözünü, namussuzca, köle kadından veya köleleştiren erkekten başka bir şey görmezse, nasıl güç olunacak? Nasıl özgür kadın, özgür erkek olunacak?

Aşktan önce zafer gerekiyor; zafer kişiliği, zafer yürüyüşü, zafer vuruşu. Aşk onun yanı sıra gelir. Aşk, bu anlamda zaferin yoldaşısıdır. Aşk, zaferin aşkıdır. Zaferi olmayanın, dolayısıyla aşk yoldaşı olamaz. Ondan sonra kadın gelir. Önce aşk kavramı, aşk kişiliği, zafer kişiliği. Ondan sonra içine bir erkek koy, bir kadın koy, mühim değil. Somutlaştırabilirsin. Şimdi kendinize uyarlayın bunu: Zaferle hiç alakası olmayan, aşk gerçeği ile hiç alakası olmayan kişiliklersiniz. Zaferli, aşklı kadın-erkek de nerede? Çıksın bakalım bir tanesi ortaya. Ama gerekli, hatta savaşın son amacı zaferdir.

Zaferin en bayılacağı özellik, aşk özelliğidir ve o da şüphesiz bir kadında somutlaşabilir. Bir erkekte de somutlaşabilir, yani burada cins o kadar önemli değil. Her iki cinsten de somutlaşabilir. Buna gücünüz varsa, kanıtlamalısınız. Terbiyeliyseniz, namusluysanız, hadi kanıtlayın bakalım! Önce konuşun, savaşın.

Açık söyleyeyim, yani bir kadınla bir erkek istediği gibi sevebilir. Zaten o kişi sevilir, "Sevebilir" demeye de gerek yok. O, sevmesini bilir, aşk-zafer bağlantılarını kurmuştur. Dürüsttür, ilkelidir, yaman bir adamdır. Kısaca o kişi fazla hata yapmaz. Çünkü ilkeleri var, felsefesi var, çünkü o bizzat savaş tanrısıdır. Aşk eşittir ülke demektir; Aşk, ülkede özgürlük demektir; aşk, örgüt demektir; aşk, örgütte kesin başarı demektir; aşk, savaş demektir; aşk, savaşta zafer demektir. Aşkı böyle anlayacaksınız. Yoksa karasevda gibi bir aşk ihanettir, aşka ihanettir. Böyle kadın, böyle erkek olmak çok değerli bir şeydir. Ne mutlu böyle olmaya kendinizi yatıracırsanız! Bu temelde kendinizi kurtarabilirseniz, büyük bir gelişme olur.

Neden biz sadece yıkacağız, sadece öldüreceğiz, diyorsunuz. Kabul edilmesi gereken yaşam kişiliğini de tabii yaratacağız? Zaten bu yıkma işi, öldürme işi, kabul edilebilen, yaşamsal olanı yaratmak içindir. Zilan hiç bir zaman demedi "ben ölüme koşuyorum." "En güzel büyüleyici yaşama gidiyorum" demiştir. O zaman bu büyüleyici yaşam nedir? Nasıldır? Ve en önemlisi de savaşla bağlantısı nedir? Hangi zaferi bizden istiyor? Bu soruya siz cevap veremezseniz ben sizi normal erkek-kadın olarak parti içinde ka-

bul edemem. Çünkü ben anıya bağılıyım. Bana vasiyet yapılmıştır. Kesinlikle bunu kimse yanlış anlamasın, bu boyuta ulaşanlar için yaşamın en büyüğü var. "İlişkilerde yasaklama", bilmem "neden beni sevmiyor, ben sevmek istiyorum da neden örgüt önümde engel", kesinlikle bunlar ikiyüzlü laflardır. Sen kendi kendini engel durumuna getirmişsin. Her tür savaşıta yenil; ideolojide, politika-da örgütlenmede yenil, hiç görevlerinin farkında olma, ondan sonra "canım sevgi istiyor" de. "Kadın istiyorum, erkek istiyorum" de. Hem ahlaksızcadır, hem görevlere ters düşer ve oldukça çirkincedir. Bunu ben sırf PKK'yi idare etmek için, PKK'yi yüceltmek için söylemiyorum, bir ulusu yeniden şekillendirmek yaklaşımıyla bağlantılıdır. Çok açık; kendi sülalem için kadın yetiştirmiyorum, hanedan yetiştirmiyorum. Hemen her hâkimin, her söz sahibinin yaptığı gibi ne şu anlamda ne bu anlamda, kadın üzerinde bir baskı düzeyi geliştirmemişim. Ben kendi özgünlüğümü burada yakalıyorum. Halen kendimi baskıyla bazılarının emekleri üzerine kurarak dayatmıyorum. Ne kadını, ne erkeği tam tersine kendi emeklerimden hepimizi yararlandırıyorum. Büyüklük burada ve bunu da yaparken kendimi çirkince hiçbir şeye dayatmadığım gibi, nereye gidersem herkes ayağa kalkıyor; yedisinden yetmişine kadar heyecanı bende buluyor, büyüklüğü bende buluyor, coşkuyu bende buluyor, güzelliği bende buluyor. Düşmanımız bile benden sıkılmaz. Bana dayanarak o da düşmanlığını yaşıyor. Stratejileri buna göre oluşturuyor. Milyonlarca düşman, ekmeğini bana karşı düşmanlıkta buluyor. Kendinizi bu kadar gerekli noktaya getirin, şimdi ben bu-nu yalnız kendi bencilliğim için mi yapı-

yorum? Hayır! Çok bencil olmak isteyen buna böyle ihtiyacı yok. O da alır birileriyle, bazılarıyla kendi basit yaşamını götürebilir. Ben buna zaten tepki duyuyorum. Böyle bireyselleşmiş yaşamdan nefret ediyorum. Bütün kadınların bağlılığı, kadınların daha fazla güzelliği, çekiciliği, daha fazla savaşçılığı benim için heyecan verici. Bu anlamda artık kadın klasik anlamda karı da olamaz. Zilan kişiliğinde artık bunun ifadesi çok çarpıcıdır. Erkek de bu anlamda artık bitmiştir aklınız olsaydı erkeğin de eskisi gibi erkek olarak yaşamayacağı o eylemle noktalanmıştır. Buna göre bir dönüşümü yaşamayan erkeğe bir erkek diyebilir miyim artık? Hiçbir kadın PKK saflarında, hiç bir erkeği kabul edebilir mi? Zilan kimliği netleştikten sonra bütün eski erkeklik ölmüştür. Yeni erkeklik nasıl olur, o da sizin işinizdir. Dikkat ederseniz bazı erkekler de böyle eylem yapmaya kalkıştı, ama cesaret edemediler. Demek ki, bu konuda erkek daha zayıftır. Eylemdeki cesareti, fedakârlığı kadına göre zayıf olduğu ortaya çıktı.

Şimdi bir umut var diyorum. Her zaman isterseniz yaşamsallaştırabilirsiniz. Acaba daha çarpıcı nasıl olunabilir? Kendimi yeterince açtım mı? Sizleri yeterince açabildim mi? Birde tehlike değil miyim sorusunu sormaya devam etmeliyim. Her erkek az çok bazı kadınlara göredir veya özgürlük olayında tüm kadınlar için olmayı göze alamaz. Ama ben bunu da göze alıyorum. Tarihte bilmiyorum bunun örneğini okuyan var mı? Benzerlik kurulabilir mi?

Şimdi daha somut olarak kadın-erkek ilişkisine gelelim. Tamam, ayıp değil; dediğim gibi, cinsin sürdürülmesi için kadın-erkek iliş-

kisi ekmek-su gibi, açlık güdüsü gibi doğal bir düzendir. Ama eğer düşman seni insan soyu olarak görmüyorsa, insan soyunun kimlikli bir ögesi olarak görmüyorsa, seni kendi yapısı içinde eritmek istiyorsa, burada her şey değişir. Düşman seni eritmeyi de beceremiyor, çünkü sistem eritemiyor. Şu ortaya çıkıyor: Savaşı kazanmak için kabul edilebilir bir kadın ve erkek yaratmak şarttır. Yani iki cinsin kabul edilebilir ilişki ölçülerini fiziksel, ruhsal, düşünsel, yine örgütsel ve eylemsel yönleriyle hazırlamak demek, aslında yaşamı aralamak demektir. Tabii başka türlü kimse sizi kabul edemez. Bunun için söyledim, bizde ilişki kurmak çok zordur. Ne bir kızın bir erkeği kavraması, ne de bir erkeğin bir kıza kavraması mümkündür. Bu çok zordur, çok zor ulaşılır. Kendi deneyimim var. Ben de kolay ilişkilere ulaşmak istemiyordum, hem de çok iyi niyetliydim, hâlâ çok iyi niyetliyim, safım aslında, çocuk gibiyim. Ama bu büyük savaşı veriyorum.

Tarih içinde ele alındığında görülecektir ki, sosyal, siyasal ve özellikle askeri alandan koparıldığı oranda kadın karışır, ezilen kadınlık denilen durum ortaya çıkar. Yani kadınlık aslında bir sosyal ve siyasal gelişmenin ürünüdür. Şimdi bizim erkeğimize bakalım, Kürt erkeği sosyal, siyasal ve askeri gelişmelerden alıkonulduğu gibi, başkalarının uşağı ve işbirlikçisidir. Bir kadın da erkeğin işbirlikçisidir aslında. Ama erkek de başka bir egemen ulusun, başka bir egemen sınıfın kadından da beter bağlı bir işbirlikçisidir.

Bana göre halen erkeğin kadını veya kadının da erkeği bütün yönleriyle tanıdığı söylenemez. Değil böyle eşitliğe, özgürlüğe,

güzelliğe yakın bir ilişki durumu, yarın başına ne gelebileceğini bile kestiremediği ölümcül bir gerçekliği yaşıyorlar. Erkeğin kendisi de en az bir kadın kadar çaresizdir. Sadece güdülerini belki konuşturmak istiyor, ama açıkça belirtilmelidir ki, güdüler terbiye edilmeden, yüceltilmeden, savaşa, zafere bağlanmadan her türlü tehlikeyi beraberinde getirir. Kadın boyutunda bu daha da tehlikelidir. Kendisini teslimiyete götürür.

İlişkilerde, özellikle kadın-erkek ilişkilerinde birbirini kemirme, verem etme esastır. Bunun da nedenleri vardır, çünkü birey bizde çoktan tüketilmiştir, feodallık tüketmiştir, genel kapitalizm tüketmiştir, Kemalist kapitalizm zaten kemiğine kadar kurutmuştur. Birbiriniz de neyinizi yiyeceksiniz? Hemen kavramı daha da geliştirebiliriz. Ülkesi yok. Ülkenin olmayışı, büyük bir zenginlikti. Uzak bırakılmış olan, özgürlükten uzak, özgürlüğün olmayışı, büyük bir arzudan, tutkudan özgür irade ve bilinçten yoksun bırakılmış olmadır. Tabi örgütün de yok, hele bir de örgütten kaçırıyorsan tamamen yine güçten uzaksın. Tümüyü bu değerlerden uzaklaştırılmış bir bireyin ilişkisini düşünün. Erkeğini düşünün, kadını düşünün; bunlar birbirlerine ne verecek?

Her zaman şunu da söyledik; artık hiç kimse ne eskisi kadar kolay erkek bulur, ne de kız. Çok zor. "Kızımızı kime verelim, oğlumuzu kimi alalım" dönemi bitti. İster talihsizlik deyin, isterse bir başka şey, şu anda ben bu işin aslında ne kadar zor olduğunu ispatlamakla uğraşıyorum. Hâlbuki elimizi uzatsak, hep böyle tutuşuruz. Ama bana göre henüz çok uzaklarda yaşıyoruz. Belki

de hiç buluşamayız. Bu gerçekçi bir yaklaşımdır. Anlaşıyor muyuz? Kendinizi hiç gizlemeye veya gerçek dışı göstermeye gerek yok. Mem û Zin çözümlemesini boşuna yapmadım. O dönemde bile bey çocukları olduğu halde, öyküde inanılmaz zorluklar yaşanıyor ve buluşmalar hiç de kolay gerçekleşmiyor. Tersine, en trajik bir biçimde yanma ve kül olma var. O dönem, feodalizmin egemen olduğu bir dönem. Yine ulusallık özelliklerinin de çok diri olduğu bir dönem, hem sınıfsal, hem ulusal çerçevede buluşmaların zor olmayacağı bir dönem. Peki, daha o dönemde o kadar zor iken, bu dönemin arayışı ve buluşması nasıl kolay olacak? Zaten düzen sınırları dâhilindeki geleneksel ilişki temasını fazla ciddiye almıyorum. Mesela ben kendim için bunu son derece sakıncalı buluyorum. Bunu mutlaka anlamalısınız. Kadını, ilişkiyi idealize etmeyi geliştiremezsem, kesin gelişmeye de yol açamam. Sizin ise bırakın idealize etmeyi, var olan köleci düzeye balıklama atlamanız söz konusu. Çok aşağı şeylere tenezzül ediyorsunuz. Hatta hızla bozuşuyoruz, bozuyoruz da. Kendinizi böyle çok aşağılık kabul edebiliyor musunuz? Çok kirli ellere teslim edebiliyor musunuz? Çok sıradan tenezzüller yapabiliyor musunuz? İşte bu, yakılmadır, kendini mahvetmedir.

Bunu da doğru kavramalıyız. İnsanımıza bu temelde bir bakirelik yaraşır. Çünkü bu anlamda "uygarlık" kirine, "uygarlık" tecavüzüne en çok bulaşmış bir halkız. Ben bu kelimeyi kendim için de kullanıyorum, Bu kadar tecavüze uğramış bir adam nasıl olur da erkeklik taslayabilir? Bu sözün anlamı büyüktür. Herkesin, hemen her türlü yakıştırmada bulunduğu, düşmanın bir hiç yerine koy-

duğu bir adam, nasıl erkeklik taslayabilir? O, kadından beterdir. İşte, bana hâkim olan bir duygu da bu oluyor. Bu duygu, arkadaşlarımızı amansız savaşçı olmaya götüren bir duygudur. Kendinizi, gerçeğinizi tanıyın derken, bakın ben de buna ihtiyaç duyuyorum. Ben "hâkim bir erkeğim" diyemem, buna cesaret bile edemem. Bu tarz konuşma sizde vardır. Özellikle Güneyde kendilerini tam bir erkek kabul ediyorlar. Ama düşman önünde ise bir hiçtirler. Ben nasıl onları erkek olarak kabul edeyim? Bayandan daha kötü bir durumdadırlar.

Özellikle erkek arkadaşlarımız anlayabilmeli. Her gün kendimi yokluyorum, acaba, bu kadınlar güçsüz ve başka dünya kadıları da olabilir, ayıp da değil, halen aklımda erkeklerin klasik kendini beğendirme konuları; iyi bir iş sahibi olmak, bir zenginlik veya saçını, başını biraz tarayıp, cilalayıp kendini "İşte bak, beğenilir, yakışıklı erkek" oldu demek. Bu işin en ucuzundan karikatürüdür. Öyle beğenme olmaz! Beğenmeyi zaten biz şu veya bu kadın için de yapmadık, değil mi? Tanrı işi, tanrıça işi! Bunlar soylu ilkelerdir. Gereklerine anlam vermedikçe, korkunç çirkinliği yaşamış olursunuz. Erkek olarak, kadın olarak hiçbir yeriniz beğenilmiyor. Şu anda Önderim diyorsunuz, değil mi bana? Önder bu konuda zorlanıyor, beğenmiyor! Kendisini bile beğenmiyor. Bir kadınla yaşama gücü göstermiyor veya yaşanılabilen beğeni gücünü göremeyen, beğenilecek ölçülere henüz ulaşmış değil. Bunları ben, sıradan laf olsun diye söylemiyorum. Bir savaşımın düzeyini size söylüyorum, ama siz ki, fırsat buldunuz mu, çingene ile her türlü çingeneliği yapacak kadar tenezzül ediyorsunuz birbirinize.

Bu bana çılgınca gibi geliyor.

Sonuçta düzey tutturulacaktır. Farkı anlayacaksınız ve temsil ederseniz yaşayacaksınız. Olmasa ne olur, olmazsa bir hiçsiniz. Daha fazla güzelliğe koşmak daha fazla savaşıma yürümektir. Daha fazla savaşmayı bilmek, günümüzün halk savaşımının bütün inceliklerine akıl erdirmek ve gerektiğinde onun koruyucu ve yönetici gücü de olmaktır. Bunlar hepsi etle tırnak gibi birbirine bağlıdır. Hiç kimse güzellik ve yaşam, savaş ve teknik örgütlenmenin birbirinden çok uzak olduğunu söylemesin. Önderlik olayında bunlar korkunç birleşmiştir. Bunların anlaşılması için sizi derinden anlamaya davet ediyorum. Her yerde, her zaman, kim olursa olsun, ona karşı gerekleri yerine getirmek için düşmanla çatır çatır savaşmaya, yoldaşı da zafere bağlamaya çağırıyorum. Bundan başka yol bulamıyorum, Bu güzellik düşmanlığını aşmalıyız. Yaşamı anlamamayı, kadın güzelliğini anlamamayı aşmalıyız. Bu çirkin erkekliği de sadece aşmayla değil, gerektiğinde öldürerek aşmalıyız. Ve ortaya çıkanın çok değerli olacağına büyük umut bağlamak kadar, değer vermeliyiz. Şu lanetliği, köhnemişliği, çaresizliği artık aşmalıyız. "Biz yaklaştıkça birbirimizi tüketiyoruz", bunu böyle ele alanın ayağımızın altında çiğnenmesi gerektiğini bilmeliyiz. Yaşama bu denli saygılı olmalıyız, sevmenin doğru tarzını mutlaka bulmalıyız, sevmenin bir zafer olduğunu kanıtlamalıyız, sevmenin bütün kanunlarını, yol ve yöntemlerini bulmaya çalışmalıyız ve ondan taviz vermemeli, onsuz olmamalıyız. Bu yücelme işine her şeyden daha fazla yer vermeliyiz. Böyle bir savaşımı benim yaptığım ve sizin de ilgilerinize yüksek değer biç-

yorum. Geldiniz, çok güveniyorsunuz da ve ben de aynı ilgiyle karşılık veriyorum, ama söylediklerim de çok önemlidir, bu buluşma sıradanlaşmamalı ve kötü emellere, kötü niyetlere yenik düşmemeli, aynı zamanda zaferle bağlantısını kesin kurmalı.

GERÇEK SEVGİ KATLIAMINA KARŞI SEVGİ DEVRİMİNİ DAYATMAK GEREKİYOR

Kendini sevmeyen, insanlığı da sevemez. Bizde insanlar sevgi kavramını henüz yaratmış değiller. Bizde sevgi kavramına yer yoktur. Ne vardır ya? Sevgi insana özgüdür ve geliştiği oranda bir toplumun gelişmesinden bahsedilebilir. Yani sevgi ilkesine göre toplum dersek, daha ilkel düzeyde olan güdülerin gereğine göre bir ilgidir. Bizdeki insanların güdülerini çok çalışır. Günü de bir sevgi değil; sevgi sosyal bir olaydır. Günü ise hayvanlarda hayli etkili olan bir olaydır. Bu anlamda biz geriye. Maalesef bu konuda düşman da var olanı epey öldürmüş. Tabii Önderliğin sevgi savaşı başlı başına bir savaş. Anlamanız için söylüyorum. Bütün bunları kulağınıza küpe etmeniz gerekir. Ben her gün savaşıyorum. Adeta sevgi deyince, çoğunuzun aklına kızlar geliyor belki veya güzel yemekler gelir, güzel arkadaşlıklar gelir. Ben bunlarla savaşıyorum. Mesela halen pilavı sevmeliyim derim. Neden? Çünkü pilav henüz çok sevilmesi gereken aşama yemeğidir. Bizim için onsuz olunmaz. Mesela onu yemekler içinde en çok sevmezsem, aslında ilkeye ihanet ederim. Ne isterim, şöyle ziyafetlerle geçinir Önderler. Pilav ilkesinden kopup da üst ziyafetler ilkesine kendimi kaptırırsam, aslında aşıldım demektir. Örnek veriyorum; kadında

mesela, şimdi çoğunuzun sevgi düzeyine bakıyorum. Hepinize bir şeyi burada yansıtmak istiyorum: Çok zayıfsınız. Erkek olsun, kız olsun, her an tehlikeli bir biçimde, sevmeye adı altında bağlanabilir. Tehlike var. Yersiz, zamansız ve aşırı birini sevdin mi, ilkeye ihanet edersin. Ama bizim insanımız için böyle değil. Sevgi için yer, zaman gerek. Ama kara sevdalı hepsi. Zaten sevdiğini kara hançerle bağlarlar, bunu çözmek zorundayız. Size bu konuda da bir ilke uygulanmış. Sevmek gerekli ama bu büyük ölçü veya savaş işidir. Ben kolay sevemem diyeceksiniz. Mesela bende halen şu var: Halk korkunç beni sever, biliyorsunuz. Belki de az görülmüştür. Halen bu sevgi olayını büyük bir eleştiriyle, kuşkuyla karşılıyorum. Kendimi daha iyi eğitmeliyim, diyorum. Bizim sıradan bir yöneticinin eline imkân geçiyor, mahvediyor.

Erkeklik de artık kaybediş nedenlerini anlayabileceğini, artık yığılmasını göstererek savaşçılığını kanıtlayabilmelidir. Bu doğru bir Kürt çözümüdür. Kürt kördüğümünde dayatacağımız en anlamlı çözüm budur. Belki benim eksikliklerim olabilir, yanlışlıklarım olabilir, aşırılıklarım olabilir, ama bütün bunları görüyorsunuz ki, büyük sevgi yolu için yapmışım. Çok açık; halkımızın, erkeğinin, kadınının doğru, şerefli, onurlu sevgi yolunun gelişmesi için yapmışız ve gerçek namus da budur. Yoksa dediğim gibi, çoktan bu geleneklerin tekerine kapılıp işi bitmiş bir erkek olmuş olsaydım; halkım için belki de güneşin sönüşü olacaktı. Evet, güneşin sönüşünü düşünün, güneşsiz bir dünya düşünün, bu tehlike ortaya çıkacak. Belki ben kendimi yaktım ama partimiz, halkımız için, kadınlarımız için aydınlık olduk. Güzel olan budur. Aşkın da bence

en temel tanımı budur. Aşk aydınlatır, aşk mutlak doğrudur.

Muazzam bir sorun benim için, çaresizler ve zayıflar. Çaresizin, zayıfın ilgisi, ilişkisi daha da zayıflığa yol açar. Bizdeki bütün ailecilik şudur; bu zayıflığın, bu çaresizliğin giderilmesi için erkenden bir koca bulma, bir karı bulma. Bu, şuna benziyor; iki zayıf, iki çaresiz birleştiğinde en süper zayıf ve çaresizin ortaya çıkması. İki zayıf hem de kadın- erkek ilişkisinde olduğu gibi birleşirse, eşittir güçlü bir yaşam olabilir mi? Hayır! İki zayıf birbirini besler, daha büyük bir zayıf oluştururlar. Ve kabullenişinizin hemen hepsi bu temeldedir. Sevgiler zayıf, ilgiler zayıf, cinslerin bütün eğilimleri zayıf, çirkince, düşkünce, örgütsüzce, amaçsızca. Hangi ilişkide güçlü amaç, örgüt, güzellik egemendir de böyle geliştirip götürmek istiyor? Bir örneğini söyleyin bana. Hiç ikiyüzlülüğe, örtbas etmeye gerek yok.

Kadın-erkek ilişkisi, sevgi-aşk ilişkisinde, hani meşhurdur işte en çok gözü kara, sınır tanımaz birbirine bağıllık deniliyor. Biz burada şunu gördük ki, bu bizde en tehlikelisidir. Kara sevdadan ziyade, birbirlerini derinden anlama, duyma yok. Erkeğin de, kızın da gözü kör. Ben çekiniyorum yani. Gönül gözleri nerede, akıl gözleri nerede? Olsaydı bu kadar kötülük olmazdı. Saygı biraz gelişkin olsaydı, bu insanlar birbirlerinin yüzlerine bu kadar böyle bön bön, körce, ilgisizce ve anlamsızca bakmazlardı. İlişkileri bu kadar anlamsız olmazdı. Düşman gibi birbirlerini kahrediyorlar. Değil mi? Veya bütün ilişkiler kandırmaca. Düşünüyorum, kadın-erkek fark etmiyor, herhangi bir ilişki biçimini denediğimizde, ikinci gün

bir bakıyorum ki kötü kullanıyor. En temel Önderlik ilişkisi, siyasal, askeri ilişki tanınmaz hale geliyor. Önderlik ilişkisine çocukça, hatta bebekçe yaklaşıyor. Hoşuna gidiyor, koca bir bebektir. Önderliğin ilişkisinden fazla anlayacağı yok. İlişkinin siyasi, askeri niteliğinden haberi yok.

Hemen bu noktalarda kendimi düşünüyorum. Benim uzun süre kimseyi fazla sevmeye veya kendimi sevdirmeye gücüm yetmiyordu. Ve gerçekten kendimi de kolay sevmem veya sevmeyi savaşıyla yürütürüm. Zaten biliyorsunuz, formülü daha sonra buldum; savaştığın kadar sevebilirsin; sevdiğin oranda savaşmalısın! İlke bu yani. Bilmem savaşmasını bilmiyormuş da, duyguları galeyana gelmiş, bu sahtekârlıktır. Ağır oluyor diyoruz değil mi? Böyle bir sürü erkek, kız var. Sözüm ona duyguları varmış. Yalan! Sevgisinin anlam ifade edebilmesi için, benim “sana bu kadar sevgim var” diyebilmem için savaşman gerek. Hatta savaşırken de kaybetmemen gerek. Ve sevgi gereklidir. Bizde sevgiyi kim yok etmiştir? Düşman. Gerçekten yok etmiştir. Bakın, Dersim gerçeğinden geliyorsun. Bir albayın bir sözünü hatırlıyorum; “bunlar hayvanlaştırılmış, sevgi denen bir olayı aslında bilmezler, sevgiyi bilmedikleri için de istediğin kadar vurabilirsin” diyordu. Böyle bir anlama gelen yaklaşımları var. Tabii adam önce sevgiyi öldürmüş, ondan sonra diyor ki; “hayvandır, vur vurabildiğin kadar”. Doğrudur, sevgisi olmayan insanın, hayvandan farkı olmaz. Sevgiyi de sömürgecilik tüketmiş.

Kadın-erkek ilişkisinde düşünüş müthiş boyutlardadır. Düzen dâhi-

lindeki tüm yaşam özelliklerinde bitiş var. Öyle açık söylemeliyim, yani kadın-erkek ilişkileneceğinin feci bir boğuntu değeri çarpıcıdır. İster ailede, erkek-kadın veya karı-koca veya baba-ana veya sözlü-nişanlı bilmem sevgi, aşk bütün bu kavramları müthiş düşünüş kavramlarıdır ve tabii ki kurumları haline getirilmiştir. Yani eylemliliği tamamen bu düşünüşü yerle bir etme eylemliliği ile oluyor. Peki, bunun yerine yüceltilmesi gerekenler, kavram ve kurumlar nasıl konulacak? İşte o her babayığittin işi değil. Israrla vurgulamaya çalıştığım, büyük bir sevgi veya yerinde doğru bir sevgi, büyük bir savaşa benzer. Veya büyük bir savaşı düzenleyemeyenin sevgisinin gelişmesi söz konusu olmayacak. Nitekim ne kadar savaşı geliştirseydik, sevgi boyutunu da eklemek istediğimizde bu çok çarpıcı ortaya çıkar. Savaşın gelişmeyeşinin de en önemli bir nedeni, sevgi kişiliğinin olmamasına bağlı. Vahşi kişilikler, çözümsüz kişilikler savaşa müthiş yansıyor. Kaba ve ne kadar savaşılar da yenilgiye götürüyorlar. Kürt kavgacılığının, Kürt sevgisizliğiyle öyle bağlantısını kurduk. Ve baktık ki, duygular yok! Yüce duygular hiç yok! Her şey vahşice, her şey ilkelce, her şey düşmana götürüyor. "Seni seviyorum" denildiği noktada düşmana dörtlüye koşuluyor. Düşülerek örgütten kaçarak, eylemden kaçarak, düşmana zemin olunuyor. Her ilişkileneceğinin neredeyse bir kayıp nedeni olarak düşünülüyor. Bunu aşağı etmek, (aşağı olmuş zaten) bundan bir yücelişe merdiven dayamak işte en zor sorundur. Savaşı da çözmek buna bağlıydı. Çok tartışıldı bu yılda. Kişilikleriniz savaşı geliştiremiyor. Hazır savaş olanaklarını bile ordulaştırıyor. Hatta onu "en benim" diyenler, niyetleri ne olursa olsun yer-

le bir ediyorlar. Bakıyoruz aynı kişiliğe, aynı kimliğe; sözde çok savaşı yaşam tarzında, kadınla ilişkileneğinde ifadesini buluyor. Bencil, dar amaçlı, fazla duygusu yok, çok kaba bir cinselliği fazla aşamamış, sevgiyi boyutlandıramamış ve bunu kadında çok somut ortaya koyuyor. Bir baktık ki bunun da savaşa fazla katkısı olamayacağı net.

Bunları böyle çok çarpıcı iç içe işledik. Sevgiyi yüceltmenin en az savaşı geliştirmek kadar zor bir iş olduğunu iyice anladık, ortaya koyduk ve halen bu anlamda birer hastasınız. "Sevgi hastası" veya "sevgiden yoksun olmanın" hastası. Sevgi, duygu adı altında bir şeyler karıştırıyorsunuz, onların da büyük bir kısmı aşağılanmadan öteye bir anlama sahip değil. Çoktan içi boşaltılmış, karı-koca bilmem duygular, bilmem erkek-kadın ilişkileri, saygısı yok, canlılığı yok, kurutucu-bitirici, bir nevi zehirlenme düzeyine varmış bir yaşam felsefesi veya bir yaşam tarzınız; bunda hayır ne olabilir? Biz buna karşı direndik. Zaten benim bence bu yıl yaptığım en önemli işlerden birisi de bunun izah edilmesi, açıklığa kavuşturulması ve bunun bir kader olmadığının kabul ettirilmesi. Kendimden başlamak üzere, böyle kurutucu olunmamalı. Böyle düşürücü olunmamalı. İlişkiler böyle ikiyüzlü düşüşe götürmemeli. En az savaş kadar bu konuyla ilgilenmemizin nedeni bu.

Nedir yüceltme? Kadın cinsinin erkek cinsinin biraz sosyalleşmesine, giderek siyasallaşmasına bağlı ele almak gerekir. Ona bağlı olarak ele alınması demek, ideolojik yetkinleşme, politik yetkinleşme ve pratik yeterlilik ister. Bunun gösterilmesi için ne

gerekir? Kaba yaşam alışkanlıklarını atmak gerekir. Nasıl aşacak? Yüce biçimi deneyin. Onu nasıl yakalayacaksınız? Köklü bazı sorunların halledilmesine bağlı olarak, adamın ağız laf yapacak, siyasi olacak, aydın olacak. Aksi halde kadın erkeğe, erkek kadına nasıl bakacak? Çok kaba bir cinsel varlık! Bir kadınla bir araya gelme, bir konuşma gücü biçiminde bile yaklaşmazsa, bir arkadaş gibi görmeye yanaşmazsa; tuhaftır söylemesi ama iki farklı hayvanın bir araya gelmesi gibi olacaktır. Ya hiç duymazlar, karşısındaki farklı cinstir, ya da sadece bir karşı cins olarak görür. Çok ilkel sınırlar altında da olsa, insan bu değildir. İnsan sosyal bir varlıktır, siyasal varlıktır, düşünen varlıktır ve bunun gereklerini yerine getirir. O zaman yücelme başlar. Onun için ne yapacaksın? Sosyalleşme dedik; onunla başlayacaksın, arkadaş olmayla başlayacaksın. Derin bir arkadaş olma, ardından (bizim örgüt ölçülerimiz de yoldaşıktır) yoldaşlığın siyasal boyutu var, örgütsel boyut vardır. Benim çok önceden bir değerlendirmem vardı, bizim devrim aynı zamanda bir sevgi devrimidir. Bu da bilimsel bir terimdir, sembolik, edebi bir tanımlama değil, gerçek sevgi katliamına karşı sevgi devrimini dayatmak gerekiyor.

Sömürgecilik sevgi katliamıdır; aynı zamanda iki cins arasındaki sağlıklı ilişkilerin katledilmesinde veya geriletilmesinde en temel nedendir. Gerici aile de, bu konuda sevgi katliamının mezar kazı-cısıdır. Düzende günlük olarak gelenekler, din, bütünüyle ilişki katliamıdır, sevgi katliamıdır. Bunlar da bir veri. Peki sevgi katliamına karşı nasıl kurtuluş mücadelesi vereceğiz? Bu da bilimsel bir tespit! Madem katliam vardır, katliama karşı direnme olmalı. Sen

bunu göz ardı edersen, sevgiyi geliştiremezsin.

Bu hiç şüphesiz kadın-erkek cinsi arasında daha fazla, yoğun geliştirilebilmiştir, buna duygu deriz. Yalnız kadın-erkek cinsi arasında değil, kendi hemcinslerimiz arasında da geliştirmek zorundayız. Erkeğin erkeğe saygılı yaklaşımı var mı? Feodalizm mahvetmiş, sömürgecilik mahvetmiş. Kadının kadına saygısı var mı? Hayır! Kıskançlık, çekememe adeta kurt gibi kemiriyor ilişkileri, samimiyeti, sevgiyi, saygıyı bitiriyor. Bütün bunları neyle önleyeceksin? Öncelikle tanışmakla. Ben size henüz tanışma safhasındasınız desem, siz şaşırsınız. Tanışmayı biraz tarihi temelde yapmak gerekir. Cins olarak nereden nereye geliyorsun; tanışmak budur. Sorunlara verilecek cevaplarla oluyor. Yoksa hayvanlar da kaşı cinsten birbirlerini gördüler mi hemen duygusal yaklaşırlar, bu bir tanıma olayı değil. İnsanın tanımı bunun üstündedir. Bazıları benim lüzumsuz işlerle uğraştığımı düşünebilir, ama öyle değil. Kızlar, erkekler birbirlerini nasıl tanımalı? Belki çok saçma bir soru gibi gelebilir ama, bana göre halen biz bu aşamayı yaşıyoruz. Tanımadan öteye, acaba birbirinize yaklaşım gücü gösterebilir misiniz? Gösterirseniz bravo! Hatta şu soruyu da sordum; doğru temelde aşkı geliştiren "bravo" dedim. Gerçek temellerde bir sevgi, bir aşkı yaşıyorlarsa insan gurur duyar. Ama var mı böyle bir durum?

Beğendirtme kabiliyetimizi geliştirelim. Ama hangi yüzle olacak? Hiç bunu düşünmediniz mi? Ayıp değil, ben de kendimi beğendirtmeye çalışıyorum. Önder bir yerde kendini halkına sunan

adamdır. Halkım beni alır mı, almaz mı; kadınlar beni alır mı almaz mı gibi bir sorun olmamakla birlikte, öyle bir zenginlik yaratacaksın ki, seni benimsesin halkın. Ama bir ağa gibi üstüne kurul, geldi beyim, paşam, biraz canı varsa o da çıksın, kadın da kendini cüce haline getirsin, onu dev haline getirsin; bunlar, geleneksel yaklaşımlarınızdır. Bir koca karşılayışınız, bir egemen sınıf karşılayışınız, bir erkek karşılayışınız bu. Bir ülke karşılayışınız da niçin karşınızdadır? Ne nereden geldi, nereye gidebilir, ben bunun neresindeyim? Öyle gelmiş öyle gidecek deniliyor, ama devrim bunları değiştirmek istiyor. Şimdi anlıyorsunuz ki, gerekli. Kendi hayat hikâyemi iyi biliyorum. Kadın-erkek ilişkisi söz konusu olduğunda, genç yaşta kimse ne beni umutlu görürdü, ne de bir şeyi kendime yakıştırdım. İyi ki öyle olmuş. Her şeyi kendi özgür irademle yaratmazsam namerdim dedim ve düzene dayalı bazı ilişkileri almaya çalıştım. Ayıp değil, gençlik yıllarında bir bayanla ilişki kurmaya çalıştım; bunu açıklamışız. Çok sonraları şunu kendi kendime iyice söyledim ki, düzenin hazırladığı belirli hiçbir şeyi, keyfince alıp kullanılmaya müsait değildir; değerlendirmeye, yaşanmaya, düzenin sunduğu her şey düzenin çıkarı içindir. Büyük bir yaklaşımdır aslında.

Eskiden söylediğimiz bir formül vardı, savaştıkça güzelleşme, güzelleştikçe sevme formülü, tabi bunun altında, savaşabilmek için siyaset, onun altında örgüt, onun altında ideoloji. Bunlar birbirleriyle yoğun etkileşim altında birleştiğinde güzellik az çok gelişebilir. O da dayanılmaz bir sevgi, biz onu alkışlarız. Ama bunu istismar etmemek lazım. Bu bizim için çok değerlidir ve bunu bo-

zanlara da çok öfke duyarız. Sevme işinin büyük olduğuna ben her zaman inanmışım. Savaş işi büyüktür, sevme işi daha da büyüktür. Hiç kimse PKK'nin bu büyük yaklaşımlarını suiistimal edip bununla oynamasın. Zaten şehitler var, vasiyetleri dipdiri, kendilerine toz kondurtmayacağız, bununla besleneceğiz. Gerçekten yani sanırım en büyük gerçekleştirmelerimizden birisi olarak benim kadınıym diye bir kavrama ben de dâhil şans vermedik. Hepimizin olabilecek kadın veya erkek. Hepsinin olabileceği erkeğini yaratmak büyük bir iştir. Genel için yaratılmayanın özelde bir anlam ifade edeceğini sanmıyorum. Bu kadar büyük düşünüyor, büyük uğraş halindeyiz.

Toplumsal boşanmayı tamamen gerçekleştirdim. Yeni topluma göre de soylu savaşı geliştireceğim. Diğerleri defa değer vermiyor. En düşküncesine verdiği kadar değer vermeyeceksin, 'ben kullanıyorum' diyeceksin. Bir defa tüm ahlaki, siyasi örgütsel değerlerin yok edilmesidir. Kadın bu kadar ucuzdur diye kim size söyledi veya erkek için de aynı şeyi söyleyebilirim. Bir kızla, bir erkek böyle ucuz ele alınamaz. Ne kölece ele alınabilir, ne düşünce ele alınabilir. Erkek de güzelleşmeli, erkek de yeniden erkek haline gelebilmeli, ayıp değil. Ben bile bu yaşıma geldim halen kendimi kabul edilebilir bir erkek haline getirmeye çalışıyorum. Büyüklüğüm de burada değil mi? Bu kadar genç kız benimle olmak istiyorsa, benimle ordulaşmak istiyorlarsa, ölümüne yürümek istiyorlarsa bunun nedeni; benim onlara olan saygımdandır. Kaynağını buradan alıyor. Bir çabaya, bir emeğe verilen karşılıktır. Sevgiyi yaratmak istiyorsanız, silahına rütbesine dayanarak değil,

emeğine dayanarak ne yaptığına bakılır. 'Tek taraflı gücüne dayanarak kızı alayım' diyor, zordur! Burada bu işleri ben fazla açmak istemiyorum. PKK'de kadın olmak çok zor bir mesele. Kuralları var, moral yönü var, savaşıla bağlantılı yanı var. Bir defa mülkiyet konusu gibi ele almayacaksınız. Bir defa tüm egemen erkek önyargılarını kırmış olacaksınız. Senin karın olmayacak kadın; ülkesinin kadını olacak, halkının, Parti'sinin, bütün kimliğinin kişiliğinin sahibi olacak. Ondan sonra seninle yaşayabilir. Veya orda yaşam nedir? Birlikteliktir gönüllülüğe dayalıdır, ama gerçekten bu temellerde zemini olan, morali olan amacı olan bir yaşam geliştirmek.

Yeni ahlak, yeni sosyal düzen böyle boyutlanacaktır. Tek bunu söylemiyorum, açıkça bunun bütün tedbirlerini almışım. Tedbiri nedir? Programsal yaklaşımlardan tut örgütselliğe, disiplinine kadar. Duymadık demeyin. Eğer Parti'nin erkeğiyseniz, Parti'nin kızlarıysanız böyle anlaşılacaktır. Hiç geliştiremediniz. Kadın konusunda da bazı şeyler olabilir. Önce kadını küçük görmeyelim, basit görmeyelim. Onlar kendi kendilerini basit görebilir. Kadın çok düşürülmüş olabilir, ama bu doğal bir şey değildir. Kaldı ki böyle görmek bizi de değerden düşürür. Kadın büyüdükçe erkek büyüyebilir. Kesinlikle birbiriyle bağlantılıdır. Tabi düşüncede, duyguda mümkünse yaşamın her alanında eşitçe büyüme oldukça geliştirir. Kürt erkeği neden çok küçüktür, çünkü karısını çok küçük görmüştür değil mi? Ondan tabii, sosyal yaşamın özü ailedir. Kürt erkeği görünüşte kadına göre kendini dev gibi görür. Mutlak diktatör, ama çok küçüktür. Dünyada Kürt erkeğinden

daha zavallı erkek yoktur. Neden? Çünkü kadını küçültmüştür. Bu kadına göre despottur, büyüktür. Çok dengesiz! Benim bu çabalaramı böyle anlamalısınız. Sizi bu küçüklükten kurtarmak için, kızları biraz büyötmek gerekiyor.

Erkek genellikle katı ve kadın da oldukça köleleştirilmiş olduğu için, kadın hep boyun eğiyor, kolaylıkla uzlaşıyor. Bizim de parti içinde aldığımız tedbirler bu nedenledir. Öncelikle kişi özgür olacak, yoldaş olacak. Dağlarda, hemen hemen her yerde kadın erkek yan yanadır. Yoldaşlar “Ateşle barut bir yerde durur mu” diyorlar. Bu kaba bir yaklaşımdır. Ortada ne ateş, ne de barut var; insan, insanın özgürlüğü ve şerefi vardır. Bu, ateşten de, baruttan da daha önemlidir. Kaybedilen haklar, kişilikler, güdülerle, ateşle, barutla izah edilerek aşılamaz. Çünkü onur, şeref isteyen sizsiniz.

Kendimizi ilişkilerde neden düşüreceğiz? Neden kendimizi yakacağız? Bu, ilkel bir ilişki tarzıdır. Karşısında çok değerli bir yoldaş adayı var, ama o çok ilkel duygularıyla bakar, çok kaba bir ilgi gösterir. Basit bir köylü kıızıysa, bir köylü kocası aklına getirir, eğer bir erkekse “şunu nasıl ezeyim, bitireyim, malım mülküm yapayım” der. Bunlar kaba ve çirkin yaklaşımlardır. İnsanlık bu kadar ucuz olmamalı ve kendimizi de buna böyle ucuz terk etmemeliyiz.

Burada ikide bir aşk şarkıları söyleyelim, her an sevgi türkülerini haykıralım da demiyorum. Bu tür ucuz yaklaşımlardan da uzağız, ama saygılı olmayı bileceğiz, sevmenin kanunlarının ne olduğunu anlayacağız. Ucuz ilişkinin olamayacağını belirttik, birbirine hakaret etme, inkar etme de olmaz. Çünkü devrime katılmaya cesaret

etmiş, hayatını ortaya koymuştur. Devrime katılan insan, güzel insandır, birinci adımı atmış, savaşı göze almış, bir yerde kendini adanmış, bu da güzel bir adımdır, diyeceksiniz. Bilinçlidir, örgütten anlıyor ve bu insanla konuşulabilir, bu insan giderek sevilir, diyeceksiniz. Böylece bir sevgi bağı da gelişebilir ve bu güzeldir.

KADIN-ERKEK İLİŞKİSİ, ÖZGÜRLÜKLE BAĞLANTILIDIR

En sevilmesi gereken ilişki biçimleri nasıl oluşmalı? Dikkat ederseniz, sanki bir laboratuvar da bir değer yaratıyorsunuz gibi bakıyorsunuz bu ilişkilere. Hemen özel ilişki kuralımla olmuyor, hemen birbirimizi şöyle bağlayalım da olmuyor bu iş. Birçok şey tartışılacak, değerlendirilecek ve geriye en sağlamı, en ulusa, halka mal edilecek olanı, topluma öncü düzeyde sunulacak olanı kalır. Sağlam kadın-erkek ilişkileri, sağlam yoldaşlık ilişkileri, sağlam özgür iradeye dayalı ilişkiler, temiz ilişkiler, onurlu ilişkiler, tutkulu ilişkiler, yani insanoğlunun duyabileceği ilişkiler geliştirecektir. “Nasıl olmalı” soruları yakıcı ve önemlidir. Ve bütün bunlar değerlendirilirken, görevleri unutmuyoruz; örgütsel görevler, savaş görevleri ve her türlü eğitim. Dediğim gibi, savaş kadar zordur. Yani sosyal ilişki geliştirme, duygu ilişkilerini geliştirme zordur. Duygular asla zayıf kişiliklerin işi değil; duygular büyük savaşçıların işidir. Kürt insanların birbirleri arasındaki ilişki düzeyi nedir? İlişki kördüğümüleri, ölü ilişkiler, pamuk ipliğine bağlı ilişkiler. Hele hele temel yüksek değerlere bağlanmamış ilişkiler; yurduna ihanet, halkına ihanet, güçsüz, düşmana yalvaran, peşkeş çeken ilişki düzeni kaç para eder? İşte bu temelde kadın-erkek ilişkisi

nedir? Çok kaba bir cinsellik etrafında kurulmuş ilişkilerdir. Şunu çok iyi açığa çıkardık; ister köy, ister kent yaşamında olsun, Kürt olayında temel ulusal, siyasal, kültürel, hatta sosyal, ekonomik çıkarlarda o kadar uzak düşürülmüşlük var ki, bu temel değerlerden yoksunluk o kadar ileri düzeydedir ki, insanların elinde kala kala çok kaba güdüler kalıyor. Bu da açlık güdüsü, cinsellik güdüsüdür. Bunları da en kabaca gördün mü, onun karşılığı "Yarabbi sana bin şükür, bugün de doyduk!" Bu temelde bir kuru pilav, ekmeğe talim yap, yine çok kaba bir karı-koca ilişkisiyle dünyalığı esas al. En ufak bir güzellik arama, bir sosyallik arama hele bir siyasi temele bağlı düşünme hiç yok. Ne kaldı geriye? Bulduysan bir bulgur pilav "bravo" sana. Bulduysan bir karı veya bulduysan bir koca "varım-yoğum budur" dersin. Nitekim sonuç da budur. Birisine bir şey oldu mu, "varım-yoğum" gitti denilir. Kendini bitmiş sayar. Dünya bu kadar mıdır? Siyasal dünyaya ne oldu? Askeri dünya var mı? Kültür, felsefi daha da açabiliriz, dünya hiç yok mudur? Ama Kürt insanında yoktur. Çünkü düşman her şeyi elinden almış.

Kadın-erkek ilişkisi, özgürlükle bağlantılıdır. Özgürlük de köleliğin aşılmasıyla mümkündür. Bu da savaşla mümkün olur. Dolayısıyla kadın-erkek ilişkisinde özgürlüğü yakalamak istiyorsak, özgürlük olayına özgürlük kazandıracaksınız. Demek istediğim, ucuz ilişkiye savaş gibi çok soylu, özgürlük savaşı gibi çok soylu bir çabayı yaşamadan, bizim gerçeğimizle, özellikle parti içinde anlamlı, cinsler arası ilişkilerin geliştirilebileceğine inanmamak gerekir. Bu sadece bir ilke değil, aynı zamanda bir gerçeğin de ifadesidir.

Çünkü bize göre kadın-erkek ilişkisine özgürlük hâkim olmalıdır. Bu genel bir ilkedir. Neden köleler yüzyıllardan beri aile kurma fikrini akıllarına getirmediler? Köle kadınlar ve köle erkeklerin, serf kadınlar ve serf erkeklerin, işçi kadınlar ve işçi erkeklerin aklına niye böyle kolay kolay gönül işi gelmiyor? Onlar böyle kolay gönül kılamıyorlar. Yaşam onlar için çok ayrı bir şey. Nedenleri var. Demek ki, diğeri saptırılmış bir durumu ifade ediyor. Faşizmin sömürgecilikten, emperyalizmin halkları aldatma, toplumu kolay yönetme taktiklerinin kurbanı olmaya götürüyor Size ve topluma yönelttiğim bütün bu eleştiriler gerçekçidir. Kabul olmayacak bir duaya niye âmin diyelim? Geliştiremeyeceğiniz bir sevgiye, niye iyi sevgidir diyelim? Vatani, halkı hayırlı bir duruma getiremeyen bir tutkuya, niye saygıdeğer bir tutkudur diyelim? Maalesef geriye çok zor olanı kalıyor. Söyleyeyim, biz biraz da köleyiz. Köleler bin yıllar aile nedir, çocuk nedir, kadın nedir, erkek nedir diye düşünmediler değil mi? Biz o köleler gibi değiliz, ama bazı yönlerimizle kölelerden daha kötü bir durumdayız, vatanı kopuşta, toplumdan kopuşta bu böyledir.

Yaşam da yaşam değil ki! Yani bir nevi bir hastayı ameliyata yatırmak için narkozu vurursun, işte biraz da öyle yaptık ve yaşamı durdurduk. Sizleri başka türlü sağlığa kavuşturamayız. Bu sizler içinde öyledir. Yaşamı sizin için durdurduk. Türkiye ve Avrupa'dan gelenler belki yadırgayabilir ama yaşadıklarınıza biz yaşam demiyoruz, hor görüyoruz. Bununla birlikte doğru yaşamın çerçevesini de çiziyoruz. Bize ve size dayatılan yaşam değildir. Aslında kadın erkek yaşamı, ilişkisini durdurduk. Çünkü suçlar ve günahlar var.

Ve bunu bir devrimle çözmek istedik. Anlayışla karşılayacağınız inancındayım. Ben kendim de biraz öyleyim. Yani çetin sorunlarla karşı karşıyayız. Hak vermelisiniz. Arkadaşlarda hak vermeliler. Bu konuda bazı problemleri olanlar varsa, tepkileriniz geliyorsa da hak vermelisiniz.

Dikkat edilirse, Partimiz içinde yalnız, taraflar adeta bu konuda klasikliği, toplumdaki düzeyi yaşamaya, ısrarla büyük özen gösterdiler. Bunlara karşı büyük bir savaş açmışız. Dayatılan statü, bizim için son derece tehlikeli ve kabul edilemez bir statüdür. Bunu biz şöyle yaptık; klasik olarak, erkeği de kadını da önce öldürmek! Yaşayabileceklerse; güçlenme temelinde özgürce yollarını, önlerini açmak. Bu bir ilkedir tabii. Anlamı büyük ve yürürlükte olan bir ilkedir. Erkek de, kadın da eğer vazgeçmezse, oldukça yanlışlığı ortaya çıkar ve bizi mahveder. Erkekliğinde, kadınlığında ısrar ederse, amansız olduğumuzu görür o halde. Bu ilkeyi işleteceğiz. Hiç kimse ölçülerimize cevap vermeyen bir kadın erkek ilişkisi, yaklaşımı, yaşamı peşinde koşmasın. Mümkünse yaşamsal kılacaksınız. Bunun uğrunda çaba harcanmalı tabii, devam etmeli ve bu gücü göstermelisiniz. "Yok, güdülerim, yok gelenekler, yok dayanamıyorum erkeksiz, kadınsız" bunlara, bana göre, fazla ciddiye alacağımız gerçekler değildir. Önce adam gibi, erkekliğin varsa, kadınlığın varsa yaşamsal kılacaksın. Erkekliğin, varsa düşmanla baş etmeyi, bazı işlere hükmetmeyi erkekliği burada göstereceksin. Zavallı, ölmüş bitmiş bir kadında erkekliğini göstermişsin kaç para eder? Ayıptır bile, değil mi?

Ortada başarılı bir ilişkiyi, aşkı temsil eden kim var? Hepsi birbirini alıp batağa ve kaçışa zorlayacak. Bu konuda da kendini en açık yatıran bendim. Tüm erkek egemenlik tarzına dayalı ölçüleri de aştık. Kadının büyük istemine de yol açtık fakat tam çözüm için yeterli olmuyor. Artık yeni toplumsal kuruluşun savaşıyla; kuralıyla ilişkisi var. Dolayısıyla böyle tutmak zorunda kalıyoruz. Erkekler ve kızların fazla zorlanmaması gerektiğini söylüyorum. Nedeni de şu; yeni toplumsal düzenleniş hiçte sandığınız gibi kolay değil. Militanı, kendim de dâhil ayakta tutmak için bu çabalar bile çok yetersiz. Daha artistik olmak gerekiyor. Yalnız kurallar anlamında değil, moral estetik anlamında da mevcut düzey beni hiç de tatmin etmiyor. Korkuyorum. Hâlbuki kızlar iyi insanlar, yaşama da gelebilirler. Fakat ben yine de çekiniyorum. Çekindiğim için bu sizi de aynı endişelere sokuyor. Büyük bir kısmı "ya bu Önder denilen adam böyleyse biz ne olacağız" diye bayağı endişeleniyorlar. Sizler bu işe rahatlıkla düz bir erkek gibi yaklaşabilirdiniz. Belki çözüm de olabilirdi. Ama ben çekiniyorum. Acaba, çok zavallı birisi miyim, adeta toplumsal mimar gibi bazı ölçüleri mi var? Kökünden yıkma işini ve sıfırdan yapma işini gereklerine göre mi yapıyorum? İnsanlar, benim için, bu anlamda bir malzeme. Öyle hak-kım var, yaşam isteğimden ziyade, ne kadar elverişli bir malzemedir diye değerlendirme yapıyorum. Tabii güdülerini ve duygularını eziyor. Ama benim için yeni toplumun kuruluş malzemesisiniz. Taş gibi birinizi buraya, birinizi şuraya yerleştireceğim. Başka seçeneğim yok. Katı bir devrim kuralı bu. Benim bile duygularım bazen ölüyor adeta, ayakta ölüyor. Çok arzulu birisi olmama rağ-

men, kendimi bayağı böyle yoruyorum, çalışma işinden ötürü en ufak bir şeyim kalmıyor. O açıdan basit heveslenmelere fazla yer yok.

Kadın-erkek ilişkisi benim açımdan en seçme ordudaki emir-komuta ilişkisinden daha ciddidir. Hatta en ciddi emir-komutaya gelinmesi gereken sahadır. Ama beni yanlış anlamayın, içeriğiyle, tarzıyla, dile getirilişiyle en ciddi komuta ilişkisi veya yaşama ilişkisi de diyebiliriz, ama bizde en çok kirletilen bir ilişkidir. Keşke romancı olsa da, bu noktayı dile getirse biraz. Ben kenef dedim buna. Kürt bunu nasıl yaptı? Büyük isyanım bunadır. Nasıl bu ilişkiyi kenefe dönüştürdüler, hemen her şeyi içine pisenilen tuvalet çukuru haline getirdiler. Nasıl yüreğiniz kaldırıyor? Yine diğer bir deyişle tüketim, her şeyin tükendiği ilişki! Tükenişi nasıl kabul ettiniz?

Düşünün, siz ki, erkek ve kadın olarak kendi gerçekliğinizin yanından geçmiyorsunuz. Birileri size bir şey demiş: “Sen şöyle erkeksin, şöyle kadınsın...” Öyle sanmışsınız, bazı gelenekler öyle söylemiş. Kendi kendinizi öyle kandırmışsınız, o kadar. Başka herhangi bir kimliğiniz, kişiliğiniz yok. İrade yok. Neyin kadını, kimin erkeği, neyin erkeği, farkında bile değilsiniz. Tabii akıllılık budur ki, ben bunu erken yaşlarda fark ettim ve aman Allah’ım ne böyle erkek olayım, ne de böyle kadınlarla ilgileneyim, dedim. Ve sonuç; bu büyük oyundan, bu büyük yanılmadan kendimi biraz kurtardım. Önderlik gerçeği; bunun da çözümlenmesi ve temel ilişki, yaşamın ABC’sini yeniden ele almaktır. Gerçekçi olalım, bugün

dünyanın en tanınmaz insanlarıyız. Dünyada durumu en anlamazlıktan gelenen halk biziz. Ve dünyanın en büyük utancı (ki benim açımdan da böyleydi) böyle bir halkın içinden bir adam, bir erkek olmaktır.

Kadın-erkek ilişkilerinde düzey yaratmak; olgunluk, ciddiyet, eşitlik, özgürlük, sevgi, saygı, güç, kolay oynanamaz düzey sağlamak isteniyorsa, o halde öncelikle hiç de ucuz duygulara kapılmadan, güdelere kapılmadan, temel yoldaşlık ölçülerine, birbirimizle birliğe var mıyız, yok muyuz? Ben bu konuda ne kadar ısrarlı oluyorsam, genelde bütün yoldaşlar "biraz feodal kalalım, aşiret-aile etkilerini yaşayalım, Kemalizm'in etkisini yaşayalım; dinimiz, mezhebimiz, cinsiyetimiz, cibilliyetimiz bizi böyle alıştırmıştır, geleneğimiz, ahlakımız böyle yetiştirmiştir" diyorlar. Öncelikle kişi özgür olacak, yoldaş olacak. Dikkat edin; geliyorsunuz, buradasınız ve dağlarda, hemen her yerde kadın var, yan yanadır. Telsizde yoldaşların anlayışını alıyorum; "ateşle barut bir yerde durur mu?" diyorlar. Bu kaba bir yaklaşım! Ortada ateş de, barut da yok. İnsan vardır, insanın özgürlüğü, şerefi vardır. Bu ateşten de, baruttan da daha önemlidir. Kaybedilen haklar, kaybedilen kişilikler, bir çırpıda güdülerle, ateş-barut olaylarıyla izah edilerek aşılabilir. Çünkü haysiyet, onur, şeref isteyen sizsiniz. Saygı, sevgi göstermeye layık kişiler oluyorsunuz. Bir defa yoldaşını sevmeme, hor görme bana göre suçtur. Benim ölçülerim var, bu ölçüleri anlayan herkesi sever, erkek olsun, kadın olsun değer veririm. Hor görme ne demek veya basite almak, onu ciddiye almamak bir suç durumunu ifade eder. Bir defa sevgiyi genelleştireceksin;

saygıyı, hürmeti genelleştireceksin. Ondan sonra özel ilişkiye de anlam verilebilir. Zaten özel ilişki nedir? Genel ilişkinin bir parçasıdır. Genel sevginin bir ayrılmaz parçasıdır. Bu düzeye gelmiş bir ilişki tarzı, özgür ilişki tarzıdır. Bu ilişki tarzından sadece karşılıklı güçlenmeler doğar, özgürlük doğar, yücelik gelişir, sevgi katmerleşir. Çalışmaya, savaşa dönüştürürsün; devrim sürecindeysen devrimi yaparsın, ekonomik kuruluş dönemindeysen ona yönel-tirsin, kültüre yöneltirsin. Velhasıl sevgi her çalışmanın kaynağı olur. Kadın-erkek ilişkisi bir ülkenin kuruluş kaynağı olur, bir savaşı başarma kaynağı olur. Bütünüyle kültürde, sosyal gelişmede ilerlemenin kaynağı olur. Bu düzeyi yakalamak zordur, ama siz de onun savaşımını veriyorsunuz. Sabrınız, çabanız yetersizse gide-receksiniz.

Aşk kötü bir şey değildir, aşk büyük bir olaydır. Bir kıza, bir yiğide aşk kötü bir şey değildir. Fakat doğru bir aşk, sahtekârca değil, düşmanı daha da güçlendirmek için değil. Aşk ve yiğitlik etle tırnak gibi birbirine bağlıdır. Diğer yandan büyük bir saygı gerekir. Çok doğru olması gerekir. Aşkta yalan yok, aşkta zayıflık da yok. Bunlar önemli noktaldır. Maşallah bizde kız ve erkekler bir araya geldiklerinde ikinci gün bir iş için; günde kendilerini kaç kez düşmana satıyorlar. "Ben kadın için binlerce şeyi kabul ediyorum" esas bunu söyleyenleri satmak gerekir. Böyle kadını, böyle erkeği bilmem ne yapayım? Benim sistemimde bu var. Başka türlü benim sistemimde kadınlığı, erkekliği yürütemez. İşte bu şekilde aşk zordur, zordur fakat saygımız vardır. Şimdi ben erkeğe de, kadına da büyük değer biçiyorum. Bu olmazsa bizim şerefimiz olmaz.

Sen bir kız için yüz kez ülkeni satacaksın, savaştan kaçacaksın. Dövün, onun hakkı ölümdür! Şimdi bizim savaşımızda böyle şeyler var, çok çıkıyor. İşte yiğit kız erkek her birisi birer abidedir. Kızlara da, erkeklere de ileriki süreçlerde değer verilecektir. Yaşamları da ölmüştür. Zaten yine bunlar benim sistemimde mevcuttur. Zordur, zahmetlidir fakat Kürt savaşına gelmeseydim, Kürt aşkı olmazdı. Bu benim ispatımdır. Bilimsel olarak da ispatlayabilirim. Birçok kişi "bu neden böyle, bilmem yaşamı durduruyor, yaşamı inkâr ediyor." Hayır! Yaşam Kürtlükte ölmüştür, aşk öldü, yiğitlik öldü. Şimdi ben bunu yeniden yaratmak istiyorum, birçok somut örnek önlerine koydum. Eğer yiğitliğiniz, güzelliğiniz, aşkıınız bu temeller üzerindeyse gelin bunlara karşı değilim kesinlikle. Benim aşka da, sevgiye de büyük bir saygım var. İnşallah hedefimize ulaşırız. Fakat ölüm temelinde, rezillik temelinde, karın bile olsa onunla yatarsan haramdır.

Ben kendime fazla pay biçmiyorum veya her şeyi yarattım demiyorum, ama sağlıklı aşkın yolunu da açtığıma inanıyorum. İnceleyin, duyarlı bir biçimde inceleyin. Ben akıllı adamım, gerçekten birşeyler yapıyorum ama siz onu mahvediyorsunuz. O sizin duygulandığınız bütün erkekler ve kızları gerçekten ben yarattım, farkında değilsiniz, ama halen onlara yaşamı öğretmeye çalışıyoruz. Yani düşünün fiziki, ruhi, bütün cinsel yanlar kusurlu, özürlü, onları muazzam düzeltmekle uğraşıyorum. Bunlar olmadan önemli duygular gelişebilir mi? Babadan anadan bellediğiniz bir sanat var; "kim kimi, nasıl kandırdı". Zavallı hatırlıyorum '90'larda diyorlardı; "biz birbirimizin gözüne bakarız, ne demek istediğimizi

anlarız!". Bu karasevda tarzı, iyi ki buna kendimizi kapattık. Kapatmasak, benden de beş metelik değer çıkmazdı. Sonra ajanvari baktı, ajan olmayan da yok bizde. Sevdalandın mı bitti. Fazla kendimi abartmayayım ama herhalde oldukça etkilenen bir insanım, fakat halen kendimi temkinli yürütüyorum. Bütün insanlarla ilişkilerde sonuna kadar yüreğim çok duyarlı. İnsanlara verdiğim değer başka bir örnekte bu kadar gelişkinini bulabileceğinizi sanmıyorum. Ama yine de tedbirli olacaksın, öyle olursan belki büyüdükçe büyüsün, belki kolay düşmezsın. Siz hemen yaltaklanıyorsunuz, serbest bıraksak burada kadın erkek boyutunda tabi birbirini aldatmayan adam kalmayacak. İdeolojiymiş, politikaymış, örgütmüş bir çırpıda "bunlar bir tarafa, bizim fiskoslarımız bir tarafa" dersiniz. Tabi her şey kaybediliyor, dikkat edin; ordu da gidiyor, yaşam da gidiyor, aşk da gidiyor. Şimdi bana "senin bu söylediklerin çok zorluyor" diyeceksiniz. Düşman senin için ne yapıyor, düşman sana kimliğine, kişiliğine göre, yüceliğe göre metelik kadar değer veriyor mu? Sorunu ben yaratmıyorum, sadece sorunun aşılmasının gerekçelerini yaratıyorum. Yaşamı kurtarma, yaşama saygı, güzelliğe davet, bunlar çok önemli değil mi? Kuşlar bile yuva yaptıkları yerde, en emin yerde, en azından yılanla insan elinin değmeyeceği yerde, bir emniyet anlayışıyla yuva geliştirirler. Kendinize bakın, düşman elini uzatsa gırtlığınızda. Neymiş, duygusallıklar geliştirmiş. Hayret ediyorum kuşlara bakın öğrenemediniz mi? Düşünün, insanoğlu düşünme, ya da gelişme yasalarına ters düştü mü kuştan daha beyinsiz oluyor. Kuş beyinli denilir ya tam da bizimkilere göre. Hatta kuşa haka-

rettir, kuşların beyni güzeldir, bundan daha da geri oluyor.

Biz aşkı bir su içmek gibi ele alamayız. Bu aşkı kaybetmek anlamına gelir. Varsa, bir şansı o da ortadan kalkar. Aşka ihanet var, siz bunun farkında bile değilsiniz. Olası bir aşk gerçekleşmesine darbe indiriliyor. Buna ortak oluyorsunuz. Bu büyük bir günah anlamına gelir. Ben de aşk umuduyla bugünlere kadar geldim. Aşkı geliştirmek herkesin hakkıdır. Ama bu aşk böyle ustalık ister. Şu anda harap düşmüş durumdayım, ama aşkın en büyük savaşçısı olduğumu er-geç anlayacaksınız. Belki kaba erkekliğimden eser kalmadı, ama aşkın büyüleyici etkisi hala tütüp herkesi sarıyor. Bu yücelticidir. Diğerleri çok düşürür, öldürür. Varsa bir büyüleyici yönünüz onu anında ortadan kaldırır. Unutmayın ki, hepinizin büyüleyici olmaya ihtiyacı var. Suratlarınız gittikçe aşındırıyor. Aşk adamının yapacağı en önemli işi büyüleyici çehreyi hiçbir zaman kendisinden eksik etmemelidir. Benimle konuşunlar. Aşkın da kenarından geçemeyenler, basit güdülerini fazla konuşturmasınlar. Biz buna karşıyız. Bir sözümüz var bu şehitlerimize; aşkı gerçekleştireceğiz! Ama nasıl? Onu savaş belirleyecek. Kalmırsa kadın gerçekleştirilecektir. Erkek ona anlam verecektir. Anlam vermedikçe biz özgürleşen kadına fazla el uzattırmayız. Bizim için aynı zamanda savaş gerekçesi. Kim ki, bu ilkeyi aşındırırsa (özellikle de kadın da) onu alçak, düşkün ilan edeceğiz. Aşk haini, duygu haini, kutsal değerlerimize ihanet etti diye lanetleyeceğiz. Kim kocakarılığını dayatırsa onu duygular savaşımında yerin dibine batıracağız. Kim bize çirkinliği dayatırsa, kendi çirkinliğine bizde yer ararsa, ona da hiçbir yer vermeyeceğiz ve ilgi gös-

termeyeceğiz. Büyüleyici olan tanrısal olduğu, kutsal olduğunu bilerek kendine değer verecektir, kendini koruyacaktır. Asla kendisini peşkeş çekemez. Böyle olmayanlar bir ajandır, yanımızda fazla barınamaz. Aşkı yüceltmek, kadını yüceltmek güzel bir eylem, ciddi bir eylem. Bütün cesaretime rağmen beni bile korkutuyorlar. Kadın güzelliğini ortaya çıkarmaya çalışırken, beni bundan alıkoymak istiyorlar. Hâlbuki bu eylem anlaşılmıştır ki, kadını biraz güzelleştiriyor. Bunu durdurmak istiyorlar. Dikkat edilirse, son vurulmak istenilen darbeler güzelliğin daha doğup gelişmeden, serpilmeden öldürülmesidir. Maalesef bunu anlayamamanız, anlayıp da tavır koymamanız sizin açıdan utanç vericidir. Kadın böyle ucuz ele alınmamlaydı. Hayaller böyle kolayca ihanet edilmeye fırsat verilmemeliydi. Burada kimse kadın tapıcılığın iddiasında değildir. Açık söyleyeyim, benim de çok gerçekçi birisi olarak böyle olmaya kişiliğim el vermez. Ama bir gerçeğe de hakkını vermemezlik edemeyiz. Bir kişinin gücü, bir erkeğin gücü veya bir kadının gücü olabileceğine bütün anlam ve önemini yerli yerine oturtmaya dayanır. O anlamı ortaya çıkarmak, onun büyüleyiciliğini hissettirmek büyük bir olaydır. Bunun için konuşsunlar, bunun için adımlar atsinlar.

Kalbimi kurtarmaya çalışıyorum, duygularım beni bağlamasın diye çaba harcıyorum. Şimdi sizin böyle duygu terbiyeleriniz oldu mu? Aklınıza gelmiyor bu sorular. O zaman komutan olmazsınız. Aynı zamanda tekrar söylüyorum. Yani biz bir kadını ülke yerine koyuyoruz. Özgürlük yerine koyuyoruz, diyoruz ki, ülkeyi ve halkı bir kadınla mukayese et ve kurtarılması gerektiğine karar ver, o

kadar değer veriyoruz. Ama diğer yandan en büyük bela. Böyle bir çelişki müthiş bir psikolojik savaşı gerektirir. Sizin içinde böyle savaşlar verildi mi? Sanmıyorum. Bırakalım kadın yaklaşımlarınızı, siz (zor bela, çabalarla biz fukaraları burada tutmaya veya güç vermeye çalışıyoruz) canına okumak istiyorsunuz. Tabii bilecektiniz yani. Az-çok genel irade bunu kabul etmez. Bir köylü ailesi bile olsa kendi kızını böyle kolay peşkeş çekemez. PKK'yi de bir aile olarak değerlendirsek, bu ailenin tabi ölçüleri var. Biliyorsunuz, birçok ölçüsü var. İdeolojik boyutlu, onun askeri, siyasi alana taşırılmış ifadeleri, denemesi pratiği yani bütün bunlarda, kendi ölçüleri var. Yetiştiriyor. Ona göre yetiştiriyor. Ne idüğü belirsiz, ne yapacağı belli olmayana kız verilir mi? Sahipsiz değiller ki. En başta da ilkeler var, sahip olarak bunlar gözetilecek. “Sevebilmek peki neyle mümkün?” diyeceksiniz. Bu ilkelere, gereklerine göre yaşamakla. Bu kadınlar için de geçerli. Bizim erkeklerin istenmesinin de bazı ilkeleri vardır. Aynı ilkeler erkeklere de uygulanıyor. Şimdi genel irade bu esasları gözetir. “Ya benim canım istedi, artık bir kaçamak yaptım. “Hayır!” Boşa çıkarsınız. Burada zafere endeksli ideolojik, siyasi, askeri, örgütsel, kültürel estetik hususlarda büyük bir savaşım esas alınmış, her şey bu temelde cereyan eder. Başka tür yaklaşım sadece yasaktır demiyorum, imkân verilmiyor. Şimdi bunu anlayacaksınız. Kadın için de geçerli, sizin için de tüm ilişkiler bu temelde planlanmıştır. Ben bireysel olarak kendimi dayatırım, yönetim gücünü dayatırım. Şu anda en yetkilisi ben deniliyorum. Dayatayım mı, dayatmayayım mı? Olmuyor. Ancak bir; savaşı geliştirebiliyor muyum, iki; güç verebiliyor mu-

yum, üç; estetikçe midir? Dört; taraflar gerçekten güçlenebilir mi? Hep bunun araştırılması içindir. Bütün yaklaşımlarımda ölçü bunlar.

Mesele aile, bilmem kadın-erkek ilişkisiyse onun da en görkemlisinin nasıl olması gerektiğini ortaya koyduk. Hiçbir hareketin tarihinde olmayan kadar özgür kadın, özgür erkek var. Sen bunlarla doğru dürüst yaşamayı bilmeyeceksin, ilişki kurdun mu hemen savaşla ve örgütün tasfiyesiyle sonuçlanacak. Onu düşman yapıyor zaten. Onun tarihi ajanlığıdır. Buna ilişki denilmez. Buna eski Kürd'ün bitmiş tükenmişliği denir. Diğer zor. Tabii zor. Özgürlüğün şerefi, özgürlük tutkusunun şerefi kadında ve erkekte güneş gibi çarpıcıdır ve onlar ülkelerine yansımaya bilirler. Onlar yaşamı tüm yönleriyle nasıl kazandığını bilirler. Ve şerefi, onuru ulusal anlamda, sınıfsal anlamda zafer temelinde kurtarmadıkça ilişkilerinin beş paralık değeri ifade etmeyeceğini de bilir ve sevgilerini hep buna, bu felsefeye bağlayarak savaşı güçlendirir.

Sevilebilmek, güç meselesidir, sevebilmek zafer meselesidir. Sevebilmek bir irade meselesidir. Ölü kişilikler ne yapabilir? Birbirine hep başarısız olmuş kişiler ne verebilir? Birbirini batağa çekmekten başka nereye götürebilirler. Öyle olacağına hiç olmasın. Yaşama, aşka saygınız varsa, yüceliğe saygınız varsa bazı ilkelere çok titizlikle bağlı kalacaksınız. Olmuyorsa ben ne yapayım? Yani bu ülkede insanlar çok çirkinleştirilmiş, sevelemez duruma getirilmiş. Çünkü bir şeyleri yok. Çünkü ölümler. Çünkü düşmana en aşağılık hizmet etmekten veya (hizmetin de imkânı yok) avare

olmaktan başka hiçbir geleceklere yok.

Kadınla sağlıklı ilişki kuramazsanız, kesinlikle kendinizi tanımlayamazsınız. Erkek ancak kadın karşısında, kadın ancak erkek karşısında kendisini doğru tanımlayabildiği oranda kişilik sahibidir. İnkâr edersen, bir doğa kuralını inkâr etmiş olursun ki, bu da yaşamın inkârıdır. Ama bizde de yaşamın kuralına ilişkin her şeyin ortadan kaldırılışı ve yaşamın bitirilişine getirilmiştir. Çelişkinin büyüklüğü buradadır. Hem ilişki bitiyor, hem de ilişkiyi düzeltmezsen yaşayamazsın. Burada çok stratejik bir çelişki var aslında. Halen bunu çözmeye çalışıyorum. Düşünün, genel özgürlük çerçevesini esas alıyor. Erkek kesinlikle, bir düşkün erkek gibi olmayacak. Sahte özel bir düşkün gibi de davranmayacak. Ne olacak? Ölçüleri ortaya koymuşuz, böyle yaklaşacak erkeği de zorluyoruz. Bu müthiş bir senteze yol açıyor.

Kızlarla erkekler yan yana, çok eşit ve özgür temellerde ilişkileri tartışıp geliştirebilirler. Hiçbir ikiye bölünmüşlüğüne kapılmadan, hiçbir maskeleyemeye, parti, orduyu zayıflatmaya fırsat vermeden, hatta canı gibi muazzam bir parti gücüne dönüştürmenin çaba birliğliğini, yaşam birlikteliğini gösterebilirler. Parti bu konuda hem küçümsenmeyecek açılımlar, hem de pratik olanaklar vermiştir. Tam bir özgürlük zamanının olanaklarıdır. Başka uluslar kendi tarihlerinde bir kaç yüzyıllık savaşla bunu elde etmişlerdir; biz, çok kısa bir savaşın içinde bunları sağlayabildik. O açıdan da zorla üretilmiştir ve kıymetini çok iyi bilinerek ancak hakkını verebilirsiniz.

Mesela erkekler için, kadınlar için model olarak kendimi böyle duruş şekline sokarken ne diyeceksiniz? Bütün ülkemize ve hatta bana göre bütün kadınlara mesela kendini seslendirirken çok değişik bir ses olduğum, kimlik olduğum kesin. Bir şarkıcı gibi şarkıyla çağırmiyorum veya kaba güç sahiplerinin diliyle de çağırmiyorum. Daha değişik ve anlamını verdiğim gibi duruşu sürdürüyorum. Ne olacak haliniz? Her şey sizi bu anlamda özgürlüğe zorluyor. Dikkat ederseniz bir örgütün ve ülkemizin tüm erkekleri namuslu laf anlayacak duruma biraz gelmiş, erkeklerin de sorumlusuyum. Beni dinlemek zorundalar. Tabi dinlemeyenleri de var bir sürü. Komplocusu da var, olabilir. Erkekler içinde aynı şeyi söylüyorum. Ülkemizin, halkımızın tüm özgürlüğe kalkan kadınları da bizi dinlemek zorunda, dinliyor da. Bu anlaşılmadıkça aslında hiç birinizin bizi konuşacak hali bile olamaz. Bu büyük duruş bunu sağlamış, bu büyük duruşun gereklerine ulaşmadan ne erkek, erkek olabilir, ne kadın kadın olabilir.

Benim ilkeme göre sosyal dersin en temel ilkesi budur: Kadın erkek ilişkisi dediğinizde tek kabul edilir bir ölçütü vardır; seni şaha, zafere endeksliyorsa, mutlak, ama çok gerçekçi ve çok duyarlı seni ona bağlıyorsa, senin merhabanın, el tutuşunun bir değeri olabilir, bunun dışında haramdır. Açık söylüyorum; gidip başka yerde karı, erkek bulabilirsiniz, ama PKK saflarında bulamazsınız. Ben de severim veya kız da sever, erkek de sever, kadın da sever. Şimdi onun şartı lafta değil, tüm kurallarıyla, tüm disipliniyle özgürlük yaşamını düşmanına karşı savaşıarak göze almaktır. Yalansız dolansız olacak, bilinçli ve gerçekten özlü olacak. Sevgi-

nin kuralı budur. Özgürlük üzerinde tiril tiril titretilmesi, düşünülmesi, planlanması gereken en soylu eylemdir. Kadını da biz öyle görmek zorundayız. Bir defa kadın yaklaşımını bu seviyeye getiren adam bitmiştir, hayrı yoktur. İdeolojisiz, siyasetsez, güzelliksiz ve tamamen tüm önemli değerlerden kopmanın sembolü haline gerekiyor, bu çok tehlikelidir.

Her düzeyde kendinizi eğitmeniz gerekiyor. Tehlikeli saptırmalara da girmeye gerek yok. Kızlar saflarımıza böyle geliyor diye, saplantı içine girmemeliyiz. Ne kadın boldur, ne erkek boldur, bu çarpık bir anlayıştır. Burada biz yüzyılların bize kaybettirdiklerini öğrenmeye çalışıyoruz. Aşklara karşılık duygular öldürülmüştür. Hepsi ihanete bağlanmıştır, hepsi korkunç bitişe bağlandırılmıştır. Bunları çözeceğiz. Güzellikler öldürülmüştür, bunları gün ışığına çıkaracağız. Bunlar ülkeyle, kara toprakla, özgürlük toplumla olur; kör bir bireycilikle olmaz.

Hiçbir kadın bir erkeği, hiçbir erkek bir kadını kandıramaz. Müttefik güçlenme ilişkileridir. Eşitlik gelişir. Özgürlük gelişir. Bunun bir de işte her türlü örgütsel, bilmem eylemsel ifadesi vardır. Onlarda da gelişme olacaktır. Başka türlü ilişkinin anlamı veya tabii kabulü düşünülemez. Bu şimdi ne kadar uygulanıyor? Tartışılabilir. Ama ilke böyle, çağrı bu temeldedir. Komuta da bu temelde yürütüyor. Bununla neyi kazanacağız? Bununla saygıyı kazanırız, sevgiyi kazanırız, aşkı kazanırız. Yalnız şimdi bunun büyük savaşımını veriyoruz. Kadını önemsememek olmaz. Kadının kendisi zaten bir zafer gerekçesi gibi anlam ifade ediyor. Onu gerçekleştire-

ceğiz. Toplumsal gerçekliğimize bakarsanız bunun neresindeyiz? Sıfırdan daha etkili noktalardayız. Yaklaşım tarzımız biraz gelişiyor. O halde, bakış açıları buna göre anlam ifade etmeli, sabrımız olmalı, terbiyemiz olmalı. Bu büyük dönüşümdür; toplumsal dönüşüm büyük psikolojik-moral dönüşüm. Bunun ardından olan siyasi ve askeri dönüşüm de gelir ve bu ne anlama gelir? Belki de tarihte ilk defa bir devrimde kadın ve erkeğin hem siyasi hem askeri ordulaşma anlamda, hem aralarındaki çelişkileri, hem de sınıfsal-ulusal çelişkiyi çok kapsamlı çözdükleri bir devrim anlamına gelir ve bu devrim görkemli bir devrimdir. En azından benim önderlik ettiğim devrimin böyle önemli esasları dâhilinde yürütülmeye çalışıldığını artık anlamanız gerekiyor. Bunlar da büyük savaşlar anlamına gelir. Büyük savaşlara kendinizi yatırdıkça büyüyebilirsiniz.

YANIMA GELEN BİR ERKEK YİĞİT OLMASA ERKEKLİK YAPAMAZ

Bana göre çok terbiyeli olmak gerekir. Kendini bile koruyamayacak durumdaysan, kızı ne yapacaksın, değil mi? Namusumdur, onurumdur diyorsun. İkinci gün kızı kaptırırsın veya bozar atarsın değil mi? Başka yapıyor mu? Aşk teorisine göre kıza böyle yaklaşılmaz. Hayır! Ben burada kız ve erkek ayrımı da fazla yapmıyorum, doğru değil. Aşk teorisine göre, yaklaşımlar böyle olmaz. Orada özgürlük var. Özgürlüğün zaferle kazanılma durumu var. Buna da güzellik gerek değil mi? Bunlar olmadan, olmaz.

Yani erkeklerin de zavallılığı şurada kalsın, kolay olsaydı aşk, bunu ben gerçekleştirirdim şimdiye kadar. Bir bak, sevgiyle-aşkla,

sevgisizlikle-aşksızlık arasında bir sırat köprüsü vardır. İki ucu keskin kılıç gibidir. Bu konuda mesafe almak isteyen, iki ucu keskin kılıç üzerinde yürüyecek. Başka yolu yok. Ben, size boşuna söylemedim. Aşk kanunu, savaş kanunu kadar zor, bundan daha zor adeta.

Mesela ben, kendimi düşünüyorum; eğer dürüst olmasaydım, bir kadın aldatmasına veya bir erkeklik güdülerine esir olsaydım, örgütün başına en büyük belayı kendim getirebilirdim. Ama bildiğim tarzda alıp getirdim. Sonuç, sanırım iyi olmuştur. “Bu da erkeklığe sığar mı?” dememeli. Bence erkeklığe sığmayacak olan, kadınlığa da sığmayacak olan bu ikiyüzlü, birbirini kandıran, hiçleştiren, sevgi adına her türlü sevgisizliği, güdüler adına her türlü alçaklığı sonuna kadar kendine reva gören yaklaşımlardır. Benim yaklaşımım özgürlüktür, ben ne diye kendimi gelenek uğruna köhnemiş bir ilişkiye kök edeceğim? Bu bana yakışır mı? Doğrusu budur. Neden sırf kızın oldu diye, sırf karın oldu diye ona bütün yaşamı haram edecek bir yaşantıya boyun eğecek? Kaldı ki burada da çirkinlik vardır; burada kölelik vardır.

Sorunları bu tarzda açmak doğrudur, diğer biçimi tehlikelidir. Sanıyorum diğer biçimi çok etkili. Canınıza, keyfinize göre ilişki kurmadınız mı, protestocu oluyorsunuz. Benim en eski arkadaşlarım da öyle ve bazıları da inkârcı. Mesela bu konuda, sanki hiçbir ilişki geliştirilmeyecekmiş gibi kurulan her ilişki “yoz ilişki” adı altında geçiştirilip duruluyor. Ben bu anti-doğallığa da gelemem veya doğru değil. Kadın ilişkisi veya kadın-erkek ilişkisi güçlü geliş-

tirilecektir. Zordur diyeceksiniz, ama tabii zordur. Çünkü sen kölesin, kölelikle savaşıyorsun. Bu savaş, en az diğer savaş kadar zorlu geçecektir.

Önce namusunuzu, ruhunuzu satmayacaksınız; örgüt ruhunuzu, parti ruhunuzu. Örgütün olduğu yerde örgüt kuralı, örgüt bilinci olur. Duygu olmaz olur mu? Çok yanıp tutuştuğun biriside olabilir, kız olabilir, erkek olabilir. Bende yanıp tutuşuyordum diyelim. Üniversitede vardı, ayıp değildir söylemesi. Ortaokulda da var, köyde de vardı. Hepsi şu anda hatırımdadır. Ayıp değildir söylemesi, ama inanır mısınız, tek kelime "kızım seni seviyorum" veya bir satır yazma gücünü bile gösteremedim. Veya uygun bulmadım. Ama günü geldiğinde kadın ordusu oluşturdum. Bunların hepsi anlamlıdır. Bunların hepsi birbiriyle bağlantılıdır. Duygularım adeta beni perişan ediyordu. Üniversitede mesela tek bir kelime konuşmadım. Buna ne gururum el verdi, ne uygun buldum. Evet, tek kelime ve kimse bilmez neyi ve kimi nasıl sevdiğimi. Bunun yanında bu sonuca ulaştım, dedim ki sevmek için ülke bilinci gerekir, insanlık bilinci gerekir, ruh gerekir ve ardından Partiyi bugüne kadar getirdik. Sanki bunları ben anlatmamışım gibi namussuz namussuz her gün bana kendinizi dayatacaksınız. Çok mu yiğitsiniz? Değil! Kendinizi savunacak hiçbir şeyiniz yok. Ne düşüncede, ne duyguda. Biz bu temelde savaş bayrağını açmış bir insanız. Bunu yöneticilerimiz gençlere anlatmalıydı. Anlama yerine, böyle yanılsa bulaşırsanız fena olursunuz. Açık söylüyorum, kendime de uygulamışım. Yani yüzde yüz bu benim eşim, karımdır dersiniz onu bile elinizden alırım. Hiçbir şey dinlemeksi-

zin. Aşka saygımız var, ama ölçüler var.

1975-’76’dan 1986’ya kadar tam on yıl. Eğer ben bu on yılı bu olay etrafında başarıyla çözmeseydim, ne Kürt kalırdı, ne Kürdistan, ne PKK, ne ARGK, ne siz. Tabii çoğunuz bilmezsiniz, ben bu savaşı nasıl verdim, hangi sınır gücüyle? Aslında bir erkek olduğumuzu rahatlıkla söyleyip değerlendirebilirsiniz. Öyle birisiyim, ama hiçbir erkeğin girmediği, kabullenmeyeceği her türlü şeklişemali veya hakareti, dayatmayı başarıyla göğüsledim. Böyle Kürt erkeği yok veya dünyada bile böyle bir erkek bulmak mümkün değil. Kemal Pir meşhurdur yani, bir günlük ilişkilerimize bakıyor, “bu büyük saygısız öldürelim” diyor. Böyle bir değerlendirmesi vardı. Ama buna rağmen ben on yıl, hem de neler neler dayatılarak sabır gösteriyorum. Bunu şunun için söylüyorum; yani siz en ufak bir gelişme karşısında bile bocalayıp gidiyorsunuz. Anlam vermiyorsunuz, kaybediyorsunuz kendinizi. Peki, benim yalnız bu olay karşısındaki durumumu ele alırsanız, kendinizle kıyaslarsanız ne olduğunuzu daha iyi anlayabilirsiniz. Ve mutlaka da anlamalısınız. Çünkü burada çözümlenen tamamen bir Kürt kördüğümüdür. Orada da her şey hal olur. TC ile boğuşmayı, kadınla boğuşmayı, aileyle boğuşmayı, niteliği-niceliğini, çeşitli çözüm yollarını, hepsini bu yaşam süresi, savaş süresi boyunca biraz netliğe kavuşturdum. Ve şu anda ben güçlü biriyim, çok güçlüyüm, hem de gerek TC’ye karşı, gerek kadın gerçeğine karşı, gerekse de Kürt erkek gerçeğine karşı olağanüstü güçlüyüm. Ortadayım, benden daha güçlüsü yok sanırım.

Karşımızdaki kadın bu kadar özellikleriyle üzerimize geliyor, ben güç getirmezssem çözemzssem, kendimi erkek sayamazdım. Yiğitlik ölçütü budur. Burjuvazidir, bunların tarihi Kemalizm'le olmuş, kendilerini solcu görüyorlar, kendilerini Kürt görüyorlar, diğer taraftan da grubumuzun üzerine geliyorlar. Büyük bir savaş ilanıydı. Bunun üzerinden tam 10 yıl savaş sürdü. Ben tahmin etmiyorum ki, bu 10 yıl verilen savaştan sonra yani 87'den 97'ye kadar ki savaşımımdan daha çok yoruldum. Sonuçta size bir şey söyleyebilirim; sosyalleşme dersinin esasıdır. Eğer bir gün sizin gibi bir erkeklik yapsaydım; PKK biterdi. Onun üzerine gitmemi bekliyordu; savaşayım ya da kovayım. Devlet gelir beni bitirirdi. Sizin gibi erkek olsaydım ben biterdim. Benim en büyük akıllılığım; bazen kendimi geri çekiyordum, fakat gene geliyordum. On yıl tam büyük sabır gösterdim, yavaş yavaş kendimi kaldırdım. Ölmedim, boğulmadım. Kesinlikle ne sizin gibi "ben senin kulum, ben senin hizmetçinim, bilmem senin kocanım" dedim, ne de yaptım. Ama zordur. Örneğin; daha iyi anlayasınız diye bizim gelenek ve göreneklerimize göre kadının ölçüleri vardır. Nasıl yani? Geliyorsun sana bir çay verir, bir yemek verir, iki gün o yapmazsa ya döversin, ya da kovarsın. Bu bizim gelenek ve göreneklerimizin ölçütüdür. Bir gün çay vermese, yemek vermese senin karşında suratını asarsa ne yaparsın, üzerine gidersin. Hem de hesapsızca vurursun, öyle tahmin ediyorum. Fakat ben on yıl sabrettim. O zaman PKK hareketi, PKK birliği önemliydi. III. Kongreye hazırlanıyorduk. Bir patlama yapmak istiyordu. Bunları işte "akıllı kız nasıl olur?" diye ikna ediyor. Ben böyle bakıyorum bir

tas su vermiyor, yüzü ekşi, acı, yılan gibiydi adeta. Haydi diyordu neden şikâyet etmiyorsun. Aynen böyle. Bu ne sabırdır! İşte burada bu oyuna girmiyorum. Biçim olarak insandır fakat esasta düşmandır. TC'nin kendisidir. Kemal Atatürk'ün ta kendisidir. Benim akıllılığım hiç onlar gibi yapmamamdır, "ben senin kocanım, ben senin kulunum, ben senin hizmetçinim, ben sana muhtacım" demedim kesinlikle! Ben önderim. Önder olmanın da gücü var. Bu sahadayım da bir fiske bile vurmadım, bir kötü kelime bile söylemedim. Büyük bir sabırla yaklaştım. Benim de duygularım vardı, bizim yüreğimiz hepsinden büyüktür zaten. Bir gün sana muhtacız demedik. Hayır

Kadın erkek ilişkilerinde, bu ilişkilerin merkezinde, kalbinde devlet vardır. Şahadetlerimiz dolayısıyla bu büyük gerçeği ifade etmem gerekir. Devlet sızmıştır, yani düşman sızmıştır. Bunun bilinçli bir ajanlıkla alakası yok. Objektif olarak devletin en iyi sindiği, sızdığı noktadır. Buradaki devleti göremeyen (hem de görülmesi gerçekten büyük bir anlayış ve duygu gücü istiyor) bu savaşta herhangi tutarlı bir başarıya gidemez. Ben biraz el yordamıyla, biraz daha baskın çıkan yurtseverlik, partisellik görevlerle kendimi yenilmekten alıkoydum. Farkımız burada. Yenilmekten alıkoyduğum gibi biraz da devleti yenmeye çalıştım.

Şimdi devleti yenmek sadece kaba istihbaratını, polisini, JİTEM'ini bilmem MİT'ini, özel savaş birliklerini atlatmak değildir. Daha fazla güç istiyor. Duygu yükü, ilişki tarzı onu yenmekten daha zordur. Bir alışkanlığı yenmek kurulmuş bir savaş düzenini

yenmekten bildiğiniz gibi çok daha zor. Einstein bile "Bir alışkanlığı yenmek atomu parçalamaktan daha zordur" diyor. Burada bunlar var. Kendi alışkanlıklarımı yenmektir. Herhalde en zor savaşlardan biridir. Kendi erkekliğini yenme en ilginç de bu! Ve ben de genelde bir Kürt erkeği olduğuma göre bazı özelliklerini mutlaka kapmışım, o erkeği yenmek herhalde gerçekten atomu parçalamaktan daha zor. Nasıl yendim? Kendimi sorgulamam gerekiyor. Sorardım; eğer sizin böyle bir kadınla ilişkiniz olsaydı ne yapardınız? En zavallı çoban erkeğimiz bile diyor ben anında şöyle bellerdim. Oysa giderek üzü, adı yayılan bir örgüt, bir hareket önderliği. Bir çoban kadar bile düşürülmedi. Burada büyük bir farklılaşma var, ayrışma var. Hâkim erkeklik dünyasından kopuyorum. Büyük oranda darbelerle, vura vura, vurula vurula duyguda, düşüncede, örgütlenmede, ama yenik düşmüyorum. Ve daha sonra bir özgürlük alanı kazanıyorum.

PKK’de duygular nasıl geliştirilir? Erkeklerle, kadınlarla mücadele nasıl yapılır? Bence açıklığı yeterince ve sürekli gündemimizde tutmuşuz. “Ben iddialıyım, bu konuda biraz dönüşümü yaşayacağım” diyen herkes aradığını bulabilir. Her konuda bütün savaş, örgüt, ideoloji, yaşamın her konusunda ipuçlarını yakalamak zor değil. Partimiz bu üretkenlikte, ideolojik-politik olarak derinliği olan bir partidir. İnanmıyor muyuz partimize veya görmek mi istemiyoruz? Böyle olunca da haklı olarak, niye bazıları illa bu doğrultu yerine kendilerini dayatsınlar diyoruz. Bunda ısrarlı olanlara başka şeyler peşindeler deriz.

İnanıyorum ki, biz doğru aşk, doğru duygu, doğru ilişki tutumunu vermişiz ve bütün bağlantılarını ortaya koymuşuz. Bunda yoğunlaşıp sonuç alacağına ikide bir kendini dayatıyorsa o hastadır. Erkek olur, bayan olur önemli değil. Hastaya da biraz tedbir alınır. Nedir o tedbir? Yapıya o hastalık yansıtılmaz, tartışma geliştirmek istiyorsa o tartışma yansıtılmaz. “Sen önce kendini ıslah et” denilir, “ucuz duygular yaşamak istiyorsan, öyle ucuz duygular yaşanılmaz”, yüksek bir savaş kişiliğinde duygular öyle ucuz yaşanmaz. PKK gerçekliğinde bunun gelişim tarzı biraz farklı, şimdi daha da ısrarla bu konuyu bazıları kullanmak isterlerse, (düşman bunu böyle ele almak istiyor) yatma-kalkma işlerini böyle ele almayanlar, ilişkileri doğru ele almayanlar, bir zayıflık buldu mu anında yüklenmek istiyor. Şimdi şöyle yüklenmek istiyor; düşmanın bu konuda zaten epey sızmaları var, illa gücünü kullanarak, kadınlar da cinselliği kullanarak bir erkeği, bir yöneticiyi kontrolü altına almaya çalışıyorlar. Ayıp değil beni de almaya çalıştılar. Eğer biz bu konuda çok kaba bir cinsel anlayışla veya aile namus anlayışıyla davransaydık, biz bu işte tıkanmıştık, onu size anlattım. Bazı arkadaşlar ısrarla bazı şeyleri geliştiriyorlarsa, “oğlum, kızım sen neyi okuyorsun, dikkat et kendine” derim.

Ben kesinlikle yasaklama getirmiyorum. Bazıları “diktatördür” diyor, isteyen istediği kadar ilişki kurup kaçabilir. Kaldı ki öyle sevmeyi filan da bilmiyorsunuz. Sevme olayında maalesef maymunun sınırlarını aşmış değiliz ve bundan büyük utanç duyuyorum. Sevmeyi doğru başaran adam, beş-on savaşı vermiş adam-

dır.

Bana göre mevcut düzeyi, toplum içinde gerçekleştirilen kadın erkek yaşamı çok iğrenç, çok basit, çok sıradan. Her ne kadar ahlak, namus diyorlarsa da çok ahlaksızca ve namussuzca buluyorum. Çok çirkince buluyorum. Zorlandım aslında, güzel kılmak istedik. Ama en hassas konu olduğu için, en zorlanılan konu da oldu. Yani toplum içinde bu yaşamı yeniden düzenlemek büyük bir olaydır. Çok gerekli bir olay aslında. Anlatamadım fazla. Anlat-sam da, anlayan çok az. O zaman çok çarpık ve düz yaklaşıyorsunuz. Ama bizde bu çok düşmüş. Kaldıramadım, kabul edemedim. Daha çocukluktan beri karşı çıktım. Herkes "karıkoca ilişkisi kut-saldır" dedi. Ben içimden hepsine karşı çıkılması bozulması gerekir diye düşündüm. Bu duygular bugün çizgi haline geldi.

Ben ne kadar bu ülkenim, ne kadar bu halkınım, erkek olarak ne kadar kadınlarınım? Burada bir aşama var, kendimi vatanın malı yapmam iyi mi? Örgütün malı yapmam iyi mi? Mevcut çelişkiyi çözmek için gerekiyor. Kendimi son derece genelleştirmem lazım. Yine bütün kadınlarınım, bu da mevcut çelişkiyi çözmek için gerekiyor. Dikkat edin, bu temelde kendimi genelleştirmeyi başarmışım. Bu çok önemli bir başlangıçtır. Geçmişte yaşanıldığı gibi (ki o kadın dayatmalarını düşünün, mutlak anlamda hâkimiyetine almak istiyordu) onun hâkimiyetine girmek demek, vatanın olmaktan çıkmaktır, örgütün olmaktan çıkmaktır. Hatta kendinin olmaktan çıkmaktır. Bir kukla, bir ajan durumuna gelmektir. Ve bu durumda her şey bitmiştir.

Birinin olabilmek için, önce genelin olmayı bileceksin.

Vatanın olmayı bilmeden, örgütün olmayı bilmeden birinin olamaz.

Genelleşmeyen gelişemez.

Varsa böyle çok özel sevgileriniz, duygularınız, onları hızla genelleştirin. Birisine bağlanmış bir sevginiz, eşittir vatanın sevilmesindeki kaybediştir. Halkımızın sevilmesindeki kaybediştir.

Erkek olmak çok zor bir şeydir. Hele kızlara göre erkek olmak çok daha zor. Neyiniz var? Örneğin, değer verdiğiniz bir kadına, kıza ne vereceksiniz? Benim bile gücüm yok, düşünün. Bunları abartı olarak söylemiyorum. Gerçekçiyim ve ciddiylim. En değme sözde erkekten de daha erkeğim, ama yine düşman gerçeğiyle kıyaslandığımda, mevcut erkekler gibi hiç olası bir halim yok, yapamıyorum. Ne yapayım, erkeklik taslayacak halim yok. Açık söyleyelim; her ne kadar kendimizi tam erkek yerine koymuyorsak da, öyle ucuz erkek olmaya da hiç niyetimiz yok. Erkekler için de, eskisi gibi kullanılacak kadın hiç yok. Burada büyük bir savaşımın ve yaşamın zaptı vardır, onu yakalayacaksınız. Hatta son tahlilde savaş bir kadın savaşıdır veya kadın erkeğin kendini yeniden bulma savaşıdır. Bunu doğru vermeyenler, yaşamdan bahsetmesinler. Sanırım bu konuyu da çok azınız fark ediyorsunuz. Ama savaşımın önemli bir gerekçesidir.

Dikkat edin kendimi şimdiye kadar beğenilir bir insan haline getirmeye çalışıyorum. İşte bu kadar kız var, hepsi ayağa kalkıyor,

bu kadar kadın var, her gün geliyor. Benim bir erkek olarak yaptığım, acaba bu uyanan kadınlara göre anlamlı bir erkek olabilir miyim, olamaz mıyız? Hiç birinizin aklına bu geliyor mu? Serbest bıraksam ilk gün kendinizi kadına klasik bir Kürt gibi dayatacaksınız. Ben önder sayılıyorum, belki tuhafınıza gider ama kendimi kadına göre geliştirmek istiyorum. Siz bunu düşündünüz mü hiç şimdiye kadar? Yok! Ben bu yaşa gelmişim, öyle bir kişilik oluşturdum. Kadın benden rahatsız olmasın, kadın beni ezici bulmasın, sömürücü bulmasın, köleleştirici bulmasın. Bu benim kendi kendimi yetiştirmemdir. Benim de ölçülerim var.

Kendimi kadınlara beğendirmek, kabul ettirmek. Ama nasıl? Başlı başına büyük bir konu. Bizim bu diğer erkeklerimize bakıyorum, kendini beğendirtmenin hiçbir bilincinin, duygusunun farkında bile değiller, el koymaya çalışıyorlar. Ne kadar acı ve çirkin bir durum. Kırk yıldır kendimi yontuyorum, beğendirmek veya kabul ettirmek için, ama nasıl büyük bir olay, çok büyük bir savaş. Beğendirilirken beğenebilmek, kabul ettirirken kabullenebilmek ben de derya kadar. Karşı değilim kadınlarla arkadaş olmaya ama gereklerine uyulmuyor. Çok öfkeleniyorum ayrıyeten.

Benim için bir erkekle olabilmek, bir büyük zafer kişiliğiyle olabilmek demektir. Aynı biçimde, kadınla olabilmek saf bir yaşam kaynağıyla olabilmek demektir. Benim ilkem, moral değerlerim, felsefeme uymak, zorla olmaz. Zaten felsefede siyaset yoktur. Felsefede anlayış büyüklüğü ve morali vardır, ahlakta felsefeye girer. Değeri olursa, birliktelik olabilir, yani siyasi bağlarla, yine

basit duygusal bağlarla biz bir arada değiliz. Bütün bunları çok iyi anlamalısınız. Bu yolun yolculuğu yüzyıllara sığmaz, sürer gider. Bilemiyorum acaba kadınlarla böyle yoldaş olabilmeyi akıl etmem beni güç duruma sokar mı veya çünkü, erkekler tenezzül etmiyorlar da, yiğitliğime toz kondurabilir mi? Sanmıyorum. Derin bir kadın yoldaşlığı güzel bir şey.

Sen kadın mı istiyorsun, özgür ilişki mi istiyorsun? Cesaret edemem. Hep kendime yöneliyorum. Kendimle her gün savaşıyorum. Hazır kadın isteyeceksin, nerede bulacaksın? Kızlara, kadınlara sınırsız hizmet edeceksin. Onun karşılığında saygı, sevgi güzellik filan gelişebilir. Bu emekle bağlantılıdır. Şimdi bütün erkeklerimize de bunu söylüyorum: Kadın mı istiyorsun? Kadının kurtuluşu için bir şeyler yapmalısın. Bu ciddi bir şey gerçekten. Kadına bak, kazanmak için; kadının da saygı, sevgi, eşitlik dolu bir yaşamı talep etmesi için, karşıdaki tehlikeyi görmeli, kendini geliştirebilmeli. Mutlaka düşünce gücü, ruh gücü, hatta fiziki gücünü yakalayabilmeli. Saygıdeğer bir ilişki olsun. İkinci gün kölesi olmuş, üçüncü gün dayaağı yemiş, dördüncü gün kadın olmaktan çıkmış, fiziğı gitmiş, ruhu gitmiş bir robot gibi. Olmaz, öl! Böyle ilişkiye yönelme. Ben de izin vermemeliyim. Evet, kadın ilişkisi mi? Senin istediğın kadın köle. Senin istediğın kadın tanınmaz halde. Sen tanımadan, sadece canın ya da işte kaba güdülerin istediğı için yöneliyorsun. Ama biz ona esir olsak; acaba toplumsal düzeyimizi en ilkel sınırlarda tutmuş olmuyor muyuz? Acaba kendimizi en ilkel bir ilişkiye yatırmadık mı? Bu konuda yiğitlik gider. Varsa savaşçılık gider ki; gidiyor da. Bu da elden gider. Güzellik zaten söz konu-

su olamaz. Çok istediğin sevgi de gelişemez. İyi anlamalısınız. Anladıktan sonra bir savaşa yönelmelisiniz. Şimdi ben bu kadar genç kızı yanımda tutuyorum. Evet, inanılmaz ölçüde her gün bir özellik kazandırıyorum. Tek de değil. Bir erkek, en fazla sevdiği bir-iki kız veya kadın için yapar.

Eğer baktınız bir sevme ihtiyacı duyuyorsunuz, (yapmanız gereken gerçekten oldukça maddi veya objektif düşünmek) "bunun imkanı var mı yok mu?" Sevme imkânı var mı? Sevme yolu var mı? Ben hala boğuşuyorum. O sizin aşk sandığınız, sevgi sandığınız öge çoktan bir ceset durumunda. Senin sarıldığın ceset. Kadın sizde neyi görsün? İşte hiç bu sorunumuz yok. Bir kadın bir erkekten ne ister? Aklınıza hiç böyle bir şey geldi mi? Hiç gelmemiştir. Peki, ne hakla kendinizi bu kadar dayatacaksınız? Neden kendinizi gözü kara dayatma hakkını görüyorsunuz da bir kişi size şu soruyu sormasın: "Ben bu erkeğin neresini seveyim?" Neden sizin olsun tek taraflı? Neden her bakımdan hâkim olmaya çalışacaksınız? Bunun hiç bir gerekçesi yok. Verdiğiniz, sunduğunuz bir şey yok. Kaba dayaktır, onun her biçimidir. Eğer anlamlı, insani böyle bir şey biterse de adı namussuzluk olur. Gözünü kötü şeye dikti! Bırak sevgi falan. Orada hep tersi olan şeyler var (ihanet var, bastırma var) tüketme var. Ve orda yücelme, yaşam, paylaşma diye bir şey söz konusu olamaz. Benim sizden farkım biraz sanırım anlama yeteneği, anlayışlıyım. Fazla tek taraflı dayatma içinde olamıyorum. Taraflar sevilebilmeli, taraflar paylaşabilmeli, taraflar bir de ciddi olmalı. "En benim" diyen kadın bile burda, ciddi olamaz. Günlük olarak isterseniz deneyin kişileri. Derhal ilkeyi

filan unuttur. Zaten size ilkeli yaklaşacak kadın yok. Güçsüz, geleneksel etki altında. Henüz bir güce ulaşmamış o zaman ne yapacaksın? Büyük güç verme, büyük güç paylaşma, adil olacaksın, güzel olacaksın ve bayağı bu konularda savaşacaksın. Belki sevgi imkânı ortaya çıkabilir

Sizin aşk uğruna, kadın uğruna herhangi bir savaşınız yok. Savaşı bırak, fırsat bulursanız canına okuyacaksınız. Nasıl peki bu aşılabilir? Oldukça hem ciddi, hem anlayışlı hem de bayağı planlı-tertipli bir yaklaşımın sahibi olacaksınız. Ben mesela ne yapıyorum; öyle kaba-sabadır, öyle ben ilgi çekici de bulmuyorum. Yine de bana göre önemli. Zaten denedim: Bir hazır kadın bulmak istediğimde hikâyeyi bolca dinlediniz. Dünya başa nasıl dökülürse öyle bir şeydi ama ezilmemek mutluluğuna eriştim. Şimdi kadın bu duruma getirilmiştir, düzen getirmiştir, sınıflı toplum, tarih boyunca sınıflı toplum bu duruma getirmiştir. Suçu bir kadında aramıyoruz. Fukaralarda bir şey bırakılmamış ki. Sana kurtarıcı melek gibi olması gerekiyor ama bırak kurtarıcı meleği, kuyudaki Hatice'ye benziyor hepsi. Günde 40 saat uğraşırsan bir metre ya yukarı çıkarırsın ya çıkaramazsın. Ne gücü var, ne duyguları kalmış, ne beyni kalmış ne de sana kurtarıcı meleklik yapacak. Hayret ettiğim nokta; siz nasıl bunları göremiyorsunuz? Ufacık çalışan bir kalbiniz var. Nedir o mekanik motorla çalışan kalp; "seviyorum, seviyorum, seviyorum." Nerde, neyi seviyorsun? İşte takma-pilli kalp gibi, sonuç almaz.

Ben herkese açık söylüyorum; daha çeyrek adamım. Kendimi

tam bir erkek yerine koyamıyorum. Mesela bazıları şöyle aile sahibi, şöyle mal-mülk sahibi, şöyle karı veya koca sahibi, çoluk-çocuk sahibi, yetki sahibi görüyor, oysa ben kendimi öyle görmüyorum. Kendimi gördüğüm düzey; nasıl olunur, usul ne olabilir, ne kadar yapabiliriz? Çünkü benim için kendini aldatmak olmaz. Sözüm ona bu kendini adam yerine koyanlar, adam mıdır? Hayır! Ben bu insanlardan hâlâ kaçıyorum. Yani kendini bu kadar kolay beğenmeyen bir adam, başkalarını kolay beğenebilir mi? Sizi kolay beğenebilir miyim? Bu kadar çabaya rağmen, kendimi adeta kendi elimde eğitiyorum. İradenin hâkimiyeti gerekiyor.

Size açık olarak bir şeyler söylüyorum kendi yaşamımdan. Yanlış insan olmama, insanın genel değerlerine olduğu kadar tarih boyunca olsun, geleceğe ilişkin olsun çirkin defterde değil, temiz bir defterde yer almak için nasıl olmak gerektiğini göstermek istiyorum. Bütün yaptığım budur. Kendimi aldatmak istemiyorum. İnsan olmadığım halde, şerefli olmadığım halde neden kendime öyle diyeceğim? Yaşamadığım, onursuz kılındığım halde, neden kendime yaşıyorum, onurluyum diyeceğim? Adam olmadığım halde, neden adam oldum diyeceğim? Erkek değil, bir kadından daha beter bir durum yaşandığı halde, neden kendime erkeğim diyeceğim? Bunları ben söylemem. Çünkü benim kendime saygım var. Kesinlikle kendimi aldatmam. Özgür olmadığımın hâlâ farkındayım. Sizin gibi fazla erkeklik taslamayacağımın da farkındayım. Kendime öyle çok şerefli, onurlu da demiyorum, oldukça gerçeğimin farkındayım. Hata yapmamaya büyük çaba gösteririm. Yani ikiyüzlü olmamaya büyük özen gösteririm. Başka çaresi

yok. Çünkü büyük kandırmayla, büyük ikiyezlülük yan yanadır. Ben kendimi bir kahraman gibi göstersem, ne kadar inandırıcılığı olur? Özgürüm, canımın dilediği gibi yaşarım desem ne elde edebilirim? İşte ben bu hatayı yapmıyorum.

İşte Kürdistan çalışması, PKK çalışması böyle olur. Bu sadece benim sorunum değil hepinizin sorunudur. Ben erkekliğimi böyle öldürdüm. Öldürdükten sonra zaten kadın sorunu da kendiliğinden çözülüyor. Nasıl çözüldü? İşte binlerce kız geliyor. Duygusal temelde çözülmüş, cinsiyet temelinde hal olmuş, güzellik temelinde çözülmüş, yiğitlik temelinde çözülmüş, siyasi temelde çözülmüş bundan sonra sorun yoktur. Bir kız benim yanıma gelirse benimle oynayamaz. İşte bu nokta da hallettim. Yiğit olmasa bir şey yapamaz. Erkekliği de kendimde hallettim. Yanıma gelen bir erkek yiğit olmasa erkeklik yapamaz. İşte bu PKK tarihidir, sadece PKK tarihi de değil, Kürt yaşamının da kendisidir.

PARTİLEŞME, ORDULAŞMA SORUNLARIMIZ GÖZ ARDI EDİLEREK İLİŞKİ ARAYIŞI ANLAM İFADE ETMEZ

Hem savaşmak, hem yaşamak isteyenler aslında giderek yaygınlaşmaktadır. Ama sanıldığı kadar bu kolay değil, belki de en ateşli bir savaşı, iç savaşı gerekli kılarak ve vererek geliyor. Dolayısıyla özgürlük dağlarındaki yaşamınız ve savaşımınız, yeniden gözden geçirilmeye ihtiyaç duyuyor. Bu büyük imtihanı başarıyla verebilmeniz için, bir iç savaşı da daha fazla duygu ve düşüncelerinize bu meselede gösterme gücünü göstermenizi zorunlu kılıyor. Önderlik savaşımının bu boyutuna iddialı kadroların yanıt vermesi

gerekiyor. ıkış, buna yanıt vermek içindir. İlişki, bunun gerçekleşmesi içindir. Kanıtlandığında savaş ve yaşamınız onaylanmıştır. Aksi halde en az sömürgeci çıplak cepheye karşı olduğu kadar, bundan daha ağırlıklı ve incelikli bir savaş burada size karşı veril-meye devam edilecektir. Kırılmanıza, küsmenize hiç gerek yok. Savaş savaştır. Hakını verenler başarıyla altından çıkar. Burada Kürt somutunda erkeğini de, kadını da dürüstçe namusluca, çünkü ne tarihine ne binlerce yıldır belki de hakların en eskisi olarak doğduğu ve uygarlığa açtığı topraklara, kültürüne, kimliği-ne bu kadar inkarcı, iddiasız yaklaşan birilerinin onurlu insan söz-cüğünü ağzına alması kadar veya "ben de bir insanım" demesi kadar yanlış bir şey yoktur. Biz burada yaşam iddiasını sağlam bir insan ölçütü temelinde kendimize yakıştırmak istiyoruz. Ya insa-nız bu böyle olacaktır, ya insan değiliz, öleceksek öleceğiz. Eriyip gideceksek öyle olacak. Bir aldatmacaya kendi kimliğinizde, kişili-ğinizde bir kadın aldatmacasına bir erkeğin aldatmacasına son vermek istiyoruz. Ve bu doğrudur. Çekilmiyor bu erkeklik, çekil-miyor bu kadınlık! Ben size bu anlamda boyun eğemem. Ne er-kekliğinize ne kadınlığınıza boyun eğecek halim yok. İlke adamı-yım ve kırk yıldır kendimi özgürleştiriyorum, temizliyorum, güzel-leştiriyorum. Bütün yüce tanrıların, tanrıçaların istediği kadar. Bütün savaşımımız bu yücelikler içindir. Bunu görebilmeliydiniz, bağlanabilmeliydiniz. Bu eylemler hep buna bir adım daha yak-laşmak içindir.

Kendinize yakıştırdığınız en kötü durumlardan biri de şudur: İdeolojiden kopukluk, Partinin askeri ve siyasi çizgisinde yoğun-

laşmama, dar pratikçilik, dar, ucuz, sahte yaşam. Bu bir felakettir. Buna hakkınız yoktu. Sorarım hepinize; hangi gelişmenin sahibisiniz, hatta kendinizi ne kadar geliştirdiniz? PKK yoldaşlığı önemli bir gelişmenin sahibi olmayı emreder, ama sizler ise tam tersine kendinizi bile doğru dürüst geliştirememeyi hep önümüze seriyorsunuz. Bunlar Partimizin gerçeğidir. Bununla birlikte bazı zorlukları olan bütün erkekler için de söylüyorum; ağırlık teşkil etmek kesinlikle doğru değil.

"Bana bir kadın gerekiyor, bana bir erkek gerekiyor." diyorsunuz. Benim yaşı 49 olmasına rağmen hem kadından, hem erkekten nefret ediyorum. Neden? Çünkü ülkede düşmanı yene-mediniz. Doğru değil mi? Siz yaşamda kendinize hâkim değilsiniz, siz çürümüşsünüz. Ben ne yapayım size? 49 yaşındayım, kendime haram görüyorum. Ben önderim değil mi? Ben sizin önderinizim değil mi? Peki neden önderinizi tanımıyorsunuz? Bu ikiyüzlülüğü ne zamana kadar sürdüreceksiniz?

Kendi kişiliğinde Kürt gerçekliğini çözmeyen, Kürt erkeğini kendi kişiliğinde öldürmeyen, Kürt kadını kendi kişiliğinde öldürmeyen devrimci olamaz. Söylediğim bu şeyleri anlayın. Yiğitlik, erkeklik düşmana vurmayla ölçüttür. Biz eski kadını, eski erkeği öldürmek istiyoruz. Siz bunları öldürmezseniz ne olur? Ben sizi ayakta boğarım, önder değil miyim? Tabi yaparım. Biz bu kadar söz verdik, bu kadar kan döktük ne için? Düşmanımızı yenelim diye? Bu çürümüşlükten kendini çıkaracaksın. Neden düşmanımızı yenemiyoruz, sebebi ne? Sebep düşmanın tekniği midir, sebep;

sizin namussuzluğunuzdur, sizin erkekliğinizdir. Bu ispatlanmıştır. Ben size iftira etmiyorum. Ben ne dedim; bizim erkekliğimiz kadınlıktan daha beterdir. Bu ispatlı bir şeydir. Ülkede neden başarılı olamadınız? Ağlıyorsunuz!

Konu son derece çarpıcıdır. Yani iyi bir asker olmak için bile kesin iyi bir ilişki düzeyinde olmak gerekir. Yanlış bir kadın yaklaşımınız oldu mu, ister olumlu, ister olumsuz yönde, ister nefret, ister sevgi, ister sevda, ister dağıtma-parçalama biçiminde olsun, bizim gerçekliğimize göre anlamını tam bilemedin mi iyi asker olmazsın, yiğitlik anlamında erkek olmazsın. Neden iyi komutanlar çıkaramıyoruz? Aslında bu sorunlara açıklık getirirken bence kadın olayını biraz irdelemeliyiz. Yani ya erkeğimiz kadınlaşmıştır, ya da kadın yaklaşımında sağlamlık yoktur. Ben kendi örneğimi inceledim. Kadın konusunda biraz kendimi geliştirmeseydim böyle geliştireceğimi sanmıyorum. Yenilmiş olduğumuzu düşünelim.

Erkeğiz, yiğidiz" diyorsunuz. Sizin erkeklikle, yiğitlik anlamında hiçbir alakanız yok. Onun için size erkeklik hakkı bile verilmez. Yiğit olmak öyle kolay değil. Bu işlere nasıl yaklaştığınıza bağlıdır, burada belli olur. Ailenizde bunu böyle öğrenmişseniz, gidin onlara anlatın. Aileniz sizi böyle erkek bellemiş; benim kitabımda veya benim ailemde böyle erkeklik yok. Bizde onurun anlamı var. Mertliği, yiğitliği siz ne sanıyorsunuz? Erkeklik sizin için nedir? Ben yaptıklarımı daha deryada bir damla gibi görüyorum. Halkın huzuruna çıkarken, hepinizin huzuruna çıkarken, hiç de tatminkâr bir durumda kendimi görmüyorum. Peki siz? Gözümüzü çıkarı-

yorsunuz, yüreğinizde beyninizde sunacak bir şeyiniz yok, ama yürekleri ve beyinleri çıkarmaya çalışıyorsunuz. Bu nedir? Bu tutum düşmanlıktır, ihanettir, ihanet savaşıdır, özüne karşı savaştır; bunu kişilik özelliği, onun anlaşılmayan özelliği olarak yutturmazsınız.

Kızlar o erkekliği ne yapacaklar? Zaten onların en tehlikeli yönleri de bu. Böyle erkeği “erkeğim” diye kabul ediyor hepsi. Ben bundan çok erkenden nefret ettim. Ne kadar akıllı olduğum yine ortaya çıkıyor. Böyle erkeği kabul etmek çok tehlikelidir. Mesela kızlara şu soruyu sordum; siz nasıl böyle erkeği kabul ediyorsunuz? Beni zincire bağlasalar böyle bir erkeği kabul etmem. Yine aklıma geldi, köyde bir kadını vermişlerdi. O çocuk halimle duymuştum. Kadının hep evde kalması için evin direğine bağlamışlar. Kadın o ipleri kırmış, evden kaçmış. Halen o kadın aklımda. İlgimi çekti, “nasıl kaçtı, niçin kaçtı?” diye böyle ilgi duydum. İşte bu erkeğe nasıl bağlanılabilir? Ama buna rağmen hepsi de çok alçakça bağlanıyor. Ben bu aileyi nasıl aile olarak kabul edeceğim? Böyle bir kadın böyle bir erkeğe bağlanmışsa bu çok tehlikelidir. PKK içi politikayı geliştirirken bunları düşünmelisiniz. Belki tepki duyuyorsunuz, ama her şey ortada. Yani “neden ordulaşamıyor” sorusuna bu da bir yan cevaptır. Böyle bir ilişki anlayışı, böyle bir erkeklik anlayışı, böyle bir erkeği kabul etme veya böyle bir kadını kabul etme anlayışı da ordulaşmayı bitirir. Dikkat edin, bağlantısı çok somut değil mi? Erkek ya da erkeklik olgusu (ki erkek cinsini ifade bir terim olarak değil, bir siyasal-askeri terim olarak düşünölmeli) egemen sınıflar düzeninin de çok kadın aleyhinde bir

erkeklik durumu. Sosyalist düzende ise doğrultulmuş, eşitlik ve özgürlüğe dayalı bir kavram olarak geliştirilebilir. Şimdi biz bu birincisiyle mücadele ediyoruz. İşte Kürt erkeğinin kadınlaşma durumunu ortadan kaldırmak için de Kürt kadıncılığını ortadan kaldırmak gerekir. Onun için de bu tip düzenlemeleri düşündük. Nasıl erkek olunur, nasıl kadın olunur? Dikkat edin bu ordulaşma için bir sistemdir.

Erkek ilişki arayışı içinde olabilir veya kadın-erkek ilişki arayışı içinde olabilir. Ama gerçekten partileşme, ordulaşma sorunlarımız göz ardı edilerek ilişki arayışı anlam ifade etmez. İster eş olsun, ister en büyük aşkı olsun parti, ordu için feda etmeyi gerektiğinde göze almazsa, gerektiğinde her şeyi ordulaşmak için, partileşmeyi eğer öncelik vermek için gözden çıkarmazsa veya şartını böyle dayatmazsa bu ilişki bizim için gerçekten dikkate alınmayacağı gibi, ısrarlı olursa atılmalı. “Sen başka şeyler peşindesin” deyip onu ihraç etmek gerekecek ve maalesef böyle yaklaşımlar içinde olan da epey fazla. Adam sırtımızda ucuz aşk geliştiriyor, ucuz duygu geliştiriyor.

Ben en büyük aşk pratiğini Kürdistan’da yürütüyorum. Kürdistan’daki sevginin, coşkunun kaynağı özlü temellerde nasıl gelişiyor; ortada. Bu kadar partiyi dışlayan, savaş gerçekliğimizi dışlayan aşkları bana yutturacaksın. Ve işte adını-ününü kullanıp bana geri adım attıracaksın. İnsan bazı şeylere evet demeli ama biraz olabilirliği varsa öyle demeli. Dikkat ederseniz, bütün bunlar oldukça bilincinde olduğumuz ve genel mücadelemizin çıkarına

bağlı götürmeye çalıştığımız hususlardır. Erkek de gelir, kadın da gelir ama hepsi mücadelenin doğrultusunu esas almak kaydıyla gelir.

Tek bir kadını kafanıza, "sevgilim, aşkım" diyerek koyduğunuz zaman veya bir kadın sizi, siz bir kadını o bitik hallerinizle kabul ettiğiniz zaman, aslında varsa bir yaşama umudu, onu da öldürmüş oluyorsunuz; bunu nasıl kabul edebilirsiniz? Bana göre yüzde birini kalbinde hissedersin, ama yüzde doksan dokuz diğer değerleri, onları korumalısınız. Benim kendi ölçülerim var. Bir kadın veya herhangi bir kişi, erkek de dâhil, yanıma da gelse, gözü kara "sana şu kadar bağlıyım" desin bakalım, önce şunu bilecek; ben Önderim ve ben eşittir Kürdistan, Kürdistan eşittir savaş. Başka türlü kabul edilmez; bunu bilerek bağlılık gösterirse doğrudur. Başka türlü bağlılıklara hiçbir anlam ve değer vermiyorum, vermem. Bende ifadesini bulan, bağlanması gereken başka değerler olduğunu da hatırlatırım. Her şeyden önce bir ülken var derim ve ne halde olduğu ortada. Bu bir ilkedir ve bunu çok büyük bir duyarlılıkla da uyguluyoruz. Bunun için başarıyoruz

Vatanını şu kadar seveceksin, insanları şu kadar seveceksin. Sanat var, bilim var, bilmem bu kadar başka toplumsal düzeyler var; onları da göreceksin. Tabii bazı temel değerler var, ondan sonra sevgi ilişkisi gelişebilir ve o da tamamen bu çerçeve içerisinde değerlendirilecektir. Yoksa bizde karasevdalar tarihini bilirsiniz. Leyla-Mecnun hikâyelerini çok duymuşsunuzdur. Her şey öyle olursa, bitiş kaçınılmazdır ve hiçbir başarı gücü ve imkânı kalmaz.

Bu kadar kendini duyguya boğmuş, bu kadar kendini bir kişiye bağlayarak boğmuş olandan kimseye hayır gelmez. Bunun içindir ki, işte bu noktada, büyük toplumsal yanı, büyük özgürlük düzeyiyle dengelemeliyiz. Kadında da bu büyük duygusallığı biz nasıl kaldırıabiliriz? Bu Kürt ilişkisine hâkim olan büyük çözümsüzlüğü nasıl ortadan kaldırıyoruz? Dengeli yaklaşımdan ötürüdür ve Önderlik de budur. Bunlar kendiliğinden gelişmiyor, bir ölüm-kalım savaşıdır. Bir kaba cinsellik sorununa çözüm getirebilmek için kendimi ne hale koyduğumu biliyor musunuz? Bazılarınız "bizi zorladınız" diyecek. Ama ben kırk beş yaşını geçiyorum, siz daha yirmi yaşlarındasınız. Kaldı ki, mesele sadece yaş meselesi de değildir. Büyük bir sorun, utanç dolu bir dirençle gırtlığına kadar bağlanmış bir ilişki ve kişilik durumu ile uğraşıyoruz. Bunu görmeden, çözmeden hangi kadınlıktan, erkeklikten söz edilebilir? Kendini bu halde erkek görmek utanılası bir şey olmaz mı? Hem kadın-erkek böyle, hem halkın böyle ve hangi yüzle erkekliğe ya da kadınlığa soyunma kabul edilebilir? Böyle düşününce de topluma "felaket" getiriyormuşuz! Sizin gibi gençlerin yaşamları da mahvoluyormuş! Gerisi ortada. Alın birbirinizi kaçırın, nereye gidebilirsiniz? Evlenseniz, bir haftadan daha fazla bir bağlanmanız ve yaşamınız olabilir mi?

Yaşam pratiğimden en çok şu sonucu çıkardım; hiçbirimizin başka birisini fazla sevmeye hakkı yok. "Ölesiye, çıldırasıyla seviyorum" denilir, işte bunda ihanet olabilir. Olabilir de değil, önlenmezse süper ajan bundan çıkabilir. Bu işin bir yönü, duygu gücünü fazlasıyla, abartılı bir kişiye değil, vatana bağlanacak, var-

sa bir vatan savaşını, bir halk, bir parti, yoldaş sevgisine dönüştü-
recek. şunu da tespit ettik; gözü kara birisine aşırı baēlanmıř,
hemşericilikte de bu var, ahbap-çavuşlukta da var, hele kadında
erkek oldu mu çok daha gözü kara oluyor. Benim en yakın ar-
kadaşlarımda da bunu gördüm, bir kızla veya kızsı bir erkekle
aylarını müthiş yoēunluklu geçiriyor, en sıradan devrimci göreve,
bir eēitim görevine yarım saat bile zaman vermiyor. Ben sorunları
bilimsel ele alırım. Madem birisiyle bu kadar uērařıyor niye r-
gtle uērařmıyor. Niye başkasını sevemiyor?

Bana göre erkek erkekse önce vatanının malı olmalı, asker önce
biraz örgütün olacak, halkının olacak deēil mi? Hakkım yok mu
sizi böyle yapmaya? Bana bu şansı vermek istemiyor musunuz?
Veya görevim deēil mi? Kızları da bir erkeēin malı yapmak için
uygun görsem veya özgürlük gereēidir desem, yine en büyük k-
tlktr. İşte burada büyük bir sonuca daha varıyorum. Erkek
sonuna kadar düşmana karşı yiēit olsun. Daha doēru-dürüst ken-
dini tanımamış, daha doēru-dürüst kendini kazanmayı bilmemiş,
düşmanın olan birisi bir kadın ilişkisinde en tehlikeli sürece gir-
miştir demektir.

Bunun yanında savaş ortamı iyi eēitir, örgütler insanı. Yaşam
denilen olayı da sanırım bu savaş içinde biraz anlamlı kılacaēız.
Savaşmayı bildikçe yaşamayı bileceēiz. Savaşmayı bilmeyenlerin
yaşamdan bir şey anlaması zordur. Açık söyleyeyim, benim gibi
bir köylü zavallısının bile (yürek acısı durumum aslında) savaş
tanrısının yoluna girmeye cesaret etmekle birlikte yavaş yavaş

adam olmaya başladığın size söyleyebilirim. Ayıp değil, dünyanın belki de en zorda olan çocuğuydum. Tek şansım işte bu savaş yoluna (artık hangi adımla dersiniz deyin) girdim ve buraya kadar geldim. Şimdi bu, şu anda kabul edebileceğim yaşam olayını önüme seriyor. Yaşıyorum demiyorum dikkat et. Bende yaşam boyutlu tabii. Yaşamın insani boyutundan, ulusal boyutuna, özgürlük boyutundan onun savaş, onun örgüt, ideolojik, ilişki boyutuna kadar her gün gördüğünüz şeyler. Bunlar olmadan yaşam demek benim için suç demektir. Bunu hepiniz için söylüyorum.

Hiç kimse bizim aptal olduğumuzu, yaşamdan anlamadığımızı sanmasın. Bu büyük şahadetlere, örneğin, bir Zilan için diyelim mesela yapılması gereken nedir? Eğer biraz saygı, bağlılık, bir şeyler anlama varsa ki binlerce böyle değerimiz var, erkek te var tabii onun sosyal dilini, onun yeni özgür yaşam dilini bulup ortaya çıkarmak, bunun büyük aşk ifadesini yine gerçekleştirebilmek gerekli, çünkü vasiyet bunu emrediyor. Binlerce genç kızımız, genç erkeğimiz yeminlerine gitmişlerdir. Bunlar toprağın değerleri, gelinleri, bilmem delikanlıları oluyor. Parti için gitmişler, savaş için gitmişler. Çıkaracağın vasiyet önce onlar gelir. Bu çok çarpıcı bir biçimde binlercesinin vasiyetidir. Demek ki önce toprak, özgürlük, Parti, savaş. Binlercesinin ezici etkisi altında olduğunu düşünün. Öyle fazla bireysel isteğin anlamı olmadığını vicdanınız rahatlıkla kabul edecektir.

Kısaca Kürdistan'da ilişki kolay değil. Kolay olsaydı Zeynep yapardı. Zeynep'in ilişkisi de erkekle vardı ama yaktı onu, kül etti;

kül de değil, yok etti onu! Bu PKK'de bir kanun! Bize vasiyet etmiş, ben gereklerini yerine getirmek zorundayım. Hepiniz bunu duyacaksınız. Ya ben hiç Önderlik vasfım olmayan bir zavallıyım, siz çok aman-yamansınız, ya da biz bir şeysek anlayacaksınız. Biz bu değerlere sahipsizlik etmeye başlarsak, tarih bize hangi laneti okumaz! Biraz vicdan dendiğinde bunu kastetmek istiyorum. Hatta Zeynep öncesi ayrı, Zeynep sonrası ayrı diyeceğim. Eğer bağlılık gücünüz varsa (ki yüzlerce militanımız daha da vardır) biz lafta bağlıyız demeyeceğiz. Onlar yaşamın gerçek sahipleri, onlar bu yaşamın en yetkin komuta kişilikleri. Böyle yapmazsak, biz yüz karasıyız, kendi tarihi devrimcilerinin anılarına ihanet eden en alçak kişileriz.

İnsanımızı kazanmak tutkusunu ben her zaman söyledim. Umu-
du çok değerlidir. Kızlarımız yetişiyor çok değerli. Dürüst erkekler yetişiyor, çor değerli. Buna göz koyamazsınız. Böyle kazanmayı bileceksiniz. Günü kurtarmayı, gizliden gizliye kendi basitliklerini yaşamayı değil. Aşk genelde geliyor, aşk zaferle geliyor. Zaten onun ana kanunu zaferdir; tanrısına da, tanrıçasına da var olmasıdır. Bunu hep gözeteceksiniz. Bir küçük rönesansı olursa bu temelde olacaktır. Militanlar bunun amansız takipçileri olacaktır. Bunun dışında militanlık ölçütünden bahsedilmez.

İçimdeki duyguları da söylesem, herhalde daha çarpıcı olur. Varsa bu erkeklerin eşleri, kendimi öyle güçlü tutacağım ki, hepsini ellerinden alacağım diyorum. Ulusal intikam! Yine ben değil, ulus adına! Bu kimliği düşünmelisiniz. Bütün bu erkeklerin elin-

deki kadınları alacağım. Bu kadın yüzünden ihanet eden, kadın yüzünden savaşmayan, kadın yüzünden ulusal amacı tepen, basit tatmin uğruna güzelim ülkeyi bu hale getirmeye göz yuman erkeğin elinden en başta kadınları almam lazım.

Bizi lütfen biraz anlamaya çalışın. Karşımızda kendini öyle erkek, kadın saymak kolay bir iş değil. Uyarıyorum sizi. Sandığınızdan daha fazla yoğun bir savaşçıyız bu konuda. Erkekliğin de nasıl olması gerektiğinin, kadının da nasıl olması gerektiğinin müthiş bir savaşçıyız. Buna saygınız olmalı. Bu kadar genç kızı boşuna dağlara çıkarmıyoruz. Bunların anlamını bileceksiniz. Hele savaşta zafere kendini yatıramayana biz erkek diyemeyiz. "Karıdan daha beter" deriz onlara. Küçük burjuva heveslerinizi konuşmak için bir araya gelmiyorsunuz. Utanmazlara söylüyorum: Bakın beni iyi tanıyorsunuz, benim yaşamımı engelleyecek hiçbir güç yoktur, ne yeryüzünde ne yer altında. Etrafım kadınla da cıvılcı doludur, ama bir şey var ki yaşayamıyorum, bir şey var ki moralim, bilincim, onurum bu sizin arzuladığınız yaşamı kaldırmıyor. Bu demek değil ki sevgisizim. Hayır. Şunu görüyorum: Bir işe tam önderlik yapılmazsa, dünya da senin olsa değeri hiçtir. Ben bunu çok tekrarladım, bunu anlayacaksınız.

Önderlik gerçeğine göre siz daha ekmek yiyip su içmesini bile bilmiyorsunuz. Hangi sosyal yaşamın, kadın erkek ilişkisi diyorsunuz? Daha sizin tanımlamakta bile güçlük çektiğiniz konulardır. Kadın kadınlığının ne olduğunu bilmiyor, erkek erkekliğinin ne olduğunu bilmiyor veya erkeklik diye anlaşılan olayın içinde başlı

başına bir tehlike var. Kadın ondan da beter. Önderlik gerçeğine göre yine çözümlersek, kadın olabilmek, erkek olabilmek, genelde de insan olabilmek çok farklı bir iş. Sizin bu erkekliğiniz baştan sona tehlikeli, kadınlık zaten daha geri bir tehlike. Söyleyince "ah bu çocukların hali" evden kaçtılar falan. Doğru, çizdiğim modele göre bu modelden vazgeçmem. Bütün halktan, Partiden vazgeçerim ama modelden vazgeçmem.

Kesinlikle bu noktada bir şeyi bilmeniz lazım. Kimse size yaşamı yasaklamıyor. Ne güzel yemek yemeyi, ne kadınla, ne erkekle olmayı, ne bilmem hâkim olmayı, ne bilmem onurlu olmayı kimse size yasaklamıyor. Tam tersine bunun gereklerine bir türlü alışmayan, girmeyen sizsiniz. Yemeği veya ülkesini kazanmaktan tutalım, onu bir leziz sofraya haline getirmeyi bilmeyen sizsiniz. Çünkü elinizdeki tonlarca malzemeyi düşmana kaptırıyorsunuz, parayı kaptırıyorsunuz. Bu, "ben yemek yemeyi bilmiyorum" demektir. Kadınlar veya erkekler için değerli olabilecek ne varsa yan yana getiriliyorsunuz. Peki, birbirinize ne yapıyorsunuz? Bakmayı bile bilmiyorsunuz. Nedir bakış; alıp kaçalım tarzıdır. İlişki oldu mu örgüt biter, savaş biter tarzıdır. "Sonuna kadar sen benim, ben sonuna kadar seninim". Böylece de yok olsun örgüt, yok olsun dava, yok olsun savaş tarzıdır. Böyle birbirinin olunabilir mi? İtiraf edin bunları. Kendinizi de, bizi de kandırmaya gerek yok. İsteyen sizsiniz. Daha doğrusu kendi tarzınız gibi istiyorsunuz. Ama onu da kanıtlıyorsunuz ki çerçevenin reddi temelindedir.

Çerçeve diyor ki, bir kuruşun kıymetini çok iyi bileceksin, bir sa-

vaşının kıymetini çok iyi bileceksin. Çerçeve diyor ki, bir kadın, bir erkeğin kıymetini çok iyi bilecek, bilmek zorundasın! Onu müthiş eğitip çelikleştirmek zorundasın! Siz böyle mi yapıyorsunuz? Hayır! O zaman çerçeve sizi reddeder. Ortada hak aramak, ilişki aramak diye bir şey mümkün değildir. Bazıları haram der, bazıları oportünist der, bazıları keyfi der ama buna gelemeyiz. Yapamıyorsunuz. Bir yemeği yiyemiyorsunuz, bir ilişkiyi geliştiremiyorsunuz. "Kendi tarzımıza göre" diyorsunuz. Ne kendi tarzınız? Kendi tarzınız batırıcı, bitirici tarzdır. Ucuz karılardan ve ucuz erkeklerden daha fazlası var mı bu ülkede? Küçük heveslerden, basit duygulardan başka bir şey var mı bu ülkede? Buna da ben alet olamam. Çünkü biraz şeref ve onur kazandığıma inanıyorum. Yani büyük yaşanılacaktır. Güzel yaşanılacaktır. Özgür yaşanılacaktır. İlkem budur, ya da yaşanılmayacaktır. Ve bu biraz gelişti. Azıcık ilkeli olmam kahramanları ortaya çıkardı. Kahraman kadın ve erkeği ortaya çıkardı.

Gün, böyle büyük tutarlılıkla ve oldukça yapıcılıkla, yaratıcılıkla üzerine düşeni yapma günüdür. Parti sadece bu temelde sizlere değer veriyor ve hatta sizleri yaşıyor. Ve zaten sağlam bir Partinin de yaşamasının biricik anlamı, direnme ve başarıdır. Meşhur Kemal Pir arkadaşımızın söylediği örneğin o büyük direnişten önce "böyle yaşamamızın anlamı yoktur" der ve öyle bir direniş kararı verirler. Mazlumların, Hayrilerin karar tarzı böyledir. Yaşamımızın bir anlamı olaksa bunun önemli bir Parti eylemi, Parti gerçeği temelinde olması gerektiği açıktır. Yine orda savaş var. Savaş gerçeği temelinde olması gerçeği açıktır. Şimdi biz bunun

önünü açık tutuyoruz. Fakat gerçekten hakkı verilmeli ve verebilecek birçok imkâna sahipsiniz, büyük birikimleriniz oluşmuştur. Tam verim verebilecek düzeydesiniz, yapı da çok güçlü, yönetim yapısı. Ve etrafınızdaki iş yapabilecek çok değerli savaşılarımız var, örnek düzeyde bu çerçeve dâhilinde bir gelişme bekleyeceğiz. Aksi halde zaten zorlanıyorsunuz. Daha da zorlanacak ve hat-ta hesap veremez bir duruma gelerseniz tabi bu en talihsiz durum olur. Biz bile kendimizi her gün sorgulayıp başarı tarzına yatırırken bu fazlası ile sizler için geçerli ve başarmanız da mümkündür. Klasik Kürt erkeği de, Kürt kadını da daha on beş-yirmi yaş civarında köleleştirici sistem içerisindeki kaba cinsellikle birbirlerini yerle bir etmekten öteye hiçbir role sahip değildirler. Bunlar bizim tespitlerimizin özüdür. Ama bir türlü anlaşılmak istenilmiyor, işte "sıkıştık, kadınsız-erkeksiz olunur mu hiç? Dayanamıyoruz"! Doğru da vatansız da olunmaz, özgürlüksüz de olunmaz. PKK'de bir şey daha var. Önderlik gerçeği tümüyle PKK gerçeğidir. Ya özgür vatan, ya yaşam olmaz. Kadınsız yaşamın hiçbir değeri olmaz. PKK'nin ideolojik özünün esasıdır bu. Ya özgür vatan derken, ya özgür yaşam derken, onun savaşı, savaştaki başarısı, onun örgütlenmesi, onun eğitimi, onun yönetimi, bunlarsız yaşam olmaz. Bunlar ne tez elden unutulup gidildi? Bunlar PKK'nin esasıdır. Şimdi bir durum ortaya çıkarmışlar: "PKK'nin parası bol, PKK'nin savaşçısı da bol, PKK'nin kadını da bol, komutanlık da var Allah eksik etmesin, gel keyfim gel"! Evet, bazı alçaklar veya yaygın bir kesim utanmadan bu beklentinin içindeler. Bunlar sefil! Bizim yürüttüğümüz savaşın şiddetinden haberleri yok.

Şimdiye kadar böyle kendi kendini kandıran erkekler çok oldu, bazı bayanlar da böyle çıktı, ama biz bunların can düşmanınız. Bunlar bizi tanıyacaklar. Bizim de bir namus anlayışımız olduğunu bilecekler, ama kedilerinkinden çok farklı. Sen Partileşmede, örgütleşmede, eğitimde ve zaferde nerede olduğunu, ne yaptığını ortaya koymadan, bırak kadın, bırak PKK'nin savaşçısı üzerinde durmak, ancak bir suçlu olarak yakayı ele verirsin. Kadın için de söylüyorum; özgürlük silahını ele alan kadın, Zilan vasiyetindeki gibi işe nasıl sarılmak gerektiğini bilmek zorunda. Bunun dışında ilgi, ilişki arayamaz. Kadının onuru, soyluluğu bu çizgidedir. Güzelliği, büyük yaşam gücü burada kendini açığa vuruyor ve bu yola da girilmiştir. Bu yol kutsaldır, bu yol yücedir. Sadece kadını değil, bununla birlikte ülkeyi de, özgürlüğü de kazandırır. Bunlar boşuna söylenmiş sözcükler değildir. Bu savaş bir sevgi savaşıdır derken boşuna söylemiyoruz. Bunun büyük çabası içerisindeyiz de.

Zorluklarınız ne olursa olsun her zamankinden daha fazla soylu hedeflere kilitlenmenizi ve yine gelişmeler ne kadar başlangıçta ağır da olsa bunda ısrarlı olmanızı ve bu tutumun er geç başarıyı sağlayacağını söylüyorum. Gerçekten vicdanınızın "başardım, yarattım" dediği noktada kendinizi kabul etmenizi, onun dışında ne kendinizi ne de kimseyi kabul etmemenizi, devrimin amaçları kadar kurallarına da titizlikle, her kim olursa olsun, bu ben bile olursam doğruları dayatarak yaşamayı ve savaşmayı her şeyin önüne koymanızı ve bundan asla vazgeçmemeyi büyük bir karar-

lılıkla ve yoldaşlık sözü olarak belirtiyorum.

ORDU GERÇEK ERKEKLİK ÖLÇÜLERİNİ İSTER

Erkeklik bir sosyal kavram, bir siyasal kavramdır aynı zamanda. O da temel kurtuluş gücü, düşmana karşı yeterli olabilme, bunun için örgüt ve bilinç düzeyini yine yeterli kılmadır. Eğer böyle olmazsa ben o erkeğe erkek demem. Bizim ölçülerimize göre erkek olmak neyle mümkündür? Düşmana karşı dayanma gücü ile veya yenme gücüyle. Düşman karşısında çok ciddi bir başarınız olmazsa, maalesef erkekliliğinizi kabul edemeyiz. Bırak kadın ilgisi, kendiniz bir karı olmaktan bile kurtulamazsınız değil mi? Bu çok önemli bir savaş ilkemizdir. Zaten kızlar da kabul edemez böyle erkeği. Kabul ederlerse, en ufak bir ilişkide bulunurlarsa biz onları sokak kadını olarak değerlendiririz. Özel veya genel ev kadını olarak değerlendiririz. Dikkat etmelisiniz. Dikkat etmeliler. Bu bir ilkedir, iliklerinize kadar işletmelisiniz. Gerçekten erkek olma; zaten erkekliliğin anlamı biraz iktidardır. O da siyasal anlamda olabilir. Bizimkiler ise erkekliliği cinsi anlamda ele alıyorlar değil mi? Ordu ve erkeklik arasında bir ilişki vardır. Erkek gibi kadın da denilir ya, bu şunu gösterir: Ordu gerçek erkeklik ölçülerini ister. O da yenme gücüyle kendini kanıtlayabilir. Bu ilkeyi hepsine iliklerine kadar hissettirmelisiniz. Ben açık söyleyeyim; bu anlamda erkek olmazsanız, ancak size koca bulunur değil mi? Bu fukara kızlara erkeklik taslarsanız, ben kabul edebilir miyim? Hele köle kadına, güçsüz kızlara göre erkeklik taslayan erkeği karılaştıracağımı söyledim, değil mi? Anlamalısınız. Şimdiden açık söylüyorum.

Yanılışa söyleyin. Erkek bence düşmana karşı temel çelişkiye göre bir şey yaptı mı bu ada hak kazanabilir. Yani işte aşk isteyebilir, sevgi isteyebilir, eş isteyebilir. Anlayacaksınız. Eski erkeklik duygularınızı yerle bir edin. Onlar en tehlikeli özelliklerdir. Ve sizi ordulaşmaktan alıkoyuyor. Diyeceksiniz “ya bu erkeklik ile ordu arasında ne ilişki var?” Çok sıkı bir ilişki var. Bu sahte erkekliği yıkamazsanız, gerçek erkekleşme yoluna giremezsiniz, kesinlikle ordulaşamazsınız.

Doğru erkeği ortaya çıkarmaya çalışıyoruz. Doğru erkek olmak çok önemlidir. Doğru erkek; gerçekten vatan konusunda, özgürlük savaşı, yani bütün bu düşmana karşı koyma anlamında ne lazımsa o konularda gelişmiş insandır, olgudur. Ama bir bakıyoruz, bir çırpıda bir rahat yaşam, bir aile yaşamı, bir kadın ilişkisi, sizi yoldan çıkarıyor. Ve çarçur ediyorsunuz, ettiriyorsunuz. Militanlığa, orduya varım demeye bu sığmaz. Çok tehlikeli bir durumdur. Aşamayan “ordulaşmada bana yer verin” dememelidir. Çok zor. Yani bu kızlarla, erkekleri yan yana ordulaştırmak, en tehlikeli bir ordulaşma biçimidir. Fakat bir imkândır. Tehlikeli biçimi dayatıyorum. Erkekten daha müthiş kadınlar ve gerçek erkekler yan yana. Bunların ordulaşması, belki de diğer düzen ordularından on kat daha fazla güçlü olabilir. Onun için boşa çıkarmayın. Dikkat edin her şeyden önce, varsa iradeniz, kendinize güveniniz, bozarsanız söyleyeyim; erkekse kendisine koca alırız, kadınsa zaten bellidir. Ben ne yapayım, gerçek erkek ölçülerini bulacağız. Bu benim için de geçerli, ben ucuz bir erkek oldum mu? Bir erkek olarak kendimi daha adam yerine koymam için çok çaba

harcamam gerekiyor. Nasıl olur da bu erken yaşta kendinizi erkek yerine koyabilirsiniz? Ne kazandınız? Kaç tane savaş verdiniz? Ben bile kendime erkekliği yakıştıramıyorum. Evet, sözüm ona Kürdistan'ın en anlı-şanlı önderiyim. Halk duysa belki bana güler. Veya "nasıl da önder böyledir" der. Ama öyleyim. Ben kendimi tam erkek yerine koyamıyorum. Ne yapayım? Böyle olduğuma tam inanamıyorum.

Erkeğin üstünlüğü siyasi anlamdadır. Doğal anlamda erkeğin üstünlüğü doğru değildir. İnsanda da fiziki üstünlük belirleyici olamaz. Belirleyici olan ruhsal, zihinsel, örgütsel, ideolojik üstünlüktür. Bunu da bir kadın mükemmel temsil edebilir. Erkeğin de doğru erkleşmesi için can alıcı kısımdır. Benim çerçevesini çizdiğim anlamda bir arkadaş olarak kendini yeniden üretsin; o gerçekten büyük bir komutan olabilir. Ama nasıl? Onun için çözümlemelerden alabildiğine yararlanmalısınız. Bazı ilkeleri tartışıp kendinize uygulayabilmelisiniz. Şimdi kendimi düşünüyorum; ben gitsem, ne olacak haliniz? Yazık değil mi? Hani gençtiniz, bu kadar iddialıydınız, bunu niye yaşam kavgası için kullanmıyorsunuz? Haydi, benim gibi bir yaşam pratiği için demiyorum, ama hiç olmazsa bundan sonra savaş gerçeğinize göre yaşayın. Niye hiç yapamıyorsunuz? Ayıp değil mi yani, böyle bir çırpıda kaybeden kişilik olmak? Benim için erkeklik ölçüsü veya yiğitlik ölçüsü; başarı ölçüleridir. Açık söyleyeyim; hiç kimse ne alınsın, ne de gerçeği inkâr etsin. Başarı ölçülerine göre yaşamazsanız (tabii benim felsefeme göre) neye yaşatılacaksınız? Ağlamayla, bilmem sağa, yana atmakla kendinizi kurtaramazsınız. Yaşama, başarıya saygı

olacak.

Ben hâlâ kendimi adam yerine koyamıyorum. Şöyle bir hayat felsefem var; tam düşmanımı yenemediğim için kendimi özgür bir insan yerine, hele hele bir erkek yerine koyamıyorum. Açık söyleyeyim; sizin erkeklik ve kadınlık duygularınızı anlayamıyorum bir türlü. Ben yarı felçli gibiyim şimdi. Düşmanını yenemeyen adamın benim için erkeklik taslaması anlamlı değildir. İğrenç ve kaba görüyorum aslında. Hiç hoşuma gitmiyor ve çirkin buluyorum ayrıca. Size kalırsa dört dörtlük erkeksiniz. Nereniz erkek? Böyle erkeklik yapmayın!

Ben Romalı komutanları çok anlamamışım ama esprisini anlıyorum. Onların “geldim, gördüm, yendim” sözüne bayılıyorum. Alışmışlar, bin yıl dünyaya egemen olmalarında, bütün yürüyüşlerinde ulaşma, görme ve yenme vardır. Bizim komutanlara bakın; zor-bela gitti, hiç görmedi ve asla başaramadı. O yüzden de bir köy bile fethedemiyorsunuz. Ondan sonra da kalkmışlar, “sevgiler, kadın-erkek ilişkileri, duygular” diyorsunuz. Bunların hepsi fasa-fiso gibi geliyor. Hiç birisinin içeriği yok. Tam bir yaşam gırgırısınız gibime geliyor. Çünkü büyük komuta yürüyüşlerine ulaşmayanların duyguları da çok rezildir, adidir. İçeriği, derinliği yoktur.

Düşünün, Zilanlar gibi varını-yoğunu kül edercesine sunacak kızlar var etraflarında, onlara en basit ve en güdüsel yaklaşımlardan öteye bir şeyini sunamayan erkekler var. Gel de buna üzülme! Sevginin, aşkın yolu ardına kadar açılmış, onu bozuyorlar. Kızı da,

erkeği de aynı! Gel de buna öfkelenme! Yalan mı? Bunların hepsini görmediniz mi, yaşamadınız mı? Düşmanla burun buruna geliyor, en ufak bir taktik plan yapamıyor. Onlarca gerillayı alçakça, ahmakça sözüm ona komutanlıkları uğruna harcadılar. On tane fedaiyi göze aldığında, gir bir şehrin içine, kesin bin düşmanı yerle bir edersin. Bin düşmanı! Tüm bunları söylerken, kendimi sizin karşınızda çok güçlü, heybetli göstermek için söylemiyorum. Ben Allah'ın zavallısıyım. Dedığım gibi, erkeklik, yiğitlik, adamlık taslamıyorum. Ama bazı doğruları haykırmak zorundayım. Bazı doğrulardan taviz veremem, veremem, veremem! O büyük yolları tepe tepe buraya geldiniz. Bunun karşılığı olarak bir, o kadar şehidin intikamı için; iki, bu düşmanın çılgın, kural tanımaz o savaşına büyük cevap olmak için; üç, bu halkın zafer umutlarına kendi kişiliğinizle yine bir cevap olmak için anlam ifade etmelidir. Ve ben size bu gücü vermeye çalışırken, siz de daha susamış bir biçimde bunu almayı bilmelisiniz. Bahane, incir çekirdeğini dolduramaz ıvır zıvır şeylerle bu ortamı ve beni uğraştırmamalısınız. En yaşlınızım, ama sizin en genciniz gibi her sorunu da paylaşmaya varım.

Erkek de hiçbir zaman kendini kamufle ederek fırsat buldu mu, parti yetkisini, gücünü veya erkekliğini dayatarak yaşatabileceğini sanmasın. Onun da kadını ülkeden sonra düşünmesi gerekir. Ülke için kazanılmış savaşı olmadan kadına uzanmasın, kadın başına bela olur. Ülke, savaş, örgüt işlerini az-çok geliştirmeyen adam, kesinlikle kadına ilgi duyamaz. İlgi duydu mu zaten kaçır. Mesela PKK tarihinde bunun sayısız örnekleri var. Örgüt işini, savaş işini

fazla ilerletemediler mi hemen birbirini kandırıp kaçıyorlar. Bu tesadüf değil. Kürt olayında kadın-erkek ilişkisi vatan savaşımından, özgürlük savaşımından, parti savaşımından kaçmanın kılıfıdır. Kaçarken mutlaka yanına bir-ikisini alır. Birisi diğerini, diğeri onu alır, başka türlü kaçamaz. Kürt ailesi, bu anlamda kaçış ailesi, ihanet ailesidir ve buna benzer aynı zamanda sorun ailesidir. Hesabınız olmalı, planlarınız olmalı. Ne planlardır bunlar? En başta ülke planı, savaş planı, parti planı, çok terbiyeli ilişki planı. Çünkü erkek de eski kadını kaybetmiş, malı kaybetmiş, saldırgandır. Şu anda büyük bir mesafe açmışız. Erkeğin de önüne koymak durumunda olduğumuz ölçü şu; kadın istiyorsan; vatan savaşımına, özgür savaşıma, özgür kadına da anlam veren, ona yiğitlikle cevap veren ölçü bu. Başka tür kadın yok, başka tür dolayısıyla yaşam yok. Tabii bu da çetin bir diyalektik gelişmedir. Erkek baskıya dayanarak, sadece yönetim gücüne dayanarak kadına el atarsa çarpılır. Ben bile ne kadar etkiliyim, yöneticiyim görüyorsunuz. Çirkinleştirme temelinde, mülkleştirme temelinde hiçbir kadına yaklaşmam.

İnsan eğer dürüstse, sevdiklerine bağlıysa, onlar için hep güzel mekânlar, güzel bir ülke, özgür bir halk yaratır ve şerefle içinde her tür sevgiyi paylaşacak kadar utanmadan yaşar, dolaşır, gider. Bu yok, bunun tersi var. Benim çağrım çok açık; neye doğru, nasıl yaşam? Nasıl her düzeyde yaşamı paylaşma? Kadın-erkek ilişkilerinden tabii ki kaçamayız. Fakat bu mevcut düzeyiyle de, hiç yürütemeyiz, yaşayamayız. Bunun için diyorum ki, mücadele gerekli. Çok kapsamlı, bir dış cephede vahşi özel savaşa karşı olmaktan

tutalım bunun ideolojik siyasal, örgütsel hazırlanışına, yani iyi bir partili olmaya kadar, iyi bir askeri eğitim alma, asker olma, iyi bir propagandacı olma, örgütçü olmaya kadar bütün bunlar gereklidir. Bunları sen sağlamadan, kimsenin elini tutamazsın. Bunlar işin temelleridir. Bu temelleri atmadıktan sonra, kimsenin yüzüne de bakamazsın. Bakarsan rezil olursun!

En sıkça sorulması gereken sorular; “yaşıyor muyum, nasıl yaşıdık?” sorularıdır. Çünkü siz hiç zevk alınmaması gereken şeylerden öylesine zevk alıyorsunuz ki. Mesela sigara tarzınız aslında tam bir aldatmadır. Ama bu alışkanlığa iliklerine kadar bağlı olanlar var. Bu bir yaşam tarzını, bir yaşam felsefesini tümüyle ele veriyor. Bir sigarayla yaşanılabilir mi, ama bir sigarayla yaşamaya müthiş bayılıyorsunuz. İşte ilişkiyi eleştirdik. Mesela kadın-erkek ilişkisinde açıklığa kavuşturmak istediğimiz bir yön var; ilişkide yaşıyor musunuz, yoksa ölüyor ve öldürüyor musunuz? Bu benim için çok ciddi bir sorun. Oldum olası ürktüm. Bir kadınla, bir erkekle nasıl yaşanılabilir? Bu benim için şu anda bile çok korkunç bir sorun. Ama siz bu soruyu hiç sormayacak kadar kendinizi hazır görüyorsunuz.

Kadını bu kadar düşmüş erkek kendini namuslu görmez. Kadını gelişkin olmayan erkeğin gururu olamaz. Çok net konuştum. Kadının dili yoksa kadının her türlü düşüncesi, fiziği, ruhu, bilmem güzelliği yoksa o erkek huzur bulamaz. Bütün kadınlarının bu yönlü gücü olmazsa, erkek huzur duyamaz. Bazıları kadın geliştikçe korkuyor. Şimdi bunlar size belki çok anlamsız, yetersiz gibi gele-

bilir, ama başka çaresi yok Bu güzel bir şey yani. Etrafımızda, toplumumuzda iradesi olan, düşüncesi olan, gücü olan kadından niye korkalım? “İlla ayaklarımıza kapansın”. Neden bundan zevk alalım? Alçaklık bu değil mi? Gücü olan kadın seni korumasını da bilir. Gücü olan kadın seni sevmesini de bilir. Değil mi? Gücsüzün sevgisine inanıyor musun? Dalkavukluk olmayacak mı o? Yaranmacılık olmayacak mı, arkadan ihanet olmayacak mı?

Kadın diyorsunuz, kadın yaklaşımları konusunda size kendi tarihçemi de anlattım. Yine diğer değerler savaşı kadar kadın değerleri uğruna savaş yürütüyorum. Neden bu kadar kadın toplayabildim? Çünkü onların bazı değerlerini koruma savaşımını verdim. Niye size kadınlar bağlanmıyorlar da, bana bağlanıyorlar? Çünkü onların çok önemli bazı değerlerinin savunulmasını ben üstlendim. Sizin anlamadığınız, kadının ülkeyle bağlantısını, kadının yaşamla bağlantısını, kadının güzellik sevgisiyle bağlantısını sağlam kurduk. Bunu anladılar, geldiler. Siz ise bastırıyorsunuz. “Örgüt yetkisi, erkek gücü” diyorsunuz bastırıyorsunuz. Bu eski despotların bağlama tarzıdır. Bağlayamazsanız! Böyle yaparsanız hangi kadını bağlarsınız? Hatta karınız bile olsa, ikinci gün parti gelir, elinizden alır. Çünkü hırsızlık yapmışsınız. Bu tür bir bağlanma olmaz.

Erkekler, kadının başına beladır. Benim vicdanım hiç kaldırmıyor böyle erkekleri. Şimdi erkekleri de kadına göre uygun bir hale getirmek için, çok çözüp pişirmek gerekecek. Ben her zaman kendime şu soruyu da sordum; ben bir kız olsaydım da karşımda

böyle erkekler olsaydı. Nasıl kabul ediyor bu kızlar, dehşet içinde kaldığım anlar çoktur. Bir kadının sizi kabul edebilecek ölçüleri hâlâ düşünüyorum. Çünkü bana göre çok tehlikelisiniz, son derece ezici, düşürücü yaklaşımlarınız var. Çok savaş verilmesi gerekiyor ki, kabul edilebilir sınırları yaratalım, ölçüleri tutturalım. Bu da işte görev ilişkisi veya güzellik ilişkisinde küçük bir başlangıçtır. Olmazsa yaşam olmaz. Ben de böyleyim tabi. Bu yaşa gelmişim, hâlâ kabul edilebilir ölçüleri arıyorum.

Biz YAJK'ı kadını kaba anlamda savaştırmak için kurmadık. Bu yanlış anlaşılmasın, dışımızdaki erkeği de değil, içimizdeki erkeği hizaya getirmek için kurduk. Hizaya getirmek derken, onu biraz değiştirmek, dönüştürmekten bahsediyorum. Erkek, yaklaşımını zırnık kadar değiştirmek istemiyor. Aşktan, duygudan bahsettim. En özgür kadın karşısında saygılı olmasını bile bilmiyor. Ben bu erkeği ne yapacağım? Benim biraz vicdanım var. Bu erkekleri kadınlarımıza layık göremiyorum. Çünkü, kendi başına bela olmuş, serseri mayın gibi kadının başında patlamak istiyor. Düşmana gücü yetmiyor, ciddi bir eylem planı ve örgüt geliştiremiyor. Yanı başındaki kadına suçu yüklüyor; “savaşın önünde sen engel oldun” diyor. Yaşamı çözemiyor, duyguları fazla gelişmemiş, güdülerıyla birden bire fırsat buldu mu yetkilerine dayanarak hıncını kadından çıkarmak istiyor. Bu ciddi bir sorun. Bu erkeği dönüştürmemiz gerekiyor. Aldığımız en kaba tedbirlerinden birisi, bu konuda YAJK'ı örgütlemektir.

Kadınlara son zamanlarda şunu söyledim; ben de dahil, bize

karşı kendinizi iyi örgütleyin. Çünkü kendi gerçekliğimizde erkeği tehlikeli görüyorum. Henüz erkek değişmiş, dönüşmüş değildir. Eşit, özgür, saygılı ve biraz da sevgiyle yaklaşabilecek bir konumda değildir. Yani ben çeyrek bir erkeğim dedim. Bunu her zaman söylüyorum. Ne yapayım kendimi bu kadar geliştirebiliyorum. Eşit ve özgür yaşaması gereken bir kadın için, kendimi çeyrek adam durumunda görüyorum. Yaşımı, başımı almış gidiyorum, ne yapayım böyle birisiyim. Önder, Başkan diyorsunuz, ama benim gerçeğim budur. Kadınların hayallerini, umutlarını ve dünyalarını fazla süsleyemem. Bu kadar savaşıp, kadınlar için bu kadar büyük çaba harcamama rağmen bunu ancak bu kadar yapabiliyorum. Onun için duygularınıza hükmedin dedim. Mümkünse örgütlenin, mümkünse bu erkeği değiştirmek için gücünüze biraz güç katın. Yoksa zalimler, çaresizler bir şey veremezler.

YAJK biraz örgütlenince erkek eskisi gibi saldıramıyor. Gücüne dayanarak, “şu kıza güçle yaklaşayım” diyemiyor. Onu kırdık, bu önemli bir gelişmedir. Aileyi nasıl çözdünüz, diyorsunuz. İşte biz böyle çözdük. Bana göre erkek artık dayanmak zorunda. Ucuz karı bulacağına veya ucuz karılar peşinde koşacağına, işte ortada bir **Zilan** gerçeği var. **Zilan** değerli bir kadın, büyük başkaldırmış, büyük eylemini koymuş. Yazısını da yazmış, yeminini de etmiş ve uygulamış. Her gün bu kadın yoldaşa saygılı olacağım diyorum. Belki sizler bunu unutuyorsunuz, unutabilirsiniz. Ama ortada bir vasiyeti var. Bu anlamda şehitlerimizin vasiyetine sadık kalma gereğinden vazgeçemem. Buna uyacaksınız diyorum, uymak da

çok zor bir iş.

YAJK'ı toplum haline getiriyoruz, tabii hem toplumdur, hem siyasaldır, hem anlamı var kendi içinde... Erkeğin toplumu elinde değil, erkeğin toplumu elinden çıkarılmış, düşman onu ajandan daha beter yapmış, sizin elinizde toplum yok. Aile toplumu bile yok. Düşmanın elinde bir tutsak bir ajansınız. Dolayısıyla bu durumu önlemenin bir yolu da, kadını toplum haline getirmekten geçiyor. YAJK'ın amacı esasta budur. Kadın toplumunu yaratıp, ülkesi ve uygar yaşamıyla, erkeği de düşmanın elinden kurtarmak. Daha doğrusu vahşi olmaktan çıkarmaktır. Bakalım herhalde ilerleme olacaktır.

Kendine güvenen bir erkekliğin kadının bu tarz özgürleşmesine engel değil, büyük özverili desteğini gerekli kıldığını bilmesi gerekir. Benim kadını demek yerine, özgürleşmesi gereken kadın demeye öncelik vermesi gerekir. Bu durumda aşk olgusunun koşullarını belirlemek mümkündür. Öncelikle kadının seçim hakkını tam kullanabilmesi için özgürlükte ve eşitlikte erkekle denk güce erişmesi birinci koşuldur. Bunun için de toplumda demokratikleşmenin tam sağlanması diğer bir öncül koşuldur. İkincisi, erkeğin binlerce yıldır kadın aleyhine edindiği egemenlik ölçütlerini kendinde ve erkek egemen toplumda aşması, böylelikle kadınla denk güce ulaşmayı kabullenmesi gerekir. Açık ki, bu koşullar uğruna yürütülecek demokratik özgürlük ve eşitlik mücadelesi bireyi aşk olgusuna daha yakınlaştıracaktır. Bu da öncelikle verili düzen aşklarının inkârından geçmektedir.

Gerçek yiğitlik bu tanımlamalar içinde anlam bulabilir. Böylelerinin aşk ilgilerine, eğilimine saygı duyulur. Kendini ateşe atan yiğit kızlarımız ve erkeklerimiz bizim için aynı zamanda aşka ihanet etmeye karşı bir uyarıdır. Onlar ülkemiz ve halkımız için de aşkın kutsal kurallarına uymanın hem ilkeleri, hem uygulayıcıları, hem gerçek kahramanlarıdır. Bizler en azından bu kahramanlara karşı saygı gücümüzü gösterebilmeliyiz. Bu ölçülerin çok zor olduğunu biliyorum. Ama cayır cayır yanmaktan daha zor olan ne olabilir ki! Aşk en yaman savaştıran gerçekimizdir.

Kadın sevmesini bilmeyen, vatan sevmesini bilmez. Bu kadın için daha değişik dile getirilebilir. Kolay kadın arayıp bulan en büyük namusuzdur. Kolay kadın-erkek ilişkisine yatan alçaktır, kaybetmiştir. Kadın-erkek ilişkilerinde büyük diyalog, güzellik, büyük güç ortaya çıkarmayan, kesinlikle büyük bir kişilik olamaz. Bu konuda militan açısından söylüyorum, kendini ölçüp biçemeyen bir militan boyutlanamaz. Sadece duygularıyla hareket eden, anında yerle bir olur. Gafilce ve kara sevdaca adım atan, anında kaybeder. Çok ciddi, bilimsel olduğu kadar yürekli yaklaşım sahibi olamayan, yine körelmiş kalır. Bütün bunları söylediğim için ne kendinizi talihsiz görün, ne de beni bir zalim gibi değerlendirin. Yine çok iyi arkadaş olmaya çalışan birisiyim. İnanılmaz arkadaşlık çabası vardır. En büyük tutkusu arkadaşlık tutkusudur ve kadın-erkek ayrımı da yapmaz

Kürt kadın-erkek ilişkisindeki, aile kördüğümündeki bu olayı yaşama çevirmeye, özgürlüğe doğru bir çözüme kavuşturmaya doğ-

ru ileri adımlar atmıştır. Büyük bir duyarlılıkla, ustalıkla konuşan, yürüyen, savaşılan kadına ulaşabildiği gibi, yeniden namuslu Kürt erkek tipine de ulaşabiliyor. Bunlar çok önemli gelişmelerdir, fakat daha sonuçlanmış da değildir. Bunu sonuçlandırmak için iyi anlayacaksınız ve mutlaka başarıyı esas alacaksınız.

ERKEĞİ ÖLDÜRMEK SOSYALİZMİN TEMEL İLKESİDİR

“Erkeği öldürmek” lafının herkes için anlamlı olduğunu sanmıyorum. Bazı erkeklerin hoşuna gitmemiş olabilir. Aslında sosyalizmin temel ilkesidir. Orada iktidarı öldürmektir, orada tek taraflı hâkimiyeti, eşitsizliği öldürmektir, orada hoşgörüsüzlüğü öldürmektir. Hatta giderek faşizmi, diktatörlüğü, despotizmi öldürmektir. Bu kavram bu kadar genişletilebilir.

Klasik erkekten kopmayı ileri düzeyde sağladığım için cesaretle erkeği eleştiriyor ve çözüme tabi tutuyorum. Şüphesiz bu bir özgünlüktür. Kadını da klasik boyutlarda erkekten hem koparmış hem de özgürleştirmede önemli bir mesafe almış olduğum için, bu konuda da yaklaşımlar epey özgürleşmiştir. Sorunu çok dinamik bir çerçevede ele almaktayım. Ve bazı yeni kavramlar geliştirmeye çalışıyorum. Erkekliğin öldürülmesinden tutalım, aynı biçimde kadının yeniden yaratılması ve kadınsılığın öldürülmesi gibi kavramlar ilgimi çekiyor. Sadece kavramlar düzeyinde değil, kadın ordulaşması gibi bir çaba içerisindeyiz. Bunlar çoğunun şaşırdığı, hatta büyük tepkilere de yol açan gelişmelerdir. Şüphesiz bunlar derin bir anlayışın ürünüdür. Kendiliğinden yerleri olsa da esas itibarıyla bütün bu eleştirileri karşılayacak yeni yaşam

tarzının temelini atmak için eşit ve özgürlüğe dayalı bir çıkışın zeminini yaratmak zorunludur

Erkeği öldürmek demek, kadın karşısında bir zalimden bir des-pottan bir tüketiciden, her bakımdan çirkin konumdan öteye bir durumda olmayan erkeği tabii ki öldürmek gerekiyor. Her erkek duymalı, bizim içimizdeki özellikle erkekler bilmek zorunda. Kadın karşısındaki böyle erkeklerin konumların ben ne yapacağım? Bu erkeklik zaten elinden de bir şey gelmeyen erkekliktir. Doğru dürüst bir savaşı veremiyor, doğru dürüst bir taktik bile hayata geçi-remiyor. Şimdi bu erkeğin uyanan Kürt kızında, Kürt kadınında anlamı olmayacağı açıktır. Bir Zilan gibi çok sıradan bir militanımı-zın bile böyle bir büyüklüğü karşısında bizim erkekliğimizin beş para bile etmeyeceği açıktır. Kaba cinsel güdülerle bir kadına ar-tık yüklenmenin devrinin geçtiğini herkesin bilmesi lazım. Kadın denilen olayın yaşamsal olduğu, eylemsel olduğu artık bilinmek durumdadır. Burada dolayısıyla biraz daha açık sözlü olmak kadar daha eşitliğe ve özgürlüğe yakın bir konuma kendini taşımak önemlidir. Başka türlü kadınla buluşmak kadınla söyleşmek mümkün değildir. Varsa saygı varsa bir büyüklük, tutarlılık kesin bunun gereklerini erkeğimiz yerine getirirse bizde bir kadını bu-labilir. Neden bu kadın bize bu kadar yaklaşım gösteriyor. Neden bu kadar büyük bağlı, erkeklerimiz genellikle kıskanç. Şimdi bu kadar büyük bağlılıklar bile benim için hiçbir sorun değil. Yani bir kadın olmak için o kadar başlık parasından tutalım (ki toplumda bu böyle bizde ise yetkiye sığınmak, gücünü göstermek) hayır bu yaklaşımlarla bir kadını kazanamazsınız. Bir kadını kazanmanın

yolu biraz Zilan'ın kendini değerlendirdiği biçimde olur.

Şimdi burada dikkat edin bu kıyla benim herhangi bir tanışmışlığım yok, onun madden cins olarak herhangi bir doyurmuşluğum falan da yoktur, ama en büyük bağlılığını ortaya koyabiliyor. Burası çok önemlidir. Bir erkeğin bir kadın için nasıl olması gerektiğini ortaya koymaya alışıyor. Eğer sizde biraz böyle olabilirsiniz bir kadının nasıl bağlanabileceği, sadece bağlanmakta değil, nasıl kahraman olabileceği ortadadır. Şimdi bunu anlamazsanız, kesinlikle kendinize erkek diyemeyeceksiniz. Belki başka yerde dışımızda diyebilirsiniz ama kendi gerçekliğimizde (ki umarım bunu bütün halkımız içinde de gerçekleştireceğiz) dolayısıyla bu kişiliğe, saygımızın başka tür olabilmesi de mümkün değildir. Ayıryeten bu da yetmiyor yani yeni olabilmenin (ki ona protipi filan diyor, yeni insan tipi diyor) bunun bir kadın için ne kadar önemli olduğunu yine ortaya koyuyor. Mümkünse varsa biraz vicdan varsa biraz güç yalnız bana göre kadın, benim emirlerime benim dayatmalarıma göre kadın değil de kadına göre ben nasıl olabileliyim? Şimdi bu soru daha yakıcı olmalıdır, neden bu yanlış olsun neden her yönüyle kadın sana göre olsun, hele iflas etmişliğin fazla yaratıcı olmadan, çirkinliğin ortadayken bir kadın neden sana göre sadece olsun. Biraz paran fazla olduğu için mi? Biraz malın mülkün olduğu için mi, biraz kaba gücün olduğu için mi? Tabii bununla herhangi bir sevginin, aşkın yakalanmayacağı açık. Olsa olsa bu tip kişilikler baskıyla ancak kadını yüzyıllarca olduğu gibi kendilerine bağlamak isterler. İşte buna karşı büyük başkaldırı var ve ben buna saygılıyım ve bunun önderliğini de yapmaktan

gurur duyuyorum. Böyle kadınların önderi olmaktan da gayet tabii ki büyük bir haz olmanın onlarla böyle olmanın hiçbir ayıbı yoktur. Böyle bir kadın ordulaşmasının en büyük destekçisi olmaktan da gurur duyuyorum. Neden ucuz sözlerle bu değerlendiriliyor ki, böylesine yiğit kadınlar ordusunun bir yardımcısı olmak neden dedikoduya götürsün ki, bu kadınlar ki her birisi büyük kahraman durumuna gelebiliyor. Pis karılarınız olamadığı için kısıkanıyorsanız, o ayrı bir şey. Siz de yiğitlik yapın, siz de kadınların istediği bir kişiliği sergileyin bu kadınlar sizin yoldaşlarınız olsun, sizin sözleşmeleriniz, sözlüleriniz olsun ama bu gücü göstermiyorsanız, bu ülkede tabii ki sizin için kadın olamayacaktır. Ben gücümü bu temelde daha fazla kullanacağım.

Mesela klasik erkek, sadece bu klasikliği yüzünden süper bir eşek olur, değil mi? İstedikçe kadar, dünya binsin “of” demez. Sırf bu klasik erkekliği kurtarmak için her şeyi yapıyor. Bunu bozmak gerekiyor. Klasik erkeği öldürürsek çok önemli bir gelişme ortaya çıkabilir. Bir Kürt kadınındaki müthiş bağlılığı, (bu da bir toplumsal kanun) yani o da sırf namusu kurtarmak için inanılmaz bağlılık gösterir ki; görünüşte çok namuslu bir olay, fakat müthiş bir tecrit. Ama kanun budur. Peki, bunları ben nasıl alaşağı edeceğim, hem de devrimci süreç içinde, hem de kitlesel baği kesin göz önüne getirmem gerekir iken? Sadece zavallı bir kadın var. O kadın karşısında senin erkekliğin kaç para eder? Bunu erken yaşta tespit ettim. İşte bu erkeklik çok kötü, fukara kadının durumu bellidir. Zaten öyle bir erkek olmaya çekindim. Kadın da hazır, kadının da zavallılığı veya kurnazlığı şurada; “erkeğim” diyor baş-

ka bir şey demiyor. Hiç bilmeden “erkeğim!” Onun nazarında tanrıdır, ağasıdır, paşasıdır, beyidir, efendisidir, her şeyidir. Ama senin erkeğin bitiktir. Cephe gerisinde bak hiçbir şey yok. Kesin görmek istemez. Kocaman ömrünü bir erkeksi ideolojiyle kapatmıştır. Ve kadın orada bitti. Kapaklandı gitti. PKK’nin savaşçılığı bu erkeğin öldürülmesiyle bağlantılı.

Erkeklerin duyguları biraz daha yenidir bu konuda. Onlar da bu devrimin önemini yavaş yavaş anlayacaklar. Ve bu iyi bir şeydir. Yani kadın-erkek savaşımı bizde, hatta aynı parti içinde, savaş birliklerinde bile böyle olmasının birlikte devrimi gerçekleştirmek, birlikte iktidarı gerçekleştirmek, birlikte toplumsal düzeni gerçekleştirmek, birlikte hatta kültürü, sevgiyi gerçekleştirmektir diyorum. Bu gerçekleştirilmeden ucuz yaşam da göremez. Ben de bu yaşa gelmişim fazla ucuz yaşam bekleyemem. Çünkü gerçekçiyim. Mesela ilginç özelliklerim var. Tespit etmeniz lazım, o emeğe bağlı sevgi, ilgi, ilişki yine gerçekleştirmeye bağlı. İnanılmaz hassasiyette, iktidarımı kötüye kullanayım, gücümü kötüye kullanayım. Bu benim için bir ahlaksızlıktır.

Şimdi bu erkekliği aşacağız tabi ki. Bence erkeğe de en büyük saygı budur. Sahte erkek benim şu anda dikkat çekici olmamın bir nedeni de bence bu. Erkekler içinde yani ben çok özel miyim kendimi sevdireyim. Yok, sahte erkekliği gerçekten yıkmışım üzerimden. Bu müthiş çekici olur. Güçlendirmeyi dönüşür. Çıkaracağın sonuç Kürt erkekliğinin zayıflığının kaynakları. Neden büyük komutan olamıyor? Neden büyük önder olamıyor? Siyasetçi hat-

ta ekonomik yönetici olamıyor? Nedeni bu sahte erkekliğe bağlantılı. Bu erkekten hayır gelmez kısaca. En iyisi Türk subayı karşısında, patronu, ağası karşısında "eşek" gibi bir erkektir. Dünyada Türk ordusu bu erkeğe dayanarak bu hale geldi, değil mi? Faşist oldu, bizi de bu hale getirdi. Tabii biz bu erkeğe büyük öfke duyacağız. Ben başta kendime öfke duydum. Böyle erkekliği reddetmem çok önemlidir. Sonuç şu anda en az kendini biraz yaşatabilen birisi fazla zorlamıyorum kendimi. Yani çözmüş durumdayım kendimi. Ayıp değil. Böyle zavallı bir erkeği ben ne yapacağım? Böyle bir erkek olmaktansa tek başıma kalırım. Çıkaracağın bazı sonuçlar var. Demek ki güçsüzlüğümüzün önemli bir kaynağını bulduk, onu gideriyoruz. Düşünce kadın peşinde koşacağınıza, görkemli erkekliğiniz veya dönüştürülmüş erkek diyelim, kadınlar koşsun onu heyecanla kucaklasın. Zoraki böyle canavar gibi kadının üzerine gitmek büyük ayıptır. Öyle bir güzellik olayını kendinizde gerçekleştirin ki bütün kadınlar hayran kalmalı. Değil mi? Bu Roma'da, yine eski klasik Yunan'da aslında böyle şeyler de var. Güzellik tanrıçası, güzellik tanrısı böyle yüceltmişlerdir. Ve her birisinin böyle büyük kahramanca özellikleri var.

Denek taşı! Bir erkeği mi anlamak istiyorsun; önüne koy bir kadını, ona nasıl yaklaşıyorsa, o erkek o kadardır. Kadınla olabilmek için biraz şart gibime geliyor, özgürce olabilmek için... Tabii, bütün delikanlı arkadaşların çıkarması gereken bir sonuç olarak, kadınlarla olmak isteyenler için söylüyorum. Başkaları uğraşmayabilir de savaşta, çünkü tehlikelidir. Benim gibi başını belaya sarmamalarını da öneriyorum. Özellikle savaş yıllarında bazıları

karar verdi. Örneğin, bizim üçlü arkadaş gurubumuz gibi. Evet, en genel deyiimiyle erkeklği öldürmekle işe başlamaları lazım. Bu kızların öfkelenildiği ne varsa öldüreceksiniz. Hele seviyorsanız, öldürmeniz gerekir. Çok istediniz size bağlanmasını, bu bağlanmanın şartı bu! Sanıyorum kızlar bana bağlılar, biraz o çıkıyor ortaya. Ben bunu neyle gerçekleştirdim? Erkeklği öldürerek! Parti gücüyle mümkün değil. İşte parti gücünü siz kullanmak istediniz ne oldu? Tam tersine erkeğin gücünü öldürerek yapacaktınız. Özellikle özgürleşme yolunda kadını başka tür kazanmanın hiçbir yolu yoktur. Tabii öldürürken hakiki güce doğru tırmanırsın. Kadının tapınılası özellikleri vardır. Bu kaba erkeklğini öldürürken müthiş! Ama hakiki özgür yaşam için bir toprak parçası gerekli bu işte! "Vatanım, ülkem..." diye söylersiniz, onun için parti çok önemli, onun için çok ustaca bir savaşçılık, somut başarılar kadını size yar edebilir. Başka tür kadını kendinize yar etmeniz mümkün değil.

Gerek kendi boyutumuzda, gerek erkek boyutunda şüphesiz bizim de bilerek geliştirdiğimiz bir süreç var: "Kopuş süreci". Bu boşuna ortaya atılan bir tez değildir. Anlamı vardır, yüzyılların çok ölçüsüz, özgürlüksüz, eşitsiz ve belki de inanılmaz ölçüde kirli, çirkin ilişki, hâkimiyet dünyasını kırmak için bir ön adımdır. Bir köleye sorarsan; "Efendisiz edemem" der. Bizim halka da sorarsan; "TC' siz edemem" der. Ama bunlar ne kadar kirli, ne kadar yaşam dışıdır, yeni yeni anlıyoruz.

Belki de bu binlerce yıl süren sınıf mücadelesinin cins boyutun-

da, yine belki de kendi başına onlarca yıl sürebilecek (hatta yüzlerce yıl) bir mücadelenin çok ilkeli, ama çok keskin bir pratikle Önderlik gerçeğinde, yoğun bir iç mücadele gibi verilmesiyle ortaya çıktı. Bu öyle çok nam saldığı gibi, ne kendiliğinden bir gelişmedir, ne de yaşamı çok zorlayan bir gelişmedir. Tam tersine büyük bir emekle, cesaret, irade ile olduğu kadar, özgürlük ilkesinin büyük bir yaratıcılıkla, yine özveri ile yaklaşmanın bir sonucudur. Hele kadın sorunu gibi yaklaşılması gerçekten cesaret isteyen, herkesin en çok hatayı işlediğı ve belki de bizim toplumsal gerçekliğimizde herkesin en çok kendini kaybettiğı, hem erkekte, hem kadında her şeyini adeta yaşama başlarken bitirdiğı bu zemini bizim şimdiye kadar bu biçimiyle çözmemiz ve burada kadını da erkeğı de öldürtmemek biçiminde, ama bir anlamda da eski kadını-erkeğı öldürtmek biçiminde gösterdiğimiz çalışmanın değerli olduğuna inanıyoruz. Bunun anlaşılmasının, kendi başına birçok gelişmenin adeta patlatma noktası gibi bir rol oynayacağına da eminiz. Bunsuz yaşamın ve dolayısıyla savaşımın gelişemeyeceğini de çok iyi biliyoruz.

Şunları soruyorum veya çözüm için şunları geliştirmek istiyorum: Düzen temelinde yüzyıllardan beri alışlagelen kadını da, erkeğı de öldürmek! Tabii fiziksel anlamda kastetmiyorum. Moral düzeylerini, duygu düzeylerini, ilişki düzeylerini, kanunlara dayalı da olsa, gayrı-meşru ilan etmek! Ne böyle erkek olunur, ne böyle kadın olunur. Bunun, ilk yapmam gereken iş olduğuna inanıyorum. Biraz daha iyi anlaşılması için, kimse de bundan yanlış sonuç çıkarmamalı: Genel bir boşanma hareketi geliştirmek. Nedir ge-

nel boşanma hareketi? Şunu yine kimse istismar etmesin; var olan evliliklere karşı benim saygım var, kanunlar karşısında olmuş, imam nikâhıyla olmuş. Ben bu tip birlikleri "yıkın, dağıtın" demiyorum. Ama yok işkence gibiyse de herkesin bunu dağıtma hakkı vardır. Yani bunu öldürmek gibi tutucu yaklaşımım da yoktur, anlayışta genel bir boşanma hareketinden bahsediyorum. Hatta evli olanların, sözlü olanların önce klasik anlayışlardan kendilerini boşamaları gerekiyor. Gerekirse resmi evlilikleri devam edebilir, resmi ilişkileri diyelim. Ama özde bir değişiklik yaratmak ve bu anlamda genel bir boşanma hareketi gerçekleştirmek bana çok çekici gelmektedir. Herkesin devrimden az-çok nasibini alabilmesi için birincisi bu. İkincisi; bunun olması demek klasik kadınlığın ve erkekliğin öldürmesi de demektir. Bu ne demektir? Erkeğin özellikle kendini cinsel boyutuyla-cins boyutuyla kendini erkek sandığı ve onun üzerine inşa ettiği hayallerden, ahlaki değer yargılarından hatta düşünce demeyeceğim düşüncesizliğinden kendisini kurtarması gerekiyor. Ölüm budur. Yani bir yerde yeni yaşama başlangıç yapmak için ölmek denir, buna. Kadın için bu daha fazla geçerlidir. Mevcut kadınlıkla bu haliyle hiçbir şey kurtarılamaz. Hatta bana göre kadın mevcut kadınlığı da, mevcut erkekliği de en çok vurması gereken bir kişidir. Çünkü başına bela yağdırmaktan öteye hiçbir değeri yoktur. Her şeyi anlamsız kılıyor, güçsüz kılıyor. Kadınlığı başına bela olmuş, korkunç bir işkence haline dönüşmüş. Erkekliğe sunduğu kadınlık, erkeğe de felaket getirir. Giderek yalnızca tüm topluma, kaba anlamda soy sürdürür.

Toplumsal olarak bizim gerçekliğimizde özellikle, soy söndürüyor-sürdürmüyor bu önemlidir. Ulusal düzeyde soy söndürme var. Vatan düzeyinde vatansızlaştırma var. Özgürlük düzeyinden bahsetmeye bile değmez. Bunlar eğer gerçekçi olarak görülürse, demek ki yaramız derin ve ağır operasyonlarla parça parça bazı yerlerin koparılmasını gerektiriyor. Diri yanlarımız kalmayacak mı? Bana göre kalır. Diri yanlar, yaratılacak yanlar vardır. Tabii ben bunlar üzerine de epey yoğunlaşıyorum. Herkesin de belli bir yoğunlaşmayı yaşamasını isterdim. Bu bana göre önemli bir düşünsel boyuttan tatalım estetik boyuta kadar, askeri boyutundan tatalım, sportif boyutlarına kadar, komple ele alınması gereken bir yeniden yaratılma eylemidir. Ve bu bana çekici gelmektedir.

Saflardaki kadınları bu temelde ele alıyorum, erkekleri de bu temelde yenileştirmeye çalışıyorum. Kadına çok yönlü olarak müdahale ediyorum, bu hiç ayıp değil. Bana göre fiziğinin şekillendirilmesinden tatalım ruhunun, konuşma tarzının, giderek düşüncesinin nasıl olması gerektiğine kadar. Burada ayıplıktan öteye, çok cesaretli olmak gerekir. Bu vazgeçilmez bir görevin yerine getirilmesi gereği var. Görev de değil bu, yaşamın yaratılması gibi bir durum karşımızda.

Hangi bir devrimci akim hatta herhangi bir ciddi sosyal faaliyete girişmek istiyorsak; giderek kadınlık boyutunu esas alan bir ideolojik faaliyete şiddetle ihtiyaç vardır. Kavram olarak, bunu ortaya atıyorum. İkinci bir husus, şüphesiz bununla bağlantılı, bütün erkek ağırlıklı örgütlenmeleri tabi ki yoğun bir eleştiriye tabi tut-

mak gerekecektir. Sadece eleştiriye değil tabii, bunları giderek aşmak gerekecektir. Başka türlü savaşın sonu da gelmez, barış da olmaz. Bakın bütün militarist örgütlenmelere yüzde yüz erkeğin damgasını taşırlar. Orada tek bir kadının yeri, tek bir kadının dili, yüreği yoktur ve bunlar tepeden-tırnağa zorba örgütlerdir, şiddet örgütleridir. Dikkat edilirse, kadının en az olduğu veya hiç olmadığı bu yerlerdeki mekanizma şiddetin korkunç düzeyde geliştirildiği sistemdir. Bu da tabii görüşümüzü doğruluyor. Erkek egemenliğinin en fazla girişken olduğu kurumlar başta militarist kuruluşlar, demek ki müthiş savaş araçlarıdır. Yani barışın, yani yaşamın karşıtıdırlar.

Bu anlamda biz erkeği öldürmekten bahsettik. Kendimde gerçekleştirdiğim erkeği anlatmak da istiyorum. Kimseyi fazla suçlamamak ve töhmet altında bırakmamak için. Bu anlamda önce kendimi öldürdüm, diyorum. İster kadınlar üzülsün, ister erkekler üzülsün, hiç umurumda değil. Bu benim için bir felsefedir, benim için bir ideolojidir. Ona göre yaşamaktan vazgeçemem. Kimisi büyük bir ahlaksızlıktır diyebilir, kimisi bilmem büyük bir sapıklıktır diyebilir. Onların görüşüdür. Benim onların görüşüne saygım var. Onların da benim görüşüme saygısı olması gerekir. Mevcut düzendeki erkekler gibi olacağına, ben erkeklikten nefret ediyorum. Böyle bir erkek olmayı büyük bir aşağılık, büyük bir düşkünlük olarak, büyük bir çirkinlik kaynağı olarak değerlendiriyorum. Öyle bir erkeklik altında bir kadınla olmak benim için işkenceden daha beterdir. Mümkün değil, benim böyle bir yaşantı içine girmem. Büyük düşünüş diyorum ben buna, büyük baskı, bütün yalan-

ların birbirleriyle buluşması. Bütün zayıflatan duyguların birbirleriyle buluşması. Bütün çirkinleştiren tavırların iç içe geçmesi.

Önderlik adına biz hiçbir önyargıya, geleneğe mahkûm olmadan, kadınla alabildiğine özgür, doğal bir insan olarak nasıl yaşanılabilir, her şeyden önce düşünce ortaklığı, irade, istem birlikteliği nasıl geliştirilir, bunu paylaşmaya çalıştık ve bunun oldukça sizleri geliştirdiği kanısındayım. Bunu şüphesiz bir erkek önderliği olarak değil, belki de erkeklerin isteminden daha fazla erkekliğin kulu kölesi olan kadınları, klasik erkekliği öldürme temelinde biz önlerinize koyduk ve bu çarpıcı gelişmelere yol açmıştır. Devrimciler, hele bizim ülkemiz söz konusu ise iflas etmiş bir erkekliğe sığınamazlar ve bu iflas etmiş erkekliğe sığınan kadınlara da tenezzül etmezler. Biz ne böyle bir erkekliğe sığındık, ne de böyle kadınları kendimize tenezzül ettirmeye, hatta en ufak bir ilgi göstermeye çalıştık. Ama özgürlük gelişimlerine en önde değer verdik. Ve bunun değerli olduğuna da halen büyük içtenlikle inanmakta ve sonuna kadar yürümekte tereddüt etmiyoruz.

SİZİ YİĞİTLİK ÇİZGİSİNDE YAŞATMAK NE PAHASINA OLURSA OLSUN ÇOK ÖNEMLİDİR

Ben eski insanlara veya insanlığın ilk çıkışına büyük saygı duyarım. Birileri on yedi-on sekiz yaşına gelip hayırlı bir iş yapmadığında, örneğin, bir canavarı yenmesi, bir doğa gücüne veya bir düşmana karşı büyük bir başarı sağlaması olmadığında, o kişiye isim takmazlarmış, adsız kalırmış. “Adam olma” sözü de budur. Adam oldu diye bir isim verirlerdi. Biz de o tarzı esas almaya ça-

lıştık. Adam olacaksak, bu bir işle olmalı, adımız o zaman olmalı diye düşündük. Siz, adam olmayı karı-kocalaşma biçiminde anladınız, onun için söylüyorum. Karı-koca olmak, adam olmak için yetmiyor. Fakat bu, sizde müthiş bir duygu. Kız, çok erkenden karı olduğunda, o bütünüyle muradına erdiğini ve yaşamı aslında böyle kazandığını sanır. Erkek de, tam erkekliğini karı sahibi olmakla sağladığını düşünür.

Sizin yüzünüzden düşmanı bu kadar bilinçlendirmeme rağmen, halen bana yaklaşım gücü gösterememiştir. Halen istediği gibi hareket etmesine fırsat vermemişim. Ya siz? Aman Allah, teslim etmediğiniz ne var, ne kaldı? Ondan sonra da erkeksiniz. İnsaf! Askeri yaşam dersine bile anlam veremeyeceksiniz, adam geçineceksiniz. Gel de utanmayın. Şimdi ben mi böyle olun diyorum? Anlamalı ders veremiyorsam söyleyin. Müthiş öğretiyorum değil mi?

Düşman için hayvan gibi çalışıyor, ama bizim için bir basit görevin altından kalkmasını bilmiyor. Gel bizim için de savaş! Düşman için askerlik yapıyor, gel kendin için de yap! Başkasına kadınca çalışıyor, her hizmeti yapıyor, kendisi için yapmaya gelince erkek kesiliyor, ağa kesiliyor. Kendin için bir şey yapamıyorsan, insanlıktan hiçbir şey isteyemezsin, sen insanlığın yüz karasıdır demektir. İnsanlığın bu kadar yüz karası olmayı nasıl kendinize layık görüyorsunuz? Kürt gerçekliği budur, yüz karasıdır! Yüzünü aklaştırmak istiyorsa, kendini düzeltmesi gerekir, kendine sahip çıkması gerekir, yaşamına sahip çıkması gerekir.

İç eğitim, nefis savaşı, onun da gücünü siz kendiniz gösteremiyorsunuz. Sanki gereksizmiş, zorakiymiş gibi... Öyle değil. Kürt neden dünyanın en geri insan tipidir? Bugün dünyanın ağzına dolanmış, kendini terbiye edemediği için. Ben açık söyleyeyim; Kürt insanı, başta da Kürt erkeğini dünyanın en zavallı tipi olarak görüyorum. Kendini bir çocuk gibi bırakmış. Çağdaş ölçülerle kıyasladığımızda bir bebekten farkı yok. İmkânım olsaydı da romanını yazsaydım diyorum. Ama kendini çok olgun sayar, çok erkek gibi sayar. Hâlbuki bebektir, bir karıdan daha acınacak durumdadır. Erkeklik veya yiğitliğin tanımı, dikkat edilirse er meydanlarında başarıyla boy göstermektir. Bizde siyasi meydanlarda, askeri meydanlarda böyle başarıyla boy gösteren var mı? En değme olanlarımız da dâhil. Ben o çocuk halimle neden böyle olmaz dedim? Eğer olacaksa özlüce olacak dediğimde ve ondan sonra da bu amansız mücadeleyi başlattığımda deli miydim? Hayır! İnsan olmayı zorlayacağım, deneyeceğim. Hatta halen de tam insan olduğumu size söyleyemiyorum, sadece deniyorum. Başarılı olursam ne mutlu bana. Ama düşünün, sizin daha anlayışta bile bir çaba sahibi değilsiniz. Sanki anlı-şanlı, şerefli yaşıyor musunuz gibi. Böyle bir durum yok! Böyle bir düşünce hatadır, gaflettir. Ben onun için baştan beri kendimi öyle gösterdim. Hiç kimse beni adam, erkek yerine koymaz halen de öyle birisiyim. Yani bu topluma ve dolayısıyla size biraz şaşıyorum. Nasıl kendinizi adam, erkek yerine koyuyorsunuz? Bu yapılabilecek en büyük yalan, hakarettir.

Sizi kandırmışlar; adam diye, erkek diye isim takmışlar o kadar.

Ama içeriğinde hiçbir şey yok. Bu yüzden ben en erken yaşımda fark ettim. Ve hiçbir zaman bu kişiliği beğenmedim, kaçtım. Halen de öyleyim. Çok tehlikeli bir adam olma gerçeği söz konusu. Kuşkuyla, endişeyle baka baka kendimi yeniden yapılandırmaya çalıştım. Ben olsam bu kişiliği böyle tokmağın altına alır günde kırk defa döverim, adam ederim. Yoksa bu kişiliği taşımam. Kendinize üzülyorsunuz, üzüleceğinize kendinizi adam edin. Gençsiniz. Siz bir ajan değilsiniz; siz gerçekten "ben bu işe varım" diye ortaya atılan kişilersiniz. Bir ajan olsaydınız art niyetlidir, onun için kendisini saklıyor derdim. Ama iş o kadar kötü ki bir ajandan daha tehlikeli durumdasınız. Bu açıdan da yaşam hakkını kullanamazsınız diyorum. Hiçbir yaşam hakkını kullanamayacağınız PKK'de gerçeğin özüdür. PKK olayında yaşamın tek şartı bu anlamda düşmanıya boy ölçüştürme şartıdır. Dikkat edin "ben savaşırım ve ölürüm şartı" değildir, "herhangi bir mücadele ederim, yaşamım" şartı da değildir, "boy ölçüşürüm, yenebilirim şartıdır. Bu şarta ulaşamazsanız ciddiye alınmanız mümkün olamaz.

Yiğitlik nedir günümüzde? Yiğitlik günümüzde; temel doğrudan, temel tutumdan taviz vermemek, onun cesaretini ve çabasını sürdürmektir. Tek bir yiğit insan çıkmıyor. Olgun, dirayetli ne yaptığını bilen ve biraz düşmanıya savaşabilen. Söyleyin bakalım, kim var içinde böyle. Birde yaşam, kadın erkek, duygu falan diyorsunuz, Allahın zavallıları siz ayakta duracak halde değilsiniz. Ben böyle olsam kadınlığımı da, erkekliğimi de iki günde dinamitlerim, zaten ilk günden beri dinamitlemişim. Nefse bak! Zavallı düşmanın her türlü hakareti, ölüm tehlikesi altındadır, gözünün

içine ölüm girmiş halen kendine göre yaşamaktan bahsediyor. Ben bunlara itiraz etmiyorum, günlük olarak karşınızda, ama ısrarla şunu dayatıyorsunuz: "Sen bırak" diyorsunuz, ben yine yalanı mı sana yutturayım? Ben bir doğru üzerine ne kadar göz gezdirdim bilmiyor musunuz? Beni hiç tanımıyor musunuz? Sersem adamlar, ancak fukara analar diyeceğim. Onları söz konusu etmemek lazım. Sizin öğrendiğiniz anaokulları başka okullar, sizi çok kötü kandırmışlar. Bizim öğrenme tarzımız farklı. Çok önemli Bir şeye karar verişinizin altını mutlaka eşeleyip bulmalısınız. Yoldaş olamıyorsunuz. Birakalım yoldaş olmayı, böyle bir kemirme hareketidir sürüp gidiyor. Diğer geri kalanlar da dediğim gibi köle, iradesiz, en ufak bir şeyde çarpılıp gidiyor. Yiğit yok. İnsan biraz tartışma yürütürdü ve kendine çeki düzen verirdi. Nasıl yiğit insan olunur? Halkının yüreğine göre, yoldaşlarının yüreğine göre nasıl olunur, içinde bunu hiç kendine soran var mı? Ben kendimi size dayatmıyorum, beni öyle beğenin filan da demiyorum. Ama benim kendime olan saygımın bir gerçeği olarak bu kadar ciddi olmamıza rağmen halen dikkat ederseniz, düşmanımın bile benim için saygılı olduğu çok iyi bilinir. Nereye gitsem ki hiçbir imkânla bir yere gitmiyorum gittiğim her yerde bir bakış açısıyla ve iğne ucu kadar bir fırsatı yakarlarsam, bir çabayla gidiyorum. Bunun dışında benim hiçbir olanağım yok. Bir yetkiyle, sizin gibi o çok taptığınız bir komutanlıkla, hazır bir kuvvetle ben hiçbir yere gitmem. Benim şu ana kadar gidişlerim hep bir bakış açısı altında, bir çabayla bir şeyler yaratmak içindir. Açıktır ve gözlerinizin önündedir. Hanginiz böyle yapmayı esas alıyorsunuz? Bir güne

hanginiz böyle başlamak istiyorsunuz? O zaman neden kendinizi beğeniyorsunuz? Diğer bir nokta, hiç mi yapacak sağlıklı bir işiniz yok? Gerçekten çoktan öldünüz mü?

Bir de en son işlediğiniz duygular, sevdalar meseleniz var, bu da işin tiridi oluyor. Her şeyi yaptığınız gibi tirit koymazsanız zevki olmaz. Bu alana da girdik mi, hassas alanlardan olduğu için her şeyin bitirilişinin daniskası oluyor. Son halka bu. Zaten Kürdün en son kendini bitirdiği nokta ve bunu bizde de tamamlamak istiyorsunuz. Zavallı adam, savaşta iflas ediyor, güç olmada iflas ediyor; ondan sonra kızları ben fazla suçlamıyorum, suçlanması gereken erkeklerdir, hâkimiyet, irade sözümona güç konumu onda çünkü gözünü ona diyor. Düşmana karşı iktidar olamamış, geriliklere karşı iktidar olamamış, zavallı kıza karşı iktidar olmak istiyor. En büyük ayıp bu değil mi? Bak bu yönümle de kendimi iki cümleyle tanıtabilirim. Halen bu kadar çabalamalarıma rağmen belli bir iktidar gücü oluşmuş, bütün emperyalizme karşı söz söyleyecek gücüm var, benden oldukça çekiniyorlar ama halen benim sizin yaptığınız gibi kendimi zayıf insanlara, bu savaşçılara, hele bu kızlara karşı bir iktidar güç gibi göstermek düşkünlüğünü yapmıyorum. Ne kadar büyük farkımız var değil mi? Ayıp diyorum, zayıf insanlara karşı insan kendini güçlü gösterir mi? Ya yaşamdan vazgeçeriz, ya canavar kesiliriz. Ayıp olan burası. Sen yaşamı kazanmadın ki veya neden ölümü esas alıyorsun ki, ölüm düşmanın sana yüzyıllardır dayattığıdır, biraz diren. Neden yenildikten sonra kadına veya düşkünlüğe koşuyorsunuz. Başararak koş. Dikkat edin, ilişkilerinizin özünde yatan yenilginin başladığı yerde, örgü-

tün bittiği yerde güdüleriniz, en ilkel duygularınız kabarıyor. Halbuki tersi olmalıydı. Zafere doğru tırmandığınızda, ama gerçekten düşmanı yenmeye doğru gittiğinizde duyguların büyüğü gelişmeliydi. Doğrusu bu değil mi? Aşkın doğru tanımı budur. Özgürlük tutkusu hep böyle izah edilir. Ama siz hep tersine çeviriyorsunuz. Adına da kadın-erkek ilişkisi diye her gün şarlatanlık yapıyorsunuz. Bir türlü kendinizi bize doğru tanıtmak istemiyorsunuz. Yapmayın, ayıptır.

Neden halinizi doğru itiraf etmiyorsunuz? Bunun için ben söyledim; "zorlanıyorum insan ilişkilerinde. Şimdiye kadar doğru dürüst bu ülkenin insanlarına, aslında Kürt işte (insan mıdırılar, nedirler) onlara göre olmayı beceremiyorum, zorlanıyorum" diyorum. Zorlanmam şundandır: Yaşam böyle olamaz, insan böyle olamaz, olunamaz. Böyle erkek hiç olunamaz, yiğit, zaten mümkün değil. Şaştım kaldım. Peki, "ben erkeğim" diye sizin gibi uydu-rayım? Veya "insanım" diye nasıl inanayım? Hiçbir söze sahip değil, doğru konuşamıyor, hiçbir işe sahip olamıyor, hiçbir gücü yok. Peki, ben nasıl insanım diyeyim? Siz çılgın mısınız veya ne zaman anlayacaksınız? Şimdi bana dayanarak herkes "şerefli, onurluyum" diyor. Bırakın bana dayanmayı, benim kendime bak. Ben kendim kolay insan olduğumu size söylüyor muyum? Ben daha adam olamadım diyorum. Ne rahat uyku var, ne rahat bir yemek var, rahat oturamıyorum bile. Her tarafım müthiş gerginlik içinde.

Hem örgütün imkanlarını müthiş kullanıyor, hem de örgütü yı-

kıyor. Ondan sonra diyor; örgüt bana baksın! Sen örgütü yıkıyor-sun, ondan sonra insan size nasıl saygılı olabilir? Biz, adam olma-yana kolay adam diyemeyiz. Sizi yanlış büyötmüşler, adınızı erkek koymuşlar. Yüzyıllardan beri bir gelenek olduğu için bu kadınlar için de, adını kadın koymuşlar. Kadınla erkeklikle fazla alakanız yok. Olsaydı, insan böyle vatansız, işsiz-güçsüz, rezalet gibi bir yaşamın içinde kalır mıydı? Normal bir yiğit erkek, yiğit bir insan bu durumda kalır mı? Kalmaz! Ama durumlarınız ortada. Bende öyleyim. Ben kendimi pir u pak, yiğit sanmıyorum. Ama ben hiç olmazsa bana göre çalışmasını biliyorum. Çalışma beni biraz kur-tarıyor. Sizin durumunuz buna karşı çıkmak. Benim gibi çalışsay-dınız, belki durumu biraz kurtarabilirdiniz. Onun için söylüyorum.

Kadını devrimci eyleme tabi tutmak çok önemlidir. Mühim olan anlayabilmeniz. Erkek de anlarsa iyi olur. Anladıkça yaşam çok büyük gelişkinlik anlamına gelir. Bu da bana güç verir. Veya benim amaçlarımla çelişmez. Ben özgürlük eylemini esas alıyorum. Hiç endişem yoktur. Kadın-erkek ilişkisi özgür temelde istediğı kadar gelişsin, kesinlikle örgüt, mücadele, savaş büyük güç kaza-nacaktır. Ama tersi olursa ben tedbirimi almışım. Erkeğı kendi pasif erkekliğinde boğarım; kadını da kendi pasif kadınlığında boğarım. Orada katı bir ilke vardır. Benim gerçekliğime, oyun ilkesini, sahte erkeklik ilkesini, basit kadın ilkesini hiç birisi daya-tamaz. Hem ilkeli, hem çok sıkı örgütlüyüm. Bunu kesin dikkate almalısınız. Herkes kadından bir şey anlar, erkekten bir şey anlar. Benim kadınlardan, kadınların benden anlaması gereken bunlar-dır. Zorlama yoktur, ama bildiğiniz gibi erkek de olamayız. Erkek-

ler de tabii bunu bilmelidirler. Bu konularda savaşın gerçeği b y-
ledir. Kolay kadın anlayışınız, benim teorime göre yiğitliğin, er-
kekliğin bitişidir. Bir erkeğin yiğitliğini bitirmek istemeyiz. Kadın
beni bile bitirmek istedi, gördünüz. Zaafımı tespit etti, devlet bu
konuda beni kesin bitirmek istiyordu. Hâlbuki yükselen bir halk
 nderliğini esas alıyordum. O zaman tehlike bu kadar büyükse,
sizi, kadının tehlikeli kullanımından bitirtmemek çok önemlidir.
Sizi yiğitlik çizgisinde yaşatmak ne pahasına olursa olsun çok
 nemlidir. Ya gerçek yiğit bir erkek olursunuz, ya bir kadının ger-
 ekliğinde t kenmeyeceksiniz. Veya tükenme, kendi kendini bi-
tirme söz konusu olduğunda, bu fırsatı biz size vermeyeceğiz.

Mertlik duyguları her ne kadar pohpohlanırsa altında çok kan-
cık a mı denir, namertlik içiçedir. Yeniktir, bir de böyle kendini
kolay aldatır, çok zavallıdır ama güçlü görünmek ister. Her direni-
çi başlı başına bir felakettir, bir cinayettir ve ancak düşman jan-
darmasının polisinin elinde bir yalvarmacıdır. Fazlasıyla erkek
geçinir, fakat bir kadından daha zavallı, beter yönleri söz konuşu.
Yani bir kadın, bir yaşam gerçekliği karşısında düşer, en zavallı
konumlardan birisine sahiptir. Sağlam bir dayanağı olmadığına
eminim. Yakından bu alan kişiliğini  ozd m, tanıdım da. O açıdan
saflarımıza bunların yansıyış biçimleriyle uğraştık biraz. Hiç kimse
demesin bu benim anamdan, babamdan kalma  zelliğimdir. Ha-
yır, düşmanın 70 yıllık katliamla ve çok özel politikalarla besleyip
başımıza bela ettiği kişiliktir. Bu düşmanla savaşım önce bu kişilik-
le hesaplaşmaktan geçer. Bu kişilikle hesaplaşıp düşmanın istedi-
ęi biçimleri yerle bir edip tamamen ona kolay yenilmeyen, sonu-

na kadar onunla savaşa ve başarısına inanarak tarzını yaratan kişiliğe ulaşmadıkça karşımıza savaşçı diye çıkmayın. O ailelerden almış olduğunuz kùltùr, bôlgede pohpohlanan kişilik yapısı zarar vermekten başka bir sonucu da yoktur. Ondan edindiğiniz bütùn duygu ve yaşam tarzlarına ilişkin her şeyinizi kendinizde yıkın bir defa. Ondan sonra devrimci kùltùrle, devrimci ideoloji, devrimci ôrgùt bilinciyle doğru temeldeki savaşcılığı mûte vazice kendinize yakıştırarak yeniden şekillendirin. Herkes için somut durumuna uygun olarak ne kadar dùřmandan kalma, yıkılması gereken değer yargıları davranışlar varsa aşılmalı ve onun yerine devrimin değer yargılarına içtenlikle inanılarak ve ona büyük bir istemle, arzuyla bağlanarak bilincine ve onun yeniden şekillenmesine kendini tabi kılarak çıkış yapmalıdır, bunu anlayacaksınız, net konuşuyorum, başka tùrlù yiğitlik, emek, direnişçilik filan olmaz.

Yiğitlik görevlere doğru, duyarlı ve yürekten yaklaşımda olur. Çözümleyicilikte ve işi başarmadaki üstün gayretiyle olur. Mûte vazı ve can yoldaşlarımın can-ciğeri olmasıyla olur. Onun dışında dayatmalarla, kurnazlıklarla, bizden aldığı gücü bize karşı kullanmalarla yiğitlik olmaz ve o kişilik fazla itibar da bulmaz. Bunu şunun için söylüyorum; bu tip yönetim hataları yapıyorsunuz, saygınlığınızı yitiriyorsunuz. Kendinizi bir şey yaptı sanıyorsunuz, ama sonuçta ne kadar zarar verdiğinizi bizzat görüyorsunuz. Biz sizlere saygılıyız, biz sizlere büyük değerler bitik, biz sizi yıllardır yaşatıyoruz. Kolay mıdır elde silah dùřmana karşı yaşamak? Biz diplomasiyle, biz yoktan var etmekle, biz siyasetle, biz gerçekten (işte oradasınız, yapamadığınız) günlük taktiklerle sizi yaşatıyoruz.

Biraz saygılı olun, yiğitlik böyle olur. Doğru-dürüst yanındaki yoldaşına değer verme, hatta suçu yükle altından sıyrılmaya çalış. Bununla yiğitlik olmaz, bununla erkeklik hiç olmaz. Şunu derinliğine umarım anlıyorsunuz; bizim ölçülerimize, Mazlum, Kemal Pir duyarlılığında, Agit duyarlılığında sahip olmayanları biz kocakarıdan beter ederiz. Değil PKK’de komutan olmak, o, PKK’nin ancak bir düşmanı olabilir. Şans tanımayacağız: Ya ölçülerimize gelir, ya affetmeyeceğiz! Biz enayi değiliz, bu kadar şehidin kanıyla oynamayız, bu kadar çabaya saygısızlık edemeyiz.

Fikri Baygeldi kadar bir yiğitlikle, mütevazilikle bu öğretinin erkek boyutunda bir öğrencisi olmazsanız sizin için kadın yok. Kadın için de ateşin küllerinden kendini yaratma deniliyor. Bu çok büyük Parti kişiliği, başta örgütlülük düzeni, bu da yetmiyor. Büyük yaşam tutkuları, (arzular da dahil) her şeyde büyük bir yenilenme var. Ona ulaşmadıkça da kadının önderlik gerçeğinde, dolayısıyla tüm insan ilişkilerinde kendini yenilemesi mümkün değildir. Böylesine çok çarpıcı bir noktaya gelinmiştir.

Baygeldi yoldaşı da bir kez daha anmayı görev biliyorum. Fikri Baygeldi, Sema Yüce yoldaşın anısına anında bir cevap vermiştir. Mektubunda diyor ki; “benim de komutanım sayılır.” Bu iki bakımdan önem taşır; birincisi, anıya bağlılığın çok seçkin bir örneğini göstermiştir. Anı anına yanıt olmuştur. Bu çok büyük cesaret ve fedakârlık ister. Bu temelde büyük bir saygıyla anıyoruz. İkincisi, bir kadın militanın anısına, bir erkek kişiliğin nasıl iyi bir asker olabileceğini göstermiştir. Bundan da çıkarılabilecek diğer önemli

bir sonuç; çoğunuzun şimdiye kadar, değerli bir militan da olsa, bir kadına gösteremediğiniz saygıyı, büyüklüğü, Fikri Baygeldi yoldaşımızın, mükemmel bir biçimde göstermesidir. Bunu da bu temelde büyük bir saygıyla belirtiyor, anıyoruz. Mutlaka bütün Partililerin, savaşıtların bu iki özellikten çok iyi sonuç çıkarması gerekir. Bu da bizim için bir görevdir. Fikri Baygeldi'nin anısı benim için çok değerlidir. Söylediklerini, Partiye ve orduya uygulamak için, ben de sonuna kadar, görevlerimi yapacağım. Anlamıyorsanız, anlamaya çalışın. Kendini cayır cayır, üstün bir fedakârlıkla ve cesaretle eyleme katmış olan birisine karşı, herhalde önderim diyen birisinin yanıtsız olması düşünülemez. Eğer siz de, bundan bir şey anlamak istiyorsanız, sizin payınıza neyi bıraktığını bilmek zorundasınız. Yoksa erkekliliğini kimse ciddiye alamaz.

Kendinizi bu yüce bağlayıcı değere göre yeniden şekillendirmeyi, ilişki, yaşam, savaş kişiliği haline gelmeyi bileceksiniz. Eğer bu şehitlere bir saygınız varsa, eğer onların tarihi, bilinçli, emredici şahadetlerinden bir sonuç çıkarmak istiyorsanız, değerlendirmesi kesin böyledir, bağlayıcıdır ve emirdir. Tekrar söylüyorum, kendi payıma, gücüm ölçüsünde, en başta bir Parti militanı, bir ordu savaşıtları olarak, hatta doğru komuta kişiliği olarak yaşatmaya, gereklerini daha da egemen kılmaya, sadece özen göstermek, dikkat etmek değil, böyle için için büyük bir örgüt tecrübesiyle oturtacağım ve bunu her kışide görmek isteyeceğim. Bu temelde bu yoldaşları anacağım. Anılarına yanıt olanları değerli bulacağım, selamlayacağım.

YENİ YAŞAMIN ERKEK CEPHESİNDE DE GELİŞİMİNİ ORTAYA ÇIKARAN BİR KİŞİLİĞE SAHİP OLMAK GEREKİR

Önderlik çabaları yalnız kadının özgürleştirilmesi için değil, erkeği de özgürleştirilmesi içindir. Köleliğin diğer kutbu da egemen gibi görünse de erkektir. Kölelikte en az kadın kadar erkekte sorumludur. Erkeği de çözümleme, uyartma, özgürlüğe çekme yoğun bir çaba olarak sürüp gidiyor. Sosyalist bir önderlik, bu konuda erkek egemenliğinin de sakıncalarını, kabul edilmezliğini görür ve karşı koyar. Önderlik çabalarında, her erkeğin bırakalım özgürlüğü temsil etmesi, erkek egemenliğinden bile kolay kolay taviz vermemesi, hiç şüphesiz sakıncalıdır. Erkek egemenliğinin hakiyet dayatan, boyunduruk dayatan özellikleri nedir? Bununla çok akıllı, yerinde ve çekilebilir bir mücadele verecektir. Anarşistçe değil, birliği özgürleştirmeyi, mücadeleyi zorlayan bir tarzda değil, sıkı sıkıya onunla çıkarlarını gözetken, fakat erkek egemenlikli özellikleri de mahkûm eden bir yaşamayı, bir mücadeleyi esas alacaktır. Özellikle bu konuda kendisine düşen rolü oynayacaktır. Erkekleri de bu temelde partiye çekmelidir. Önderlik çizgisine kendilerini çekmeleri konusunda eleştirileri, hatta eğitimleri yoğun verilmelidir.

Önderlik tarzını esas almanız zorunludur. Önderlik tarzı, mesela benim takip ettiğim çizgi nedir? Dikkat edilirse ideolojik öncülüğü esas alır. Ama pratik politikada da son derece çalışkandır, üretkendir. Bunun morale yansıması, örgütsel ilişkilere yansıması, hatta yaşama, hatta sevgiye, kadın-erkek ilişkileri boyutuna yan-

sıması şahanedir. Bunu çok iyi biliyorsunuz. Sanırım anlaşılabilir düzeydedir. Bu düzeyi kısmen temsil ederseniz ilerleme sağlanır, yaşamda da, savaşta da, yoldaşlık sevgisi-saygısında da büyük bir ilerleme ortaya çıkar. Ve çıkmıştır da. Sanırım bunu esas alabilecek güçtesiniz. Şunu söyleyeyim; herkesi dört dörtlük sınıf çizgisinde göremeyebiliriz. Bu biraz emek vermeyele gerçekleşir.

Moralsız savaşçı yoktur; iyimserdir, çekicidir, o bildiğiniz birçok özelliği şahsında temsil eder. Üslup-hitabet bir partili, bir savaşçı için her zaman gereklidir. Yurtsever adamın üslubu mutlaka yerinde olur. Temel bazı özellikleri vardır; iyi konuşacak, takılmadan konuşacak, ölçülü konuşacak, hal hareketi itici değil, çekici olacak. Siyasi çizgiye tam hakkını veren üslup-hitabet, örgüt gerçeğine, yaşam gerçeğine tam cevap veren bir üslup, bir söz gücü, bir dil gücü, bir davranış tarzı kesin olacak. Eğik-bükük, ne söylediğini kendisi bile anlamayan, davranışları adamı paramparça eden, kaçırtan bir komutan, bir asker düşünemiyorum. Hele bir parti sözcüsü asla böyle olamaz. Az-çok kültürlüdür, sosyalleşmiştir. Zaten PKK'nin ideolojik-siyasi çizgisi, kültürü en yücesidir. Sosyalleşmenin en sağlam zeminidir. Bu zemin üzerinde kültürleşme, sosyalleşme rahat yürür, gelişir. Bunu da ihmal etmeyeceksiniz. Yani sorunlar karşısında gereken kültürel seviyeyi tutturmuşuz. Kaba çığırkanlığı anlamak kadar tarihteki insanlığı anlamışız, bunlar gerekli. Kültürsüz adam PKK'li olamaz, sosyal yönden çok geri, çarpık adam PKK'li olamaz, asker de olamaz. Eğitim, kültür ve sosyalleşmeyi çizgiye göre ve çizgi temelinde sağlar. Bunlar kendiliğinden de gelişecek özelliklerdir, ama özet olarak üzerinde

durulmaya değer, Mutlaka da hakkını vereceksiniz. Dilinizi düzelteceksiniz, çalımınızı düzelteceksiniz. Buna beden eğitimi de diyebiliriz. Özellikle fiziki eğitim de gereklidir. Bana göre özellikle ordu içinde sağlam fiziğe dayanmayan yaşam, sağlıklı değildir. Doğru bildiğiniz kadar, dilinizi de düzelteceksiniz. Zaten birbirine bağlıdır, birisi oldu mu diğeri de olmalı. Bilinci sağlam olanın, fiziği de biraz gelişkin olmalı. Tamam, doğal özellikler var, onları değiştirecek değiliz ama ideolojik-sosyal, siyasal açıdan kendinizi daha yirmi yaşındayken bir ihtiyar durumuna getirdiğinizi de biliyoruz. Böyle eğik-bükük, çarpık-çurpuk olduğunuzu biliyorum, tüm gücünüzü kullanmadığınızı, çalımınızı bozuk attığınızı biliyorum.

Sizde hiç en ufak bir hissetme etkisi çıkmıyor. Şimdiye kadar bir kişide bunu göremedik. *“Ülke dağlarında şu kadar heyecanlandım ve bunu da savaşıma şöyle nakşettim”* diyen bir tutumu hiç göremedim. Halbuki ben kırk yıldır onun ruhuyla yaşadım. Bulutların süzülüşü, benim için başlı başına bir manzaradır. Yağmurların yağışı tamamen yüreklere su serpmedir, hiç bıkmam. Zaten suların akışı bir hayattır. İnsanlar da bunu hep böyle görmüşlerdir, ama bizde bu şimdi durdurulmuştur.

Yaşam nedir? Yaşam; düşmanın çöplüğünde bir basit kırıntıya kırk takla atmaktır. Bu felsefeye inandırılmışsınız. Bu yüzden bu duygular ölmüş.

O zaman nasıl yaşayacaksınız, hele hele savaşa nasıl yaklaşacaksınız? Hiç moralinizi bozmak istemem. Ama bence savaş yigitlerin

işidir. Bu halinizle hiç yaklaşmayın ve kirlletmeyin. Doğru bir sözü bile heyecanla söyleyemiyorsunuz, silahı nasıl kullanacaksınız? Bu silaha yazık değil mi?

Bazı PKK şehitlerini hatırlayalım. Agitleri mesela. Kemal Pirleri. Ben tek bir kelime konuşmadım ve tek bir kelimelik eleştiri de yapmadığım halde, Kemal her zaman nasıl yaşamak gerektiğini çok iyi bilirdi. Ama büyüklüğü şuradaydı ki; hiç bakmaya da gerek yok, söylemeye de gerek yok. Benim için nasıl yaşamak gerektiğini çok iyi hissedirdi. Hakiler de öyleydi. PKK'nin diğer şehitleri Mazlumlar, Hayriler de öyleydi, bilirlerdi. Agit de öyleydi mesela. Sanıyorum gerillada da olsa nasıl yaşamak istediğini biliyordu. Ve kendini yaşama kesin öyle vermişti. Zaten büyüklükleri bundandı. Bunlar benim çevremde yer alabilir. Ama bu son zamanlarda sizlere bakıyorum, beni kullanıyorlar, benimle alay ediyorlar.

Örgütlülük, siyasallık, askerilik, Kürdistan somutu ve onun savaş gerçeğinde, en üst düzeyde disiplinli yaşamayı, ilkeye çizgi dahilinde çok sıkı bağlı yürümeyi, bütün yaşamını buna hasretmeyi, bunun üstün çabasını sergilemeyi gerektirir. Dolayısıyla kadın olsun, erkek olsun, hiçbir militanın, eğer yüksek derecede bir örgütlenmeye, bunun siyasallaşma ve askerileşme çabasına, emeklerimizin önemine, bizzat bunun gereklerinin yerine getirilmesine bağlanmamışsa, o kendisini aldatmaktadır. Kişilere fazla güvenmemek gerekir. Tutarlılık, örgütlülük düzeyine, onun her sahada ki yoğun çabasına, savaş gerçeğiyle bağlantısına, bunun sadece lafına değil, pratiğine bakmakla özdeş olduğunu, bu ölçüyü sıkı

sıkıya göz önüne getirmemiz gerektiğini bilirsek, en sağlam özgürlük tutumuna ulaşmış olacağız.

Hiç kimse bu konuda çabaların temelsiz olduğunu, kendiliğinden ortaya çıktığını, ilkesinin bulunmadığını sanmasın ve böyle düşünerek kendini aldatmasın. Yakıcı gerçeklere anlam vermek yerine onlarla oynamamalıdır. Herkes saygılı olmayı, alçak gönüllü olmayı, ilkesine bağlılık kadar onun uygulama esaslarına da bağlı kalmayı bilmelidir. Sizlerle ilişkilerimiz bu çerçevededir, özgürlük yürüyüşümüz de bu temelde ilerlemektedir. Adımlar atılmıştır, kazanımlar vardır ve küçümsenemez boyutlardadır, çabaların tam zaferi sağlayacağına da inanıyoruz ve kazanmamızın olduğunu biliyoruz.

Bu konuda kendinizi aşacaksınız. Çoğunuzun bazı kavramları bile art arda dizememekten tutalım pratikte bir kaç sağlam adımı atmayı becermeye kadar varan yığınla yetersiz, yanılgılı tutum ve davranışları vardır. Siz bununla ne yapacaksınız? Bu dünyada bununla nasıl yaşayacaksınız? Bu biraz da bizim toplumumuzun kendisini sahte bir biçimde değerlendirmesidir. Özünde kof olan, zayıf ve hastalıklı olan, ama kendini çok sağlam ve kabadayı erkek yerine koyan bir tutum var. Bu doğru değil. Çoğunuzun bilançosunda olumlu yönde nelerin olması gerekir? Bunlar gerçekten de çok açıktır. Yaşamınıza bütünüyle damgasını vuran gerçeklerin başında egemen düzen geliyor. Onun hâkim gücü kimdir? Özün dile getirilmesini mi sağlıyor, yoksa imhayı mı yürütüyor? Bu konularda kendisini fazla çözümleyememiş kişinin, insanlık adına,

onurlu bir insan adına ortaya çıkıp arzı endam etmesi serserilik-ten öteye bir şey değildir.

Küçümseyici, kendini bile doğru çözememiş erkek yaklaşımları artık gerçekten can çekişiyor. Bunlar değerli değildir. Bunun yerine kadının da gücüne inanabilen, onu anlayabilen, doğru bir sevgi anlayışını yakalayabilen bir erkek kesinlikle gereklidir. Bunun için de mütevazı olmak kadar bunun tek önemli koşulunun yurtseverlik savaşımında başarılı olmak olduğunu bilmek gerekir. Yine bencilliğe gömülmemiş, bencillik için her şeyi çılgınca göze almayan, kadına gözü kara temelde yaklaşmayan, sevgiyi, savaşta yengi, başarı kişiliğine bağlayan, çok boğulmuş, her şeyiyle dar bir güdüye mahkûm olmayan ve mal-mülk anlayışı içinde değil de zafer kişiliğine dayalı bir kadın yaklaşımı sağlarsa bu erkeğin kadın ilişkisi değerli olabilir. Bunun dışında değerli olmayacağı bilinmelidir.

Erkek arkadaşlarımıza ilişkin vurgulamak isteğim bazı hususlar var: Kadının gelişip güçlenmesinden gurur duymak ve bundan çekinmemek gerekiyor. Bizim de kadınla yaşadığımız deneyimler vardır. Hareketimizin tarihi biraz da kadınla mücadele, kadının düzenin ajanı olmasını bertaraf etme tarihidir. Gerilikler olabilir, kadının güçsüzlüğü malum, yüzyıllardan kalmaz. Kadınsız yaşam olmaz deniliyor, aslında özgür kadın gelişmeden yaşam olmaz. Hele köle kadınla yaşam hiç olmaz. Aynı şey erkek için de söylenebilir. Özgürlük savaşımına, onun başarısına kendini yatırmayan erkekle yaşam hiç olmaz. Geleneksel erkek özelliklerimizi daha

fazla konuşturmayalım! Biz bu anlamda erkeğin kaba yönlerinin öldürölmesinden de bahsettik. Kaba cins, kaba fiziki güç kadına karşı kullanılamaz. Bu hem ahlaksızlıktır, hem de siyasal anlamda sosyalizme zıttıktır. Bunun yerine kadını da güçlendiren ve yeni yaşamın erkek cephesinde de gelişimini ortaya çıkaran bir kişiliğe sahip olmak gerekir. Bu gücü gösterirseniz erkekliliğiniz ölmez, tam tersine kabul edilebilir bir erkek kimliği ortaya çıkar.

Fikri Baygeldi yoldaşın da aynı eylemin bir ürünü olduğunu göz önüne getirirseniz, ne tür bir erkek kimliğiyle yeniden yaratılmanız gerektiğini çok rahatlıkla anlayabilirsiniz. Bunlar bir kişi değil, Partimizin sembolleridir. Partimizin ideolojik-pratik anlamda büyük güç olarak değerlendirilmedi. Bunlar Partinin yarattığı en büyük değerlerdir.

Ağır sorun teşkil eden kadın köleliğini ve bunun yaşam üzerindeki tehdidini kırmakta, özgürlük yolunu biraz açmakta oldukça güçlendiğimi belirtebilirim. Son yıllardaki açılım biraz da kadınsı yaklaşımdaki özgürleşmeyle bağlantılıdır. Şuna her zaman dikkat ettik; ne geleneksel, oldukça mülk anlayışıyla bağlantılı namus, moral anlayışına takılma, ne de özgürlük ilişkisi adı altında kendi güdülerini basitçe tatmine özgürlük diye karşılık veren tutuma düşmemekle çok önemli bir gelişmeyi sağladığımıza eminim. İki yönlü sürdürdüğümüz savaş, gerek kendi kişiliğimizde gerek parti içinde özgür kadın ve yine özgür erkek düzeyini ortaya çıkarmıştır. Zordu ama yapılması gereken önemli bir işti. Kendiliğinden bu düzeyi yakalamadınız. Çok zorlu bir Önderlik savaşımıyla bu mev-

cut gelişmeye, bu başlangıca ulaştık. Çok özelleşmiş kadın ilişkisi, erkek ilişkisi yerine; cinsin genel kurtuluşunu, cinslerin özgürleşmiş genel ilişkilerini geliştirmekle doğruyu yaptığımız açıktır. Bu konuda zorlanma da olsa, parti içinde özellikle örgütsel tutumların gelişmiş olması ve ne kadar engel varsa, halen bir türlü kabul etmek istemiyorlarsa da, bunun aslında, en rahatlatıcı bir neden olduğunu görebilmelisiniz.

Benim de bir el ele tutuş özlemim, amacım, gerçekliğim vardı. Kadınla paylaşmak için benim de hayallerim, tasavvurlarım, çabalarım var, ama halen ne kadar eşitçe olabilir, ne kadar güçlülük ister, ne kadar irade ister? Ben son tahlilde şuna bağlamıştım: Aşk, zaferle bağlantılı bir kavramdır. Zaferi olmayanın aşkı olmaz. Günlük olarak her adımda başarısı olmayanın aşkı da olmaz. Aşk, kesinlikle zaferle bağlantılı bir olaydır. Tarihte araştırılacak olursa zaferle aşk ikizdir; birisi diğersiz olmaz. Bizde tersi söz konusudur. Sözde aşk, sözde duygular yenilginin başladığı yerde başlar. İhanetin duygu tanımı da böyledir. Bunları müthiş incelemeye tabii tutmalısınız; her erkekte, her ilişkide, her yaklaşımda. Her ulusta, sanatın çeşitli kollarında bunu yıllarca, yüzyıllarca göstermişlerdir. Biz hepsini devrimde yaratmak zorundayız. Çünkü devrimden öncesinin sanatı yoktur. Bütün bunları devrim içinde çözeceğiz. Ayıp değil, devrimin bir gereğidir. Açık söyleyeyim; eğer bu baylar ve bayanlar ilişki arayışlarına anlam vermek istiyorlarsa devrimimizin bir özgürlük felsefesi var, önderliğin bu konuda büyük bir savaşımı var: Kadın savaşımı, duygu savaşımı, erkek savaşımı, güzellik savaşımı; bunu göremeyen hangi ilişkiden

bahsedebilir? Buna anlam veremeyen adam bir serseri, züppedir, bir hırsızdır. En tehlikeli hırsızlığı da kadın çalmakta gösteriyor. Ben kadınlar için "hırsız olabilir" demiyorum, çünkü onlar hep çalınmış. Keşke bir kadın bir erkeği çalabilseydi.

Ben "kadına güvenilmeli" derken tam bu noktada kendi kimliği-ne sahip çıkmış, önce kendinin olmuş, kendini pazarlayan değil, kendini canlandıran, yaşamsal kılan, bununla gerçekten düşünce gücüyle, onun her tür yetkin ifade tarzıyla, gerçek örgüt ve yönetim gücüyle ve gerçekten yaşamayı öğreten değerli yaklaşımlarıyla kadındır; benim tanımladığım özgür kadın. Bu kadından hiç çekinmeye gerek yok. Bazıları böyle kadını çok tehlikeli gibi de görüyor. Tam tersine ben böyle kadına hayran oluyorum, her zaman söyledim. Tuhafıma giden; bütün erkekler şu anda kendileri için böyle bir kadınsal gelişmenin tehlikeli olabileceğini düşünüyorlar. Tuhaf olan; peki nerede eşitlik, özgürlük? Nerede gerçekten güçlenme temelindeki aşk? Çok zayıf olanın aşkı olamaz. Çok bilinçsiz olanın, çok teslim olanın kesinlikle sevgisi de olamaz; teslimiyeti olur. Çok güçsüz olan, düşüncesi ve iradesi gelişmeye-nin sana teslim olması, tamamen güdüsel amaçlı ilişkiden öteye hiçbir gelişmeye fırsat vermez. Bizde karılık edebiyatı budur, kocalıktan beklenen budur. İspatlasınlar kendilerini; amaçlarında eşitliği, özgürlüğü ifade eden ve bu konuda son derece samimi olan bir yaklaşımın sahibidir, o zaman "merhaba" diyelim, "bravo" diyelim.

Güzellik mi değerlidir, kaba cinsellik mi? Gayet tabii; kadınla bi-

rileri beraber yaşamak istiyorsa önce güzel olmalı. O çok sözüm ona kaba erkekliğine dayanacağı yerde, büyük güzelliğine dayanarak yaşamaya güç getirmelidir. Ben kendimi böyle ilan etmiyorum. Ama çabam bu yönlüdür. Bunu görmemek büyük noksanlıktır. Zaten insanların gittikçe beni de biraz sevmeye çalışması bu özgürlükten ötürüdür. Bakın yani; sevginin önünde korku engeldir. Hiçbir kadın benden korkmaz. Bu demektir ki, sevgi için bir başlangıçtır. Bu yetmez tabii, güzelliğinde zaferle kopmaz bir bağı vardır. Güzelin kendisi özgürlüktür zaten. O da savaşla elde edilir. Savaş da müthiş bir ideolojik, politik örgütsellik ister adamdan. Ve hatta yetmez! Savaşmak bir de kesin (Kürt gerçeği söz konusu oldu mu) büyük bir güç dengesizliğinde inanılmaz bir savaşçılık ister. İnanılmaz ve yenilmez bir savaşçılık ister. Bizde güzelliğin diyalektiği böyledir. Dolayısıyla sevgiye giden yol böyle olmaktan geçiyor. Biraz ben bunu denedim diyorum, gelişme fena değil. Ama herkesin ilgisi bu temelde yüksek olmalı. Ben erkeklikten vazgeçelim derken, yiğitlikten vazgeçelim demiyorum. Tam tersine büyük yiğitliği açığa çıkaralım diyorum. Bu anlamda, kaba anlamda kaybeden erkek, diğer taraftan kazanan kadın biçiminde yükselecektir. "Yeter bu erkeklik" dediğimizde "bu kadar olabilmeli kadın yükselişi." Ve bunlar artık birbirilerini tamamladığında müthiş bir ordu gücü ortaya çıkar, savaş gücü ortaya çıkar. Benim bu dengelerimi araştırın, çabalarımı bütün yönleriyle anlamaya çalışın. Göreceksiniz ki, yaşam dünyası çok daha özgürce ve insan çok daha cesurcadır, çok başarabilir. Benim örneğim bu anlamda aslında Kürdistan halkına ve hatta birçok insana, halka

da bir şey verebilir. Önderlik tarzım gittikçe eğer ilgi buluyorsa, bu bazı yönüyle yaratma, başarı özelliğinden kaynaklanıyor, özgün olarak, özgünlük temelinde. Sonuç olarak: Kadın çabalarımız büyük savaşımımızdan birisidir. Giderek yetkin, doğru temelde yaklaşımlar güçlendirilmektedir. Şimdiden bu, yükselen umutlara yol açmıştır. Umutlar gün geçtikçe gerçekleşmeye doğru gitmektedir. Beni heyecanlandıran da budur. Kadının yükselişi, Kürt halkının yükselişi kadar (ki onunla içiçedir) değerlidir. Bundan kesinlikle çekinme değil, tam tersine gurur duyulabilir. Bütün erkeklerin de buna hayranlık duyması gerekiyor. Ama bunun kolay olmadığını, kendi katkıları olmadığında böyle bir hayranlığa bile haklarının olamayacağını, değil yaşamı paylaşmak, ona dokunamayacağını bilerek bir katkı sahibi olmak için çabalarını özlü kılmaya ihtiyaçları vardır.

Evet, kendimiz nasıl yapmalıyız? Kendimizi adam ettiğimiz kadar, başkalarının sahte adamlığına da pabuç bırakmayacağız, fırsat vermeyeceğiz. Daha ben çocuk yaşlarda iken hatırlıyorum, geliyorlardı ve böyle bıyıklarını buruyorlardı. Çok iyi biliyorum ki, cep delik, asla iki kelimeyi doğru-dürüst bir araya getirecek durumda değil, ama bıyık buruyor ve aynı zamanda "karı" sahibidir. Böyle erkeği de, onun karısını ve çocuklarını da ciddiye almayacağım dedim. Halen de öyleyim. İlla kendini beğendirtme gibi bir derdimiz de yok. Yanlış erkeklik anlayışlarını bize yakıştıramazsınız. Öylesi erkekler olmayı bizden isteyemezsiniz. Hatta bakireliğimizi bozamazsınız. Biz çok büyük ve temiz kalmaya özen gösteriyoruz. Yani eskiden kızlar için söylenen ne ise, şimdi bizim erkek

arkadaşlarımız için de söylenmeye değer.

Hiç kimse ne fazla sıkılsın ve ne de ucuz umutlansın. Bu işler zor işlerdir. Yani kesin, savaşımımız aynı zamanda güzellikler savaşımıdır. Güzel insan, güzel erkek ve kadın savaşımıdır. Bu konuda biz çok düşürülmüşüz. Çok köleleştirilmiş veya çok azgınlaşmışız. Bunların hepsini aşma savaşımıdır. Savaş genelde bir sabır ister. Bu savaş da sabır istiyor. İnce bir sanattır, bu daha da ince bir savaştır. İrade istiyor, dayanma gücü istiyor. Bu daha da ister. Kesinlikle kendimi mükemmel olarak görmüyorum, ama en azından klasik anlamda namusu kurtardığıma inanıyorum. En az ruhumuzu büyük acılardan, büyük düşkünlüklerden kurtaracak bir tarzın, yine savaşı yakaladığımıza çok değer veriyorum ve mutluluk duyuyorum. Eminim belirli bir gelişme düzeyinden sonra, bunu herkes böyle paylaşacak.

Sizi, PKK'nin kahraman kişiliklerini yeniden canlandırmaya ve onu esas almaya çağırıyorum. PKK'nin kahraman kişiliği, kişiliğinizde cevap bulmalıdır. Bunun dışında hiçbir gerekçeyle, hiçbir şeyi kişiliğinizde barındırmamalı ve yer vermemelisiniz. Bu çok önemlidir ve bağlılık sözü de böyle anlam bulursa değerlidir.

